

MAAKUNTAKAAVA
**HUOMISEN
LAKEUS**

Etelä-Pohjanmaan
maakuntakaava 2050

Luonnosvaiheen lausunnot ja vastineet - **viranomaiset**

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
Regional Council of South Ostrobothnia

Etelä-Pohjanmaan liitto

www.epliitto.fi

Sisällys

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 – luonnosvaiheen kuuleminen, yksilöidyt vastineet ja maakuntakaavan merkitys.....5

Kunnat	7
Alajärven kaupunki	7
Alavuden kaupunki	13
Ilmajoen kunta	16
Isojoen kunta	24
Isonkyrön kunta	30
Karijoen kunta	42
Kauhajoen kaupunki.....	44
Kauhavan kaupunki	56
Kristiinankaupunki	69
Kuortaneen kunta	69

Kurikan kaupunki.....	75
Kyyjärven kunta	87
Laihian kunta	88
Lappajärven kunta	88
Lapuan kaupunki.....	89
Multian kunta.....	112
Perhon kunta	113
Saarijärven kaupunki	113
Seinäjoen kaupunki	114
Soinin kunta.....	121
Teuvan kunta.....	123
Vaasan kaupunki.....	126
Vimpelin kunta	127
Ähtärin kaupunki	129
Maakuntaliitot	137
Keski-Pohjanmaan liitto	137
Keski-Suomen liitto	138
Pirkanmaan liitto.....	141

Pohjanmaan liitto	152
Satakuntaliitto	158
Viranomaiset.....	163
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus.....	163
Ilmatieteen laitos	192
Luonnonvarakeskus.....	199
Metsähallitus	208
Museovirasto	216
Puolustusvoimat 2. Logistiikkarykmentti.....	219
Seinäjoen kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen.....	223
Seinäjoen museot.....	228
Sosiaali- ja terveysministeriö.....	234
Suomen metsäkeskus	234
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto	237
Varsinais-Suomen ELY-keskus.....	239
Väylävirasto.....	244

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 – luonnosvaiheen kuuleminen, yksilöidyt vastineet ja maakuntakaavan merkitys

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n luonnoksen kuulemisvaihe järjestettiin 1.2.–10.3.2023, jolloin kaavaluonnosaineistot olivat nähtävillä kaikissa Etelä-Pohjanmaan kunnissa, ja jokaisella oli mahdollisuus antaa luonnoksesta palautetta. Palautteita saatiin yhteensä 186 taholta, joista 42 oli kuntia ja muita viranomaisia, 54 yrityksiä ja yhdistyksiä ja 90 yksityisiä henkilöitä. Yksityisten jättämistä palautteista 40 oli yhteispalautteita, joissa allekirjoittaneita oli enemmän kuin 1 henkilö.

Tässä palautekoosteessa on mukana kaikki viranomaisten jättämät maakuntakaavaluonnosta koskevat palautteet liitteineen sekä niihin laaditut yksilöidyt vastineet. Palautteet ja vastineet julkaistaan yhteensä kolmessa eri tiedostossa, joista kaksi muuta ovat yksityishenkilöiden palautteet ja vastineet sekä yritysten ja yhteisöjen palautteet ja vastineet. Yksilöidyt vastineet on käsitelty maakuntakaavan ohjausryhmässä 28.9.2023, minkä jälkeen ne on käsitelty ja hyväksytty maakuntahallituksen kokouksessa 23.10.2023.

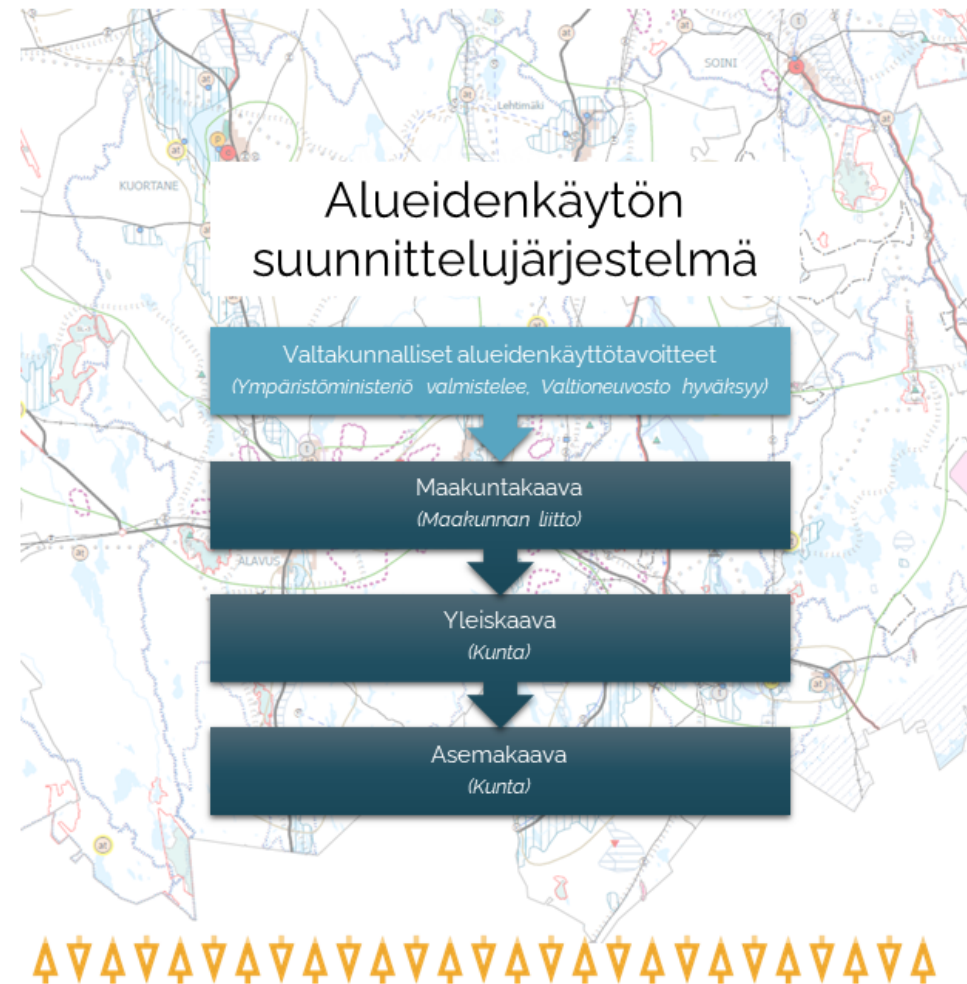
Yksilöidyt vastineet pohjautuvat sisällöltään yleisvastineisiin, jotka maakuntahallitus hyväksyi kokouksessaan 22.5.2023 (44§). Tuolloin yleisvastineissa vastattiin yleisellä tasolla niihin kysymyksiin ja asioihin, joita koskien palautetta saatiin eniten ja joihin oli mahdollista kevään 2023 valmisteluvaiheessa vastata. Kaikki mainitut palaute- ja vastinekoosteet löytyvät osoitteesta <https://epliitto.fi/aluesuunnittelu-ja-liikenne/maakuntakaavan-uudistaminen/>.

Henkilötietolain nojalla palautteista on häivytetty esimerkiksi yksityishenkilöiden nimiä, osoitteita, kiinteistötunnuksia ja muita yksilöiviä tietoja, joissakin tapauksessa myös liitteitä. Lisäksi palautteista on häivytetty salaisia tietoja, kuten petolintujen sijaintiin viittaavia mainintoja. **Häivytetyt tiedot ja kohdat on merkitty tekstiin tummennetulla ja kursivoidulla fontilla.** Päätöksentekijöillä, eli maakuntahallituksen jäsenillä on ollut pääsy alkuperäisiin palautteisiin.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 etenee seuraavaksi saadun palautteen pohjalta kaavaehdotusvaiheeseen. Tavoitteena on, että maakuntakaavaehdotus asetetaan nähtäville keväällä 2024 ja hyväksytään maakuntavaltuuston kokouksessa vuoden 2024 aikana.

Mikä on maakuntakaava ja miksi se laaditaan?

- Alueidenkäytön suunnittelujärjestelmä koostuu valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista sekä kolmesta kaavatasosta: **maakunta-, yleis- ja asemakaavasta**.
- Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma maakunnan alueiden käytöstä. **Se on ohjeena laadittaessa alueen kuntien yleis- ja asemakaavoja, ja se ohjaa myös viranomaisten muuta alueiden käyttöä koskevaa suunnittelua.**
- **Alueidenkäytön suunnittelu on asteittain tarkentuvaa:** Maakuntakaavassa esitetyt ratkaisut täydentyvät ja täsmentyvät kuntien yleiskaavoissa ja asemakaavoissa tai hankesuunnittelun, kuten tuulivoimahankkeiden yhteydessä.
- Maakuntakaavan laadinnasta säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa
 - Maakunnan liiton tulee huolehtia tarpeellisesta maakuntakaavan laatimisesta, kaavan pitämisestä ajan tasalla ja sen kehittämisestä. (MRL 27 §)

Kunnat

Alajärven kaupunki	Vastine
Merkittiin, että Jarmo Hänninen poistui esteellisenä asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi klo 17.23–17.56. Esteellisyyden perusteena lähimpiin kuuluvan henkilön maanomistus alueella (intressijäävi). Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti tehdä lisäyksiä kaupunginjohtajan esitykseen ja päätti esittää Alajärven kaupungin lausuntona Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavasta, että kaavakarttasivulle lisättäisiin merkinnät ja määräykset -osio, joka sujuvoittaisi kaavan tulkintaa. Nyt määräykset ovat erillisenä. Voimassa olevassa kaavakartassa merkinnät sekä määräykset karttasivulla on todettu hyväksi ja vakiintuneeksi esitystavaksi. Lisäksi esitetään Alajärven alueelle seuraavien merkintöjen lisäämistä: - Uusiutuvan energian ja bioteollisuuden kehittämisaluemerkintä ja energiavarastomerkintä Alajärven puolelle, Alajärven sähköaseman energihuollon em—merkintä Möksyn muuntoaseman ympäristöön. Alueen eteläpuolelle toimija on saanut TEM:ltä rahoitusta ko. alueen uusiutuvan energian kehittämiseksi ja jalostamiseksi. Alueella on hanke käynnistynyt.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Etelä-Pohjanmaan liitto yhtyy kaupungin näkemykseen siitä, että maakuntakaavakarttasivulla oleva merkinnät ja määräykset -osio sujuvoittaisi kaavan tulkintaa. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 kuitenkin poikkeaa voimassa olevista maakuntakaavoista kokoamalla yhteen kaikki maankäytön teemat siten, että kaikkien merkintöjen ja määräysten lisääminen samalle karttasivulle ei enää ole mahdollista luettavuuden kannalta. Maakuntakaavaluonnoksessa uusiutuvan energian ja bioteollisuuden kehittämisperiaatemarkinnalla osoitetaan uusiutuvan ja biopohjaisen energian tuotantoon ja jalostukseen sekä energiateknologiaan erikoistuvan teollisuuden toimintaan soveltuva alue. Suunnittelumääräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee luoda mahdollisuudet uusiutuvan

- Pekkolan alueella kulttuurihistoriallisesti arvokas maa-alue rajataan kaupungin omistamille maille. Lisäksi taajama-aluetta ei tule laajentaa Pekkolan puolelle.	energiatuotannon ja biotuotteiden jalostuksen sekä niitä tukevan teollisuuden sijoittumiseen alueelle. Alueella tulee olla toimiva terminaal, joka mahdollistaa biomassojen suurimittakaavaisen varastoinnin ja kuljetukset eri liikennemuotoja hyödyntäen. Etelä-Pohjanmaan liiton näkemyksen sekä Alajärven kaupungin kanssa keskustellun mukaan Alajärven tarpeeseen soveltuu paremmin teollisuus- ja varastotoiminnan kohdemerkintä sähköaseman läheisyyteen. Alajärven Pekkolan alue sijoittuu maakunnallisesti arvokkaalle 'Alajärven kulttuurimaisemat' – maisema-alueelle. Maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden rajauksessa kriteereinä ei ole käytetty maanomistusrajoja tai -olosuhteita, vaan maisema-alueiden rajat määräytyvät maakunnallisissa maisemaselvityksissä tunnistettujen maisemallisten ja kulttuuriympäristöllisten tekijöiden mukaan. Suunnittelumääräyksen mukaan alueen suunnittelussa, käytössä ja rakentamisessa on varmistettava, että merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Tarkemmassa suunnittelussa ja rakentamisessa tulee ottaa huomioon maisema-alue kokonaisuutena, sen erityispiirteet ja ajallinen kerroksellisuus siten, että siihen liittyvät arvot turvataan ja aluetta voidaan kehittää. Avoimen, yhtenäisen peltoalueen säilymiseen ja uusien rakennuspaikkojen sijoittamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.
---	--

- Sähkölinjojen vetämiseen edellytetään kapeampia ja luontoa säästävämpiä voimajohtoratkaisuja. - Joukkoliikenteen kehittämiskäytävämerkintä Lapuan matkakeskuksen ja Järvi-Pohjanmaan Sote-Keskuksen välille. Merkinällä mahdollistetaan Järvi-Pohjanmaan asukkaiden, opiskelijoiden, työntekijöiden ja muiden asiointipalveluiden käyttäjien liikkumista maakuntakeskukseen vähentämällä alueen liikkujien hiilijalanjälkeä ja samalla kehittämällä sekä lisäämällä vaihtoehtoisia liikkumisen muotoja mm. joukkoliikennettä. - Maantie 711:tä koskien maakuntakaavaan merkittäisiin sen vaihto- ehtoinen linjaus Alajärven Menkijärvi-Kuortane-välillä	Maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen merkintä ei rajoita alueen käyttöä, mutta tarkemmassa suunnittelussa tulee huomioida maisema-alueen arvojen säilyminen. Maakuntakaavan taajama-alueen merkintää ei uloteta Pekkolan alueelle. Sähkönsiirrosta on linjattu maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymässä yleisvastineessa: Koko maakuntaa koskevaa sähkönsiirron yleismääräystä kehitetään siten, että ympäristölle ja ihmisille aiheutuvat haitalliset vaikutukset olisivat mahdollisimman vähäisiä. Asiasta järjestetään työneuvottelu Fingridin kanssa. Joukkoliikenteen kehittämiskäytävät merkitään Joukkoliikenteen palvelutason määrittely Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen toimivalta-alueella - selvityksen perusteella. Maakuntakaavaan merkintään selvityksen palvelutasotavoiteluokkiin 1 ja 2 kuuluvat yhteysvälit (yhtä lukuun ottamatta). Lapua-Alajärvi -väli kuuluu selvityksessä luokkaan 3, eli Lapua-Alajärvi -välin palvelutasotavoitteena on koulupäivisin 1-2 vuoroa/suunta. Lisäksi tavoitteena on saman välin liityntäyhteys viikonloppuisin. Etelä-Pohjanmaan liitto edistää joukkoliikenteen kehittämistä myös muilla edunvalvontatoimilla. Maakuntakaavassa tie on merkitty merkittävästi
---	--

tien nykyisen linjan eteläpuolelta, pohjavesialueet kiertäen Menkijärven itäpuolelta. Suunnittelu siirtyisi tällöin pohjavesialueen ulkopuolelle lähes kokonaan (pv-alueiden turvallisuusriski, suojauskustannukset) sekä samalla liikenteen välityskyky nousisi ja tien pituus lyhenisi. - Uuden energiahuollon en- merkinnän (sähköaseman) lisääminen Lapua-Kuortane välille, voimajohtoyhteystarpeen läheisyyteen, turvaamaan alueen voimansiirtoja ja jakelu- sekä siirtoverkkoja. Alajärven Möksyn sähköaseman laajentuminen on haasteellista, joten tarvitaan länteen päin uusi sähköasema huoltovarmuuden sekä alueella tuotetun sähkön siirtämisen turvaamiseksi. Lisäksi esitetään seuraavien merkintöjen poistamista, muuttamista tai oikaisua: - Jylkkä–Alajärvi -voimajohtojen yhteystarvemerikintöjen poistamista siltä osin, kuin tekninen lautakunta on päätöksessään 16.2.2023 § 18 asiasta lausunut. - Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden rajaamista ja poistamista mm. tuulivoimaan osoitetuilta alueilta,	parannettavaksi tieosuudeksi. Tiesuunnitelman laadinta on käynnissä. Tarkempi tielinjaus määritellään tiesuunnitelmassa. Merkittää sähköasema maakuntakaavaan Fingridin antamien tietojen pohjalta. Fingrid on kesäkuussa 2023 ympäristövaikutusten arviointiin sekä asukkailta saatuun palautteeseen perustuen valinnut jatkosuunnitteluun Jylkkä-Alajärvi-voimajohtoreiteistä Kokkolan Hangasnevan ja Alajärven väliselle osuudelle Alajärven teknisen lautakunnan esittämän itäisen päävaihtoehdon. Voimajohtojen yhteystarvemerikinnät tarkistetaan maakuntakaavaehdotukseen viimeisimpien suunnitelmien mukaisiksi. Maakuntakaavan merkintätyypit ovat alueiden käytön kehittämisperiaatemerikinnät, osa-alueiden
---	--

jossa aluevarausmerkinnät ovat toiminnaltaan ristiriidassa keskenään maankäytön eri muotojen takia. Tämä pirstaloi lisää ekologista verkostoa. Päällekkäisiä ja ristiriitaisia merkintöjä tulee välttää myös maakunnallisella maankäytön tasolla.	erityisominaisuusmerkinnät, aluevaraukset sekä viiva- ja kohdemerkinnät. Kehittämisperiaatemarkinnat ja osa-alueiden erityisominaisuuksia kuvaavat merkinnät voivat olla päällekkäisiä kaavan muiden merkintöjen kanssa. Esimerkiksi tuulivoimaloiden alueet on osoitettu kaavassa alueen erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä. Tuulivoimaloiden alueiden merkintä voi näin ollen sijoittua päällekkäin muiden kaavamerkintöjen kanssa. Suunnittelumääräysten mukaan luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden suunnittelussa on huomioitava luontoympäristöön liittyvät arvot. Tämä tarkoittaa esimerkiksi alueelle sijoittuvassa tuulivoimahankkeessa sitä, että suunnittelussa on huomioitava alueen merkitys osana laajempaa yhtenäisten metsä- ja suoalueiden monimuotoista kokonaisuutta. Suunnittelussa on pyrittävä mm. voimalasijoittelulla sekä sähkönsiirron ja tiestön ratkaisuilla välttämään luontoarvoihin ja niitä ylläpitäviin elinkeinoihin kohdistuvia haitallisia vaikutuksia, kuten elinympäristöjen pirstoutumista.
- Maankäyttöä haittaavien viheryhteystarpeen merkintöjen poistaminen. Yhteystarveviivat rajaavat liikaa tulevaisuudessa maankäyttöä alueella.	Maakuntahallitus linjasi 22.5.2023 antamassaan yleisvastineessa, että luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet ja viheryhteystarvemarkinnat säilytetään osana viherrakenteen merkintäkokonaisuutta. Merkinnät toteuttavat Etelä-Pohjanmaan maakuntavaltuuston vuonna 2021 hyväksymässä

	maakuntastrategiassa ja maakuntahallituksen vuonna 2022 hyväksymässä maakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa asetettuja tavoitteita: • Selvitetään luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet ja niiden välinen kytkeytyneisyys ja huomioidaan nämä maankäytön suunnittelussa. (Etelä-Pohjanmaan maakuntastrategia – Huomisen lakeus) • Luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja suojeluarvojen säilyttäminen sekä ekologisten yhteyksien turvaaminen (Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 tavoitteet, osallistumis- ja arviointisuunnitelma) Maakuntakaavamerkinnoillä nämä asetetut tavoitteet konkretisoidaan osaksi maankäytön suunnittelua. Viheryhteystarve -merkinnöistä ei aiheudu rajoitteita maa- ja metsätalouselinkeinoille, eivätkä maakuntakaavan merkinnät johda korvauksettomaan suojeluun. Viheryhteystarve -merkintöjen perustana ovat laajat yhtenäiset metsä- ja suoalueet. Merkinnoilla pyritään osaltaan turvaamaan, että alueet pysyvät maa- ja metsätalousskäytössä ja mahdollisissa maankäytön muutoksissa huomioidaan maa- ja metsätalous. Keskeistä on, että esimerkiksi metsiä ei siirtyisi alueella merkittävissä määrin muuhun maankäyttöön. Merkinnän suunnittelumääräyksessä ei aseteta rajoitteita alueiden
--	--

- Teollisuus- ja varastorakennusten Ojanperän teollisuusalueen nimen oikaisu kohdeluettelossa Tupasaaren teollisuusalueeksi. - Maakuntakaavan kohdeluettelon Alajärven eri koulujen poistamista kohdeluettelosta.	käytölle. Korjataan teollisuusalueen nimi maakuntakaavaehdotukseen. Maakuntakaavaan maakunnallisesti merkittäviksi rakennetun kulttuuriympäristön kohteiksi on Alajärvellä merkitty neljä koulua, joista kolme sijoittuvat entisen Lehtimäen alueelle. Länsikylän koulu poistetaan mky-kohteena. Se on inventoinnin arvotuksen ja kesällä 2023 kohteissa tehdyn maastokäynnin silmämääräisen arvion perusteella heikoin neljästä kohteesta. Liitto muistuttaa, että maakuntakaavamerkintä ei ole suojelupäätös, vaan merkintä tuo informaatiota arvokkaasta rakennusperinnöstä, joka tulee huomioida yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Varsinainen rakennussuojelu tapahtuu kuntakaavoissa tai erillislakien kautta.
--	--

Alavuden kaupunki	Vastine
Kaupunginhallitus esittää Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaluonnoksesta seuraavat mielipiteet:	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Aluerakenteen osalta esitetään virkistys- ja matkailun vyöhykettä yhdistettäväksi Ähtärinjärven kattavaan vastaavaan vyöhykkeeseen. Näin vyöhykealue kattaisi järviolueita Kuorasjärveltä Alavuden ja Töysän kautta Ähtärinjärvelle. Näillä alueilla on paljon vapaa-ajan käyttöä, jota juuri vahvistetaan Töysän osalta laatimalla kaikille järville rantaosayleiskaavat.

Maakuntakaavaluonnoksessa matkailun ja virkistys- ja kehittämisvyöhykkeinä osoitetaan luonnon- ja kulttuuriarvoiltaan potentiaalisimmat aluekokonaisuudet olemassa olevien kansallispuistojen, valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden tai merkittävien luontomatkailukohteiden, vesistöjen ja reitistöjen ympäristössä. Matkailun ja virkistys- ja kohdealueet edustavat Etelä-Pohjanmaan luonto- ja kulttuurimatkailun nykyisiä vetovoimakohteita sekä uusia kehittämismahdollisuuksia. Alueilla sijaitsevien vesistöjen äärelle sijoittuu runsaasti vapaa-ajan asumista.

Alueita tulee kehittää valtakunnallisesti ja kansainvälisesti kiinnostavina luontomatkailualueina. Suunniteltaessa ja kehittäessä matkailuun ja virkistykseen liittyviä toimintoja tulee kiinnittää huomiota alueiden erityispiirteisiin ja hyödyntää sen elämyspotentiaalia. Suunnittelussa, rakentamisessa ja muissa toimenpiteissä on huomioitava kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvot.

Järviolueet Kuorasjärven ja Ähtärinjärven välissä tarjoavat yhdessä matkailukohteiden ja kulttuuriympäristöalueiden kanssa luontevan jatkumon Alavuden ja Ähtärin virkistys- ja matkailun vyöhykkeille. Yhdistetään Alavuden ja Ähtärin matkailun ja virkistys- ja kehittämisvyöhykkeet yhdeksi laajaksi matkailun ja virkistys- ja kehittämisvyöhykkeeksi nimeltään Alavus-Ähtäri.

Lisäksi tulisi harkita kehittämisvyöhykkeen lisäämistä Seinäjoki-Alavus-Ähtäri. Tätä kehitysreittiä tulisi tulevaisuudessa vahvistaa maakunnan itäisen alueen elinvoiman turvaamiseksi. Tätä tukee myös V 18 -linjaukseen esitetyt parannukset, joilla yhteyttä pyritään vahvistamaan. Rantatöysä tulee merkitä kaavoitettuna alueena. Rantatöysä on yksi Alavuden viidestä asemakaavoitetusta taajamasta. Ritolan kylän, Kitulan teollisuusalueen sekä Sepänniemen kohdemerkintöjen sijaintia tulee tarkentaa. Liikenteen ja teknisen huollon verkostojen osalta nähdään V 18 -parantamishankkeet erittäin tärkeänä liikenneturvallisuuden sekä alueen elinvoiman kannalta. Toivottavasti vaarallisia radanylityspaikkoja saataisiin suunnittelun tasolta myös toteutettua lähivuosina liikenneturvalliseksi. Uutena kohteena esitetään Alavudella pitkään toivottu kevyen liikenteen yhteys Alavuden asemalta Tuuriin. Tällä teosuudella on	Maakuntakaavassa kehittämisvyöhykkeet perustuvat maankäytön, liikenteen, logistiikan, asumisen, palveluiden ym. toimintojen yhteensovittamista vaatimiin vyöhykkeisiin. Seinäjoki-Alavus-Ähtäri -yhteysvälille kohdistuu merkittäviä parantamistarpeita vt 18:lle sekä kehittämistä Haapamäen radalle. Etelä-Pohjanmaan liitto edistää Seinäjoki-Alavus-Ähtäri -kehittämistä liikennejärjestelmätynön sekä aktiivisen edunvalvontatyön kautta. Lisätään Ranta-Töysä taajama-alueeksi. Poistetaan taajamamerkintä Alavuden keskustan ja Asemanseudun väliseltä alueelta. Ranta-Töysä, Alavuden keskusta ja Asemanseutu merkitään näin kolmena erillisenä taajamana. Merkintöjen sijainti tarkistetaan ja korjataan. Asiaa pyritään osaltaan edistämään maakuntakaavan valtatie 18 'uusi tai merkittävästi parannettava' -merkinnöillä. Maakuntakaavaluonnoksen kevyen liikenteen yhteystarvemerkitä osoittaa tarvetta kevyen liikenteen
--	---

vilkas liikenne Tuurin kyläkaupan johdosta ja kyläkauppa on vielä saavutettavissa esim. aseman seudulta pyöräillen. Tien kapeudesta ja liikennemäärästä johtuen turvallinen pyöräily/kävely vaatisi erillisen kevyenliikenteen väylän.	yhteydelle. Merkintä on yleispiirteinen, eikä osoita yhteystarvetta minkään tietyn tien varteen. Alavuden aseman ja Tuurin välillä on jo Alavuden keskustan kautta kiertävä kevyen liikenteen yhteys. Tällöin yhteystarvemerkinän lisääminen ei ole tarpeen.
Siirtoviemärimerkintä tulee jatkaa Töysästä Ritolaan sekä Alavudelta Autionmäelle saakka nykytilanteen mukaisesti.	Siirtoviemärimerkinnällä merkitään kuntien ja kuntien alakeskusten väliset viemäriyhteydet. Maakuntakaavaluonnoksen merkintöjä täydennetään ehdotuksessa verkostomaiseksi. Ritolan ja Autionmäen siirtoviemärit lisätään kaavaehdotukseen.
Luonnonvarat ja energiantuotantoon liittyen tulisi olemassa olevat, ympäristöluvan omaavat turvetuotantoalueet merkitä kartalle. Tämä helpottaisi hahmottamaan kokonaisnäkemyistä alueista sekä auttaisi tulevaisuuden käyttötarkoitusten pohdinnassa.	Ympäristöluvallisia turvetuotantoalueita ei ole osoitettu maakuntakaavamerkintänä, koska tilanne on niiden osalta muuttunut/muuttumassa ja kaavamerkinät vanhenisivat nopeasti. Tietoa turvetuotantoalueista ja niiden jälkikäytöstä on koottu mm. Mammutti-hankkeessa, jonka aineistot löytyvät Suomen ympäristökeskuksen sivuilta.

Ilmajoen kunta	Vastine
Valmisteluteksti: Etelä-Pohjanmaan liitto on pyytänyt sidosryhmiä antamaan	

lausuntonsa valmisteilla olevasta maakuntakaavasta 1.2.2023. Lausunnolla oleva kaava on kokonaismaakuntakaava, jossa käsitellään muun muassa liikennettä, tuulivoimaa sekä kulttuuri- ja luontoympäristöjä. Ilmajoen kunnan kannalta keskeisiä asioita maakuntakaavassa ovat esimerkiksi kunnan läpi kulkevat liikenneyhteydet, vaihtoehtoiset energiaratkaisut ja kunnan toimintojen sijoitteluun vaikuttavat asiat. Liikenneyhteyksistä keskeisinä tekijöinä ovat kantatie 67, sen tuleva perusparannuksen ohjaus sekä ratayhteyden parantaminen, joita kaavaluonnoksessa onkin tuotu esille. Kunnan kannalta maakuntakaavoituksen mahdollisuudet ovat tukea näiden yhteyksien toteutumista, niin että kunnan muut tavoitteet mahdollistuvat, kuten tulevien asumis- ja elinkeinotoimintojen yksityiskohtaisempi kaavoittaminen ja toteuttaminen. Tiehankkeita suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava maatalousliikenne huomioon. Tämän tulisi näkyä esimerkiksi kantatie 67 ohjauksessa, jossa korvaavien rinnakkaisteiden pitää pystyä palvelemaan kunnolla maatalousliikennettä. Maakuntakaavassa maatalousliikenteen huomiointi tulee siis korostaa yhdessä muiden liikennemuotojen kanssa. Valtakunnallisesti maatalouden edellytysten säilyttäminen turvaa kotimaista ruuantuotantoa ja vähentää ulkomaisen tuotannon tuontia ollen myös huoltovarmuuden kannalta oleellinen tekijä.	
---	--

Vaihtoehtoisten energiaratkaisujen osalta kunnassa on ollut paljon keskustelua erityisesti tuulivoimasta ja sen vaikutuksista. Tämän lisäksi kuntaan toteutetaan aurinkovoimaa mm. entisille turvetuotantoalueille ja lähelle olemassa olevia sähkönsiirtoreittejä.

Tuulivoiman osalta Ilmajoella on ollut kaavasuunnittelussa aiemmin neljä tuulivoimapuistoa: Kuulanmäki, Oksivuori, Kaataja ja Tervahamina. Kunta kuitenkin päätyi hylkäämään suunnitelman tuulivoimapuistojen kaavoittamisesta (KV.7.12.2020, äänin 32-2). Hylkäyspätös on edelleen linjannut kunnan näkemystä lisätuulivoiman haasteista. Kunta mm. edellyttää tuulivoiman osalta suojaetäisyyttä (3 km) asutukseen, mistä johtuen, asutuksen hajaantuneisuus huomioiden, kuntaan ei voida suunnitella lisää tuulivoimaa.

Suojaetäisyys perustui kuntalaisaloitteeseen (hyväksyttiin valtuustossa 30-5), jonka allekirjoitukset kerättiin muutamassa viikossa ja sen allekirjoitti yli 1600 äänestysikäistä kuntalaista. Aloitteessa korostettiin:

"Samalla esitämme, että Ilmajoen kunta, sen virkamiehet ja luottamushenkilöt pyrkivät kaikin keinoin vaikuttamaan siihen, että vastaava suojaetäisyyismääritelmä (3km) suhteessa vakituiseen asutukseen tulisi osaksi niin maakunnallista kuin valtakunnallista kaavoitus- ja rakentamislainsäädäntöä."

Edellä mainitusti, maakuntakaavassa oleva tuulivoima-alue Ooperi-Oksivuori alueella ei tue kunnan tavoitteita kunnan rajojen

sisällä ja välittömässä läheisyydessä rajan tuntumassa. Ooperi-Oksivuoren tuulivoimalle varattu alue rajoittaa alueen maankäytön toteutumista, kuten Oksivuoren-Saurunmäen alueiden rakentumista. Samoin alueen toteutuminen uhkaa Kyrönjokilaakson ja Orisbergin kulttuurimaiseman sekä Ilmajoen Alajoen valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden maisemakuvan säilyttämistä.

Sähkön siirron osalta kunta edellyttää, että maakuntakaava ohjaa sähkön siirron ja sen suunnittelu- ja varaukset toteutumaan olemassa olevaa reitistöä pitkin, samoja pylväitä täysimääräisesti hyödyntäen. Voimalinjarakentamisessa on oleellista tehdä enemmän yhteistyötä eri toimijoiden kesken, ettei jokainen toimija rakenna omaa voimalinjaansa erilleen. Sähkön siirron toteuttaminen uusille reiteille tuottaa merkittäviä haittavaikutuksia niin kunnan, maakunnan kuin kansallisen tason mittareilla. Nämä haittavaikutukset kunta on tuonut esille sitä koskevissa viimevuosien energiantoteutushankkeissa ja myös maakuntakaavaa valmisteltaessa. Haittavaikutuksia aiheutuu esimerkiksi luonnontilaisten alueiden poistumisesta ja pirstoutumisesta, valtakunnallisesti arvokkaiden maisemien huomattavassa rikkoutumisessa, peltoviljelyn sekä metsätalouden merkittävästi vaikeutuessa mm. tilusrakenteen pirstoutuessa ja päästehaittojen kasvaessa sekä asutuksen häiriintymisessä. Lisäksi, kokonaistaloudellisesti ja kestävyysajatteluun perustuen uusien energiansiirtolinjojen rakentaminen ei ole järkevää. Mikäli uusia pylväitä on pystytettävä, on käytettävä haruksettomia peltopylväitä. Tämä ei ole toteutunut itseohjautuvasti, joten voimajohtolinjojen osalta tulisi maakuntakaavan

kaavamääräyksellä ohjata käyttämään vapaasti seisovia haruksettomia pylviäitä. Kunta pyrkii omalla toiminnallaan vaalimaan edellä mainittuja arvoja ja esimerkiksi kaavoittamaan uusia toimintoja muualle kuin valtakunnallisesti arvokkaalle peltomaisema-alueelle. Tästä huolimatta valtakunnallisesti arvokas maisema-alueen rikkoutuminen on ollut esillä monissa sähkönsiirtohankkeissa, vähentäen kaiken muun toiminnan arvoa, jonka tehtävänä on suojella maisemaa ja maataloutta. Ilmajoen kunta korostaa, kun sähkönsiirtoreitti ohjataan uusille alueille, näistä saatava rahallinen korvaus ei tule korvaamaan siitä koituvia kokonaishaittoja, maanomistajille, luonnolle tai kulttuuriympäristölle. Kunta pitää kohtuuttomana uusien reittien sijoittelusta aiheutuvia haittoja alueellaan. Alueiden käytöstä Ilmajoen kunnalla on asumisen ja sen kustannustehokkaan sekä kestävän toiminnan osalta tavoitteena edistää kuntataajamiensa elinvoimaa. Maakuntakaavan osalta onkin tärkeää edistää näiden asutus- ja yrityskeskittymien laajentumismahdollisuuksia, liikenneyhteyksiä ja turvata niitä tukeva tuleva yleis- ja asemakaavoittaminen. Ehdotus: Ilmajoen kunnanhallitus antaa lausunnokseen maakuntakaavan luonnoksesta seuraavaa.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.
---	---

Ilmajoen kunnan kannalta keskeisiä asioita maakuntakaavassa ovat esimerkiksi kunnan läpi kulkevat liikenneyhteydet (mm. KT 67 ja ratayhteys), vaihtoehtoiset energiaratkaisut ja kunnan toimintojen sijoitteluun vaikuttavat asiat (mm. asuminen, yritystoiminta, maa ja metsätalous). Ilmajoen kunta painottaa maakuntakaavan tavoitteiden määrittelyssä, että se antaa edellytyksen kunnan alueella olevien elinkeinotoimintojen, asumisen sekä muun alueenkäytön edistämiseksi ja myöhemmälle näitä tukevalle ja sujuvalle yleis- sekä asemakaavojen edistämiseksi. Tiehankkeita suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava maatalousliikenne huomioon yhdessä muiden liikennemuotojen kanssa maatalouden ja siitä saatavan kotimaisen ruuantuotannon turvaamiseksi. Kunnan aiemmin esitettyyn tahtotilan perustuen, maakuntakaavassa oleva tuulivoima-alue Ooperi-Oksivuori alueella ei tue kunnan tavoitteita kunnan rajojen sisällä ja välittömässä läheisyydessä rajan tuntumassa. Ilmajoen kunta edellyttää, että kunnan alueelle ei kaavoiteta uutta tuulivoimaa. Tästä syystä kaavaluonnoksesta tulee poistaa Ooperi-Oksivuori tuulivoimaloiden alue Ilmajoen kunnan alueelta, sekä kuntarajasta kokonaisuudessaan kolmen kilometrin (3 km) etäisyydellä olevat osat Ilmajoen ulkopuolella.	Maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymä yleisvastine: Maanteiden tarkat suunnitteluperusteet, kuten mitoitusnopeus ja tiellä sallittavat ajoneuvoluokat, päätetään tiesuunnitteluvaiheessa. Maakuntakaavaluonnoksen 'Uusi tai merkittävästi parannettava' -merkintöjen suunnittelumääräyksissä on jo maininta "Tielinjan suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee ottaa huomioon vaikutukset ympäröivään maankäyttöön sekä kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvoihin." sekä kaksiajorataisen tielinjauksen kohdalla erikseen määräys "Tiesuunnittelussa ja maankäytön suunnittelussa tulee varautua rinnakkaistieverkoston rakentamiseen sekä kevyen liikenteen järjestelyihin erityisesti taajamien ja kyläasutuksen kohdalla". Tarkastellaan suunnittelumääräyksen tekstiä niin, että varmistetaan mm. maatalousliikenteen huomioiminen. Rajataan tuulivoimaloiden alue Oksivuori-Ooperi siten, että se ei ulotu Ilmajoen kunnan puolelle. Esitystä alueen rajaamisesta 3 km Seinäjoen puolella ei huomioida. Tarkemmat mallinnukset mm. tuulivoiman meluvaikutuksista tehdään hankekohtaisissa selvityksissä, jolloin myös voimaloiden etäisyys asutukseen tulee määritellyksi. Maakuntakaavassa on tehty erillisselvitys tuulivoiman maisemavaikutuksista. Selvityksessä Oksivuori-Ooperi
--	---

Kyrönjokilaakson ja Orisbergin kulttuurimaiseman sekä Ilmajoen Alajoen lakeusmaiseman valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden maisemakuvan säilyttämiseksi Ooperi-Oksivuoren alue tulisi poistaa maakuntakaavasta jopa kokonaan. Kunta korostaa, kuten kaavaselostuksessa todetaan, tuulivoiman sijoittelun lähtökohtana tulee olla valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen erityisarvojen turvaaminen. Ilmajoen kunta edelleen korostaa kunnan lähialueille ja kuntarajojen ulkopuolelle toteutettavien energiantuotantohankkeiden haittavaikutuksia, erityisesti kunnan alueelle suunniteltavien ja toteutettavien uusien sähkönsiirtolinjareittien osalta.	sijoittuu luokkaan <i>“tuulivoima-alueet, joiden arvioitujen maisemavaikutusten merkittävyys on suuri ja maiseman tärkeitä ominaispiirteitä suuresti heikentävä”</i>. Selvityksen tuloksen perusteella tuulivoimaloiden alueelle Oksivuori-Ooperi on annettu kaavaluonnoksessa aluekohtainen suunnittelumääräys: <i>Tuulivoimaloiden alueen 10 (Oksivuori-Ooperi) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon, ettei tuulivoimaloista muodostu Kyrönjokilaakson kulttuurimaisemien, Orisbergin kulttuurimaiseman tai Ilmajoen Alajoen lakeusmaiseman valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden maisemakuvaa hallitsevaa elementtiä. Tuulivoimaloiden sijoittelun lähtökohtana tulee olla valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen erityisarvojen turvaaminen.</i> Kaavaselostukseen lisätään tietoa maisemavaikutusten huomioimisesta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa (mm. voimaloiden korkeus ja sijoittelu). Ilmajoen kunnan alueelle on maakuntakaavaluonnoksessa osoitettu Seinäjoki-Niinistönneva uusi voimajohto, jonka linjaus on jo tarkemmassa suunnittelussa valittu. Lisäksi on osoitettu voimajohdon yhteystarve välille Seinäjoki-Nokia, jonka vaihtoehtotarkastelut tullaan tekemään ja sijainti määrittämään tarkemmassa suunnittelussa.
--	--

Haittavaikutuksia aiheutuu esimerkiksi luonnontilaisten alueiden poistumisesta ja pirstoutumisesta, asutuksen häiriintymisessä, kansallisten peltomaisemien rikkoutumisesta ja peltoviljelyn ja metsätalouden merkittävästi vaikeutuessa tilusrakenteen pirstoutuessa ja päistehaittojen kasvaessa. Kun sähkönsiirtoreitti ohjataan uusille alueille, näistä saatava rahallinen korvaus ei tule korvaamaan siitä koituvia kokonaishaittoja.

Kunta pitää näin ollen kohtuuttomana uusien reittien sijoittelusta koituvia haittoja ja ei hyväksy alueelleen mahdollistettavan tai suunniteltavan uusia sähkönsiirtolinjoja tai niiden varauksia hankkeista jotka eivät sijoitu kuntaan tai muuten hyödytä kunnan asukkaita, ympäristöä, luontoa ja elinkeinoja.

Maakuntakaavan suunnittelun osalta, tulee huomioida edellytykset kunnan esittämien tarpeiden toteuttamiselle edellä mainittujen hankkeiden sähkönsiirtoreittien suunnitteluun. Suunnittelu ja toteutus tulee ohjata maakuntakaavassa olemassa-oleville voimajohtolinjoille ja uusien linjausten sekä niiden varausten osalta kuntarajojen ulkopuolelle. Maakuntakaavan tulee myös ohjata kaavamääräyksin, mikäli uusia pylviä rakennetaan, on käytettävä haruksettomia peltopylväitä.

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin

Kaavaluonnoksessa on annettu koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys liittyen sähkönsiirtoon.

Maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymä yleisvastine: Koko maakuntaa koskevaa yleistä sähkönsiirron suunnittelumääräystä kehitetään siten, että ympäristölle ja ihmisille aiheutuvat haitalliset vaikutukset olisivat mahdollisimman vähäisiä. Asiasta käydään keskusteluja Fingridin kanssa.

Isojoen kunta	Vastine
ISOJOEN KUNNAN LAUSUNTO – ETELÄ-POHJANMAAN MAAKUNTAKAAVALUONNOS 2050 Maaseudun kannalta maakuntakaavan tulisi olla mahdollistava eikä rajoittava, koska tulevaisuuden tarpeiden ennustaminen on mahdotonta. Maakunnan kehityksen esteeksi ei saa muodostua maakuntakaava, vaan sen on pystyttävä mahdollistamaan erilaiset mahdollisuudet kehitykselle. Erilaisia tarpeita esimerkiksi uusiutuvan energian tuottamiseen tai maa-ainesten ottoon ei tulisi tarpeettomasti rajata maakuntakaavassa. Maakuntakaavan tulisi olla sillä tavalla mahdollistava, että erilaiset hankkeet ja niiden soveltuvuus arvioitaisiin hankevaiheessa esimerkiksi tuulivoiman osalta ja hakemusvaiheessa maa-ainesten oton osalta. Esimerkiksi erilaiset suojelupyrkimykset maakuntakaavassa voivat rajoittaa teollista ja tuotannollista toimintaa. Aikaisemmin maakuntakaava on esimerkiksi kohtuuttomasti rajannut tuulivoimatuotannon kehittämisen mahdollisuutta, sillä seudullisia hankkeita suuremmilla tuulipuistohankkeilla ei ole ollut mahdollisuutta edetä sen vuoksi, ettei alue ole ollut merkittynä maakuntakaavassa. Tällaisia rajoitteita tulisi pyrkiä kaikin keinoin välttämään.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Maaseudun kehittämistä tuetaan maakuntakaavassa monin eri merkinnöin: ruoantuotannon ydinvyöhyke, maaseudun ja kyläasumisen ydinvyöhyke, kylät, virkistysalueet ja -kohteet sekä reitistöt. Maakuntakaavan laadinnan yksi keskeinen periaate on mahdollistavuus. Maakuntakaavan tavoitteena on lisätä uusiutuvaa energiantuotantoa sekä huolehtia luonnonvarojen kestävästä käytöstä. Maakuntakaavassa osoitetaan alueet maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti ja kaavaa sovelletaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa sekä luvituksessa. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa suojelualueita osoitetaan vain perustetuille luonnonsuojelualueille sekä luonnonsuojeluohjelmien alueille. Merkitään tiedoksi.

Päästöttömän energiantuotantojärjestelmän käyttöönotto ja toteutuminen on otettava huomioon myös luonnonvarojen kestävässä käytössä, koska sen rakentaminen vaatii merkittävän määrän luonnonvaroja käytettäväkseen ja sille on myös luotava mahdollisuudet huomioiden ilmasto ja ympäristö. Esim. kuljetusmatkat niiden kuljettamiselle eivät saa kasvaa kohtuuttomaksi, koska silloin myös päästöt kasvavat.

Isojoen kunta vastustaa seudullisen tuulivoima-alueen koon pienentämistä. Seudullisen tuulivoima-alueen määritelmä tulisi säilyttää nykyisen kaltaisena, eikä rajoittaa seitsemään voimalaan.

Tämä on ollut maakuntakaavassa tavoitteena erityisesti maa- ja kiviainesten ottoon soveltuvilla alueilla.

Maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymä yleisvastine: Seudullisen tuulivoima-alueen raja tullaan maakuntakaavan jatkovalmistelussa säilyttämään 7 voimalassa. Voimassa olevassa maakuntakaavassa raja on 10 voimalaa. Nykyiset kooltaan ja teholtaan suuremmat voimalat tarvitsevat aiempaa suuremmat tuulenottoalueet, ja niitä voi sijoittaa samankokoiselle alueelle vähemmän kuin aiemman voimalatyypin voimaloita. Voimassa olevan maakuntakaavan seudullisuuden raja on voimalamäärän osalta sama kuin tuulivoimahankkeiden YVA-lain mukaisen menettelyn raja (10 voimalaa tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia). Käynnissä olevissa tuulivoimahankkeissa tuulivoimaloiden suunniteltu yksikköteho on 6–10 megawattia. Tällöin YVA-lain mukaisen menettelyn raja (45 megawatin) täyttyy jo vähintään 7,5 voimalalla, mikä tukee seudullisuuden rajan asettamista 7 voimalaan. Käynnissä olevissa tuulivoimahankkeissa suunnitellut voimalat voivat aiheuttaa merkittävämpiä vaikutuksia (mm.

Uusiutumiskykyisen energiatuotannon ja huollon on varauduttava sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin. Esim. aurinkokeräinkentät ja tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean yksikön ryhmiin. Turvataan valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja kaukokuljettamiseen tarvittavien kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet maanomistajat huomioiden. Voimajohtolinjauksissa tulisi hyödyntää ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä ja pyrkiä olla levittämättä niitä hyödyntämällä yhteiskäyttö pylväitä. Maakuntakaavoituksessa tulisi vahvemmin ohjeistaa uusien voimalinjojen rakentamista ja vanhojen voimalinjojen laajentamista olemassa olevissa johtokäytävissä yhteispylväisiin ja ylöspäin rakentaen. Johtokäytävien levittäminen vie kohtuuttomasti maa- ja metsäalaa muodostaen	maisemavaikutukset, linnusto) kuin aiemmin käytössä olleet voimalatyypit. Seudullisuuden rajan laskeminen 7 voimalaan mahdollistaa jatkossa vain pienempien, 1–6 tuulivoimalan alueiden sijoittumisen maakuntakaavan alueiden ulkopuolelle. Voimassa olevan maakuntakaavan perusteella on mahdollista sijoittaa maakuntakaava-alueiden ulkopuolelle 1–9 voimalan tuulivoimapuistoja. Maakuntakaavaratkaisu keskittää suurten tuulivoima-alueiden sijoittumista, jolloin myös mm. sähkönsiirron tarpeet keskittyvät. Kaavaluonnoksessa on annettu yleinen suunnittelumääräys: Sähkönsiirtolinjojen toteutuksessa on huomioitava vaikutukset kulttuuriympäristön ja maiseman kannalta arvokkaisiin alueisiin sekä virkistys-, luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -alueisiin. Sähkönsiirtolinjat tulee toteuttaa maa- ja metsätalouden harjoittamisen kannalta mahdollisimman vähäisin vaikutuksin. Lähekkäin sijoittuvien tuulivoimala- ja aurinkovoimala-alueiden liittäminen sähköverkkoon on ensisijaisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin yhteistyössä muiden energiantuotannon hankealueiden kanssa. Koko maakuntaa koskevaa yleistä sähkönsiirron suunnittelumääräystä kehitetään kaavan ehdotusvaiheeseen siten, että ympäristölle ja ihmisille
--	---

maanomistajille merkittäviä taloudellisia tappioita. Isojoen kunnan alueella suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet Piikkilänviita ja Hanhimaata tulisi viedä maakuntakaavaa sellaisenaan, kun ne ovat maakuntakaavan taustamateriaalina toimineissa tuulivoimaselvityksissä. Maakuntakaavaan niitä ei ole tarvetta lähteä pienentämään verrattuna tuulivoimaselvitykseen, koska hankkeen suunnittelun yhteydessä tehdään kuitenkin tarkemmat selvitykset ja sen mukaan pyydetään lausunnot eri viranomaisilta, jotka pääsevät tarpeen mukaan vaikuttamaan hankealueen kokoon, mikäli on tarvetta. Mainittujen hankkeiden mahdolliset rajaukset tulisi siten tehdä vasta tarkemman suunnittelun vaiheessa. Isojoen kunta huomauttaa, että molemmille uusille tuulivoima-alueille on meneillään suunnitteluhanke, jossa alueet tutkitaan erittäin perusteellisesti ympäristövaikutusten arvioinneissa. Tieverkoston kunnossapidon ja parantamisen vähäiset määrärahat tuovat haasteita erityisesti alemman aseisen tieverkon ylläpidolle ja sitä kautta yritysten saavutettavuudelle ja alkutuotannon tuotteiden kuljetusketjuille. Maakunnan elinkeino- ja aluerakenteesta johtuen alemman asteisella tieverkolla on Isojoelle erityisen tärkeä merkitys. Seututien 661 kunnostuksen loppuun saattaminen on elintärkeä asia Isojoen sekä muiden alueen kuntien ja kaupunkien kuljetuksille rannikolle sekä toisinpäin.	aiheutuvat haitalliset vaikutukset olisivat mahdollisimman vähäisiä. Asiasta järjestetään työneuvottelu Fingridin kanssa. Piikkilänviidan, Hanhimaan ja Lakiakankaan tuulivoimaloiden alueita on rajattu kaavan valmistelun aikana Natura-arvioinnin tulosten perusteella. Arvioinnissa on suositeltu lievennystoimenpiteitä Natura-alueiden suojeluperusteena olevaan lajistoon ja luontotyyppeihin kohdistuvien vaikutusten huomioimiseksi. Luonnonsuojelulain mukaan Natura-alueita koskee heikentämiskielto ja maakuntakaava on luonnonsuojelulain mukainen hanke tai suunnitelma, jolle on laadittava Natura-arviointi. Ehdotusvaiheeseen tuulivoima-alueiden rajauksia tarkistetaan asutuksen perusteella. Seututien 661 Pöntäne-Isojoki toteuttamaton osuus on merkitty maakuntakaavaan merkittävästi parannettavaksi maantiekseksi. Muilta kuin tiesuunnittelultaan valmiita seututeillä ei ole merkitty maakuntakaavaan. Yleisvastineessa todetaan, että tieverkon parannusmerkinnät "kohdistetaan valtatie- ja kantatieverkolle sekä niille seututeille, joilla on laadittu tai laadinnassa tiesuunnitelma. Lain liikennejärjestelmästä ja
---	---

Isojoen kohdalla seututien 661 korjaussuunnitelma on valmis. Kunnostus on aloitettu 663 ja 661 risteyksestä kohti Isojokea, mutta työ on rahoituksen puututtua jäänyt kesken. Kunnostus työ tulisi tehdä valtatie 8:lle saakka. Isojoen kunta pitää tärkeänä, että tie 661 on merkitty maakuntakaavan luonnoksessa merkittäväksi parannettavaksi väyläksi. Parannustoimenpiteet tulisi kuitenkin ulottaa koko tieyhteyden varrelle valtatie 8 saakka. Maakuntakaavalla on pyrittävä luonnonvarojen kestäväään käyttöön edistämällä pinta- ja pohjavesien hyvän tilan saavuttamista sekä yhteensovittamalla luonnonvaroihin ja elinympäristöihin kohdistuvia käyttöpaineita. Maakuntakaavalla on tuettava mineraalien, kaivannaisten ja turvemaiden kestäväää käyttöä varmistaen raaka- aineiden riittävä saatavuus. Biotalous on pyrittävä edistämään turvaamalla maa- ja metsätalouden toimintaedellytykset sekä niihin kytkeytyvien elinkeinojen kehittäminen. Turvetuotanto on myös turvattava, koska kasvuturpeen käyttö on merkittävää ja sivutuotteena saatava lämmitysturpeelle on aina käyttöä. Isojoen osalta on elintärkeää huomioida maa- ja metsätalouden kehittäminen ja mahdollistaminen, koska sillä on merkittävä osuus kunnan elinvoimasta.	maanteistä mukaan yhdystiet ovat muita kuin valtakunnallista ja maakuntien välistä, maakunnallista tai seutukuntien liikennettä palvelevia maanteitä. Ne vastaavat yleensä paikalliseen liikennetarpeeseen. Yhdysteiden kehittämistä tuetaan maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman kautta sekä muilla edunvalvontatoimenpiteillä." Maakuntakaavaluonnoksessa osoitetaan maakunnan kiviaineshuollon kannalta määrällisesti, laadullisesti ja/tai sijainnin perusteella merkittäviä maaperän tai kallioperän kiviainesvaroja (maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuva alue) ja turvetuotantoon soveltuvia alueita. Yhteensovittamista pinta- ja pohjavesien hyvän tilan saavuttamiseksi on tehty mm. POSKI-hankkeessa ja turvetuotannon vesistövaikutusselvityksissä. Voimassa olevassa maakuntakaavassa Isojoelle on osoitettu kolme kalliokiviainesten ottamisaluetta. POSKI-hankkeen inventoinnit jatkuvat kesällä 2023 ja Isojoelta tullaan inventoimaan useita alueita. Alueet osoitetaan kaavaehdotuksessa, mikäli ne todetaan inventoinnissa soveltuviksi. Kiviainesten mitoituslaskelmat päivitetään kaavaselostukseen ehdotusvaiheessa. Turvetuotantoon soveltuvien alueiden pinta-ala on noin puolet voimassa olevan maakuntakaavan pinta-alasta, ja sen suuruusluokka tullaan säilyttämään kaavaluonnoksen
---	--

Maakuntakaavan luonnoksessa on määritelty kylästatuksia kahdelle kylälle Isojoelle. Isojoen kunta huomauttaa, että merkittävää aktiivista kylätoimintaa on Isojoella muuallakin. Esimerkiksi kyläseurat toimivat kunnan alueella aktiivisesti. Maakuntakaavassa ei ole huomioitu esimerkiksi Kodesjärven ja Kärjenkosken aktiivisia kyliä, joilla vähintään pitäisi Isojoen kunnan näkemyksen mukaan olla kylästatus.	mukaisena mm. kasvu- ja kuiviketurpeen saatavuuden sekä huoltovarmuuden turvaamiseksi. Isojoelle ei ole osoitettu turvetuotantoon soveltuvia alueita voimassa olevassa kaavassa perustuen Natura-arviointiin. Myöskään kaavaluonnoksessa ei osoiteta alueita Isojoelle. Maakuntakaavan tavoitteena on, että Etelä-Pohjanmaan vahvaa biotaloutta pyritään edistämään turvaamalla maa- ja metsätalouden toimintaedellytykset sekä niihin kytkeytyvien elinkeinojen kehittäminen. Kylämerkinnällä osoitetut kylät ovat asukasmäärältään maakunnan merkittävimpiä kyliä, pääosin yli 200 asukkaan keskittymiä, joihin sijoittuu tyypillisesti yksi tai useampi lähipalvelu ja useimmin kymmeniä työpaikkoja. Kylien osoittamisessa on pyritty huomioimaan 2000-luvun kehitys, jolloin kylämerkintä on osoitettu asukas- ja työpaikkamäärältään kehittyviin tai asukas- ja työpaikkamäärän säilyttäneisiin kyliin, vaikka niiden nykyinen väestömäärä ei yltäisi 200 asukkaaseen. Esimerkiksi Kärjenkoskella väestön lukumäärä on aluerakenneselvityksen mukaan vuonna 2019 ollut 72 hlöä ja väestönmuutos on vuosina 2000-2019 ollut -35 henkilöä. Maakuntakaavan kylämerkintäkokonaisuutta tarkastellaan vielä maakuntakaavaehdotukseen mm. Etelä-Pohjalaiset kylät ry:n toimittaman eteläpohjalaisen kyläyhdistystoiminnan aktiivisuudesta kertovan aineiston perusteella.
--	---

Isonkyrön kunta	Vastine
ISONKYRÖN KUNNAN LAUSUNTO ETELÄ-POHJANMAAN MAAKUNTAKAAVALUONNOKSESTA Lähtökohdat Kaavoituksen lähtökohtana on, että vuoden 2021 alussa Etelä-Pohjanmaan maakuntaan liittyneen Isonkyrön kunnan alueella on voimassa Pohjanmaan maakuntakaava 2040 (hyväksytty Pohjanmaan maakuntavaltuustossa 6/2020, voimaan 9/2020). Monissa nyt esiteltävän kaavaluonnoksen ratkaisuihin onkin huomioitu tuoreen Pohjanmaan maakuntakaavan kaavaratkaisut Isonkyrön kohteiden osalta sellaisenaan. Kaavaratkaisut ovat kokonaisuutena Isonkyrön osalta onnistuneita. Yksityiskohtaiset huomiot maakuntakaavaluonnoksesta Keskustatoimintojen alakeskukset Keskustatoimintojen alakeskuksina osoitetaan kaavaluonnoksessa 7 alakeskusta. Merkinnällä osoitetaan seudullista merkitystä omaavat keskustatoimintojen alakeskukset, jotka täydentävät keskustatoimintojen alueiden muodostamaa palvelurakennetta. Alakeskuksissa on asutuksen lisäksi palveluihin, hallintoon ja kauppaan liittyviä toimintoja.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Isonkyrön kunta esittää harkittavaksi, että keskustatoimintojen alakeskuksen merkintänä lisätään Tervajoen Ydinkeskustanalue. Tervajoki on iso alakeskus, joka ulottuu sekä Isonkyrön että Vaasan alueelle.

Tervajoki on osoitettu Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa taajamatoimintojen alueena, jolla osoitetaan asumiseen, palvelu-, teollisuus- ja työpaikkatoimintoihin sekä muihin taajamatoimintoihin varattavat alueet. Alue tulee tarkemmassa suunnittelussa suunnitella ensisijaisesti asumiselle, työpaikkatoiminnoille ja palveluille. Alueen suunnittelumääräyksen mukaan: "Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sopeutettava suunnittelulla ympäristöönsä tavalla, joka eheyttää yhdyskuntarakennetta, vahvistaa taajaman omaleimaisuutta sekä turvaa ympäristö-, virkistys-, luonto- ja kulttuuriympäristöarvot. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava päivittäisten palveluiden saatavuus, riittävät ulkoilu- ja lähivirkistysmahdollisuudet sekä kävely- ja pyöräily-yhteydet." Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa keskustatoimintojen alueina on pääosin osoitettu kuntakeskukset ja keskustatoimintojen alakeskuksina mm. entisiä kuntakeskuksia. Taajamatoimintojen alueina osoitetaan merkittävät taajamat sekä kylämerkinnällä merkittävimmät kylät. Etelä-Pohjanmaalla ei ole käytössä Pohjanmaan maakuntakaavaa vastaava lähipalvelukeskuksen merkintää, jolla Tervajoki on aiemmin osoitettu. Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että taajamatoimintojen alueen merkintä tukee Tervajoen kehittämistä ja on alueelle riittävä.

Kylät

Kylät (49 kpl) on osoitettu Etelä-Pohjanmaan aluerakenneselvityksen ja kuntien kanssa käytyjen neuvotteluiden perusteella. Kylämerkinnällä osoitetut kylät ovat asukasmäärältään merkittävimpiä kyliä, pääosin yli 200 asukkaan keskittymiä, joihin sijoittuu tyypillisesti yksi tai useampi lähipalvelu ja useimmin kymmeniä työpaikkoja. Kylien osoittamisessa on pyritty huomioimaan 2000-luvun kehitys, jolloin kylämerkintä on osoitettu asukas- ja työpaikkamäärältään kehittyviin tai asukas- ja työpaikkamäärän säilyttäneisiin kyliin, vaikka niiden nykyinen väestömäärä ei yltäisi 200 asukkaaseen.

Isonkyrön kunta esittää harkittavaksi, että kylämerkintä lisätään Orismalan ja Kylkkälän kylän kohdalle.

Kylämerkinnällä osoitetut kylät ovat asukasmäärältään merkittävimpiä kyliä, pääosin yli 200 asukkaan keskittymiä, joihin sijoittuu tyypillisesti yksi tai useampi lähipalvelu ja useimmin kymmeniä työpaikkoja. Maakuntakaavaan osoitettavien kylien tulee olla seudullisesti merkittäviä. Kylien osoittamisessa on pyritty huomioimaan 2000-luvun kehitys, jolloin kylämerkintä on osoitettu asukas- ja työpaikkamäärältään kehittyviin tai asukas- ja työpaikkamäärän säilyttäneisiin kyliin, vaikka niiden nykyinen väestömäärä ei yltäisi 200 asukkaaseen. Kylä -merkinnällä osoitetuilla kylillä maankäytön suunnittelu tulisi pyrkiä toteuttamaan yleiskaavoituksen kautta. Orismalan ja Kylkkälän kylät ovat YKR-seuranta-aineiston perusteella osa Isonkyrön yhtenäistä taajama-aluetta, jonka vuoksi niitä ei ole Etelä-Pohjanmaan aluerakenneselvityksessä tunnistettu erillisiksi kyliksi. Kylkkälä sijaitsee varsin lähellä Tervajoen taajamaa, jonka vuoksi sitä ei ole tarkoituksenmukaista merkitä erilliseksi kyläksi. Orismala sijoittuu etäämmälle ja muodostaa oman alueen, jossa kylämerkinnän kriteerit täyttyvät. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotukseen lisätään Orismalan kylämerkintä.

Maakuntakaavan kylämerkintäkokonaisuutta tarkastellaan vielä maakuntakaavaehdotukseen mm.

Teollisuus- ja varastoalueet Maakuntakaavassa osoitetaan teollisuus- ja varastoalueita 57 kpl merkittävimpiin teollisuustoiminnan keskittymiin. Etelä-Pohjanmaalla on eri puolilla maakuntaa vahvoja erikoistuneita valmistavan teollisuuden keskittymiä mm. elintarvike-, metalli-, puutuote- ja teknologiateollisuuden aloilla. Teollisuus- ja varastoalueet edustavat sekä olemassa olevia että kehitettäviä uusia alueita. Maakuntakaavassa osoitettavat teollisuus- ja varastoalueet ovat pääosin toteutuneita alueita ja sijoittuvat nykyisille taajama-alueille tai taajama-alueiden lievealueille. Uusina alueina osoitettavat kohdemerkinnät ajantasaistavat teollisuus- ja varastoalueiden verkoston kattavaksi koko maakunnan alueella ja tukevat kuntien tulevaisuuden kehittämistavoitteita. Teollisuus- ja varastoalueilla (laskettu 500 m:n säteellä kohdemerkinnästä) on työpaikkoja yhteensä 14 450, joista jalostuksen työpaikkoja 7980 (55 %). Isonkyrön kunta esittää harkittavaksi, että teollisuus- ja varastoalueen merkintä lisätään Tervajoelle vireillä olevan asemakaavan muutoksen ja laajennuksen mukaisesti junanradan eteläpuolelle.	Etelä-Pohjalaiset kylät ry:n toimittaman eteläpohjalaisen kyläyhdistystoiminnan aktiivisuudesta kertovan aineiston perusteella. Maakuntakaavan T-merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät teollisuus- ja varastoalueet. Tervajoen asemakaavassa osoitettu alue on pienialainen ja osoitettu TY-merkinnällä, jolla tarkoitetaan teollisuusrakennusten korttelialuetta, jossa ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia. Näin ollen Tervajoen teollisuusrakennusten korttelialue ei vaadi maakuntakaavamerkintää.
---	---

Matkailupalvelujen alueet

Matkailupalvelujen alueita osoitetaan 7 kpl keskeisimmille matkailutoiminnan alueille Kauhavan Powerparkiin ja Härmän kuntokeskuksen alueelle, Ähtärin eläinpuistoon, Alavuden Tuurin kyläkaupan alueelle, Kuortaneen Urheiluopiston alueelle, Lappajärven Nykälänniemeen ja Lapuan Simpsiölle. Etelä-Pohjanmaan kansallisesti tunnetut ja kansainvälisesti kehitettävät matkailun vetovoimaisimmat palvelu- ja käyntikohteet osoitetaan matkailupalvelujen alueina. Alueille on keskittynyt monipuolisesti sekä majoitus- että matkailupalvelutoimintoja. Pienempiä seudullisesti tai paikallisesti merkittäviä matkailukohteita on lisäksi Etelä-Pohjanmaalla useita. Matkailupalvelujen alueina osoitettujen alueiden lisäksi Etelä-Pohjanmaalla korostuu useisiin kohteisiin ja laajoille alueille sijoittuva tapahtuma-, kulttuuri- ja luontomatkailu. Luonto- ja kulttuurimatkailun laajoja vetovoima-alueita (esimerkiksi Lauhanvuoren-Hämeenkaan ja Kauhanevan-Pohjankankaan kansallispuistojen alue tai Isonkyrön kulttuurimatkailukohteet) on osoitettu matkailun ja virkistyskehittämisyöhykkeen merkinnällä. Tapahtumamatkailun keskus Etelä-Pohjanmaalla on Seinäjoen keskusta, mutta tapahtumien kausittaisen luonteen vuoksi aluetta ei ole erikseen osoitettu matkailupalvelujen alueena. Seinäjoella ja muissa kunnissa keskusta- ja taajamatoimintojen merkinnät tukevat myös matkailun kehittämistä.

Isonkyrön osalta on mainittu ainoastaan Isonkyrön kulttuurimatkailukohteet matkailun ja virkistyskehittämisyöhykkeen merkinnällä. Isonkyrön kunta esittää

Matkailupalvelujen alueen (RM) merkinnällä on osoitettu matkailun kannalta vetovoimaisimmat kohteet. Kohteet muodostuvat käyntikohteen sekä siihen liittyvien

harkittavaksi, että Kyrö Distilleryn, Kyrönmaan maatalousmuseon, Napuen taistelun muistomerkin ja Perttilän riippusillan käsittämä alue sekä Kalliojärven alue merkitään matkailupalveluiden alueena. Ampumarata Ampumaratoina osoitetaan Etelä-Pohjanmaan seudullisesti merkittävät ampumaradat. Ampumaratojen merkinnät perustuvat ampumarataselvityksen tuloksiin. Ampumaratoina osoitetaan käyttömäärältään (laukauksia vuodessa ja arvioitu käyttäjien määrä), saavutettavuudeltaan ja maankäytöltään sekä laadultaan (ratojen monipuolisuus) merkittävimmät radat, jotka palvelevat viranomaisten, reserviläisten sekä metsästys- ja ampumaharrastajien käyttöä. Ampumaratatoiminnan laatua ja laajuutta kuvaavia kriteereitä: ampumatoinnin laajuus (vuosittaiset laukausmäärät), seudullisesti merkittävän ampumaradan laukausmäärän tulisi olla vähintään 10 000 laukausta vuodessa, lajimahdollisuuksien määrä/erityyppisten ratojen määrä kuntakaavoituksen tilanne ja kuntien kehittämishankkeet sekä radan kehittämistoimet asutuksen ja suojelualueiden läheisyys.	matkailupalvelujen ja majoitustoiminnan kokonaisuudesta. Kyrö Distilleryn, Kyrönmaan maatalousmuseon, Napuen taistelun muistomerkin ja Perttilän riippusillan muodostama alue koostuu merkittävistä käyntikohteista, mutta kokonaisuus ei sisällä majoituspalveluita, jotka ovat edellytyksenä RM-merkinnälle. Alue kuuluu taajamatoimintojen alueeseen, jota voi kehittää monipuolisesti myös matkailutoiminnoille.
---	---

Isonkyrön kunta esittää selvitettäväksi, tulisiko maakuntakaavassa osoittaa lisäksi seuraavat ampumaradat: • Lapinmäen ampumarata Isokyrö • Orismalan Metsästysseura ry Eräsalon ampumarata Lapinmäen ampuradan laukausmäärä on ympäristölupahakemuksen 6.2.2023 mukaan 16000–31000 laukausta vuodessa. Eräsalon ampuradan laukausmäärä on 7800 laukausta vuodessa.	Seudullisesti merkittävät ampumaradat osoitetaan maakuntakaavassa. Seudullisuus muodostuu laukausmäärästä (pääosin yli 10 000 laukasta / v), ratojen monipuolisuudesta, alueen soveltuvuudesta ympäristönsä puolesta sekä saavutettavuudesta. Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan ampumarataselvityksen (2015) mukaan Lapinmäen ampumaradan laukausmäärä on alle 10 000 laukausta vuodessa, ratoina ovat pienoiskivääri- ja pienoispistooliradat ja ampumarata sijaitsee 0,6 km päässä asemakaavoitetulta alueelta ja 0,2 km päässä lähimmästä asunnosta. Vuonna 2015 on ollut suunnitelmia radan turvallisuusrakenteiden parantamiseksi. Selvityksen mukaan Orismalan ampumaradan laukausmäärä on 9000, ratoina on hirvi- ja trap-radat sekä kaksi skeet- ja kaksi kiväärirataa. Etäisyys asemakaavoitettuun alueeseen on yli 10 km ja lähimpään asuntoon 2 km. Vuonna 2015 ympäristölupa on ollut haussa ja alueen kehittämiseksi on ollut suunnitelmia. Molempien ratojen luokitus on arvioitu selvityksessä vähäiseksi. Liitto arvioi, että maakuntakaavaehdotukseen voidaan lisätä Lapinmäen ampumarata Pohjanmaan maakuntakaavan mukaisesti.
--	--

Maantie, uusi tai merkittävästi parannettava Säännöllisillä ohituskaistaosuuksilla varauduttavien tieosuuksien listassa valtatie 18 osalta on mainittu "Seinäjoki-Isokyrö". Kohde tulisi muuttaa muotoon "Seinäjoki-Tervajoki", kuten se on mainittu taulukossa 10 parannettava tieosuutena. Eritasoliittymä Sivun 92 taulukkoon 12 tulee suunniteltujen ja tarpeellisten eritasoliittymien listaan lisätä valtatielle 18 Tervajoelle eritasoliittymä yleiskaavan ja asemakaavaehdotuksen mukaisesti osana valtatie 18 pitkän tähtäimen kehittämistä. Päävesijohdot Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävät vesijohdot. Taulukossa 19 on esitetty Pohjanmaan maakunnan alueelle ulottuvia päävesijohtoja Isokyrö-Vähäkyrö-Tuovila sekä Vöyri-Isokyrö. Merkintä "Sarvikangas-Isokyrö" tulee muuttaa muotoon "Kokkookangas-Isokyrö", koska vedenottoalue on käytännössä Kokkookankaalla. Mikäli maakuntakaavassa esitetään päävesijohtoyhteys Vähäänkyröön ja Vöyrille, tulisi listaan lisätä myös "Isokyrö-Ylistaro". Voimajohto, 100 kV / 200 kV Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat 100 kV ja 200 kV voimajohdot ja olemassa olevissa johtokäytävissä kehitettävät	Muutetaan tekstit vastaamaan toisiaan. Kaavakartassa merkintä ulottuu maakuntarajaan saakka. Lisätään merkintä 'Liittymä, uusi tai merkittävästi parannettava' -merkintä kaavaehdotukseen. Selvitetään merkintöjä ja lisätään muutokset ehdotuksen mukaisesti. Maakuntakaavaluonnokseen on merkitty ne tuulivoimala-alueiden sähkönsiirtoyhteydet, joiden sijainti on
--	---

yhteydet. Isonkyrön kunta esittää harkittavaksi, että taulukkoon lisätään omana kohtanaan "Kattiharju-Seinäjoki" olemassa olevassa johtokäytävässä kehitettävänä yhteytenä. Yhdyskuntateknisen huollon alue Merkinnällä osoitetaan maakunnallisten ja seudulliset jätevedenpuhdistamot sekä säätutka-asema. Taulukkoon 27 tulisi lisätä Kyrönmaan Jätevesi Oy:n hallinnoima Hyyriän jätevedenpuhdistamo, koska sillä on seudullista merkitystä Isonkyrön ja Vaasan Vähänkyrön jätevesien puhdistamona. Viheryhteystarve Kehittämisperiaatemerkinällä osoitetaan olemassa olevat tai tavoitteelliset viheryhteydet, joilla on erityistä merkitystä ekologisen verkoston kannalta. Merkintä on yleispiirteinen, eikä se osoita viheryhteyden tarkkaa sijaintia tai määritä sen leveyttä maastossa. Merkintä ei rajoita maa- ja metsätalouden harjoittamista alueella.	varmistettu (lunastuslupavaihe). Tuulivoimala-alueiden siirtoyhteyksien tarvemerkitöjä ei ympäristöministeriön ohjeen mukaisesti merkitä, mutta asiassa seurataan uuden tuulivoimaoppaan ohjeistusta. Ehdotukseen tullaan kirjaamaan se, minkä sähköaseman kautta alue todennäköisimmin tullaan liittämään kanta- tai alueverkkoon. Mikäli kaavaselostukseen lisätään tiedot tuulivoima-alueiden sähkönsiirrosta, sen yhteydessä mainitaan "Kattiharju-Seinäjoki" olemassa olevassa johtokäytävässä kehitettävänä yhteytenä. Lisätään ehdotuksen mukaisesti.
--	--

Taulukossa 30 on nimetty "Hirvijärven-Varpulan alue – Orisbergin alue – Levanevan - Pässilänvuoren - Sikavuoren alue" Vaikutusalueen kuntina mainitaan Seinäjoki, Lapua ja Ilmajoki. Kuntalistaan tulee lisätä Isokyrö. Taulukossa 30 on edelleen nimetty "Talasnevan alue – Isonkyrön pohjois- raja/maakuntaraja Isokyrö". Aluerajausta tulee tarkistaa suppeammaksi ja tarkkarajaiseksi huomioiden mm. Kattiharjun tuulivoimapuiston lainvoimainen osayleiskaava ja tuulivoima-alueiden mahdollinen laajentuminen. Talasnevan alueen kirjoitusasu tulee korjata Taalasnevasta Talasnevaksi. Tärkeä vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue Merkinnällä osoitetaan vedenhankintaa varten tärkeät pohjavesialueet ja muut vedenhankintakäyttöön soveltuvat	Lisätään Isokyrö vaikutusalueen kuntiin. Merkintä perustuu laajojen yhtenäisten metsä- ja suoalueiden muodostamiin ekologisiin yhteyksiin. Merkintätyyppi on alueen erityisominaisuutta osoittava merkintä, eli voi olla päällekkäinen mm. tuulivoimaloiden alueen kanssa. Viheryhteystarpeen huomioiminen tuulivoimahankkeessa tarkoittaa mm. sitä, että suunnittelussa on pyrittävä voimalasijoittelulla sekä sähkönsiirron ja tiestön ratkaisulla välttämään luontoarvoihin ja niitä ylläpitäviin elinkeinoin kohdistuvia haitallisia vaikutuksia, kuten elinympäristöjen pirstoutumista ja ekologisten yhteyksien katkeamista. Kattiharjun tuulivoimaloiden alueen raja- aus on maakuntakaavassa osayleiskaavan mukainen. Alueen laajentaminen vaatisi myös laajemman maakuntakaavamerkinnän. Korjataan Talasnevan kirjoitusasu. Kokkokangas on mukana kaavakartalla ja pohjavesialueiden kohdelistalla. Muutetaan
---	---

pohjavesialueet. Tärkeiden vedenhankintaan soveltuvien pohjavesialueiden luettelo on Kaavamerkinnät ja -määräykset sekä kohdeluettelo -asiakirjassa. Isonkyrön osalta on mainittu: "Jokiperä Isokyrö", "Kaurajärvi Isokyrö", "Peippostenpappila Isokyrö" ja "Suolainen Isokyrö". Taulukkoon tulee lisätä "Kokkokangas / Sarvikangas Isokyrö". Maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuva alue Merkinnällä osoitetaan alueita, joilla sijaitsee maakunnan kiviaineshuollon kannalta määrällisesti, laadullisesti ja/tai sijainnin perusteella merkittäviä maaperän tai kallioperän kiviainesvaroja. Alueiden rajaukset tarkentuvat arvioitaessa ottamisedellytyksiä maa-aineslain edellyttämällä tavalla. Maa- kuntakaavassa osoitetaan 66 aluetta maa- tai kalliokiviaineksen ottamiseen soveltuvan alueen merkinnällä. Näistä 13 on maaperä- ja 53 kallioperäalueita. Osa kallioperäalueista sijaitsee usean, erillisiksi kokonaisuuksiksi rajatun alueen rykelmissä. Selostuksessa todetaan, että maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvien alueiden luettelo on Kaavamerkinnät ja -määräykset sekä kohdeluettelo -asiakirjassa. Kyseisessä asiakirjassa todetaan, että maa- tai kalliokiviainekseen ottoon soveltuvien alueiden kohdeluettelo lisätään ehdotusvaiheessa. Isossakyrössä on voimassa kalliokiviainesluvut Ruusupurolla, Paanatievarressa sekä Kytöläntien varressa. Arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma	Kokkokankaan sijaintikunnat kohdeluettelossa järjestykseen Isokyrö, Seinäjoki, Kauhava, mikä vastaa pohjavesialueen pinta-alallista sijoittumista kunnissa. Alueen nimi on lähtöaineistossa ja peruskartalla Kokkokangas. Merkinnällä osoitetaan maakunnan kiviaineshuollon kannalta määrällisesti, laadullisesti ja/tai sijainnin perusteella merkittäviä kiviainesvaroja. Merkinnät perustuvat POSKI-hankkeeseen, johon on kuulunut mm. GTK:n kartoitus uusista kalliokiviainesten ottoalueista. POSKI-hankkeesta on ollut kaavaluonnokseen käytettävissä väliraportti ja hankkeessa tehtävät inventoinnit ovat jatkuneet kesällä 2023. POSKI-hankkeen valmisteluaineistossa on alueita Orisbergin-Seljänkankaan, Laurolan-Palokylän, Leipimaan-Peräkylän ja Tulisalon alueilta, mutta ne luokiteltu hankkeessa luokkaan soveltumaton tai osittain soveltuva alue. Kaavaehdotuksessa huomioidaan valmiin POSKI-hankkeen mukaiset maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvat alueet. Maa- tai kalliokiviaineksen ottamiseen soveltuvien alueiden kohdeluettelo lisätään ehdotusvaiheessa.
--	--

Merkinnällä osoitetaan ne geologiset muodostumat, jotka on luokiteltu valta- kunnallisesti arvokkaiksi tuuli- ja rantakerrostumiksi, kallioalueiksi, moreeni- muodostumiksi tai kivikoiksi, tai kuuluvat valtakunnalliseen harjajensuojeluohjelmaan. Maakuntakaavassa osoitetaan 54 muodostumaa arvokkaan harjualueen tai muun geologisen muodostuman merkinnällä. Merkintätyyppi on alueen erityisominaisuutta osoittava merkintä. Arvokkaiden harjualueiden tai muiden geologisten muodostumien luettelo on Kaavamerkinnot ja -määräykset sekä kohdeluettelo -asiakirjassa. Isonkyrön osalta luettelossa mainitaan perustellusti "Isokyrö Niemenmaanmäki" moreenimuodostuma, "Tuomaanmäki" kallioalue sekä "Vuoressalo" kallioalue. Listaan tulee lisätä "Korkoistenvuori-Takaisenmäki" 73 hehtaarin kallioalue Pohjanmaan maakuntakaavan mukaisesti.	Korkoistenvuori-Takaisenmäki on osoitettu kaavaluonnoksessa arvokkaan harjualueen tai muun geologisen muodostuman merkinnällä ja mainittu kohdeluettelossa (Seinäjoki, Isokyrö).
Energiahuollon alue Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät energiahuoltoa palvelevat laitokset ja kantaverkon muuntamoiden alueet. Isonkyrön kunta esittää harkittavaksi, tulisiko taulukkoon 34 lisätä Kattiharjusta tuulivoimapuiston tarpeita palveleva Seljänkankaan muuntamoalue. Tuulivoimaloiden alue Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävä tuulivoimantuotantoon soveltuva alue, jolla tarkoitetaan vähintään	Muuntamomerkinnät on käsitelty liiton ja Fingridin työneuvottelussa. Fingrid on ilmoittanut, että Kattiharjun tuulivoimalan voimansiirtolinjaa yhdistetään kantaverkkoon muualla, joten Seljänkankaan muuntamo ei tarvitse rakentaa. Tekstiosiossa tuodaan esiin tuulivoima-aluekohtaisia huomioita liittyen esimerkiksi luonto- tai

seitsemän (7) teollisenkokoluokan tuulivoimalan muodostamaa kokonaisuutta. Alueen tuulivoimaloiden kokonaismäärä ja sijainti, sekä alueelle sijoitettavien tuulivoimaloiden korkeus ja voimalateho määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Kaavakartalla ja taulukossa 35 esitetty Kattiharjun alue 9974 puuttuu tekstiosiesta, jonne se tulisi myös lisätä.	maisemavaikutuksiin. Näiden yhteydessä Kattiharjusta ei ole ollut tiedossa erityisiä esiin nostettavia huomioita. Kattiharjusta tuodaan kuitenkin esiin, että "Kattiharjun tuulivoimaloiden alue (9974) on osoitettu vastaavalla merkinnällä Pohjanmaan maakuntakaavassa 2040. Kaavaratkaisussa on Pohjanmaan maakuntakaavan lisäksi huomioitu alueen tuulivoimaosayleiskaavan rajaukset ja voimalasijainnit".
--	--

Karjjoen kunta	Vastine
Karjjoen kunnanhallitus toteaa lausuntonaan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava luonnokseen: Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan luonnoksessa Karjjoen kunnasta valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön kohdemerkinnällä on merkitty Karjjoen kirkon ympäristö ja maakunnallisesti merkittävänä rakennettuna kulttuuriympäristönä kotiseutumuseon ympäristö sekä Myrkyn kylän aluetta. Karjjoen keskustaajama on merkinnällä keskustatoimintojen alue. Kylämerkinnällä Karjjoella on vain yksi kylä, Myrkky. Virkistyskohteiksi on merkitty Kakkorinvuori/Iso-Kakkori, Peurajärvi ja Myrkyn vapaa-aikakeskus. Kunnan omistamaa ja ylläpitämää Susiluolan aluetta ei kaavassa näy, koska se sijaitsee Pohjanmaan maakunnan puolella. Karjjoen kunta tyytyy näihin merkintöihin.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Tuulivoima-alueiksi kaavaan on merkitty Karijoki-Teuva rajalla oleva alue Perkiömäen-Kakkorin alue. Kakkorin ympäristön vedenhankintaan soveltuvat Kärmesharjun ja Iso-Kakkorin pohjavesialueet on rajattu tuulivoima-alueesta pois. Tuulivoima-alueen rajauksessa on huomioitu myös Karijoen kunnanvaltuuston asettama 2 km etäisyysraja vakituiseen asutukseen. Kunnanhallitus katsoo, että tuulivoima-alueen kaakkoisrajaus tulee kulkea Pääroosin metsäautotietä pitkin. Kristiinankaupunki-Nokia voimajohdon yhteystarve kulkee noin kilometrin matkan Karijoen kunnan puolella lähellä maakuntarajaa. Maakuntakaavan luonnoksessa todetaan, että tuulivoimaloiden alueen liittämisessä sähköverkkoon on <i>ensisijaisesti pyrittävä hyödyntämään</i> olemassa olevia johtokäytäviä. Karijoen kunnanhallitus katsoo, että maakuntakaavoituksessa tulisi vahvemmin ohjeistaa uusien voimalinjojen rakentamista ja vanhojen voimalinjojen laajentamista olemassa olevissa johdinkäytävissä yhteispylväisiin ja ylöspäin rakentaen. Johdinlinjojen levittäminen vie kohtuuttomasti maa- ja metsäalaa muodostuen maanomistajille ja aluetaloudelle raskaaksi.	Rajataan tuulivoimaloiden alue Pääroosintiehen. Maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymässä yleisvastineessa todetaan, että koko maakuntaa koskevaa yleistä sähkönsiirron suunnittelumääräystä kehitetään siten, että ympäristölle ja ihmisille aiheutuvat haitalliset vaikutukset olisivat mahdollisimman vähäisiä. Asiasta järjestetään työneuvottelu Fingridin kanssa. Kaavaluonnoksessa on annettu yleinen suunnittelumääräys: "Sähkönsiirtolinjojen toteutuksessa on huomioitava vaikutukset kulttuuriympäristön ja maiseman kannalta arvokkaisiin alueisiin sekä virkistys-, luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -alueisiin. Sähkönsiirtolinjat tulee toteuttaa maa- ja metsätalouden harjoittamisen kannalta mahdollisimman vähäisin vaikutuksin. Lähekkäin sijoittuvien tuulivoimala- ja aurinkovoimala-alueiden liittäminen sähköverkkoon on ensisijaisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin yhteistyössä muiden energiantuotannon hankealueiden kanssa."
--	---

Karjien kunta pitää hyvänä, että Suupohjan rata on maakuntakaavaluonnoksessa merkinnällä merkittävästi parannettava ja Teuvan asema on merkitty uutena liikennepaikkana kehitettäväksi; tarkempi merkin selitys puuterminäli.	Merkittään tiedoksi.
---	----------------------

Kauhajoen kaupunki	Vastine
Kauhajoen kaupunki esittää seuraavia huomioita ja muutosesityksiä Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 -kaavaluonnokseen. Aluerakenne: - Teollisuusalue-merkintää tulee laajentaa Aronkylässä lännen suuntaan. - Suunnittelumääräyksen "Keskustatoimintojen ja muun taajaman väliseen alueeseen tulee kiinnittää huomiota" tarkoitus on epäselvä. - Kauhajoen kaupunki esittää, että Sotkan urheilukeskuksen yhteyteen osoitetun ampumaradan (ea) merkintä harkitaan muutettavaksi Ampuma ja harjoitusalueeksi (EAH). Radalla on monipuolisesti erilaisia ampumaharjoitusratoja. Valtakunnallisessa varautumisessa on esitetty tarve myös viranomaiskäyttöön	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Teollisuusalueen merkintää laajennetaan Kauhajoen kaupungin esityksen mukaan länteen ja lisäksi alueelle merkitään vaarallisia aineita käsittelevän tai varastoivan teollisuuden mahdollistava T/kem-merkintä. Epäselvä lause, "Keskustatoimintojen ja muun taajaman väliseen alueeseen tulee kiinnittää huomiota", poistetaan suunnittelumääräyksestä. Maakuntakaavassa EAH -merkinnällä on osoitettu Puolustusvoimien viralliset harjoitusalueet, jotka vaikuttavat laajemmin ympäröivään maankäyttöön. Ampumaradat ja ampumaurheilukeskukset, kuten Sotkan urheilukeskuksen ampumarata, osoitetaan ampumaradan ea-kohdemerkinnällä.

sopivien ampumaharjoitusalueiden lisäämisestä ja palvelutason nostamisesta. Liikenne ja teknisen huollon verkostot: - Seututie 672 (Tokerotie) on tärkeä väylä Kauhajoelta itään suuntautuvalle raskaalle ja työmatkaliikenteelle. Liikennejärjestelmä suunnittelussa on keskusteltu Tokerotien tieluokan korottamisesta seututiestä kantatieksi, ja Kauhajoen kaupunki esittää tämän huomioimista maakuntakaavan laadinnassa. - Seututie 274 Karviaan (Aunesluomantie) on Kauhajoelta Karvian ja Parkanon suuntaan suuntautuvalle liikenteelle vähemmän merkityksellinen kuin yhdystie 13315 (Sarantie). Kauhajoen kaupunki esittää Sarantien merkityksen huomioimista paremmin maakuntakaavamerkinnoissa. - Uusi tai merkittävästi parannettava maantie -merkinnän kaavamääräyksissä on huomioitava Hyypänjokilaakson valtakunnallisesti arvokas maisema-alue erikseen mainiten. Hyypänjokilaakson maisemanhoitoalueen tiemaiseman arvot on huomioitava suunnittelussa siten, etteivät arvot vaarannu. Tielinjauksissa on huomioitava olemassa olevan kyläasutuksen ja tien luonteen säilyminen. Kauhajoki esittää, että suunnittelumääräyksenä säilytetään nykyisen kaltainen määräys "Tiejaksolla Kauhajoelta etelään (kt44) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon Hyypänjokilaakson maisemanhoitoalueen perustamispäätös ja sen käyttö- ja	Maakuntakaavaluonnokseen ei ole merkitty tieluokan muutostarpeita, mutta kaavaehdotuksessa ne tullaan lisäämään. Tokerotielle osoitetaan tieluokan muutostarve. Seudullisesti merkittäviksi teiksi osoitetaan ne yhdystiet, joiden liikennemäärä on yli 300 ajoneuvoa / vrk. Maantien 13315 (Sarantie) liikennemäärä oli vuonna 2022 365 ajoneuvoa/vrk, eli tie merkitään karttaan yhdystieksi. Huolimatta pienestä vuorokausiliikenteestä maantie 274 seututienä säilytetään kartassa. Suunnittelumääräyksessä on huomioitu kulttuuriympäristön arvot: "Tielinjan suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee ottaa huomioon vaikutukset ympäröivään maankäyttöön sekä kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvoihin." Lisätään esitetty teksti muokattuna kaavaratkaisun kuvaukseen.
--	--

hoitosuunnitelma. Suunnittelussa on huomioitava arvokkaat maisema-alueet, ympäristö ja melutasot. Valtakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla suunnittelun lähtökohtana tulee olla alueen erityisarvojen turvaaminen. Merkintä ei edellytä koko tiejakson parantamista.” - Kauhajoki pitää tärkeänä, että liikenneyhteydet Seinäjoelle kehittyvät, ja että kt 67:n kehitystarpeet on merkitty maakuntakaavaan Kurikka-Seinäjoki -välillä. - Kauhajoki pitää tärkeänä, että Suupohjanrata on merkitty merkittävästi parannettavaksi rautatieksi. - Kauhajoki pitää tärkeänä, että varaudutaan kanta- ja alueverkon vahvistamiseen Voimajohtojen yhteystarve -merkintöjen avulla, sillä suuret uusiutuvan energiantuotannon hankkeet tarvitsevat yhteyden kantaverkkoon. - Kauhajoki esittää, että Kevyenliikenteen yhteystarve -merkintää osoitetaan kantatie 67:n varrelle Kauhajoelta Kurikkaan. - Seudullisesti merkittävä yhdystie on myös maantie 6700. Viherrakenne	Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan liitto on tarkentanut pyöräliikenteen yhteystarve -merkintöjä kaavaehdotusvaiheeseen tehdyn taustaselvityksen pohjalta. Kaavaehdotukseen lisätään Kauhajoki-Kurikka -yhteysväli. Maantie 6700 on merkitty kaavaluonnoksessa seudullisesti merkittävän yhdystien merkinnällä.
---	--

- Virkistyskohde-merkintä on osoitettu Hyypänjokilaaksossa Panttikylän lintutornin kohdalla. Kauhajoen kaupunki esittää merkinnän siirtämistä Hyypänmajan kohtaan. Kaupunki ehdottaa, että kaavamääräyksessä sana "alue" vaihdetaan sanaksi "kohde", sillä suunnittelumääräys ei sovellu ainakaan Kauhajoella aluemaisiin kohteisiin. - Ohjeellinen ulkoilureitti -merkintä on hyvin suurpiirteinen. Kaupunki ehdottaa, että reittimerkintä voisi olla kartalla täsmällisempi niiltä osin, kuin se on toteutunut mm. Geoparkin Two Billion Year Tours -reitistössä. Kauhajoen kaupunki ehdottaa, että maakuntakaavaan merkitään ohjeellinen ulkoilureittimerkintä tavoitteellisena merkintänä myös Teuvan Parrasta Katikankanjonin kautta Nummijärvelle. - Ohjeellisen melontareitin merkintää ehdotetaan jatkettavan Aronkylästä Kauhajoen keskusta asti. - Kauhajoki pitää Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue -merkintää hyvänä kansallispuistojen ympärillä, sillä se velvoittaa pohtimaan tarkoin esimerkiksi energiahankkeiden	Hyypänjokilaakson virkistyskohdemerkintä siirretään ehdotettuun kohtaan. Virkistyskohdemerkinnöillä osoitetaan maakuntakaavassa sellaisia virkistysrakenteiden muodostamia alueita, jotka pienialaisuutensa vuoksi soveltuvat parhaiten osoitettavaksi kohdemerkinnällä. Alueen tarkempi rajauseräytyy yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Suunnittelumääräyksessä edellytetään, että alueen suunnittelussa varmistetaan, että virkistykseen liittyvät arvot eivät alueella vaarannu. Maakuntakaavassa ulkoilureitit mukailevat olemassa olevia reittejä tapauskohtaisesti. Tarkistetaan vielä Kauhajoen merkintöjä suhteessa olemassa oleviin reitteihin. Harkitaan ohjeellisen ulkoilureitin lisäämistä Teuvan Parrasta Kauhajoen Nummijärvelle. Jatketaan ohjeellisen melontareitin merkintää Kauhajoen eteläpuolelle Sahakosken patoon saakka. Maakuntahallitus linjasi 22.5.2023 antamassaan yleisvastineessa, että luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet ja viheryhteystarvemerkin
---	--

vaikutuksia kansallispuistoihin ja tuottaa suojaavaa puskuria. Merkintää on kuitenkin myös laajoilla alueilla muuallakin kuin suojelualueiden ympärillä. Kauhajoki näkee, että merkintää tulisi käyttää vain puskurimerkintänä suojelualueiden ympärillä, ja muilta alueilta merkintä tulisi poistaa. - Kauhajoen kaupunki pitää Viheryhteystarve -merkintää ja sen suunnittelumääräystä epäselvänä ja tarpeettomana. Merkintä kulkee suurpiirteisesti halki metsä- ja peltoalueiden. Mitkä tekijät tai alueet merkinnän tienoilla on tarkalleen tunnistettu sellaisiksi, joilla on erityistä merkitystä ekologisen verkoston kannalta tai lajiston liikkumis- ja levittäytymismahdollisuuksille? Merkintä kulkee halki koko kunnan, ja sen suunnittelumääräys ei ole tarkoituksenmukainen. Alueella tulee todennäköisesti säilymään suurelta osin nykyisen kaltainen maankäyttö laajoine metsäpeitteisine alueineen, eikä sinne tulla suunnittelemaan viheryhteyttä maastokäytävänä. Eri lajeilla on erilaiset tarpeet liikkumiselle ja levittäytymiselle. Minkä lajien levittäytymistä halutaan suosia?	säilytetään osana viherrakenteen merkintäkokonaisuutta. Merkinnät toteuttavat Etelä-Pohjanmaan maakuntavaltuuston vuonna 2021 hyväksymässä maakuntastrategiassa ja maakuntahallituksen vuonna 2022 hyväksymässä maakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa asetettuja tavoitteita: • Selvitetään luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet ja niiden välinen kytkeytyneisyys ja huomioidaan nämä maankäytön suunnittelussa. (Etelä-Pohjanmaan maakuntastrategia – Huomisen lakeus) • Luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja suojeluarvojen säilyttäminen sekä ekologisten yhteyksien turvaaminen (Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 tavoitteet, osallistumis- ja arviointisuunnitelma) Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue ja viheryhteystarve -merkinnät perustuvat vuonna 2022 valmistuneen Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksen analyysihin laajoista yhtenäisistä metsä- ja suoalueista sekä ekologisista yhteyksistä. Lisäksi merkintöjen muodostamisessa on huomioitu mm. luontotyyppi-, laji- ja riistaeläinonnettomuustietoja. Maakuntakaavamerkinnöillä nämä asetetut tavoitteet konkretisoidaan osaksi maankäytön suunnittelua.
---	--

- Viheryhteystarve-merkintä ei saa vaarantaa maa- ja metsätalouden harjoittamista. Luonnonvarat ja energian tuotanto	Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue ja viheryhteystarve -merkinnöistä ei aiheudu rajoitteita maa- ja metsätalouselinkeinoille, eivätkä maakuntakaavan merkinnät johda korvauksettomaan suojeluun. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue ja viheryhteystarve -merkintöjen perustana ovat laajat yhtenäiset metsä- ja suoalueet. Merkinnöillä pyritään osaltaan turvaamaan, että alueet pysyvät maa- ja metsätalouskäytössä ja mahdollisissa maankäytön muutoksissa huomioidaan maa- ja metsätalous. Keskeistä on, että esimerkiksi metsiä ei siirtyisi alueella merkittävässä määrin muuhun maankäyttöön. Tähän liittyen maakuntakaavaluonnoksessa on annettu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeille alueille suunnittelumääräys: "Alueen suunnittelussa ja kehittämisessä tulee erityisesti huomioida niiden elinkeinojen turvaaminen, jotka toiminnallaan ylläpitävät alueelle ominaisia luontotyyppejä ja edistävät niiden säilymistä. " Viherrakenteen merkintöjen suunnittelumääräyksiä ja kuvauksia täsmennetään kaavaehdotukseen. En -merkinnällä on osoitettu kantaverkon merkittävimmät
--	--

- Kauhajoen kaupunki huomauttaa, että kantaverkon 400 kV linjan Seinäjoki-Ulvilavarrelle on tulossa muuntamo, joka on erittäin merkittävä laajan alueen uusiutuvan energian hankkeiden toteutumiselle. Se tulisi merkitä kaavaan en-merkinnällä. - Kauhajoki pitää hyvänä, että Teuvalle on osoitettu Puuterminali -merkintä. - Turvetuotantoon soveltuvaksi alueeksi tulee merkitä myös Parjakanneva, joka on erityisesti kasvu- ja kuiviketurpeeksi soveltuvaa aluetta. - Kauhajoki esittää, että Arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma -merkintä osoitettaisiin myös Katikankanjonin yhteydessä sijaitsevalle Sianselkä/Kolmentuulenlakki -muodostelmalle. - Kauhajoki pitää hyvänä, että Kauhajoelle on luonnoksessa osoitettu kaksi uutta tuulivoiman tuotannon aluetta sekä kaksi aurinkovoiman tuotantoaluetta. Kaikilla alueilla on käynnissä kaavoitus- tai kehittämishanke. Kun hankkeet valmistuvat, voi	suurmuuntamot. Liitto on käynyt työneuvottelun asiasta Fingridin kanssa ja neuvottelun perusteella osoittaa maakuntakaavaehdotukseen uuden muuntamon Kauhajoelle 400 kV linjan yhteyteen. Merkitään tiedoksi. Esitys tarkastetaan kaavaehdotusvaiheeseen. Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston periaatepäätöksen (3.5.1984) mukaiset harjijensuojeluohjelmaan kuuluvat alueet sekä valtakunnallisesti arvokkaiksi luokitellut tuuli- ja rantakerrostumat, kallioalueet, moreenimuodostumat ja kivikot. Geologisia muodostumia on kartoitettu valtakunnallisesti vuosina 1996–2018 Suomen ympäristökeskuksen, Geologian tutkimuskeskuksen ja Ympäristöministeriön yhteistyöhankeissa.
--	--

Kauhajoella käynnistyä maakuntakaavan mukaisesti enää tuulivoiman tuotantohankkeita, jotka eivät ole seudullisesti merkittäviä. Maakuntakaavan seudullista merkittävyyttä koskevalla rajoituksella voi siten olla suuri merkitys hankkeiden koon rajautumiselle. - Seudullisesti merkittävän tuulivoimalakokonaisuuden raja on luonnoksessa esitetty seitsemäksi tuulivoimaloiksi. Seudullisesti merkittävän tuulivoimalakokonaisuuden raja on nykyisessä maakuntakaavan vaihekaava I:ssä kymmenen, toisin sanoen nykyisin on mahdollista kaavoittaa ilman maakuntakaavan tv-merkintää hankkeita, joissa on yhdeksän voimalaa. Jatkossa olisi mahdollista kaavoittaa enintään kuuden voimalan kokonaisuuksia. Kauhajoki esittää, että seudullisesti merkittävän tuulivoimalakokonaisuuden rajaa ei laskettaisi nykyisestä kymmenestä. On totta, että voimaloiden koko on kasvanut aiemmasta, mutta voimaloiden korkeuden kasvaminen lisää maisemavaikutuksia suurmaisemassa huomattavasti vähemmän kuin esimerkiksi voimaloiden määrän lisääminen. Emme tiedä tuulivoimaloiden teknistä kehitystä esimerkiksi sen osalta, tuleeko markkinoille tehokkaita vertikaalivoimaloita. Kaava rajoittaisi kaikenlaisten voimalamallien määrän enintään kuuteen. Potentiaalisimmilla alueilla on hankkeet jo toteutuneet tai suunnittelussa, mutta jatkoakin ajatellen on tarpeen jättää riittävästi mahdollisuuksia uusille, alle 10 voimalan kokoisille hankkeille. On huomioitava, että hankkeita toteutuu myös yli kunta- ja maakuntarajojen.	Maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymä yleisvastine: Seudullisen tuulivoima-alueen raja tullaan maakuntakaavan jatkovalmistelussa säilyttämään 7 voimalassa. Voimassa olevassa maakuntakaavassa raja on 10 voimalaa. Nykyiset kooltaan ja teholtaan suuremmat voimalat tarvitsevat aiempaa suuremmat tuulenottoalueet, ja niitä voi sijoittaa samankokoiselle alueelle vähemmän kuin aiemman voimalatyypin voimaloita. Voimassa olevan maakuntakaavan seudullisuuden raja on voimalamäärän osalta sama kuin tuulivoimahankkeiden YVA-lain mukaisen menettelyn raja (10 voimalaa tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia). Käynnissä olevissa tuulivoimahankkeissa tuulivoimaloiden suunniteltu yksikköteho on 6–10 megawattia. Tällöin YVA-lain mukaisen menettelyn raja (45 megawatin) täyttyy jo vähintään 7,5 voimalalla, mikä tukee seudullisuuden rajan asettamista 7 voimalaan. Käynnissä olevissa tuulivoimahankkeissa suunnitellut voimalat voivat aiheuttaa merkittävämpiä vaikutuksia (mm. maisemavaikutukset, linnusto) kuin aiemmin käytössä olleet voimalatyypit.
--	---

- Tuulivoimaloiden suunnittelumääräyksissä tulisi huomioida vaikutukset kansallispuistoihin. - Tuulivoimala-alueelta 35 (Palloneva) on Kauhajoella pisimmät etäisyydet asutuskeskuksiin, arvokkaisiin maisema-alueisiin ja virkistyskohteisiin. Kauhajoen kaupunki ei näe syytä, miksi juuri tälle hankkeelle on osoitettu erityiseksi suunnittelumääräykseksi "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota tuulivoimaloiden maisemavaikutuksiin".	Seudullisuuden rajan laskeminen 7 voimalaan mahdollistaa jatkossa vain pienempien, 1–6 tuulivoimalan alueiden sijoittumisen maakuntakaavan alueiden ulkopuolelle. Voimassa olevan maakuntakaavan perusteella on mahdollista sijoittaa maakuntakaava-alueiden ulkopuolelle 1–9 voimalan tuulivoimapuistoja. Maakuntakaavaratkaisu keskittää suurten tuulivoima-alueiden sijoittumista, jolloin myös mm. sähkönsiirron tarpeet keskittyvät. Lisätään maininta kansallispuistoista suunnittelumääräyksiin. Tuulivoima-alueiden maisemaselvityksessä (FCG 2023) Pallonevan on todettu sijaitsevan maisemallisten yhteisvaikutusten hot spot -alueella, jossa yhteisvaikutuksia syntyy olemassa olevasta ja suunnitteilla olevasta tuulivoimasta suo-, pelto- ja vesialueille. Kohdekohtaisessa arvioinnissa Pallonevan tuulivoima-alueen vaikutukset on arvioitu suuriksi mm. Luopajärven viljelylakeuden ja Hyypänjokilaakson kulttuurimaiseman valtakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille, Jalasjärven kirkkoympäristön ja Luopajärven kyläasutuksen RKY-alueille. Palloneva on luokiteltu selvityksessä alueeksi, jonka vaikutus on osin maiseman tärkeitä ominaispiirteitä heikentävä, mikä on ollut perusteena aluekohtaiselle suunnittelumääräykselle maakuntakaavassa.
--	---

- Aurinkoenergian tuotantoon soveltuva alue -merkintä on osoitettu Kauhajoella Pallonevalle ja Viitalanneva-Kampinkeitaalle. Hankkeita on vireillä myös seuraavilla alueilla, jotka tulisi merkitä aurinkoenergian tuotantoon soveltuvaksi alueeksi: Mustaisneva, Klupikistonneva, Koihnanneva, Haasiopuskanneva ja Uitonneva. Lisäksi Viitalanneva-Kampinkeidas merkintä olisi hyvä merkitä esitettyä suurempana.

- Maa- tai kalliokiviainesten ottoon soveltuva alue -merkintä: Kauhajoella on merkittäviä maa- ja kalliokiviainesten esiintymiä, jotka ovat olleet maakunnallisesti merkittävä varanto maa-ainesten tarpeelle. Merkittäviä lupia on viime vuosina myönnetty mm. Iso-Nummikankaalle, Paskonkalliolle, Mustaisnevalle ja Rajamäenkylään, joita ei kuitenkaan ole merkitty maakuntakaavaan. Maakuntakaavassa maa- tai kalliokiviainesten ottoon soveltuvia alueita on merkitty Kauhajoelle vain muutama pienialainen kohde. Kauhajoen kaupunki esittää, että maa- ja kalliokiviainesten ottoon soveltuvien alueiden merkintöjä tarkistettaisiin.

Aurinkoenergian tuotantoon soveltuvien alueiden merkintä poistetaan maakuntakaavasta kaavaehdotusvaiheessa. Aurinkovoiman toteuttamista ohjataan jatkossa koko maakuntaa koskevalla suunnittelumääräyksellä, jonka sisältöä tarkistetaan.

Maakuntakaavaratkaisu perustuu Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen sekä Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan liittojen POSKI-hankkeeseen (2021–2023), jossa tarkistettiin aiemman POSKI-hankkeen (Britschgi ym. 1999) maa- ja kalliokiviainesten ottoon määriteltyjen, mutta vielä laajasti maa-ainesten otolle avaamattomien alueiden nykytila ja luokittelu. Lisäksi POSKI-hankkeessa pyrittiin löytämään uusia kalliokiviainesten ottoalueita huomioiden tulevaisuuden kiviainestarve ja alueen suhteellisen vähäiset ottamiseen soveltuvat sora- ja hiekkavarannot. Maakuntakaavaluonnoksen aikana selvityksessä on ollut käytössä [väliraportti](#) ja hanke on jatkunut maastoinventoinneilla kesän 2023 aikana. Kaavaehdotukseen päivitetään POSKI-hankkeen lopullisten tulosten mukainen kohdejoukko. Maakuntakaavassa osoitetaan POSKI-hankkeessa luokkaan "maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuva alue" luokituneet alueet.

Kulttuuriympäristö - Kauhajoen kaupungin tietojen mukaan Nummijärven kyläkirkko ei ole erillislaila suojeltu rakennuskohde. Sitä vastoin se on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö. Nummijärven kirkon kohdalla merkintä tulee muuttaa Valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi. - Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö -merkinnän luettelosta puuttuu Kyrönkankaan kesätie sekä Nummijärven kirkko. - Kauhajoen kaupunki ei näe tarpeelliseksi merkitä Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö -merkinnällä Puskankylän entistä koulua. Rakennusta ei ole nostettu merkittävänä kohteena maakunnallisessa kulttuuriympäristöinventoinnissa 2019-2020. Lisäksi Aronkylää koskeva merkintä ehdotetaan siirrettäväksi joen itäpuolelle koskemaan Aronkujan varren laadukasta, kaupunkimaista ja maaseutumaista rakentamista yhdistävää ympäristöä, johon kuuluu mm. arkkitehtuuriltaan ja kunnoltaan erinomaisina kohteina asemakaavalla suojeltu Korpi-Aron suuri pohjalaistalo empire-tyylin mukaisine yksityiskohtineen sekä laadukkaita julkisia rakennuksia 2000-luvulta. - Kyrönkankaantie ei ole maakunnallisesti merkittävä vaan valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.	Maakuntakaavaan on merkitty ja nimetty museoviraston RKY2009 inventoinnin mukaan Nummijärven kyläkirkko sekä Hämeenkaan- ja Kyrönkankaantie. Nummijärven kyläkirkko on suojeltu kirkkolaila 2003, joten se on merkitty myös erillislakikohteeksi. Hämeenkaan- ja Kyrönkankaantie (RKY2009) loppuu Koskenkylän kohdassa. Tästä pohjoiseen keskiaikainen päätie on merkitty maakunnallisesti arvokkaaksi tielinjaksi Kyrönkankaantie aina Korsholman linnan paikalle saakka. Ehdotettu Aronkylän aluerajaus ja Puskankylän entinen koulurakennus poistetaan maakunnallisesti merkittävänä rakennetun kulttuuriympäristön kohteina, molemmat kuuluvat Saatsin inventoinnin arvotusluokkaan C. Supistuneelta alueelta merkitään maakunnallisesti merkittävänä rakennetun ympäristön yksittäiskohteena voimassa olevan maakuntakaavan ja 2023 maastokäynnin perusteella Korpi-Aro ja Ala-Mattila. Ks. edellä.
---	--

Yleismääräykset: - Aurinkovoima-alueiden yleismääräys "Aurinkovoima-alueet pyritään sijoittamaan muille kuin metsäalueille" tulee muuttaa muotoon " Aurinkovoiman tuotantoalueet tulee pääasiassa sijoittaa muille kuin metsäalueille", sillä sanamuoto "pyritään sijoittamaan" ei velvoita mihinkään. Sanamuoto "tulee pääasiassa sijoittaa" mahdollistaa puuttumisen hankkeisiin, jotka edellyttäisivät laajojen metsäalueiden muuttamista aurinkovoiman tuotantokentiksi. - Kauhajoen kaupunki esittää, että maakuntakaavan suunnittelumääräyksiin sisällytettäisiin lähinnä vain maankäyttöä koskevia suunnittelumääräyksiä, ja vältettäisiin sisällyttämistä kaavaan toimintaa koskevia määräyksiä. Maakuntakaavan pääasiallinen tarkoitus on ohjata maankäyttöä ja sovittaa yhteen erilaisia maankäyttömuotoja. Kauhajoen kaupunki ehdottaa linjausta, että kaavamääräyksiin ei sisällytetä elinkeinojen toimintaan tai esimerkiksi vapaa-ajan asuntojen käyttöasteeseen liittyviä määräyksiä, jotka eivät suoraan liity maankäyttöön, vaikka ne olisivatkin hyviä ja edistettäviä asioita. Poistettavaksi esitetään mm. määräystä "Alueella syntyvää biomassojen käyttöä biokaasuksi pyritään edistämään." - Suunnittelumääräys "Alueidenkäytön ja toimenpiteiden suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota maankäytön vaatimiin energiantuotannon ratkaisuihin uusiutuvia	Aurinkoenergian koko maakuntaa koskevaa yleistä suunnittelumääräystä tarkistetaan kaavaehdotukseen. Merkittään tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan liitto käy läpi suunnittelumääräykset ehdotusvaiheeseen ja tekee niihin tarpeellisia muutoksia. Merkittään tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan liitto käy läpi suunnittelumääräykset ehdotusvaiheeseen ja tekee niihin tarpeellisia muutoksia.
---	--

energialähteitä hyödyntäen" on epäselvä, ja Kauhajoki esittää, että sitä täsmennetään.	
--	--

Kauhavan kaupunki	Vastine
Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaluonnos 2050 Etelä-Pohjanmaan Liitto on pyytänyt Kauhavan kaupungilta lausuntoa koskien maa- kuntakaavan kaavaluonnosta. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 sisältää alueidenkäytön teemoina aluerakenteen, liikenteen ja teknisen huollon verkostojen, viherrakenteen, luonnonvarojen, energiatuotannon ja kulttuuriympäristöjen teemat sekä alueelliset kehittämisperiaatteet. Voimaan tullessaan uusi maakuntakaava kumoaa aiemmat maakuntakaavat. Maakuntakaavan valmisteluvaiheen aineisto on nähtävillä 1.2.2023 – 10.3.2023. Maakuntakaava ohjaa seudullista alueiden käyttöä ja yleiskaavan ja asemakaavan laatimista kaupungin alueella. Maankäytönsuunnittelussa on otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa vaikeuteta maakuntakaavan toteuttamista. Kauhavan kaupunki toteaa lausuntonaan seuraavaa: Kauhavan elinkeinoelämälle on ensiarvoisen tärkeää hyvät	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

liikenneyhteydet sekä raide- että julkisen liikenteen yhteyksien parantaminen maakuntakaavaluonnoksen mukaisesti siinä esitetyillä tie- ja raideosuuksilla. Maakuntakaavaluonnoksessa kuvatut liikennejärjestelmät ja -ratkaisut mahdollistavat Kauhavan kehittymisen ja sijoittumisen osaksi maakunnallisten palveluiden verkostoa. Valtakunnallisesti merkittävänä ruuantuotannon alueena edellytämme, että myös maatalousliikenteen edellytykset tulee turvata kattavasti läpi tieverkon Kauhavan kaupungin alueella. Myös joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen verkoston kehittäminen Kauhavan kaupungin alueella vastaa kaupungin omiin tavoitteisiin sekä valtakunnallisiin ilmastotavoitteisiin ja edesauttaa siirtymistä kestäviin kulutapoihin. Kaupunki pitää tärkeänä seudullisesti merkittävien tuuli- ja aurinkoenergiantuotantoon soveltuvien alueiden osoittamista maakuntakaavassa. Energia-alueiden aluevaraukset perustuvat kattaviin selvityksiin ja myös yli maakuntarajojen laaditut selvitykset ovat varsin tarpeellisia ja antavat edelleen ei-seudullisten hankkeiden suunnitteluun ja ohjaamiseen hyvät lähtökohdat. Kauhavan kaupungin alueella on huomattavan laajoja alueita sekä valtakunnallisesti että maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita ja merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Tuulivoima-alueiden sijoittelun lähtökohtana tulee vahvasti olla myös näiden erityisarvojen turvaaminen.	Merkitään tiedoksi. Maatalousliikenteen sujuminen on huomioitu osana uusien ja merkittävästi parannettavien teiden suunnittelumääräystä. Merkitään tiedoksi. Aurinkoenergian tuotantoon soveltuvien alueiden merkintä poistetaan maakuntakaavasta kaavaehdotusvaiheessa. Aurinkovoiman toteuttamista ohjataan jatkossa koko maakuntaa koskevalla suunnittelumääräyksellä, jonka sisältöä tarkistetaan kaavan ehdotusvaiheeseen. Tuulivoimaa ei voi sijoittaa Etelä-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille. Maakuntakaavassa on laadittu erillinen tuulivoiman maisemaselvitys.
---	---

Maakunnallisesti merkittäviä kehittämisalueita Kauhavan alueella ovat ruoantuotannon, maaseudun ja kyläasumisen sekä matkailun kehittämisvyöhykkeet. Niitä määritettäessä tulee huomioida uusien liikenneyhteyksien vaikutus alueiden saavutettavuuteen ja sen tuomaan kehittämismahdollisuuteen. Tämän vuoksi Kauhavan kaupunki esittää kehittämisvyöhykkeen laajentamista pääväylän mukaisesti Kauhavan keskustaajamaan. Myös ruoantuotannon sekä matkailun kehittämisen alueita esitämme lisättäväksi Kauhavan alueelle. Kokonaisuudessaan maakuntakaavaluonnos perustuu kattaviin ja tarkoituksenmukaisiin selvityksiin. Erityisen maininnan kaupunki antaa kuntayhteistyölle sekä liikenteen ja energiantuotannon selvityksille ja rakennetun kulttuuriympäristön selvitykselle. Selvitysten sisältö on laaja ja ne edesauttavat osaltaan Kauhavan kaupungin kehittämistä. Maakuntakaava varten laaditut rakennusinventoinnit on laadittu kattavasti ja asian- tuntevasti Kauhavan alueen ominaispiirteet huomioiden. Myös kaupungin kohteista antama lausunto on huomioitu kohdekuvauksissa. Kauhavan kaupunki pyytää kuitenkin huomioimaan, että useat inventoidut kohteet eivät rakennusteknisistä syistä johtuen ole käytettävissä tai kunnostettavissa kohtuullisin kustannuksin käyttötarkoituksensa mukaiseen toimintaan. Näin ollen maakuntakaavan ei tule rajoittaa kohteiden muuttuvaa jatkokäyttöä tai mahdollista purkamista.	Kehittämisvyöhyke laajennetaan kaavaehdotukseen kattamaan koko matkan Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava. Ks. tarkemmin jäljempänä. Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi. Maakuntakaavassa osoitetaan selvityksissä valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviksi arvotetut rakennetun ympäristön kohteet. Kohteiden suojelu ratkeaa lopullisesti tyypillisimmin yleis- ja asemakaavassa tai erillislakien kautta.
---	--

Edellä mainitun lisäksi Kauhavan kaupunki pyytää lausunnossaan huomioimaan karttaliittein esitetyt yksityiskohtaisemmat muutostarpeet.

Aluerakenne:

Kortesjärven taajama tulee esittää keskustatoimintojen alakeskus-merkinnällä (ca).

Perustelut:

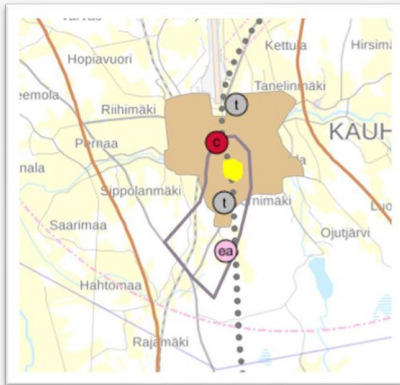
Kauhavan kaupunki pyrkii edistämään kaikkien taajamiensa elinvoimaisuutta. Kortesjärven taajaman palveluverkko on täydentynyt uudella koulurakennuksella ja liikuntatiloilla. Kauhavan kaupunki laatii parhaillaan Kortesjärven taajaman alueelle

osayleiskaavaa ja myös Kortesjärven taajamaa tullaan kehittämään maankäytöllisin keinoin lähitulevaisuudessa.

Kauhavan keskustaajamaan tulee lisätä vähittäiskaupan suuryksikkö (km). Enimmäiskerrosala 10 000 k-m².

Merkitään Kortesjärven taajama keskustatoimintojen alakeskukseksi.

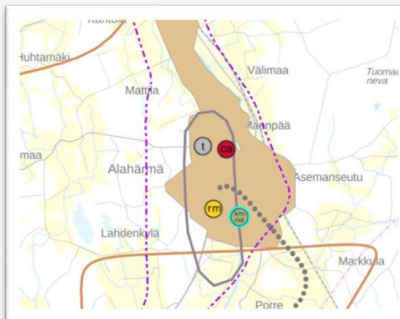
Vähittäiskaupan määrää ei maakuntakaavassa rajoiteta keskustatoimintojen alueilla, joten erilliselle vähittäiskaupan suuryksikön merkinnälle ei ole tarvetta.

Perustelut:

VT 19 liikennejärjestelyt ja uusi hyvinvointikeskus sekä Mäki-Passin palvelualueen ja asuntoalueen laajeneminen lisäävät alueen kaupallisten palveluiden kehittämis- ja laajentamistarvetta ja myös toimijoiden kiinnostusta.

Alahärmän taajaman PowerParkin RoadHousen alueen kaavamääräyksistä tulee poistaa seudullisen vähittäiskaupan kieltävä määräys. Alueen yhteenlaskettu kaupan enimmäiskerrosala tulee korottaa määrään 20 000 k-m².

Perustelut:

Alueelle tulee olla mahdollista sijoittaa myös seudullisesti ja valtakunnallisesti merkittävää vähittäiskauppaa. Matkailukohde on jo valtakunnallisesti merkittävä ja toimijan tavoite on kehittää matkailukohdetta edelleen. Tämän

vuoksi maakuntakaavalla ei tule rajoittaa myöskään kaupan laajenemista alueella.

Lisäksi maakuntakaavaluonnokseen kirjatut VT 19 liikenneväylien

Alahärmän taajaman PowerParkin RoadHousen vähittäiskaupan suuryksikön suunnittelumääräyksessä on rajoitettu seudullisesti merkittävän päivittäistavarakaupan sijoittaminen. Alueelle voidaan kuitenkin sijoittaa paikallisesti merkittävää päivittäistavarakauppaa. Seudullisuuden raja on 4 000 k-m² ellei selvitysten perusteella taajamakohtaisesti muuta osoiteta. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti vähittäiskaupan suuryksiköiden ensisijainen sijaintipaikka on keskustatoimintojen alue. Päivittäistavarakauppa on tyypiltään erityisesti keskustoihin ja lähelle merkittävimpiä asutuskeskittymiä sijoitettavaa toimintaa. Keskustojen ulkopuolisille alueille vähittäiskaupan seudullisesti merkittäviä suuryksiköitä voidaan sijoittaa maakuntakaavalla MRL:n vähittäiskauppaa koskevien erityisten säädösten (§ 71 a-d) nojalla selvityksiin ja vaikutusten arviointiin perustuen. Etelä-Pohjanmaan

kehittämiskohteet mahdollistavat alueen palveluiden kehittämis- ja laajentamisen.

Kärppämäen moottorirata tulee merkitä Moottoriurheilurata-merkinnällä

Perustelut:

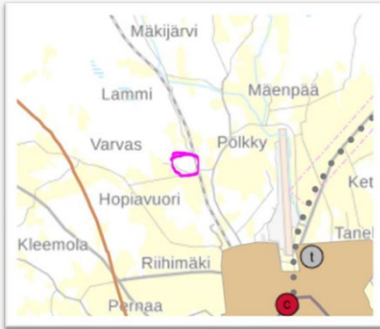
Urheiluautoyhdistys ylläpitää harjoittelu- ja kilpailualueita sekä järjestää alueella SM-tasoisia kilpailuja. Alue toimii myös radio-ohjattavien pienoiskojeiden harjoittelu- ja SM-tasoisena

kilpailualueena. Alueella on maakunnallista merkittävyyttä harrastajille sekä myös moottoriurheilumatkailulle

vaihemaakuntakaavassa II ja sitä varten laadituissa kaupan selvityksissä on tarkasteltu Alahärmän PowerParkin vähittäiskaupan suuryksikön merkintää ja alue on todettu soveltuvan matkailua palvelevan vähittäiskaupan suuryksiköiden sijaintipaikaksi (enimmäismitoitus 10 000 m²). Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, ettei seudullisesti merkittävän päivittäistavarakaupan sallimiselle ole edellytyksiä Alahärmässä MRL:n rajoituksista johtuen (vrt. MRL 71 § b-c). Liitto kuitenkin huomauttaa rajoituksen koskevan vain seudullista kauppaa, ei alle 4 000 m² yksiköitä. Maakuntakaavaehdotukseen tarkastellaan mahdollisuutta kokonaismitoituksen korotukselle.

Harkitaan Kärppämäen moottoriradan merkitsemistä moottoriurheiluratamerkinnällä.

Hopiavuoren kivääriampumarata tulee merkitä Ampumarata-merkinnällä

Perustelut:

Kivääriampumarataa ylläpitää Hopiavuoren Ampumaratayhdistys r.y., jonka muodostavat yhdeksän seudullista metsästys- ja reserviläisyhdistystä. Alueella on maakunnan ainoa 300 metriä pitkä kivääriampumarata ja radan

käyttäjäkuntaan kuuluu metsästysseurojen ja reserviläisten lisäksi myös viranomaistahoja.

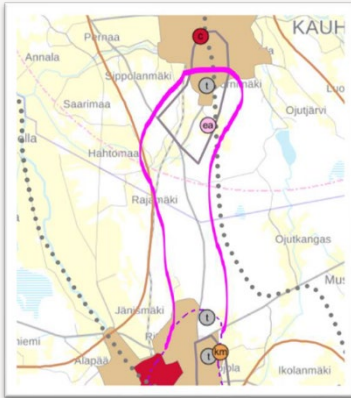
Aluetta on myös kunnostettu yhdistyksen toimesta paremmin palvelevaksi ja turvallisuuden lisäämiseksi.

Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava- kehittämisvyöhyke:

Kehittämisvyöhyke-aluerajausta tulee laajentaa Lapualta Kauhavan keskustaajamaan saakka. Suunnittelumääräykseen tulee merkitä asumisen, työpaikkojen ja palvelujen lisäksi myös elinkeinotoiminta

Merkitään Hopiavuoren kivääriampumarata maakuntakaavaehdotukseen ampumaratamerkinnällä.

Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava-kehittämisvyöhykkeen merkinnällä osoitetaan Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava-kehittämisvyöhykkeen kasvualueet, jossa sijaitsevat merkittävimmät asutus-, työpaikka- ja palvelukeskittymät. Alue muodostaa maakunnan tiiveimmän yhtenäisen asutuksen, työpaikkojen, palvelukeskusten ja liikenteen vyöhykkeen. Suunnittelumääräyksen mukaan aluetta tulee kehittää tiiviinä asumisen, työpaikkojen ja palvelujen

Perustelut:

VT19 liikenne- ja kevyenliikenteen yhteyksien kehittyminen lähitulevaisuudessa lisää alueen vetovoimaa eikä ko. alueella ole merkittäviä maankäyttöä rajoittavia tekijöitä. Alueelle tulee siis olla mahdollista sijoittaa toimintoja asumiselle, työpaikoille, palveluille sekä

elinkeinotoiminnalle.

Teollisuuden kehittämisvyöhyke

Teollisuuden kehittämisvyöhyke-aluemerkintä tulee lisätä karttaliitteen mukaisille alueille (Ollinkangas, Korttesjärvi, Vaasantien alue, Ylihärmä)

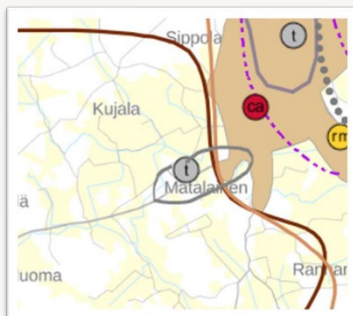

Perustelut:

Molemmille alueilla on sijoittunut useita teollisia toimijoita. Korttesjärven taajaman Ollinkankaan alueelle laaditaan yleiskaavaa, jonka yksi tavoite on määrittää laajenemisalueita teolliselle toiminnalle.

sijaintipaikkana. Maakuntakaavaehdotukseen Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava -kehittämisvyöhykettä tullaan muuttamaan viivamerkinä, joka kattaa koko alueen Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava -yhteysvälillä.

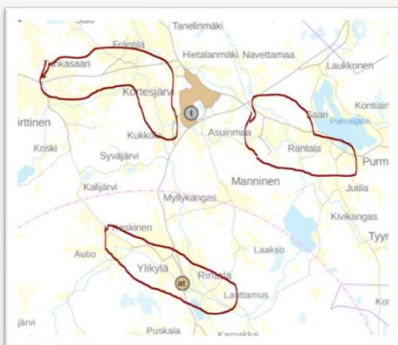
Teollisuuden kehittämisvyöhyke -merkinnällä osoitetaan maakuntakaavassa laajoja, maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävimpiä teollisuus- ja varastoalueita liikenteellisesti hyvin saavutettavilla sijaintipaikoilla. Ehdotetut kohteet ovat suhteellisen pienialaisia teollisuusalueita, joiden osoittamiseksi maakuntakaavassa liiton näkemyksen mukaan soveltuu parhaiten niille maakuntakaavaluonnoksessa merkitty teollisuus- ja varastoalueen kohdemerkintä.

Myös Ylihärjän taajaman Vaasantien alueelle on taajaman yleiskaavassa merkitty laajanemisaluetta seututien eteläpuolelle. Alueiden sijainti maakunnallisesti merkittävien tieyhteyksien varressa mahdollistaa alueiden kehittymisen tulevaisuudessakin.

Ruoantuotannon ydinvyöhyke

Ydinvyöhykkeen -aluemerkintä tulee lisätä karttaliitteen mukaisille alueille (Rintala, Tuhkasaari-Kukkola, Laukkonen-Purmojärvi)

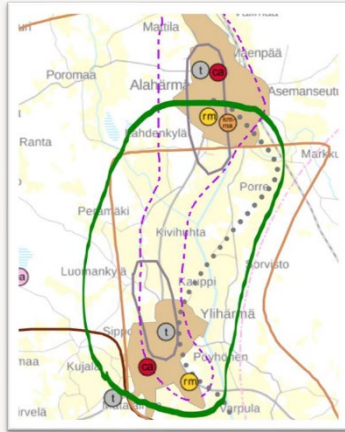
Perustelut:

Alueella sijaitsee merkittäviä suuryksiköitä mm. eläin-, maidon- ja turkis- tuotannon tuotantosuunnassa.

Ruoantuotannon ydinvyöhykkeen merkinnällä osoitetaan maaseutuasumisen ja ruoantuotannon ydinalueita maakunnan laajimpien yhtenäisten peltoalueiden yhteydessä. Rintala, Tuhkasaari-Kukkola ja Laukkonen-Purmojärvi ovat verrattain pienialaisia viljely- ja maatalousalueita, jotka sijaitsevat toisistaan erillään muodostamatta laajempaa yhtenäistä aluetta. Ehdotetut alueet ovat ruoantuotannon kannalta merkittäviä, mutta pinta-alaltaan liian pieniä merkittäväksi ruoantuotannon ydinvyöhykkeen merkinnällä.

Matkailun ja virkistysen kehittämisvyöhyke

Kehittämisyöhyke-merkintä tulee lisätä Ylihärä-Alahärä-alueelle

Perustelut:

Alueella toimii tällä hetkellä kaksi merkittävää palveluntuottajaa, jotka kehittävät toimintojaan perhe- ja luontomatkailun suuntaan myös ulkomaalaiset matkailijat huomioon ottaen.

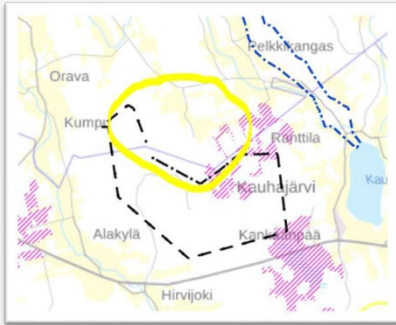
Maakuntakaavaluonnoksessa matkailun ja virkistykseen kehittämisyöhykkeinä osoitetaan luonnon- ja kulttuuriarvoiltaan potentiaalisimmat aluekokonaisuudet olemassa olevien kansallispuistojen, valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden tai merkittävien luontomatkailukohteiden, vesistöjen ja reitistöjen ympäristössä. Matkailun ja virkistykseen kohdealueet edustavat Etelä-Pohjanmaan luonto- ja kulttuurimatkailun nykyisiä vetovoimakohteita sekä uusia kehittämismahdollisuuksia. Alueilla sijaitsevien vesistöjen äärelle sijoittuu runsaasti vapaa-ajan asumista.

Alueita tulee kehittää valtakunnallisesti ja kansainvälisesti kiinnostavina luontomatkailualueina. Suunniteltaessa ja kehittäessä matkailuun ja virkistykseen liittyviä toimintoja tulee kiinnittää huomiota alueiden erityispiirteisiin ja hyödyntää sen elämispotentiaalia. Suunnittelussa, rakentamisessa ja muissa toimenpiteissä on huomioitava kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvot.

Ehdotettu alue ei nykyisellään sisällä sellaisia luonto- tai kulttuurimatkailun kohteita tai palveluita, joilla olisi valtakunnallista tai maakunnallista merkitystä matkailun ja virkistykseen kehittämisyöhykkeen edellyttämällä tavalla. Katsomme, että Härän kuntokeskuksen ja PowerParkin matkailupalvelujen alue -merkinnät kuvaavat alueiden matkailullista merkitystä ja -

Luonnonvarat ja energiantuotanto:

Aurinkoenergian tuotantoon soveltuva alue tulee lisätä Annalanmäen tuulivoima-alueen pohjoispuolelle Haisunevalle

Perustelut:

Alueella on käynnistymässä hanke suunnittelutarveratkaisumenettelyssä.

Tuulivoimaloiden alueiden suunnittelumääräyksiin tulee lisätä kuntatieto selvyiden vuoksi, esim. Tuulivoimaloiden alueen 3 (Aitakangas, Alajärvi- Vimpeli)...

Viherrakenne:

Ohjeellinen Viheryhteystarve-merkintä tulee poistaa Kauhavan kaupungin alueelta

potentiaalia ja turvaavat koko alueen kehittämisen myös jatkossa.

Aurinkoenergian tuotantoon soveltuvien alueiden merkintä poistetaan maakuntakaavasta kaavaehdotusvaiheessa. Aurinkovoiman toteuttamista ohjataan jatkossa koko maakuntaa koskevalla suunnittelumääräyksellä, jonka sisältöä tarkistetaan kaavan ehdotusvaiheeseen.

Lisätään kuntatieto ehdotuksen mukaisesti.

Maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymä yleisvastine: Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue ja viheryhteystarve -merkintöjen perustana ovat laajat yhtenäiset metsä- ja suoalueet. Merkinnoilla pyritään osaltaan turvaamaan, että alueet pysyvät maa- ja metsätalouskäytössä ja mahdollisissa maankäytön muutoksissa huomioidaan maa- ja metsätalous. Keskeistä on, että esimerkiksi metsiä ei siirtyisi alueella

osoittamaan sijaintiin. Näin se aiheuttaa rajoitteita maa- ja metsätaloudelle ja saattaa vaikutusalueellaan maanomistajat eriarvoiseen asemaan.

Ohjeellinen Melontareitti-merkintä tulee lisätä Lapuanjokeen aina Uudenkaarlepyyn rajalle saakka

Perustelut:

Jokiuoma on ominaisuuksiltaan virkistyskäyttöön soveltuva eikä siinä ole merkittäviä esteistä. Joen varrella on myös useita olemassa olevia rantautumispaikkoja. Lisäksi myös Pohjanmaan maakuntakaavassa melontareitti-merkintä ulottuu kuntarajaan saakka.

Perustelut:

Vaikka merkinnän oikeusvaikutus onkin ohjeellinen, sen sijainti ja laajuus tullaan tulkitsemaan nuolen

merkittävässä määrin muuhun maankäyttöön.

Viheryhteystarve -merkinnöistä ei aiheudu rajoitteita maa- ja metsätalouselinkeinoille, eivätkä maakuntakaavan merkinnät johda korvauksettomaan suojeluun. Merkintöjen suunnittelumääräyksessä ei aseteta rajoitteita alueiden käytölle.

Maakuntakaavatasolla viherrakennemerkinnät osoittavat tarvetta luonnon monimuotoisuuden ja ekologisten yhteyksien huomioimiseksi laajoilla alueilla, eivätkä johda sellaisenaan vastaavan merkinnän käyttöön tarkemman tarkastelutason yleiskaavassa. Suunnittelumääräysten mukaan alueiden suunnittelussa on huomioitava luontoympäristöön liittyvät arvot. Viheryhteystarve-merkinnän kuvausta ja suunnittelumääräystä täsmennetään edellä kuvatun mukaisesti.

Jatketaan melontareittiä Uudenkaarlepyyn rajalle saakka.

Vähä-Vuosjärven suojelumerkinnän voi poistaa tarpeettomana, mutta Iso Vuosjärven (Pääjärvi) suojelustatus tulee säilyttää <u>Perustelut:</u> Iso Vuosjärven kunnostaminen linnustokohteeksi on toteutettu vuosien 2020-2022 aikana Reitistöjen kaavamerkinnät tulee sovittaa yhteensopiviksi eri maakuntien kesken <u>Muuta</u> Kauhavan kaupunki haluaa myös tuoda esille, että MRL:n mukaan maakuntakaavaa laadittaessa olisi selvitettävä myös se, kenen toteutettavaksi kaava ja sen edellyttämät toimenpiteet kuuluvat. Tähän nojaten esitämme, että maakuntakaavan toteuttamiseksi laadittaisiin erillinen toteuttamisohjelma, jossa toteutusvastuut kuvataan ainakin karkealla tasolla. Kauhavan kaupungille ja koko Etelä-Pohjanmaan maakunnalle on tärkeää alueen kehittämisen ja kehittymisen turvaaminen. Tämän vuoksi maakuntakaavan tulisi olla mahdollistava, ei tulevaisuuden kehittymismahdollisuuksia estävä tai poissulkeva. Lopuksi Kauhavan kaupunki haluaa vielä todeta, että maakuntakaavan aineisto on erittäin laaja ja siihen sisältyy useita erillisiä selvityksiä. Kaavaluonnokseen tutustumiseen tarvitaan	Säilytetään Iso Vuosjärven (Pääjärven) suojelualuumerkintä. Alueelle on laadittu luontoarvoselvitys, jonka perusteella alueen luontoarvot ovat etenkin tehtyjen kunnostustoimien johdosta sellaiset, että sille voidaan edelleen osoittaa suojelualueen merkintä. Vähä-Vuosjärven suojelualuumerkintä poistetaan maakuntakaavasta. Reittejä yhteensovitetään kaavaehdotukseen soveltuvien osien. Etelä-Pohjanmaan liitto harkitsee jatkossa kaavan hyväksymisen jälkeen toteuttamisohjelman laadintaa. Merkitään tiedoksi.
--	--

riittävästi aikaa sekä kunnissa poikkihallinnollista näkemystä. Koska asia on kunnilla tärkeä, on luonnokseen perehtyminenkin erittäin tärkeää. Kauhavan kaupunki toivoo jatkossa, että lausuntojen valmisteluun kaavaprosessin eri vaiheissa varataan kunnille ja myös muille tahoille enemmän aikaa (vähintään 2 kk), eikä lausuntopyyntö kohdistu loma-aikoihin.	Merkitään tiedoksi.
--	----------------------------

Kristiinankaupunki	Vastine
Kaupunginhallituksen kaavoitusjaosto antaa seuraavan lausunnon: Kaupunginhallituksen kaavoitusjaosto suhtautuu myönteisesti esitettyyn rautatieosuuden Seinäjoki-Kaskinen parannukseen. Kaupunginhallituksen kaavoitusjaosto puoltaa sitä, että nykyisiä sähkötolppia käytetään mahdollisimman laajalti uusien tolppien rakentamisen ja johtoaukeamien leventämisen sijaan.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta ja merkitsee sen tiedoksi.

Kuortaneen kunta	Vastine
Seinäjoen ja Kuortaneen Mäyryn välinen seututie 697 on vilkkaasti liikennöity väylä, jolla kulkee paljon ajoneuvoja päivän aikana koskien niin henkilöauto- kuin raskastakin liikennettä. Maakunnan sisäisen liikenteen ohella tietä käytetään paljon esimerkiksi Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Suomen maakuntien välisessä liikennöinnissä. Kuortaneen kunta katsoo ja esittää, että tie tulisi	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus tienpitäjänä on tehnyt

määritellä maakuntakaavassa valtatietasoisiksi (valtatie 18) ja luopua nyt kaavaluonnokseen sisällytetyistä uusista valtatien linjausvaihtoehdoista Seinäjoen (Nurmon) Kouran ja Alavuden Sydänmaan kautta. Samalla kantatie 66 linjattaisiin kantatien ohella myös valtatie 18:ksi Mäyrystä Alavuden aseman kohtaan (vuonna 2022 toteutetun Seinäjoki-Alavus -pääsuuntaselvityksen niin sanotun VE2-vaihtoehdon mukaisesti) tai Alavudella eritasoristeykseen asti, jossa tällä hetkellä kantatie 66 ja valtatie 18 kohtaavat. Valtatie 18:n linjaaminen Mäyryn kautta olisi kustannustehokas ratkaisu, joka edistäisi koko valtatie 18:n kehittämistä, sillä linjattaessa tie Mäyryn kautta ei sille tarvittaisi läheskään yhtä kalliita parantamistoimenpiteitä kuin Kouran ja Sydänmaan kautta kuljettaessa. Tämän on osoittanut muun muassa edellä mainittu pääsuuntaselvitys. Linjausvaihtoehdossa Mäyryn kautta myös kantatie 66:n valmis infra olisi hyvin hyödynnettävissä, sekä myös esimerkiksi Mäyryyn sijoittuneet palvelut. Myös yksityistieläytymien poistamistarvetta olisi Mäyryn kautta linjattaessa vähemmän. Jo tällä hetkellä liikenne käyttää seututien 697 ja kantatie 66:n muodostamaa reittiä paikoitellen enemmän kuin valtatie 18:n nykyistä linjausta. Mäyryn risteyksen osalta kunta toteaa tyytyväisyydellä sitä koskevan kaavamerkinnän uudesta tai merkittävästi parannettavasta liittymästä. Mäyryn risteys muodostaa eräänlaisen liikenteellisen solmu kohdan, josta liikennettä suuntautuu 4 - 5 eri suuntaan (Seinäjoelle , Alavudelle , Lapualle,	pääsuuntaselvityksen pohjalta ratkaisun, että valtatien 18 päälinjausta ei muuteta kulkemaan Mäyryn kautta. Vaihtoehtojen vertailut on tehty ja perustelut esitetty pääsuuntaselvityksessä. Merkitään tiedoksi.
---	---

Lehtimäelle ja Alajärvelle). Kuortaneen ja Alajärven välinen maantie 711 on edelleen merkitty merkittävästi parannettavaksi maantiekseksi, mikä myös on hyvä asia. Kuortaneen kunta ehdottaa kuitenkin, että tämän lisäksi maantie 711 :tä koskien maakuntakaavaan merkittäisiin sen vaihtoehtoinen linjaus Alajärven Menkijärvi - Kuortane -välillä tien nykyisen linjan pohjoispuolelta, pohjavesialueet kiertäen . Tällä hetkellä tie kulkee pohjavesialueiden kautta, mikä on turvallisuusriski maakunnallisen vesihuollon kannalta. Kunta tuo myös esille, että maantie 711 :n kehittäminen (tällä hetkellä jo tiesuunnittelu käynnissä) vaikuttaa myös osaltaan yhä lisäävästi tarpeeseen tarkastella kyseisen tien, kantatie 66:n ja seututien 697:n muodostamaa kokonaisuutta liikenteen lisääntymisen kannalta, mikä myös on peruste linjata valtatie 18 Mäyryn kautta.

Lisäksi kunta esittää, että Kuortaneella sijaitseva Hynniläntie (tienro 17387) merkittäisiin maakuntakaavaan merkittävästi parannettavaksi tieyhteydeksi. Tie on hyvin huonossa kunnossa ja tarvitsee kipeästi parannustoimenpiteitä. Tien varrella tai sen kautta kulkuyhteydessä on paljon asutusta, sisältäen muun muassa isoja maatiloja. Näin tiellä on myös elinkeinopoliittista merkitystä maakunnallisesti. Kantatie 66 välillä Kuortaneen Ruona - Lapuan Tiistenjoki ei täytä tällä hetkellä kunnoltaan kantatien tasoa, vaan vaatii kunnostustoimenpiteitä ja tulee myös merkitä maakuntakaavaan merkittävästi parannettavaksi tieyhteydeksi.

Maakuntakaavassa tie on merkitty merkittävästi parannettavaksi tieosuudeksi. Tien eteläpään osuudella pohjaveden suojaamistoimenpiteet ovat välttämättömiä. Tiesuunnitelman laadinta on käynnissä. Tarkempi tielinjaus määritellään tiesuunnitelmassa. Tiesuunnitelmassa esitetään pohjavesien suojausratkaisut, joilla päästään hyväksyttävään tasoon pohjavesien suojauksen osalta.

Muita kuin tiesuunnittelultaan valmiita / käynnissä olevia seututeitä ei merkitä maakuntakaavaan parannusmerkinnällä.

Maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymässä yleisvastineessa todetaan, että tieverkon parannusmerkinnät "kohdistetaan valtatie- ja kantatieverkolle sekä niille seututeille, joilla on laadittu tai laadinnassa tiesuunnitelma. Lain liikennejärjestelmästä ja maanteista mukaan yhdystiet ovat muita kuin valtakunnallista ja maakuntien välistä, maakunnallista tai seutukuntien liikennettä palvelevia maanteita. Ne vastaavat yleensä paikalliseen liikennetarpeeseen.

Maakuntakaavakartan luonnoksessa on merkitty tiettyihin osiin maakuntaa teollisuuden kehittämisvyöhykkeitä. Kuortaneen kunta esittää, että Kuortaneella keskustaajaman eteläosasta kantatie 66:n molemmin puolin oleva alue Mäyryn risteykseen asti merkittäisiin teollisuuden kehittämisvyöhykkeeksi, kattaen muun muassa Sampolan ja Haaviston teollisuusalueet. Alue on liikenneyhteyksien kannalta (kantatie 66 ja seututie 697) hyvin	Yhdysteiden kehittämistä tuetaan maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman kautta sekä muilla edunvalvontatoimenpiteillä." Kantatien 66 ja maantien 17387 päällysteen kunto on monissa kohdin huono tai erittäin huono. Etelä-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä molempien teiden parantamistoimenpiteitä, mutta katsoo niiden olevan toteutettavissa perusväylänpidon puitteissa ilman merkittävää parantamistarvetta esimerkiksi rakenteellista tai tien linjaukseen/geometriaan liittyen. Maakuntakaavaan merkitään tiet, joiden parantamisella on vaikutusta alueen muuhun maankäyttöön, ja perusväylänpidon toimenpiteillä ei sitä ole. Tällaisia toimenpiteitä voisivat olla mutkaisen tien merkittävä oikaisu, tien merkittävä leventäminen tai lisäkaistojen rakentaminen. Etelä-Pohjanmaan maanteiden päällysteiden parantamistoimia edistetään edunvalvonnalla ja mm. Liikennejärjestelmäsuunnittelulla. Alueelle voidaan merkitä teollisuuden kehittämisvyöhyke ehdotuksen mukaan.
---	--

saavutettavissa ja tälle alueelle on keskittynyt merkittävä osa Kuortaneen teollisuus- ja yritystoiminnasta ja nykyisestä yritystonttien kysynnästä. Kunta on hankkinut alueelta useampia yritystoimintaan suunniteltuja vielä asemakaavoittamattomia maa-alueita muun muassa Haaviston alueen eteläpuolelta kantatien varresta ja Mäyryn risteyksen alueelta, joka on myös huomioitu yrityksille kehitettävänä alueena kunnan äskettäin valtuustossa hyväksytyssä strategisessa aluesuunnitelmassa. Viimeisimmät kaavoitetut teollisuusalueet ja myös kaikki kunnan vapaana olevat teollisuustontit sijaitsevat kyseisellä vyöhykkeellä. Kaavakarttaluonnoksen at-merkintöjen (kylä) osalta kunta toteaa Kuortaneelta puuttuvan kyseinen merkintä Kuortaneenjärven länsipuoliselta Länsirannalta. Voimassa olevassa maakuntakaavassa kyseinen at-merkintä on. Alue on merkittävä kylä, johon on viime vuosina syntynyt uutta asutusta ja sen strateginen merkitys esimerkiksi liikenneyhteyksien kannalta maakuntakeskukseen nähden on tärkeä ja huomioitava tekijä. Kylässä on myös merkittävää vapaa-ajan asumista. Länsirannalle on myös laadittu osayleiskaava, jonka avulla on pyritty kehittämään asumista entistä kylämaisemmäksi. Kuortaneen kunta ehdottaa, että maakuntakaavassa säilytetään at-merkintä Länsirantaa koskien.	Kylämerkinnällä osoitetut kylät ovat asukasmäärältään merkittävimpiä kyliä, pääosin yli 200 asukkaan keskittymiä, joihin sijoittuu tyypillisesti yksi tai useampi lähipalvelu ja useimmin kymmeniä työpaikkoja. Kylien osoittamisessa on pyritty huomioimaan 2000-luvun kehitys, jolloin kylämerkintä on osoitettu asukas- ja työpaikkamäärältään kehittyviin tai asukas- ja työpaikkamäärän säilyttäneisiin kyliin, vaikka niiden nykyinen väestömäärä ei yltäisi 200 asukkaaseen. Etelä-Pohjanmaan aluerakenneselvityksen mukaan Länsirannan asukasluku on noin 100 asukasta ja esimerkiksi lähipalvelupisteitä ei ole, minkä takia kylää ei ole merkitty erillisellä kylämerkinnällä, jollainen on maakuntakaavaluonnoksessa osoitettu seudullisesti merkittävimpiin kyliin. Länsiranta sisältyy kuitenkin Kuortaneen ympärille maakuntakaavaluonnoksessa sijoittuvaan maaseudun kehittämisen ja kyläasumisen ydinvyöhykkeeseen. Merkinnällä on osoitettu maaseudun, kyläasumisen ja monipuolisten maaseutuelinkeinojen
--	---

Kaavaluonnoksessa Kuortaneen Sarvinevalle on merkitty aurinkoenergian tuotantoon soveltuva alue. Kunta tuo esille, että tämän ohella kunnan alueella olisi tarkoituksenmukaista merkitä kyseisellä merkinnällä myös maantie 711 :n nykyisen linjauksen länsipuolinen Honkisaarenneva sekä seututie 697:n pohjoispuolinen Tausneva. Näistä edellisen alueella on jo käynnissä aurinkovoimahanke. Lisäksi kyseisen merkinnän kannalta kannattaisi tarkastella muitakin kunnan alueella käytöstä poistuneita turvetuotantonevoja. Kuortaneella käynnissä olevan Napalankallioiden ja Hietaharjunnevan tuulivoimahankkeen osalta kunta toteaa, että maakuntakaavan valmistelussa on tärkeää seurata kyseistä tuulivoimahankettakoskevan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) etenemistä, ja huomioida kaavan ja YVA:n sisältöjen yhdenmukaisuus. Mahdollisia tarvittavia rajoituksia kaavassa hankkeen alkuperäiseen suunnittelualueeseen nähden ei ole tarpeen tehdä ennen YVA:n valmistumista ja sen lopullisen sisällön selviämistä. Kuortaneen kunta huomauttaa, että Kuortaneen ampumaradalta puuttuu maakuntakaavaluonnoksessa ea-merkintä (seudullisesti merkittävä ampumarata). Kunta esittää, että kyseiselle	ydinvyöhykkeitä. Suunnittelumääräyksen mukaan alueen kehittämisessä ja suunnittelussa tuetaan olemassa olevaa kylärakennetta ja sen palvelujen säilyttämisedellytyksiä. Näin ollen Länsirannan kylä ja sen kehittäminen on huomioitu myös maakuntakaavassa. Aurinkoenergian tuotantoon soveltuvien alueiden merkintä poistetaan maakuntakaavasta kaavaehdotusvaiheessa. Aurinkovoiman toteuttamista ohjataan jatkossa koko maakuntaa koskevalla suunnittelumääräyksellä, jonka sisältöä tarkistetaan kaavan ehdotusvaiheeseen. Liitto seuraa hankkeen valmistelua. Tuulivoimaselvityksen ei-alue-analyysin mukaisesta potentiaalisesta tuulivoima-alueesta on selvityksessä suositeltu jatkosuunnitteluun raja-alue, jossa on huomioitu läheinen petolinnun pesä. Molemmat tuulivoimaloiden alueet ovat mukana parhaillaan lausunnoissa olevassa maakuntakaavan tuulivoima-alueiden Natura-arvioinnissa.
---	---

ampumaradalle tulee sisällyttää tämä merkintä. Perusteina ovat se että kyseinen ampumarata ei kuulu kriteerinä olevan 30 minuutin saavutettavuuden sisälle ja se että Kuortaneella on ase lupia / asukas yli maakunnan keskiarvon. Maakuntakaavan taustamateriaalina olleessa Etelä-Pohjanmaan ampumarataselvityksessä on Kuortaneen ampumarata Kympin osalta todettu ristiriitaista tietoa, joka vaatii tarkennusta.	Ampumarata Kymppiä koskevat ajantasaiset tiedot tarkistetaan ja ampumaratamerkintää harkitaan kaavaehdotusvaiheessa.
--	---

Kurikan kaupunki	Vastine
Kaupunginhallitus esittää lausuntonaan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaluonnoksesta seuraavaa: 1) Onnistuneet ratkaisut maankäytön suunnittelussa luovat hyvinvointia ja elinvoimaa kuntaan sekä mahdollistavat toimivan yhdyskuntarakenteen. Maankäytön suunnittelun yleinen ohjaus perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin. Suunnittelujärjestelmän lähtökohtana on tarkentuva suunnittelu, jossa valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä yleispiirteiset kaavat, eli maakuntakaava ja yleiskaava, ohjaavat yksityiskohtaisten asemakaavojen suunnittelua. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa alueen kuntien yleis- ja asemakaavoja, ja se ohjaa myös viranomaisten muuta alueiden käyttöä koskevaa suunnittelua. Aluerakenne	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Maakuntakaavan tulee tukea toimivan ja taloudellisen yhdyskuntarakenteen hallittua kehittämistä Kurikassa. Kurikan kaupunki on maapoliittisessa ohjelmassaan linjannut, että Kurikkaa, Jalasjärveä ja Jurvaa kehitetään tasapuolisesti yhtenä kokonaisuutena.

Näin ollen maakuntakaavassa tulee huomioida myös alakeskusalueiden kehittäminen. Kurikan kaupunki toivoo Kurikan keskustan C-merkinnän laajentamista niin, että merkintä kattaa koko Magneetin alueen ydinkeskustan lisäksi (ei vain Huovintie). Mikäli C-merkintää ei voi laajentaa, kaupunki tulkitsee uuden kaavaluonnoksen mukaisen ja voimassa olevan maakuntakaavan mukaisen Magneetin alueen KM-merkinnän sallivan myös päivittäistavarakaupan sijoittumisen alueelle. Näin ollen kaupungilla on mahdollisuus yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa mahdollistaa myös päivittäistavarakaupan sijoittuminen alueelle.

Maakuntakaavassa on huomioitu myös alakeskusten kehittäminen osoittamalla ne keskustatoimintojen alueina (ca).

Kurikan keskusta on merkitty maakuntakaavaluonnokseen keskustatoimintojen alueen kohdamerkinnällä. Kohdamerkinnällä osoitetun keskustatoimintojen alueen sijainti ja laajuus on määriteltävä yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa siten, että alueesta muodostuu toiminnallisesti eheä keskustahakuisiin toimintoihin painottuva kokonaisuus. Maakuntakaavan selostuksessa on määritelty lisäohjeena kaavan tulkinnalle keskustatoimintojen alue yleispiirteisesti. Kurikan keskustatoimintojen alueeseen kuuluu selostuksen mukaan ydinkeskustan lisäksi Huovintien alue, ei Magneetti. Magneetin alue on puolestaan osoitettu vähittäiskaupan suuryksiköiden alueeksi, jonka enimmäismitoitus on 15 000 k-m². Päivittäistavarakaupan sijoittamista Magneetin alueelle ei ole maakuntakaavassa rajoitettu. Suunnittelumääräyksen mukaan vähittäiskaupan suuryksikön tarkempi sijoittuminen ja mitoitus on suunniteltava siten, ettei sillä ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskusta-alueiden kaupallisiin palveluihin ja niiden kehittymiseen. Alueen käytön suunnittelussa on

Kylämerkinnät olisi hyvä tarkistaa, esimerkiksi Miedon alueen merkintä. Alueiden nimiehdotuksia toivotaan tarkistettavan uudelleen, sillä osa nimiehdotuksista ei ole tunnistettavissa. Esimerkiksi Osmolan alue ei ole aluetta kuvaava, vaan alueesta olisi tarkoituksenmukaisempaa puhua Ralajanmäen alueena. Myös Kojan teollisuusaluetta ei ole, vaan alue on Kivistönkylän teollisuusalue. Liikenne ja teknisen huollon verkostot Toimivat liikennejärjestelyt ovat merkittävässä roolissa kunnan kehittymismahdollisuuksia luodessa. Maakuntakaavassa on nostettu esille Magneetin risteysalue sekä Kivistönkylän (Vuohiluoman) risteysalue. Ns. Magneetin tasoliittymä yhdistää toisiinsa tieverkon, jonka muodostaa valtatie 3 (Vaasa - Helsinki) ja kantatie 67 (Kaskinen - Seinäjoki). Vt:n 3 ja Kt:n 67 uudessa tasoliittymässä on sen valmistumisen jälkeen sattunut muutamia keskenään samanlaisia risteämisonnettomuuksia. Kurikan kaupunki ei pidä nykyistä tiejärjestelyä riittävänä tulevaisuuden kannalta. Vt 3 ja vt 19 tiesuunnitelma kevennetystä eritasoliittymästä muine järjestelyineen valmistui toukokuussa 2018 ja hyväksymispäätös on tehty. Sen yhteydessä varmistettiin kevennetyn eritasoliittymäratkaisun toteuttamiskelpoisuus. Selvityksellä	turvattava maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt. Kylämerkintäkokonaisuus tarkastellaan kaavaehdotusvaiheessa. Korjataan nimistö esityksen mukaisesti. Liittymä on merkitty merkittävästi parannettavaksi liittymäksi. Tavoitetila tälle liittymälle on eritasoliittymä. Merkitään tiedoksi. Liittymä on merkitty merkittävästi parannettavaksi liittymäksi. Tavoitetila tälle liittymälle on "täysi" eritasoliittymä. Koko alueen liikenne ratkaisuja selvitetään
--	---

osoitettiin myös, että ratkaisu toimii hyvin v. 2060 saakka, jolloin tilavarausta uudelle valtatie 3 tielinjalle ei enää tarvittaisi. Tiesuunnittelun aikana (2014 ja 2016) alueen asemakaavat on muutettu viimeisen tiesuunnitelman mukaiseksi, mutta tilavaraus uudelle valtatie 3 linjaukselle on niissä vielä säilytetty. Kurikan kaupunki pitää tärkeänä risteysalueen toteutumista hyväksytyn tiesuunnitelman mukaisesti. Raideliikenteen parantaminen Kurikan alueella ja mahdollistaminen henkilöliikenteen avaamiselle tulevaisuudelle tukee kestävä kehityksen periaatteita Kurikka-Seinäjoki välillä, jossa tapahtuu pendelöintiä. Luonnonvarat ja energian tuotanto Kurikan alueelle on viimeisien vuosien aikana muodostunut tuulivoimapuistoalueita, joista osa on rakenteille ja osa on rakentumassa. Uusiutuvien energiamuotojen mahdollistaminen on kestävä kehityksen kannalta oleellista, mutta uusien tuulivoimapuistoalueiden muodostamisessa tulee olla myös kriittinen. Nykyisten laitteiden koko ja teho on kasvanut merkittävästi vuosien saatossa, jolloin vaikutukset asutukseen ja muihin häiriintyviin kohteisiin (esim. maisemavaikutukset ja petolinnut) tulee selvittää tarkasti. Tuulivoiman vaikutukset eivät ulotu vain kunnan rajaan, vaan on tärkeää tiedostaa kokonaisvaltaiset vaikutukset kuntarajoista huolimatta. Seudullisesti merkittävän tuulivoimalakokonaisuuden raja on maakuntakaavaluonnoksessa esitetty seitsemäksi tuulivoimalaksi.	Kurikan kaupungin ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen selvityksessä. Ennen kaavaehdotuksen hyväksymiskäsittelyä tehty ratkaisut sisällytetään ehdotukseen. Suupohjan rata on merkitty parannettavaksi ja radalle on merkitty liikennepaikkoja henkilöliikenteen tarpeisiin. Seudullisuuden rajasta on linjattu maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymässä yleisvastineessa:
---	--

Seudullisesti merkittävän tuulivoimalakokonaisuuden raja on nykyisessä maakuntakaavan vaihekaava I:ssä 10. Tämä tarkoittaisi sitä, että jatkossa on mahdollista kaavoittaa ilmanmaakuntakaavan tv-merkintää hankkeita, joissa on enintään kuuden voimalan kokonaisuuksia. Kurikan kaupunki pitää parempana vaihtoehtona vaikutusten arvioinnin ja minimoimisen kannalta voimaloiden keskittämisen isompiin kokonaisuuksiin kuin useampaan pienempään kokonaisuuteen alueellaan. Näin ollen Kurikka esittää, että merkittävän tuulivoimalakokonaisuuden rajaa ei laskettaisi nykyisestä kymmenestä.	Seudullisen tuulivoima-alueen raja tullaan maakuntakaavan jatkovalmistelussa säilyttämään 7 voimalassa. Voimassa olevassa maakuntakaavassa raja on 10 voimalaa. Nykyiset kooltaan ja teholtaan suuremmat voimalat tarvitsevat aiempaa suuremmat tuulenottoalueet, ja niitä voi sijoittaa samankokoiselle alueelle vähemmän kuin aiemman voimalatyypin voimaloita. Voimassa olevan maakuntakaavan seudullisuuden raja (10 voimalaa) on voimalamäärän osalta sama kuin tuulivoimahankkeiden YVA-lain mukaisen menettelyn raja (10 voimalaa tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia). Käynnissä olevissa tuulivoimahankkeissa tuulivoimaloiden suunniteltu yksikköteho on 6–10 megawattia. Tällöin YVA-lain mukaisen menettelyn raja (45 megawatin) täyttyy jo vähintään 7,5 voimalalla, mikä tukee seudullisuuden rajan asettamista 7 voimalaan. Käynnissä olevissa tuulivoimahankkeissa suunnitellut voimalat voivat aiheuttaa merkittävämpiä vaikutuksia (mm. maisemavaikutukset, linnusto) kuin aiemmin käytössä olleet voimalatyypit. Seudullisuuden rajan laskeminen 7 voimalaan mahdollistaa jatkossa vain pienempien, 1–6 tuulivoimalan alueiden sijoittumisen maakuntakaavan alueiden ulkopuolelle. Voimassa olevan maakuntakaavan perusteella on mahdollista sijoittaa maakuntakaava-alueiden ulkopuolelle 1–9 voimalan tuulivoimapuistoja.
---	--

Maakuntakaavaluonnoksessa on osoitettu mahdollisia alueita aurinkovoimapuistoille. Kurikassa ainakin Isonen mahdollisuus aurinkovoimapuistoalueena tulisi huomioida. Mikäli mahdollista, olisi myös tarkoituksenmukaista huomioida biokaasuekosysteemi maakuntakaavassa. Sähkönsiirron osalta Kurikka edellyttää, että maakuntakaava ohjaa sähkönsiirron ja sen suunnittelu- ja varaukset toteutumaan olemassa olevaa reitistöä pitkin, samoja pylviä täysimääräisesti hyödyntäen niin paljon kuin vain on mahdollista. Voimalinjarakentamisessa on oleellista tehdä enemmän yhteistyötä eri toimijoiden kesken, ettei jokainen toimija rakenna omaa voimalinjaansa erilleen. Sähkönsiirron toteuttaminen uusille reiteille tuottaa merkittäviä haittavaikutuksia niin kunnan, maakunnan kuin kansallisen tason mittareilla. Mikäli uusia pylviä	Maakuntakaavaratkaisu keskittää suurten tuulivoima-alueiden sijoittumista, jolloin myös mm. sähkönsiirron tarpeet keskittyvät. Aurinkoenergian tuotantoon soveltuvien alueiden merkintä poistetaan maakuntakaavasta kaavaehdotusvaiheessa. Aurinkovoiman toteuttamista ohjataan jatkossa koko maakuntaa koskevalla suunnittelumääräyksellä, jonka sisältöä tarkistetaan kaavan ehdotusvaiheeseen. Biokaasutuotannon potentiaali on huomioitu osana Ruoantuotannon ydinvyöhykkeitä, joita sijoittuu myös Kurikan kaupungin alueelle. Ruoantuotannon ydinvyöhykkeet sijoittuvat laajimpien yhtenäisten peltoalueiden yhteyteen ja maatalouden suuryksiköiden keskeisille sijaintialueille. Sähkönsiirrosta on linjattu maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymässä yleisvastineessa: Koko maakuntaa koskevaa yleistä sähkönsiirron suunnittelumääräystä kehitetään siten, että ympäristölle ja ihmisille aiheutuvat haitalliset vaikutukset olisivat mahdollisimman vähäisiä. Asiasta käydään keskustelua Fingridin kanssa. ”Sähkönsiirtolinjojen toteutuksessa on huomioitava vaikutukset kulttuuriympäristön ja maiseman kannalta arvokkaisiin alueisiin sekä virkistys-, luonnonsuojelu- ja
---	--

on pystytettävä, on käytettävä haruksettomia peltopylväitä. Maakaapeloinnin mahdollisuus tulisi myös selvittää. Kurikan alueella on menossa syväpohjavesihanke. Geologian tutkimuskeskus suorittaa Kurikan alueella pohjavesitutkimuksia yhteistyössä Vaasan Veden, Kurikan Vesihuolto Oy:n ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen kanssa. Kurikan kaupunki pitää tärkeänä alueiden huomioimisen ja suojelemisen maakuntakaavassa. Viherrakenne Yhteneviä metsäkokonaisuuksia tulee säilyttää eheänä. On hyvä, että aurinkovoimapuistot ohjattaisiin ottotoiminnasta poistuneille alueille eikä metsäalueille. Olemassa olevia polkuja/reittejä tulisi yhdistää maakuntakaavassa maakunnallisiksi poluiksi/reiteiksi. Kurikassa näitä on huomattava määrä.	Natura 2000 -alueisiin. Sähkönsiirtolinjat tulee toteuttaa maa- ja metsätalouden harjoittamisen kannalta mahdollisimman vähäisin vaikutuksin. Lähekkäin sijoittuvien tuulivoimala- ja aurinkovoimala-alueiden liittäminen sähköverkkoon on ensisijaisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin yhteistyössä muiden energiantuotannon hankealueiden kanssa." Maakuntakaavassa huomioidaan ajantasainen tieto pohjavesialueista Suomen ympäristökeskuksen aineiston mukaisesti. Ks. vastine aurinkovoiman yleisestä suunnittelumääräyksestä edellä. Virkistysalueselvityksessä on vuosien 2020–2022 aikana kartoitettu maakunnallisesti merkittäviä ulkoilureittejä mm. kuntakyselyn ja -neuvotteluiden sekä liiton oman selvitystyön pohjalta. Maakuntakaavaluonnokseen merkitty ulkoilureittien verkosto perustuu näihin selvityksiin ja keskusteluihin. Kaavaehdotukseen voidaan
---	--

Kulttuuriympäristö Kurikan kaupunki tukee kulttuuriympäristön säilyttämistä ja vaalii niiden arvoa. Suojelluissa kohteissa on kuitenkin hyvä muistaa realistisuus. Kaupunki toivookin listauksen uudelleen läpikäyntiä, jossa huomioidaan mm. korjausten mahdollisuudet ja maanomistus. Esimerkiksi Kärkytie 1:n korjaaminen on erittäin haastavaa ja vaatisi Kurikan kaupungilta useiden miljoonien sijoittamisen kiinteistöön. Lisäksi Tuiskulan koulu sijaitsee aivan tien vieressä ja suojelusta olisi haittaa, mikäli vieressä olevaa tielinjaa tullaan jossain vaiheessa kehittämään (leventämään). Yleisenä periaatteena Kurikan kaupunki esittää mahdollistavaa maakuntakaavaa. 2) lisätä lausuntoon seuraavat yksityiskohdat - VT 19 kehittäminen Kivistönkylän risteyksestä Rengonharjulle	merkitä vielä uusia ohjeellisia ulkoilureittejä, mikäli Kurikan kaupungilla on näihin liittyviä konkreettisia ehdotuksia ja/tai suunnitelmia. Maakuntakaavassa osoitetaan selvityksissä valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviksi arvotetut rakennetun ympäristön kohteet, joiden suojelukysymykset ratkeavat lopullisesti tyypillisimmin kuntakaavoituksessa tai erillislakien kautta. Kärkytie 1 eli Velsan tehdas on osa selvityksissä esitettyä maakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä; Teollisuusalue Velsa, Kurikan puunjalostustehdas ja Sauma. Alue on Etelä-Pohjanmaan rakennetun kulttuuriympäristön arvotuksen korkeimmassa luokassa ja se säilytetään mky-kohteena. Myös Tuiskulan koulu on arvotuksen korkeimmassa luokassa ja se säilytetään mky-kohteena. Maakuntakaavan yleismääräyksessä määrätään liikenneväylien ja liittymien suunnittelussa ja toteutuksessa ottamaan huomioon vaikutukset ympäröivään maankäyttöön sekä kulttuuriympäristöarvoihin. Merkitään tiedoksi. Merkitään esitys tiedoksi. Yhteysväli on luonnoksessa
--	--

- Jalasjärvi-Laihia välisen tieosuuden sisällyttäminen pääväyläsetuksenmukaisiin pääväyliin. Vt 3 huomioimisen E-12 tienä ja TEN-T verkkoon kuuluvana tieyhteytenä ja pohjoismaisena tietyhteytenä Mo-i-Ranasta Helsinkiin. 3) lisätä lausunnon kohdeluetteloon (Kurikan osa-alue, poiminta) seuraavat täydennykset: - C-alueen merkintää Kurikan keskustassa jatketaan Vt 3 tielle asti muualla kuin KMalueella	oikaisu, tien merkittävä leventäminen tai lisäkaistojen rakentaminen. Maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymässä yleisvastineessa todetaan, että tieverkon parannusmerkinnät "kohdistetaan valtatie- ja kantatieverkolle sekä niille seututeille, joilla on laadittu tai laadinnassa tiesuunnitelma. Lain liikennejärjestelmästä ja maanteistä mukaan yhdystiet ovat muita kuin valtakunnallista ja maakuntien välistä, maakunnallista tai seutukuntien liikennettä palvelevia maanteitä. Ne vastaavat yleensä paikalliseen liikennetarpeeseen. Yhdysteiden kehittämistä tuetaan maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman kautta sekä muilla edunvalvontatoimenpiteillä." Maakuntakaavaluonnoksessa ei ole merkittynä tämäntyyppisiä toimenpiteitä. Ehdotukseen täydennetään tien toiminnallisen luokituksen muutosesitykset. Tutkitaan pääväyläverkon merkinnän lisäämistä kaavaehdotukseen. Järjestetään esityksestä vielä työneuvottelu ELY-keskuksen kanssa ja selvitetään Ilmajoen kunnan kanta. Ks. vastaus aiemmin C-keskustatoimintojen alueeseen liittyen.
---	--

- "maantie, uusi tai merkittävästi parannettava" täydennetään Kurikka-Jalasjärvi Vt3/E12 (kartan väri punaiseksi) - "logistiikkatoimintojen alue" lisätään Vt 3/ Vt 19 risteysalue - kevyen liikenteen yhteystarve osaan Kurikka-Jurva -välin - joukkoliikenteen kehittämiskäytävä Kurikka-Jurva -välillä	Liitto pitää tärkeänä valtatie 3 (Kurikka-Jalasjärvi) palvelutason ylläpitämistä sekä sen kehittämistä tärkeänä, mutta katsoo toimenpiteiden olevan toteutettavissa perusväylänpidon puitteissa ilman merkittävää parantamistarvetta esimerkiksi rakenteellista tai tien linjaukseen/geometriaan liittyen. Logistiikkatoimintojen alueen merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävät, eri liikennemuotoja yhdistävät tavaraliikenteen terminaalit. Pelkkä sijainti liikenteen solmukohdassa ei mahdollista merkintää maakuntakaavaan. Pyöräliikenteen yhteystarve -merkinnät on osoitettu seudullisesti ja maakunnallisesti merkittävimmille yhteysväleille. Etelä-Pohjanmaan pyöräliikenneverkkoselvityksen mukaan Kurikka-Jurva-väli ei nouse maakunnan keskeisimpien yhteyksien joukkoon. Yhteyttä voi kehittää myös ilman maakuntakaavan merkintää. Joukkoliikenteen kehittämiskäytävät merkitään Joukkoliikenteen palvelutason määrittely Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen toimivalta-alueella -selvityksen perusteella. Maakuntakaavaan merkintään
---	---

- "Päävesijohto" lisätään puuttuva Kurikka-Jurva päävesijohto - "Siirtoviemäri" lisätään Jurva-Kurikka ja rakenteilla Jalasjärvi-Kurikka -väli - "Päävesijohto, yhteystarve", näitä on kaksi päävesijohtoa ja kulkusuunta on Kurikka-Jalasjärvi - Tuiskulan koulu, Velsan kiinteistöt ja Koskuen Esso poistetaan kulttuuriympäristöluettelosta - "kulttuuriympäristölistalle" lisätään Auneen hautausmaa ja Tainuun tila.	selvityksen palvelutasotavoiteluokkiin 1 ja 2 kuuluvat yhteysvälit (yhtä lukuun ottamatta). Kurikka-Jurva -väli ei kuulu luokkiin 1 tai 2. Etelä-Pohjanmaan liitto edistää joukkoliikenteen kehittämistä myös muilla edunvalvontatoimilla. Lisätään päävesijohtomerkintä kaavaehdotukseen. Lisätään siirtoviemärimerkinnät kaavaehdotukseen. Tarkistetaan, korjataan ja lisätään päävesijohtomerkinnät kaavaehdotukseen. Tuiskulan koulu ja Velsan kiinteistöt on käsitelty aiemmin vastineessa. Esso on Etelä-Pohjanmaalla ainoa maakunnallista arvoa omaavana huoltoasemakokonaisuus ja merkittävä kohde suomalaisessa huoltoasemakulttuurissa, mutta kuitenkin arvotusluokaltaan rajatapaus. Esso poistetaan maakunnallisesti merkittävänä kohteena. Auneen hautausmaa kuuluu maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön Jurvan vanha keskusta. Tainuun tila ei ole sisältynyt maakunnallisiin rakennetun kulttuuriympäristön inventointeihin. Kohde on mainittu Kioski-tietokannassa nimellä Vuorusluoma, mutta siitä ei ole inventointitietoja.
---	---

4) pyytää selvittämään a) ovatko kohdeluettelon voimajohtomerkinnät ajan tasalla suhteessa tuulivoima-alueisiin b) mahdollisuus aurinkoenergian tuottamiseen useammalla alueella (turvetuotantoalueet)	Kohdetta ei ole myöskään merkitty nykyiseen maakuntakaavaan. Kohteesta löytyy historiatietoa Kurikan kulttuuriympäristöä kartoittavassa julkaisussa Rintakylissä ja larvamailla. Alueellisen vastuumuseon kanssa käydyn keskustelun perusteella kohdetta ei merkitä maakuntakaavaan mky-kohteena. Tarkistetaan voimajohtomerkinnät. Luonnokseen on merkitty ympäristöministeriön ohjeen mukaisesti vain ne tuulivoima-alueiden voimajohtomerkinnät, joiden sijainti on vahvistettu. Tarvemerkintöjä ei ole tehty. Ympäristöministeriö on uudistamassa ohjetta. Liitto seuraa valmistelun etenemistä merkintöjen osalta ja tekee tarvittaessa muutokset merkintöihin. Aurinkoenergian tuotantoalueiden merkinnät poistetaan kaavaehdotuksesta. Ks. tarkemmin edellä.
---	--

Kyyjärven kunta	Vastine
Kyyjärven kunnalla ei ole huomautettavaa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 valmisteluaineistoa koskien.	Etelä-Pohjanmaan liitto merkitsee asian tiedoksi.

Laihian kunta	Vastine
Laihian kunnalla ei ole lausuttavaa Etelä- Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 kaavaluonnoksesta.	Etelä-Pohjanmaan liitto merkitsee asian tiedoksi.

Lappajärven kunta	Vastine
Lappajärven kunta lausuu seuraavaa: RM merkintä tulee merkitä myös Halkosaaren alueelle, koska tällöin merkintä tukee voimassa olevaa kaavaratkaisua. Mt 711 tulee merkitä maantiekseksi, jonka merkintä on uusi tai merkittävästi parannettava. Kyseinen osuus välillä Söyrinki-Myllykangas on todella heikossa kunnossa. Osuuden rakenteet ovat suurelta osin pettäneet, joka näkyy tien epätasaisuutena. Lisäksi välillä on suuria turvallisuuspuutteita, kuten klv väylien puute. ELY-keskuksen laskennan mukaan liikenne tiellä on 1500 autoa vuorokaudessa.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Maakuntakaavaluonnokseen Nykälänniemen kohdalle merkitty RM-merkintä on tarkoitettu osoittamaan kokonaisuutta, joka sisältää myös Halkosaaren. Siirretään merkintää kartalla hieman pohjoisemmaksi, muutetaan sen nimi Nykälänniemi-Halkosaareksi ja täydennetään kuvausta kaavaselostukseen. Seututie 711 välillä Alajärvi-Kuortane on merkitty maakuntakaavaan merkittävästi parannettavaksi maantiekseksi. Muita kuin tiesuunnittelultaan valmistelussa olevia tai valmiita seutu- tai yhdysteitä ei ole merkitty maakuntakaavaan. Maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymässä yleisvastineessa todetaan, että "'Uusi tai merkittävästi parannettava' -merkintä koskee maanteitä, joilla parantaminen tarkoittaa suurempia toimenpiteitä kuin tien pintakerrosten kunnostamista tai ajopinnan vähäistä

Väljoenseudun liikuntareitit (sis arboretum) voi merkitä kaavakarttaan. Väljoen alueen voi merkitä virkistyskohde -merkinnällä. Lamminnevan aluetta mahdollisena tuulivoima-alueena halutaan selvitetävän.	leventämistä. Tien parantamisella on vaikutusta myös muuhun maankäyttöön esimerkiksi mutkien oikaisun, tien merkittävän leventämisen tai liittymäjärjestelyiden vuoksi. Merkinnät kohdistetaan valtatie- ja kantatieverkolle sekä niille seututeille, joilla on laadittu tai laadinnassa tiesuunnitelma." Etelä-Pohjanmaan maanteiden parantamistoimia edistetään mm. liikennejärjestelmäsuunnittelulla. Lisätään Väljoen alue maakuntakaavaan virkistyskohde-merkinnällä. Lamminnevan alue tunnistettu potentiaalisena tuulivoima-alueena pohjalaismaakuntien tuulivoimaselvityksessä (selvitysalue 29), mutta se on jätetty pois kaavan jatkovalmistelusta Puolustusvoimien kanssa käytyjen neuvottelujen perusteella.
--	--

Lapuan kaupunki	Vastine
Etelä-Pohjanmaan liitto on pyytänyt Lapuan kaupungin lausuntoa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 kaavaluonnoksesta Lapuan kaupungin alu-eelta.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 sisältää kaikki alueidenkäytön teemat eli aluerakenteen, liikenteen ja teknisen huollon verkostojen, viherrakenteen, luonnonvarojen, energiantuotannon ja kulttuuriympäristöjen teemat sekä alueelliset kehittämisperiaatteet. Voimaan tullessaan uusi maakuntakaava kumoaa aiemmat maakuntakaavat.

Aluerakenne

Maakuntakaava 2050 kaavaselostuksen mukaan: "Elinkeinoelämän kilpailukyyn kannalta tärkeimpänä tavoitteena on varmistaa yritystoiminnalle riittävät kehittämismahdollisuudet eri puolilla maakuntaa."

Maakuntakaavassa keskustoimintojen alueena osoitetaan Seinäjoen ja Lapuan keskustatoimintojen alueet, johon sijoittuu keskustahakuisia hallinto-, kauppa- ja hyvinvointipalveluja, vapaa-ajan palveluja sekä asumista. Näistä vain Seinäjoen ympärille on merkitty kaupungin kehittämisen kohdealue. Suunnittelumääräyksen mukaan alueelle saa sijoittaa merkitykseltään seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköitä.

Kaupunkikehittämisen kohdealueen kehittämisperiaatemerkinnällä osoitetaan Seinäjoen kaupunkiseudun keskeiset alueet, joilla kaupungin vaikutus on merkittävä. Etelä-Pohjanmaan liitto huomauttaa, että toisin kuin Lapuan kaupungin lausunnossa todetaan, kyseisen merkinnän suunnittelumääräyksessä ei sallita merkitykseltään seudullisten vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittamista alueelle. Sen sijaan keskustatoimintojen alueelle, jollainen on osoitettu Seinäjoen ja Lapuan keskustojen alueelle, saa suunnittelumääräyksen mukaan sijoittaa merkitykseltään seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköitä.

Kaupunkikehittämisen kohdealueena osoitetaan kuitenkin vain Seinäjoen kaupunkiseudun keskeiset alueet. Aluerajaus noudattaa kaupunki-maaseutuluokitusta vuodelta 2018.

Kaupunkikehittämisen kohdealue laajenee tulevaisuudessa, eikä kehittämisen kohdealuetta tulisi rajata 5 vuotta vanhan aineiston perusteella. Kaupunkiseudut (YKR) aineiston perusteella alue on huomattavasti kaavarajasta laajempi. Maakuntakaavassa 2050 pitäisi olla rohkeammin katse tulevaisuuteen ja tavoitteena pitäisi olla huomattavasti esitettyä laajempi kaupunkikehittämisen kohdealue. Jo nyt kaupunkiseudut (YKR) aineiston perusteella Seinäjoen ympärillä oleva kaupunkiseutuun kuuluva alue sijoittuu osittain Lapuan kaupungin puolelle. Kaupunkikehittämisen kohdealue tulisi muuttaa kaupunkikeskustan kehittämisalueeksi ja Lapualla tulisi esittää ko. alue tai maakuntakaavaan tulisi lisätä kaupunkikeskustan kehittämisalue omaksi merkinnäksi, jos Seinäjoen kaupungin alue halutaan pitää maakunnan kaupunkikeskustana. v Lapuan kaupungin tavoitteena on myös tiivistää kaupunkirakennetta keskustaajaman ja Honkimetsän/Jouttikallion teollisuusalueen välisellä alueella. Mikäli maakuntakaavaan ei esitetä uutta merkintää kaupunkikeskustan kehittämisaluetta, tulisi Lapuan keskustoimintojen alue sisällyttää Seinäjoen kaupunkiseudun kaupunkikehittämisen kohdealueeseen. Lapualla on tavoitteena kehittää erityisesti Ruhan suunnan asutusrakennetta.

Ympäristöministeriö on vahvistanut Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan muutoksen 5.12.2006. Maakuntakaavan muutoksella osoitettiin kohdemerkinnällä mm. vähittäiskaupan

Kaupunkikehittämisen kohdealueen merkintää muokataan kaavaehdotusvaiheeseen ja Seinäjoen kaupunkiseudulle (ml. Lapua) osoitetaan luonnosvaihetta laajempi merkintä.

suuryksikkö Lapuan kaupungin Honkimäen alueelle sekä ohjeellinen eritasoliittymä valtatielle 16. Hyväksytyn maakuntakaavan perusteella Lapuan kaupunki laati alueelle asemakaavan, joka sallii alueelle rakennettavan 58 000 k-m² vähittäiskaupan suuryksikön. Etelä-Pohjanmaan liitto on tämän jälkeen tehnyt maakuntakaavan muutoksen II ja tässä yhteydessä Lapuan Novaparkin rakennusoikeus on pienennetty 20 000 k-m²:iin. Lapuan kaupunki ei ole hyväksynyt maakuntakaavan muutosta eikä muutoksesta ole neuvoteltu kaupungin kanssa. Lapuan kaupungin Novapark on elinkeinoelämän kilpailukyvyyn kannalta tärkeä yritystoiminnan alue. Kokonaisrakennusoikeuden pudottaminen on huomattava ja vaikuttaa merkittävästi elinkeinoelämän kilpailukykyyn tulevaisuudessa. Rajoittamisella vähennetään elinkeinoelämän kilpailukykyä. Etelä-Pohjanmaan palveluverkon nykytila ja mitoitustarpeet 2030-selvityksessä kerrotaan, että: - "Lapua on yksi kolmesta Etelä-Pohjanmaan kunnasta, jonne ennustetaan muuttovoittoa vuoteen 2030 mennessä. Toisaalta kunnan työpaikkaomavaraisuus Seinäjoen läheisyydessä olevan sijaintinsa takia on vain hieman yli 60 %." - "Vain suurella kauppakeskushankkeella pystytään luomaan vastavoima Seinäjoelle." - "Maakuntakaavan aikajänteellä tällaiseen tulee varautua ja ottaa se huomioon vähittäiskaupan mitoituksissa." - "Lapuan vahva asema maakunnassa vähittäiskaupan merkittävänä keskuksena tulee säilymään tulevaisuudessa"	Vaihemaakuntakaava II laadinta ja mm. siihen liittyvä vuorovaikutus on tehty maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti vähittäiskaupan suuryksiköiden ensisijainen sijaintipaikka on keskustatoimintojen alue. Keskustojen ulkopuolisille alueille vähittäiskaupan seudullisesti merkittäviä suuryksiköitä voidaan sijoittaa maakuntakaavalla MRL:n vähittäiskauppaa koskevien erityisten säädösten (§ 71 a-d) nojalla selvityksiin ja vaikutusten arviointiin perustuen. Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavassa II ja sitä varten laadituissa kaupan selvityksissä on tarkasteltu Lapuan Novaparkin vähittäiskaupan suuryksikön merkintää ja alue on todettu soveltuvan vähittäiskaupan suuryksiköiden sijaintipaikaksi (enimmäismitoitus 20 000 k-m²). Alue on rakentumaton, joten Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että mitoitus on edelleen riittävä. Maankäytön tilanne ei ole olennaisesti muuttunut vaihemaakuntakaavan II voimaantulosta. Alueella voimassa olevat asema- ja yleiskaavat ohjaavat kehitystä. Maakuntakaava on voimassa vain niitä muutettaessa.
--	---

Samassa selvityksessä esitetään vähittäiskauppojen kerrosneliömetrit vuoden 2012 kaupan tietopankin tilastot, joiden mukaan Lapuan alueella vähittäiskaupan kerrosalaneliömetrit ovat olleet 30 392 k-m² ja Seinäjoen alueella 282 640 k-m² sekä vähittäiskaupan mitoitus Seinäjoella on 4,75 k-m²/asukas ja Lapualla 2,07 k-m²/asukas.

Lapuan kaupunki katsoo, että Novaparkin vähittäiskaupan suuryksikön alueen kokonaisrakennusoikeus tulee palauttaa maakuntakaavan muutoksen yhteydessä 58 000 k-m²:iin em. perusteiden mukaisesti.

Teollisuuden kehittämisvyöhykkeen merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävien teollisuus- ja varastoalueiden kohdevyöhykkeet liikenteellisesti hyvin saavutettavilla sijaintipaikoilla. Aluetta tulee kehittää monipuolisen teollisuuden ja sitä tukevien alojen kohdealueena. Alueen käytön suunnittelussa tulee huolehtia siitä, että merkittävät ympäristöhäiriöt viereisille alueille estetään. Tarkemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota alueen saavutettavuuteen ja liikennejärjestelyihin raskaan liikenteen tarpeet huomioiden. Hellanmaan alueelle on merkitty teollisuuden kehittämisvyöhyke, mutta teollisuus- ja varastoalueen merkintä puuttuu Hellanmaasta. Lapuan kaupungin alueella on teollisuuskeskittymä myös Vaasantien ja Simpsiöntien risteyskohdassa, jossa on tehdään voimakasta tulevaisuuteen tähtäävää teollisen toiminnan kehittämistä. Lapuan kaupungin näkemyksen mukaan myös tämän kohteen lisäämistä teollisuuden kehittämisvyöhykkeeksi tulisi

Teollisuus- ja varastoalueen merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät teollisuus- ja varastoalueet. Teollisuuden kehittämisvyöhykkeen merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävien teollisuus- ja varastoalueiden kohdevyöhykkeet liikenteellisesti hyvin saavutettavilla sijaintipaikoilla. Kohdevyöhykkeiden alueella toiminta on tyypillisesti sijoittunut hajanaisemmin laajemmalle alueelle kuin kohdemerkinnällä osoitettavissa sijaintipaikoissa. Hellanmaan alueen teollisuustoimintaa osoittaa teollisuuden kehittämisvyöhyke, mikä kuvaa alueen kehittämistarpeita ja -mahdollisuuksia alueen halkaisevan Hellanmaantien varrella.

Vaasantien ja Simpsiöntien risteyskohtaan lisätään teollisuus- ja varastoalueen -merkintä. Kelikon alue

harkita. Alue tulisi vähintään lisätä maakuntakaavassa esitettäviin teollisuus- ja varastoalueisiin. Lisäksi teollisuus- ja varastoalueista puuttuu Lapuan keskustassa sijaitseva merkittävä Kelikon teollisuusalue, joka tulisi lisätä maakuntakaavaan. Matkailun ja virkistuksen kehittämisvyöhykkeinä osoitetaan luonnon- ja kulttuuriarvoiltaan potentiaalisimmat aluekokonaisuudet olemassa olevien kansallispuistojen, valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden tai merkittävien luontomatkailukohteiden, vesistöjen ja reitistöjen ympäristössä. Matkailun ja virkistuksen kohdealueet edustavat Etelä-Pohjanmaan luonto- ja kulttuurimatkailun nykyisiä vetovoimakohteita sekä uusia kehittämismahdollisuuksia. Alueilla sijaitsevien vesistöjen äärelle sijoittuu runsaasti vapaa-ajan asumista. Lapuan kaupunki katsoo, että Lapuan Simpsiönvuori tulee lisätä maakuntakaavaan matkailun ja virkistuksen kehittämisvyöhykkeenä. Maakuntakaavaehdotuksessa Simpsiönvuori on esitetty matkailupalvelujen alueena, jotka muodostuvat käyntikohteen sekä siihen liittyvien matkailupalvelujen ja majoitustoiminnan kokonaisuudesta. Simpsiönvuori on enemmän kuin maakuntakaavassa tarkoitettu matkailupalvelujen alue. Matkailun ja virkistuksen kehittämisvyöhykkeen kuvauksen mukaan matkailun ja virkistuksen kehittämisvyöhykkeinä osoitetaan luontomatkailun ja virkistuksen vetovoima-alueet ja alueisiin sisältyy mm. kansallispuistot, Unesco Geopark -alue sekä luonnonsuojelu- ja maisema-alueita, joista on mahdollista kehittää matkailu- ja virkistystoimintaa palvelevia laajoja kokonaisuuksia. Simpsiönvuori on Natura 2000-verkostoon kuuluva metsähallituksen	Lapuan keskussa sijoittuu taajamatoimintojen alueelle, ja sitä ei ole tarvetta merkitä erikseen teollisuus- ja varastotoiminnan alueena. Kuten Lapuan kaupungin lausunnossa todetaan, Simpsiön alueella on merkittäviä matkailu-, virkistys- ja luontoarvoja, jotka on osoitettu maakuntakaavan luonnoksessa eri merkinnöin ja jotka turvaavat alueen kehittämisen. Simpsiön alue on maakuntakaavan mittakaavassa verrattain pienialainen ja pistemäisempi kohde. Kehittämisvyöhyke-merkinnät on tarkoitettu pinta-alaltaan laajempien aluekokonaisuuksien osoittamiseen. Simpsiötä koskevassa matkailupalvelujen alueen suunnittelumääräyksessä, todetaan: Aluetta tulee kehittää valtakunnallisesti ja kansainvälisesti kiinnostavana käyntikohteenä. Suunniteltaessa ja kehittäessä matkailuun ja virkistykseen liittyviä toimintoja tulee kiinnittää huomiota alueen erityispiirteisiin ja hyödyntää sen elämyspotentiaalia. Matkailupalvelujen alueet kytkeytyvät tyypillisesti alueelliseen ulkoilureittiverkostoon.
--	--

retkeilyalue, jossa on useita luontopolkuja ja yhteys maakuntakaavaehdotuksessakin esitettyyn ohjeelliseen ulkoilureitteihin Simpsiö-Malkakoski-Kitintoja ja Simpsiö-Mäenpää-Haaruskangas. Simpsiö kytkeytyy kiinteästi alueelliseen ulkoilureittiverkostoon. Lisäksi Natura 2000-alueiden avulla pyritään turvaamaan luonnon monimuotoisuutta. Lapuan kaupunki pyrkii myös aktiivisesti lähivuosien aikana kehittämään Simpsiön aluetta matkailun ja virkistysalueena ja Simpsiön osayleiskaavan laatiminen on vireillä. Lapuan kaupunki katsoo, että maakuntakaavassa esitetty merkintä matkailupalvelujen alue ei ole riittävä kuvaamaan Simpsiönvuoren merkitystä alueella, vaan alue tulee merkitä matkailun ja virkistysalueen kehittämisvyöhykkeeksi. Maakuntakaavaselostuksen mukaan moottorikelkkailureitit sisältävät jo olemassa olevia reitistöjä ja mahdollisia yhteystarpeita. Moottorikelkkailureitit on päivitetty vuonna 2005 hyväksytyn Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan pohjalta käyttäen apuna kelkkailureittien nykytilannetta seuraavaa lajin harrastajien ylläpitämää kelkkareitit.fi sivustoa. Maakuntakaavassa osoitetut moottorikelkkailureitit on osoitettu mahdollisuuksien mukaan kulkemaan kuntakeskusten ja kuntien alakeskusten kautta, jotta reitistöstä syntyy maakunnan kattava verkosto. Lapuan kaupungin näkemyksen mukaan reitistö pohjautuu liian vanhaan aineistoon, jota ei ole luotettavasti täydennetty. Yhteydet mm. Lapuan keskustaan puuttuvat kokonaan maakuntakaavasta. Lapuan kaupunki katsoo, että nämä yhteydet tulee lisätä maakuntakaavaan.	Maakuntakaavaluonnokseen on merkitty moottorikelkkailureitti Alahärmä-Ylihärmä-Lapua-Nurmo. Tämä reitti kulkee Lapuan keskustan läpi yhdistyen etelässä Seinäjoki-Kuorasjärvi-Kalajärvi-Pirkanmaa -reittiin ja pohjoissuunnassa reittiin Evijärvi-Lappajärvi-Kauhava-Lapua. Näin Lapuan keskustaajamasta on moottorikelkkareittejä yhdistelemällä mahdollista liikkua Pirkanmaalle ja Keski-Pohjanmaalle saakka. Reitti vastaa kelkkareitit.fi -sivuston reitistömerkintöjä. Etelä-Pohjanmaan liitto pitää kelkkareitit.fi -sivustoa soveltuvana lähtöaineistona suhteessa saatavilla olevaan maakunnalliseen tietoon moottorikelkkareiteistä. Esimerkiksi yhdistyksistä mm. Etelä-Pohjanmaan Moottorikelkkailijat ohjaavat verkkosivuillaan tarkistamaan reittikartat kelkkareitit.fi -sivustolta.
--	---

Maakuntakaavassa raideliikenteen kehittämisalueeksi on merkitty vain Vaasa-Seinäjokiväli. Koko maakuntien välisen liikenteen kehittämisen näkökulmasta raideliikenteen kehittämisalueeksi pitäisi maakuntakaavaan merkitä myös Tampere-Kokkola akseli. Tätä tukee myös kaavaselostuksessa esitetty raideliikenteen parantaminen sekä ajatus kiskobussien toiminnan laajentamisesta.

Liikenne ja teknisen huollon verkostot

Maakuntakaava 2050 kaavaselostuksen mukaan *"Maakuntakaavan liikenteeseen liittyvänä tavoitteena on muodostaa elinkeinoelämän kannalta kilpailukykyinen liikennejärjestelmä, joka on myös asukkaiden ja työntekijöiden kannalta saavutettava ja turvallinen ja joka edistää kestävästä liikkumista."*

Lapuan kaupunki pitää erittäin tärkeänä, että maakuntakaavassa varaudutaan jatkuvaan ohituskaistatiehen välillä Valtatie 19 osuus Lapua - Kauhava (kantatie 63 liittymä).

Raideliikenteen kehittämistä pääradalla tuetaan monen eri merkinnän avulla. Vaasa-Seinäjoki -kehittämisyöhykkeen ohella maakuntakaavaan on merkitty Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava -kehittämisyöhyke, jossa sijaitsevat maakunnan merkittävimmät asutus-, työpaikka- ja palvelukeskittymät ml. Lapua. Suunnittelumääräyksen mukaan "Alueidenkäyttöä suunniteltaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota lähi- ja kaukoliikenteen sekä maankäytön toimivaan ja turvalliseen yhteensovittamiseen siten, että alueiden läpi kulkevan päätieverkon liikennöitävyys säilyy korkeatasoisena ja kestävästä liikkumisen yhteydet kehittyvät." Lapua sisältyy lisäksi maakuntakaavaehdotukseen lisättävään Seinäjoen kaupunkiseudun kehittämisyöhykkeeseen, jonka alueella kestävästä liikkumisen kehittämiselle on erityistä tarvetta.

Merkittään tiedoksi.

Logistiikkatoimintojen kehittämisvyöhyke-merkinnällä osoitetaan kehitettävät logistiikkatoimintojen vyöhykkeet Seinäjoen Itäväylän varressa ja Kauhavalla. Yksityiskohtaisemmassa maankäytön suunnittelussa tulee turvata alueen kehittymisedellytykset yhdistettyjen kuljetusten logistiikkatoimintojen kehittämisalueena. Tavoitteena on alueen kehittyminen tavaraliikenteen kansallisena ja kansainvälisenä raide-, lento- ja tieliikenteen solmukohtana. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee mahdollistaa raideyhteyksien sijoittuminen alueelle. Logistiikkatoimintojen vyöhykkeelle saa sijoittaa teollisia, kaupallisia, hallinnollisia tai koulutukseen liittyviä toimintoja. Lapuan kaupunki katsoo, että maakuntakaavaan tulee merkitä Lapualla logistiikan toimintojen kehittämisalue. Lapua sijaitsee valtateiden 13 ja 19 sekä kantatien 66 risteyskohdassa muodostaen tieliikenteen solmukohdan. Tätä tukee lisäksi raideliikenne. Logistiikkakeskusten tarve maakunnassa tulee kasvamaan ja Lapuan kaupungin näkökulmasta Lapualla tulee merkitä kehitettävä logistiikkatoimintojen vyöhyke, joka mahdollistaa alueen kehittämisen liikenteen solmukohdassa. Logistiikka-alueeksi tulisi merkitä Lapualla Koivulan alue, joka sijaitsee liikenteen solmukohdassa. Liikenne tulee edelleen lisääntymään ja liikenneturvallisuuden	Logistiikkatoimintojen kehittämisvyöhykkeen suunnittelumääräyksen mukaan: "Yksityiskohtaisemmassa maankäytön suunnittelussa tulee turvata alueen kehittymisedellytykset yhdistettyjen kuljetusten logistiikkatoimintojen kehittämisalueena. Tavoitteena on alueen kehittyminen tavaraliikenteen kansallisena ja kansainvälisenä raide-, lento- ja tieliikenteen solmukohtana. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee mahdollistaa raideyhteyksien sijoittuminen alueelle. Logistiikkatoimintojen vyöhykkeelle saa sijoittaa teollisia, kaupallisia, hallinnollisia tai koulutukseen liittyviä toimintoja." Liitto katsoo, että em. kuvaus ei sovellu Lapuan esittämälle alueelle. Logistiikkatoimintojen alueen merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävät, eri liikennemuotoja yhdistävät tavaraliikenteen terminaalit. Pelkkä sijainti liikenteen solmukohdassa ei mahdollista merkintää maakuntakaavaan. Etelä-Pohjanmaan liitto arvioi, ettei eritasoliittymälle mm. alhaisten liikennemäärien vuoksi ole tarvetta esitetyssä
---	---

näkökulmasta Kuortaneentien ja Alajärventien risteyskohtaan tulee ehdottomasti lisätä varaus eritasoliittymälle. Maakuntakaavassa perusparannettavat tiet on esitetty punaisella ja kohteet on kirjattu kaavaselostukseen. Väylällä on käynnissä perusparannushanke tievälillä Viemerö-Rannanjärvi. Suunnittelualueena on koko maantie 7233 eli Hellanmaantie/Kankaantie valtatieltä 16 (Vaasantieltä) Kauhavan Rannanjärveen maantien 723 (Ylistarontien) liittymään saakka. Tämä hanke tulee lisätä maakuntakaavaan. Hanketta pidetään tärkeänä lisääntyvän liikennemäärän, tien kapeuden, mutkaisuuden ja huonon kunnon, teollisuuden kuljetustarpeiden sekä puuttuvien jalkakäytävien ja pyöräteiden vuoksi, jotka heikentävät maantien liikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta. Mt7233 on tärkeä Lapuaa ja Kauhavaa yhdistävä tieosuus.	kohdassa. Eritasoliittymä edellyttäisi muutoksia myös Ritamäen kaavaan ja mahdollisesti alueen liikennejärjestelyihin. Muita kuin tiesuunnittelultaan valmistelussa olevia tai valmiita seutu- tai yhdysteitä ei ole merkitty maakuntakaavaan. Yleisvastineessa todetaan, että tieverkon parannusmerkinnät "kohdistetaan valtatie- ja kantatieverkolle sekä niille seututeille, joilla on laadittu tai laadinnassa tiesuunnitelma. Lain liikennejärjestelmästä ja maanteistä mukaan yhdystiet ovat muita kuin valtakunnallista ja maakuntien välistä, maakunnallista tai seutukuntien liikennettä palvelevia maanteitä. Ne vastaavat yleensä paikalliseen liikennetarpeeseen. Yhdysteiden kehittämistä tuetaan maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman kautta sekä muilla edunvalvontatoimenpiteillä. Etelä-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä Viemerö-Rannanjärvi parantamistoimenpiteitä, mutta katsoo niiden olevan toteutettavissa perusväylänpidon puitteissa ilman merkittävää parantamistarvetta esimerkiksi rakenteellista tai tien linjaukseen/geometriaan liittyen. Maakuntakaavaan merkitään tiet, joiden parantamisella on vaikutusta alueen muuhun maankäyttöön. Tällaisia toimenpiteitä voisivat olla mutkaisen tien merkittävä
--	---

Viherrakenne Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 kaavaselostuksen mukaan luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue sijaitsee Seinäjoella ja Kuortaneella. Alue sijaitsee kaavaluonnoksessa kuitenkin suurelta osin Lapuan puolella. Maininta alueen sijaitsemisesta Lapuan kaupungin alueelle tulee lisätä kaavaselostukseen. Luonnon monimuotoisuusalueen rajausta tulisi Lapuan kaupungin näkemyksen mukaan tarkistaa, koska osa luonnon monimuotoisuusalueesta sijaitsee vireillä olevan Lamminnevan tuulivoima-alueen suunnittelualueella. Lisäksi Hirvijärventien itäpuoliset, aikaisemmin Lapuan kaupungin omistuksessa olleet alueet, on Lapuan kaupunki myynyt Lapuan Energia Oy:lle energiapuun hankinta-alueeksi. Alajärvi-Seinäjoki-välisen voimajohdon (110 kv) pohjoispuolinen alue on talousmetsää. Lisäksi alueelle on myös merkitty uusivoimajohdon yhteystarve, joka kulkee luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen läpi. Lapuan kaupunki katsoo, että olemassa olevan voimajohdon pohjoispuolinen alue tulee poistaa maakuntakaavasta (Liite 1). Maakuntakaavassa Simpsiö on merkitty virkistysalueeksi. Lapuan kaupunki pyytää arvioimaan Simpsiön aluetta laajemmin myös	oikaisu, tien merkittävä leventäminen tai lisäkaistojen rakentaminen. Etelä-Pohjanmaan maanteiden päällysteiden parantamistoimia edistetään edunvalvonnalla ja mm. liikennejärjestelmäsunnittelulla. Lisätään esityksen mukaisesti. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet (lumo-alueet) edustavat Etelä-Pohjanmaan luontoympäristön arvokkaimpia alueita esim. yhtenäisiä metsäalueita ja alueet on määritelty Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksen perusteella. Merkintä ei aseta rajoitteita esimerkiksi maa- ja metsätalouden harjoittamiselle. Tuulivoimalle potentiaaliset alueet voivat osua samoille alueille luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden kanssa. Tuulivoima-alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida ja turvata arvokkaat luontokohteet. Lumo-alueet ovat yleispiirteisiä ja laajoja, joten myös talousmetsää voi niihin sisältyä. Voimajohdon pohjoispuolisen alueen poistamiselle ei ole tarvetta. Simpsiön alueen virkistysaluemerkintää tarkastellaan vielä kaavaehdotusvaiheessa.
--	---

viherrakenteen osalta. Virkistysaluetta tulee laajentaa Karhunmäentien luoteispuolen alueelle, koska Simpsiön alueen yleiskaavan laatiminen on vireillä ja Lapuan kaupungilla on tarkoitus laajentaa virkistykseen käytettäviä alueita. Lapuan Simpsiövuori ja sen ympäristö on merkittävä luonnon rikkaus Lapuan kaupungissa. Lapuan kaupunki pyytää tiivistä yhteistyötä yleiskaavan ja maakuntakaavan laatimisen välille. Lapuan kaupungin katsoo, että Simpsiölle tulisi lisätä merkintä "luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue", koska alueella sijaitsee Natura 2000-alue, jonka tarkoitus on nimenomaan turvata alueen monimuotoisuus, ja lisäksi Simpsiö on geologisesti merkittävä ja maakunnallisesti arvokas maisema-alue. Maakuntakaavaselostuksen mukaan virkistysalue-merkinnällä osoitetaan yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun tarkoitettuja alueita. Alueella voi sijaita olemassa olevia vakituisia ja vapaa-ajan asuntoja. Virkistyskohdemerkinnällä osoitetaan yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun tarkoitettuja kohteita. Alueella voi sijaita olemassa olevia vakituisia ja vapaa-ajan asuntoja. Alueilla on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus. Maakuntakaavassa ei tulisi asettaa rakentamisrajoituksia virkistyskohteille, koska maakuntakaavan merkinnän perusteella rakentamisrajoituksen mukainen alue ei ole yksiselitteinen ja helposti tulkittavissa. Lapuan kaupunki katsoo, että näille alueille tulee sallia kaavassa ratkaistava matkailua tukeva rakentaminen.	Etelä-Pohjanmaan liitto on käynyt läpi aineistoa luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden (lumo-alueet) taustalla olevasta viherrakenneselvityksestä. Simpsiölle on mahdollista lisätä lumo-alue esityksen mukaisesti. Simpsiölle on osoitettu virkistysalueen lisäksi matkailupalvelujen alueen kohdemerkintä. Matkailupalvelujen alueen kohdemerkintä turvaa alueelle matkailua tukevan rakentamisen. MRL:n 33 §:n mukaan "Maakuntakaavassa virkistys- tai suojelualueeksi osoitetulla alueella, Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen tarkoituksiin osoitetulla alueella ja liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetulla alueella on voimassa rakentamista koskeva rajoitus. Rakentamisrajoituksen aluetta voidaan kaavassa erityisellä määräyksellä laajentaa tai supistaa." Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 virkistysalueiden suunnittelumääräyksen mukaan: "Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varmistaa alueen saavutettavuus sekä turvata alueen käytön
---	--

Ohjeellisissa ulkoilureiteissa ei ole huomioitu yhteyksiä Lapuan kaupungin alueen osalta mm. Hirvijärven tekojärven alueelle eikä yhteyksiä Lapuan keskusta-alueelta itään. Ulkoilureittien merkitys kasvaa tulevaisuudessa ja näiden suunnitteluun tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Tavoitteena tulisi olla maakunnallisesti merkittävä ja yhtenäinen ulkoilureitistö.

säilyminen ja kehittäminen yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun. Alueella sallitaan virkistyskäyttöä ja retkeilyä palveleva rakentaminen sekä jo olemassa olevien rakennusten ja rakenteiden korjaus-, laajennus- ja muutostyöt. Alueen kehittämisessä on huomioitava rakennetut kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvot. Alueella on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus." Virkistysalueen merkintä ei estä rakentamista, mutta virkistysalueen suunnittelumääräystä tarkennetaan vielä kaavaehdotusvaiheessa.

Voimassa olevassa, vuonna 2005 voimaan astuneessa kokonaismaakuntakaavassa on osoitettu ohjeelliset ulkoilureitit Hirvijärven tekojärven alueelta itään sekä Lapuan keskusta-alueelta. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaa 2050 varten tehdyn virkistysalueselvityksen mukaan nämä ohjeelliset ulkoilureitit eivät ole toteutuneet. Etelä-Pohjanmaan liiton tietojen mukaan Lapuan kaupungilla ei ole suunnitelmia ulkoilureittien perustamiseksi Hirvijärven tekojärven alueelle tai Lapuan keskusta-alueelta itään. Nyt laadittavaan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n on merkitty ohjeellisen ulkoilureitin merkinnällä vain olemassa olevia tai sellaisia kehitettäviä ulkoilureitteja, joiden toteuttamiseksi on vähintään alustavia suunnitelmia, joiden perusteella reitti on mahdollista merkitä kaavakartalle.

Luonnonvarat ja energiantuotanto

Aurinkoenergian tuotantoon soveltuvia alueita on esitetty Lapuan kaupungin alueelle yhteensä neljä (4) kappaletta, joita ovat Hangasneva, Pitkäkankaanneva-Hirvineva, Heinineva ja Lamminneva. Heininevan aurinkovoima-alueita ei ole kuitenkaan esitetty kaavaluonnoksessa, joten alue tulee lisätä kaavaluonnokseen. Lisäksi Kampinnevan alueelle, Kauhajärven länsipuolelle, on myönnetty suunnittelutarveratkaisu aurinkoenergian tuotantoon ja alueelle on rakennuslupahakemus vireillä. Kampinnevan aurinkovoima-alueita koskevat tiedot tulee lisätä maakuntakaavaan (liite 2).

Tuulivoimalan alueita on esitetty Lapuan kaupungin alueelle yhteensä viisi (5) kappaletta. Tuulivoimaloita on rakennettu Jouttikallion alueelle. Uusia aluevarauksia on esitetty Aittookankaalle, Annalanmäelle, Hietikonnevalle ja Napalankallioille. Tuulivoima-alueista tulee maakuntakaavassa käyttää hankealueiden nimiä. Hietikonnevan tuulivoima-alue tulee muuttaa Lamminnevan tuulivoima-alueeksi.

Tuulivoima-alueen rajausta tulee esittää maakuntakaavassa vireillä olevan hankerajauksen mukaisena. Lisäksi Annalanmäen alue tulee muuttaa Kampinnevan alueeksi.

Aurinkoenergian tuotantoon soveltuvien alueiden merkintä poistetaan maakuntakaavasta kaavaehdotusvaiheessa. Aurinkovoiman toteuttamista ohjataan jatkossa koko maakuntaa koskevalla suunnittelumääräyksellä, jonka sisältöä tarkistetaan kaavan ehdotusvaiheeseen.

Maakuntakaavassa ei pääasiassa käytetä hankkeiden nimiä, koska hankealueet eivät ole yhtenäisiä maakuntakaavan mukaisten alueiden kanssa.

Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueet pohjautuvat Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan tuulivoimaselvitykseen sekä sitä tarkentaviin vaikutusten arviointeihin ja jatkoselvityksiin. Tuulivoima-alueiden rajaukset voivat täsmentyä kaavaehdotukseen mm. hankkeissa toteutettujen selvitysten, lausuntojen ja mielipiteiden sekä esimerkiksi lausuttavana olevan Natura-arvioinnin pohjalta. Maakuntakaavan

Mm. tuulivoima-alueiden rakentaminen edellyttää merkittävää maa- ja kallioainesten tarvetta, joten olisi erittäin tärkeä pyrkiä löytämään uusia potentiaalisia maa- ja kalliokiviainesten ottoalueita. Tällä hetkellä maa-ainesten ottoalueita on merkitty hyvin vähän ja oletettavaa on, että maa-ainekset eivät tule riittämään tulevaisuuden rakentamisen tarpeisiin. Lisäksi tulee pyrkiä lisäämään jätteiden hyödyntämistä maarakentamisessa.

tuulivoimaloiden alueet kuvaavat tuulivoimaloiden sijaintialueita maakuntakaavan tarkkuustasolla. Liitto muistuttaa, että hankealueet voivat olla tätä laajempia. Hietikonnevan aluerajausta täsmennetään kaavaehdotusvaiheeseen ja tarkastellaan sen laajentamisedellytyksiä yksityiskohtaisempien selvitysten perusteella. Etelä-Pohjanmaan liitto seuraa hankkeen etenemistä ja hyödyntää hankkeessa tuotettua tietoa tarpeiden mukaisesti myös maakuntakaavan laadinnassa.

Maakuntakaavaratkaisu perustuu Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen sekä Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan liittojen POSKI-hankkeeseen (2021–2023), jossa tarkistettiin aiemman POSKI-hankkeen (Britschgi ym. 1999) maa- ja kalliokiviainesten ottoon määriteltujen, mutta vielä laajasti maa-ainesten otolle avaamattomien alueiden nykytila ja luokittelu. Lisäksi POSKI-hankkeessa pyrittiin löytämään uusia kalliokiviainesten ottoalueita huomioiden tulevaisuuden kiviainestarve ja alueen suhteellisen vähäiset ottamiseen soveltuvat sora- ja hiekkavarannot. Maakuntakaavaluonnoksen aikana selvityksessä on ollut käytössä [väliraportti](#) ja hanke on jatkunut maastoinventoinneilla kesän 2023 aikana. Kaavaehdotukseen päivitetään POSKI-hankkeen lopullisten tulosten mukainen kohdejoukko. Maakuntakaavassa osoitetaan POSKI-hankkeessa luokkaan "maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuva alue" luokituneet alueet

Kulttuuriympäristö

Maakuntakaavaluonnoksessa on esitetty laajennuksia sekä valtakunnallisiin että maakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueiden aluerajauksiin. Kaavaselostuksen mukaan suunnittelussa, käytössä ja rakentamisessa on varmistettava, että merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät.

Tarkemmassa suunnittelussa ja rakentamisessa tulee ottaa huomioon maisema-alue kokonaisuutena, sen erityispiirteet ja ajallinen kerroksellisuus siten, että siihen liittyvät arvot turvataan ja aluetta voidaan kehittää. Avoimen, yhtenäisen peltoalueen säilymiseen ja uusien rakennuspaikkojen sijoittamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Arvokkaiden maisema-alueiden sijainti keskustaajama-alueella vaikeuttaa rakentamista. Lapuan kaupungilla on suunnitelmissa kaavoittaa lähitulevaisuudessa asuinalue Honkimäen alueella Vasunmäentien ja Kuortaneetien väliselle alueelle Valtatie 19 itäpuolelle. Lapuan kaupunki pyytää poistamaan maakunnallisesti arvokkaan maisema alueen merkinnän Honkimäen alueelta ja tarkastelemaan, onko keskustaajama alueella ja sen läheisyydessä tarpeen määritellä alue merkittäväksi maisema alueeksi.

Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (mama) perustuvat tehtyihin selvityksiin, joissa maisema-alueiden rajat määräytyvät tunnistettujen luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristön tekijöiden mukaan. Arvokkaat maisema-alueet on osoitettu erityisominaisuus-merkinnällä, joka ei estä alueen kaavoittamista tai rakentamista. Alueiden kehittämisessä oleellista on suunnittelun laatu, se että yleis- ja asemakaavoissa sekä muussa rakentamisen ohjaamisessa huomioidaan maisema-alueet suunnittelumääräyksessä kuvatulla tavalla.

Maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden maakuntakaavan suunnittelumääräys on seuraava:

Lisäksi Lapuan kaupunki kiinnittää huomiota siihen, että Lapuan osalta sekä Nurmonjoen että Lapuanjoen varsi on merkitty maakuntakaavassa lähes kokonaan maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi. Lapualla on keskustaajaman lisäksi voimakasta asutusta kylissä ja asutus on keskittynyt nimenomaan näihin jokivarsiin. Alueilla on myös valmiina oleva kunnallistekniikka, joten lisärakentaminen on helppoa. Lisäksi Lapuan kaupungin	"Suunnittelussa, käytössä ja rakentamisessa on varmistettava, että merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Tarkemmassa suunnittelussa ja rakentamisessa tulee ottaa huomioon maisema-alue kokonaisuutena, sen erityispiirteet ja ajallinen kerroksellisuus siten, että siihen liittyvät arvot turvataan ja aluetta voidaan kehittää. Avoimen, yhtenäisen peltoalueen säilymiseen ja uusien rakennuspaikkojen sijoittamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota." Keskustan lähelle sijoittuva Honkimäen alue on yksi luontaisista taajaman laajenemisalueista ja pinta-alallisesti pieni osa koko Lapuanjoen kulttuurimaisemasta; Haapakoski-Tiistenjoki. Yleis- ja asemakaavassa tulee tutkia ja ratkaista, miten suunnittelumääräys toteutetaan tarkemmassa suunnittelussa. Mikä on esim. rakentamisen suhde korkeussuhteisiin, luonto- ja kulttuuriympäristön arvoihin, maiseman pääelementteihin avoimeen, yhtenäiseen peltoalueeseen, jokeen ja Honkimäen metsäiseen moreeniselänteeseen. Maakunnallisesti merkittävän maisema-alueen merkintä ei estä jokivarsien kehittämistä tulevaisuuden asuntoalueina. Nurmonjoen kulttuurimaisema ja Lapuanjoen kulttuurimaisemat ovat tyypillisiä viljelylakeuksien jokilaaksoja, joissa perinteinen asutus on keskittynyt nauhamaisesti jokea seurailevan tiestön varteen. Alueiden kehittäminen ja kaavoittaminen alueen arvot ja erityispiirteet huomioivalla tavalla on jopa toivottavaa, jotta
---	--

tavoitteena on lisätä kaavoituksella asutusta sekä Nurmonjoen että Lapuanjoen ranta-alueilla. Maakunnallisesti merkittävä maisema-alue ei saa estää jokivarsien kehittämistä tulevaisuuden asuntoalueina. Lapuan kaupunki katsoo, että selvyiden vuoksi suunnittelumääräykseen tulisi lisätä maininta, että maakunnallisesti merkittävillä maisema-alueilla sallitaan merkittäväkin lisärakentaminen tai merkintään ei liity rakentamisrajoitusta. Jos tarkennusta ei lisätä, tulisi ainakin Lapuan osalta maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden rajauksia tarkastella vielä kriittisesti ennen maakuntakaavan hyväksymistä. Maakuntakaavaan on liitetty useisiin pistemäisiin ja viivamaisiin merkintöihin rakentamisrajoitus. Kaavaselostuksen mukaan alueella, jolla rakentamisrajoitus on voimassa, ei lupaa rakennuksen rakentamiseen saa myöntää siten, että vaikeutetaan	alue säilyy elinvoimaisena ja siihen syntyy perinteistä asutusrakennetta ja rakennustapaa tukevia uusia kerrostumia. Maisema-alueiden suunnittelumääräys pysyy ennallaan. Tarkemmassa suunnittelussa, yleis- ja asemakaavatasolla tulee tutkia ja ratkaista, miten suunnittelumääräystä toteutetaan. Arvokkailla maisema-alueilla kaavasunnittelun päätavoitteet eivät voi olla pelkästään teknistaloudellisia, vaan kulttuuri- ja luonnonympäristön, kaava- ja rakennussuunnittelun idearikkauteen ja arkkitehtoniseen laatuun tulee kiinnittää erityistä huomiota. Kyseessä on normaali kaavoitustyö, jossa tutkitaan esim. rakentamisen määrä ja sijainti suhteessa maisema-alueen pääelementteihin, kuten avoimiin alueisiin, metsäselänteisiin, vesistöihin, luonto- ja kulttuuriympäristöön. Mitä ovat ne erityispiirteet, arvot ja ajallinen kerroksellisuus, joita kaavalla on syytä turvata ja miten se tehdään? Maisema-alueiden erityispiirteitä ja arvoja on tuotu esiin niitä koskevissa maakunnallisissa ja valtakunnallisissa selvityksissä. Lisäksi tieto kunkin alueen erityispiirteistä syvenee kaavaselvitysten ja -prosessin aikana. Merkitään tiedoksi. Maakuntakaavassa rakentamisrajoitus on asetettu MRL 33 §:n mukaisesti.
---	--

maakuntakaavan toteutumista. Lupa on kuitenkin myönnettävä, jos maakuntakaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä kunta tai, milloin alue on katsottava varatuksi muun julkisyhteisön tarkoituksiin, tämä lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta (ehdollinen rakentamisrajoitus). Näillä merkinnöillä ottaen huomioon kaavaehdotuksen mittakaava aiheutetaan erittäin suuria ongelmia rakentamisrajoituksen tulkinnasta. Museon alue Ränkimäkeä ei ole merkitty maakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi. Sairaalanmäki mainitaan merkittävänä kohteena, mutta sitä ei ole arvotuslistassa eikä kohdemerkintänä. Lapuan kaupungin keskustaajaman yleiskaavassa on merkitty SR-2 merkinnällä Kiviniemen niittyalue (isoluomantiellä), Kiviristin muistomerkki ja Huhdankosken mylly. Nämä puuttuvat kohteet tulisi lisätä maakuntakaavaan. Koskelankylän asutus on aiemmin merkitty maakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi. Merkintä puuttuu maakuntakaavaluonnoksesta.	Kiviristin muistomerkki ja Ränkimäen talonpoikaisrakennuksen muodostama ulkomuseoalue ovat merkittäviä kulttuuriympäristöjä, joilla on paikallista/seudullista merkitystä, mutta niitä ei ole todettu maakunnallisesti merkittäviksi. Sairaalanmäki ja Huhdankosken mylly on arvotettu Saatsi arkkitehtien 2021 tekemässä Etelä-Pohjanmaan rakennetun kulttuuriympäristön arvotuksessa luokkaan C. Näitä kohteita ei olla nostettu maakuntakaavaan maakunnallisesti merkittäviksi rakennetun kulttuuriympäristön kohteiksi. Niityistä maakuntakaavaan merkitään valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat perinnebiotoopit, mikäli Ely:n tekemä valtakunnallinen inventointi valmistuu ennen maakuntakaavan ehdotusvaihetta. Koskelankylää ei mainitamaakuntaa koskevissa Niukon inventoinnissa, eikä Saatsin arvotuksessa. Koskelankylällä on kuitenkin keväällä 2023 tehdyn maastokäynnin ja Kioski-rakennusinventointitietokannan perusteella potentiaalia maakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi
---	---

Yhteenveto Lapuan kaupungin lausunnosta: -Kaupunkikehittämisen kohdealue tulisi muuttaa kaupunkikeskustan kehittämisalueeksi ja Lapualle tulisi esittää ko. alue tai maakuntakaavaan tulisi lisätä kaupunkikeskustan kehittämisalue omaksi merkinnäksi, jos Seinäjoen kaupungin alue halutaan pitää maakunnan kaupunkikeskustana. Mikäli maakuntakaavaan ei esitetä uutta merkintää kaupunkikeskustan kehittämisaluetta, tulisi Lapuan keskustoimintojen alue sisällyttää Seinäjoen kaupunkiseudun kaupunkikehittämisen kohdealueeseen. -Lapuan kaupunki katsoo, että Novaparkin vähittäiskaupan suuryksikön alueen kokonaisrakennusoikeus tulee palauttaa maakuntakaavan muutoksen yhteydessä 58 000 k-m²:iin aiemmin voimassa olleen maakuntakaavan mukaisesti. -Hellanmaan alueelle on merkitty teollisuuden kehittämisvyöhyke, mutta teollisuus- ja varastoalueen merkintä puuttuu Hellanmaasta. -Lapuan kaupungin näkemyksen mukaan myös Vaasantien ja Simpsiöntien risteysalueen kohdalla oleva teollisuus tulisi lisätä	kulttuuriympäristöksi(mky) maisemallisten ja rakennushistoriallisten arvojensa osalta. Kylä sijaitsee Seinäjoen ja Lapuan rajalla ja arvokkaita pihapiirejä/rakennuksia on molempien kaupunkien alueella. Koskelankylän asutus merkitään mky-alueeksi. Ks. vastineet edellä.
---	--

teollisuuden kehittämis-vyöhykkeeksi. Alue tulisi vähintään lisätä maakuntakaavassa esitettäviin teollisuus- ja varastoalueisiin. Lisäksi teollisuus- ja varastoalueista puuttuu Lapuan keskustassa sijaitseva merkittävä Kelikon teollisuusalue, joka tulisi lisätä maakuntakaavaan. -Lapuan kaupunki katsoo, että Lapuan Simpsiönvuori tulee lisätä maakuntakaavaan matkailun ja virkistyksen kehittämisvyöhykkeenä. Maakuntakaavassa esitetty merkintä matkailupalvelujen alue ei ole riittävä kuvaamaan Simpsiönvuoren merkitystä alueella. -Lapuan kaupungin näkymyksen mukaan moottorikelkkailureitistö pohjautuu liian vanhaan aineistoon, jota ei ole luotettavasti täydennetty. Yhteydet mm. Lapuan keskustaan puuttuvat kokonaan maakuntakaavasta. -Lapuan kaupunki katsoo, että nämä yhteydet tulee lisätä maakuntakaavaan. -Lapuan kaupunki pitää erittäin tärkeänä, että maakuntakaavassa varaudutaan jatkuvaan ohituskaistatiehen välillä Valtatie 19 osuus Lapua -Kauhava (kantatie 63 liittymä). -Raideliikenteen kehittämisalueeksi pitäisi maakuntakaavaan merkitä myös Tampere-Kokkola akseli. -Lapuan kaupunki katsoo, että maakuntakaavaan tulee merkitä Lapualle logistiikan toimintojen kehittämisalue. Lapuan kaupunki sijaitsee merkittävien liikenneyhteyksien solmukohdassa.	
--	--

Logistiikka-alueeksi tulisi merkitä Lapualla Koivulan alue, joka sijaitsee liikenteen solmukohdassa. -Liikenne tulee edelleen lisääntymään ja liikenneturvallisuuden näkökulmasta Kuortaneentien ja Alajärventien risteyskohtaan tulee ehdottomasti lisätä varaus eritasoliittymälle. -Tiedot parannettavasta tieyhteydestä välillä Viemerö-Rannanjärvi tulee lisätä maakuntakaavaan. Mt 7233 on tärkeä Lapuaa ja Kauhavaa yhdistävä tieosuus. -Lapuan kaupunki katsoo, että Hirvijärven tekojärven pohjoispuolella sijaitsevasta luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeästä alueesta tulee poistaa olemassa olevan voimajohdon pohjoispuolinen alue. Alue sisältyy Lamminnevan tuulivoimahankkeen alueeseen ja tuulivoima-aluetta tulisi tältä osin laajentaa. -Simpсион virkistysalueen rajausta tulee laajentaa Karhunmäentien luoteispuolen alueelle, koska Simpsion alueen yleiskaavan laatiminen on vireillä ja Lapuan kaupungilla on tarkoitus laajentaa virkistykseen käytettäviä alueita. Virkistysalueen tulee kattaa koko vireillä olevan yleiskaavan alue. -Maakuntakaavassa ei tulisi asettaa rakentamisrajoituksia virkistyskohteille, koska maakuntakaavan merkinnän perusteella rakentamisrajoituksen mukainen alue ei ole yksiselitteinen ja helposti tulkittavissa. Lapuan kaupunki katsoo, että näille alueille tulee sallia kaavassa ratkaistava matkailua tukeva rakentaminen.	
--	--

-Maakuntakaavassa tulee huomioida ohjeellisten ulkoilureittien osalta myös yhteydet Lapuan kaupungin alueen osalta mm. Hirvijärven tekojärven alueelle ja Lapuan keskusta-alueelta itään.

-Heininevan aurinkovoima-alue tulee esittää maakuntakaavassa, joten se tulee lisätä kaavaluonnokseen.

-Kampinnevan alueelle, Kauhajärven länsipuolelle, on myönnetty suunnittelutarveratkaisu aurinkoenergian tuotantoon ja alueelle on rakennuslupahakemus vireillä. Kampinnevan aurinkovoima-alueen koskevat tiedot tulee lisätä maakuntakaavaan.

-Tuulivoima-alueista tulee käyttää maakuntakaavassa hankealueiden olemassa olevia nimiä, joten ne tulee muuttaa maakuntakaavaan ainakin Hietikonnevan ja Annalanmäen osalta.

-Maakunnan alueella on erittäin tärkeä pyrkiä löytämään uusia potentiaalisia maa- ja kalliokiviainesten ottoalueita maa-ainesten riittävyyden varmistamiseksi alueellisesti myös tulevaisuudessa.

-Lapuan kaupunki pyytää poistamaan maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen merkinnän Honkimäen alueelta ja tarkastelemaan, onko keskustaajama alueella ja sen läheisyydessä tarpeen määritellä alue merkittäväksi maisema-alueeksi.

-Lapuan kaupunki katsoo, että selvyyden vuoksi maakunnallisesti merkittävien maisema-alueiden suunnittelumääräykseen tulisi lisätä maininta, että maakunnallisesti merkittävillä maisema-alueilla sallitaan merkittäväkin lisärakentaminen tai merkintään ei

liity rakentamisrajoitusta. Jos tarkennusta ei lisätä, tulisi ainakin Lapuan osalta maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden rajauksia tarkastella vielä kriittisesti ennen maakuntakaavan hyväksymistä kriittisesti. -Maakuntakaavan rakentamisrajoituksilla ei saa aiheuttaa eriarvoisuutta rakentamisrajoitusten tulkinnalla. Rakentamisrajoitusta koskevat alueet eivät ole yksiselitteisiä ja selkeästi rajattavia alueita. -Maakunnallisesti tärkeät kulttuuriympäristökohteet tulee lisätä maakuntakaavaan. Näitä ovat Museon alue Ränkimäellä ja Lapuan kaupungin keskustaajaman yleiskaavassa SR-2 merkinnällä merkitys kohteet sekä aiemmin kohteena ollut Koskelankylän asutus. Lisäksi Sairaalanmäki pitää lisätä kohdeluetteloön ja lisätä maakuntakaavaan sitä koskeva kohdemerkintä. <i>Liitteitä, joihin lausunnossa viitataan, ei ole saapunut lausunnon mukana</i>	
--	--

Multian kunta	Vastine
Multian kunnanhallituksella ei ole huomautettavaa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 valmisteluaineistoa koskien.	Etelä-Pohjanmaan liitto merkitsee asian tiedoksi.

Perhon kunta	Vastine
Kunnanhallitus toteaa lausuntonaan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n luonnoksesta seuraavaa: 1. Kaavaselostuksen kohdassa 6.2.3 Sähkönsiirto (s. 46) tulisi huomioida kaavaselostuksessa mainittujen kulttuuriympäristön ja maiseman kannalta arvokkaiden alueiden sekä virkistys-luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -alueiden lisäksi myös vaikutukset asutukseen ja yhdyskuntarakenteeseen. Sähkönsiirtolinjat tulee toteuttaa siten, että alueen asukkaille ei aiheudu kohtuuttomia haitallisia vaikutuksia. 2. Muilta osin Perhon kunnalla ei ole kaavaluonnoksesta huomautettavaa.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Lisätään maininta vaikutuksista asutukseen ja yhdyskuntarakenteeseen ehdotuksen mukaisesti. Maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymässä yleisvastineessa todetaan, että koko maakuntaa koskevaa yleistä sähkönsiirron suunnittelumääräystä kehitetään siten, että ympäristölle ja ihmisille aiheutuvat haitalliset vaikutukset olisivat mahdollisimman vähäisiä. Asiasta käydään keskusteluja Fingridin kanssa.

Saarijärven kaupunki	Vastine
Saarijärven kaupungilla ei ole huomautettavaa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 valmisteluaineistosta.	Etelä-Pohjanmaan liitto merkitsee asian tiedoksi.

Seinäjoen kaupunki	Vastine
Seinäjoen kaupunki pitää laadittua maakuntakaavaluonnosta hyvin laadittuna laaja tietosisältö huomioon otettuna. Luonnoksen luettavuutta on myös parannettu teemakohtaisin teemakarttoineen, jotka ovat luettavissa liiton sivuilta. Kaupunki ehdottaa ehdotusvaiheeseen teemakarttoja julkaistavaksi myös pdf -muotoisina saavutettavuuden lisäämiseksi. Seinäjoen kaupunki kiinnittää huomiota maakuntakaavaluonnoksessa seuraaviin asioihin. Kauppa Koska Kivistöntien on toteutunut teollisuusrakentamispainotteisesti, Seinäjoen kaupunki pitää tarkoituksenmukaisena Seinäjoen Roveksen kaupallisen vyöhykkeen (km 1) muutosta Kuortaneentien varressa toteutunut maankäytön huomioiden. Vuoden 2020 maakuntavaihekaava II muutoksen yhteydessä poistettiin keskustatoimintojen alueilta (C/alue, C/kohde) ja keskustatoimintojen alakeskuksilta (Ca) enimmäismitoitukset. Keskustatoimintojen alue- ja kohdemerkinnällä suunnittelumääräyksessä oli viittaus "Alueelle saa sijoittaa merkitykseltään seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköitä", mutta ei alakeskuksen suunnittelumääräyksessä. Seinäjoen kaupungin alueella alakeskusmerkinnät ovat Eskoon, Ylistaron ja Peräseinäjoen kaupunginosakeskuksella. Eskoon alueella oli myös	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Harkitaan teemakarttojen julkaisua myös pdf-versioina. Merkitään tiedoksi.

ennen vaihemaakuntakaavamuutosta enimmäismitoitus ja maininta seudullisesta vähittäiskaupan sijoittumisen mahdollisuudesta. Seinäjoen kaupunki pitää tärkeänä, että alakeskuksien suunnittelumääräyksessä on maininta, että "alueelle saa sijoittaa seudullisesti merkittävää vähittäiskauppaa", jotta vältetään tulkintavaikeuksilta. Tuulivoima ja energiahuolto Seinäjoen kaupungin alueella on käynnissä useampi tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointimenettely ja osayleiskaavoitus. Tuulivoimapuistojen hankealueet sijoittuvat pääosin maakuntakaavaluonnoksessa määritellyille alueille, mutta poikkeavat vähäiseltä osin maakuntakaavan aluevarauksista. Tuulivoimahankkeiden osalta on käynnissä kustakin oma YVA prosessi. Seinäjoen kaupunki näkeekin tarpeelliseksi käydä keskustelua liiton kanssa YVA-prosessien mahdollisista vaikutuksista maakuntakaavaehdotuksen valmisteluun. Toteutuessaan tuulivoimapuistojen edellytyksenä on useita sähkönsiirtoreittejä. Vaikka maakuntakaavan tavoitteena on, että hyödynnetään olemassa olevia johtokäytäviä, voinee olla tarpeen toteuttaa myös uusia voimajohtoreittejä, jotka voisi olla tarpeen ottaa huomioon myös maakuntakaavavalmistelussa. Seinäjoen osayleiskaavoissa on varattu Itäväylän varteen johtokäytävävaraus, jota voisi tarvittaessa tutkia hyödynnettäväksi.	Lisätään maininta alakeskusten suunnittelumääräykseen. Etelä-Pohjanmaan liitto näkee työkokoukset myös tarpeellisina. Sähkönsiirtoa koskevat merkinnät osoitetaan maakuntakaavaan YM:n tuulivoimaoppaan mukaisesti. Tuulivoimaopas on päivitettävänä parhaillaan ja liitto seuraa sen vahvistumista. Uuden opasluonnoksen mukaisesti yhteystarve-merkintä tulisi maakuntakaavaan osoittaa niiltä alueilta, joilta verkkoselvitys on tehty ja joilta tiedossa sähköasema, johon liitytään. Seinäjoen Itäväylän varrelle osoitetaan uuden voimalinjan varaus yhteystarve -merkinnällä.
--	--

Liikenneverkko

Maakuntakaavaluonnoksessa tuodaan hyvin esille ajankohtaiset tarpeet tie- ja rataverkon kehittämisen osalta merkittävästi parannettavina tai uusina tie- tai rataosuuksina. Seinäjoen kaupunki pitää eritoten hyvänä raideliikenteen osalta uutta kolmioraiteen merkitsemistä pääradan ja Haapamäen radan välille Rahkolan-Pihlajaniemen alueella. Uusi yhteys parantaa Seinäjoen asemaa jo olemassa olevaa merkittävänä logistisena risteysasemana. Kolmioraideyhteys myös palvelee Roveksen terminaalihankkeita. Valtatielle 19 ja kantatielle 67 esitetyt 2+2 ajorataisuus, Valtatien 18 merkittävästi parannettavat tai uudet osuudet sekä pääradalle esitetty kaksiraiteisuus ja kolmioraide edistävät merkittävästi maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä, joita Seinäjoen kaupunki toivoo liiton toimesta edistettävän maakuntakaavan lisäksi muilla areenoilla.

Valtatien 18 osalta on laadittu vuoden 2022 aikana Vt 18 Seinäjoki - Alavus pääsuuntaselvitys, missä Veneskosken ja Kouran kohdalla esitettiin kaksi vaihtoehtoista linjausvaihtoehtoa, lyhyt Kouran ohittava linjaus sekä Veneskosken ja Kouran ohittava linjaus. Seinäjoen kaupungin näkemyksen mukaan lyhyt Kouran ohittava linjaus ei poista väylän sujuvuusongelmia Veneskosken alueella, missä on paljon suoria liittymiä tiehen ja joiden rinnakkaistiejärjestelyt tai muut liittymäjärjestelyt tullevat aiheuttamaan merkittäviä järjestelyjä, joita kaikkia selvityksen yleisluonteisuuden vuoksi ole voitu ottaa huomioon.

Merkitään tiedoksi.

Liitto tuo esiin, että uuden tai merkittävästi parannettavan tielinjauksen suunnittelumääräyksen mukaan sekä lisäksi maakuntakaavan yleispiirteisyyden takia tielinjaus voi kohtuullisessa määrin poiketa olemassa olevasta. Vaihtoehtojen tarkempi vertailu on syytä sisällyttää yleis- tai tiesuunnitelman laadintaan.

Seinäjoen kaupungin näkemyksen mukaan Veneskosken ja Kouran ohittava linjaus tuottaa nopeamman ja sujuvamman yhteyden Vt:n 18 uudelle yhteydelle. Ohittava linjaus sijoittuu osin Viitalantien rakennetun ympäristön päälle, mistä johtuen sitä tulisi linjata hieman lännemmäksi. Seinäjoen kaupunki esittääkin, että Kouran lyhyt oikaisu esitetään maakuntakaavassa katkoviivalla ja nimetään vaihtoehtoisena yhteytenä ja että ohittavaa linjausta tarkistetaan.

Maatalousliikenteen tarpeet

Seinäjoen kaupungille elintarvikeklusteri on yksi strategisista painopistealueista. Alkutuotanto on vahva osa elintarvikeketjua. Maakuntakaavassa tulisi ottaa maatalousliikenteen tarpeet paremmin huomioon kiertohaittojen minimoimiseksi.

Teiden ja ratayhteyksien parantamishankkeissa pitää huomioida ali/ylikuluin, että myös maatalousliikenteellä on mahdollisuus liikkua. Muutamia esimerkkejä: VT 19 Teppo-Isokoskentie risteys ja VT 19 Hipin risteys. Lisäksi suunnitellut ohituskaista-alueet Ylistarossa Pelmaan risteys-Orisbergintien välillä ja Halkosaaren suoralla.

VT 18 Alhojoentien ja risteykseen suunnitellun kevyenliikenteenväylän alikulkutunnelin tulisi olla niin iso, että myös maatalouskoneet mahtuvat siitä. Koko maakuntakaavan alueella nelikaistaisilla tieosuuksilla tulisi sallia traktoriliikenne johtuen maakunnan maatalousvaltaisuudesta. Esimerkiksi VT 19 4-kaistaisuus ja Halkonevan suunniteltu ohituskaista.

Kouran linjausta harkitaan merkittävän vaihtoehtoisena, asiasta järjestetään työneuvottelu ELY-keskuksen kanssa samoin kuin Viitalankylän kohdan muuttamisesta.

Maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymän yleisvastineen mukaisesti: "Maanteiden tarkat suunnitteluperusteet, kuten mitoitusnopeus ja tiellä sallittavat ajoneuvoluokat, päätetään tiesuunnitteluvaiheessa. Maakuntakaavaluonnoksen 'Uusi tai merkittävästi parannettava' -merkintöjen suunnittelumääräyksissä on jo seuraava maininta "Tielinjan suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee ottaa huomioon vaikutukset ympäröivään maankäyttöön sekä kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvoihin." sekä kaksiajorataisen tielinjauksen kohdalla erikseen määräys "Tiesuunnittelussa ja maankäytön suunnittelussa tulee varautua rinnakkaistieverkoston rakentamiseen sekä kevyen liikenteen järjestelyihin erityisesti taajamien ja kyläasutuksen kohdalla". Tarkastellaan

Kulttuuriympäristö Maakunnalliset maisema-alueet perustuvat laajoihin selvityksiin, joihin Seinäjoen kaupungilla ei ole huomautettavaa. Maakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön osalta Seinäjoen kaupunki lausuu seuraavaa. Nurmon jokivarren aluerajauksen pienentäminen on varmasti perusteltua alueen muuttuneen luonteen vuoksi. Alueen ulkopuolelle saattaa kuitenkin jäädä yksittäisiä kohteita, joita ei ole huomioitu pistekohteina. Tällaisena kohteena nostetaan esimerkkinä mm. Kuitulan pihapiiri osoitteessa Kourantie 487. Kuitulan torppa on voimassa olevassa maakuntakaavassa huomioitu maakunnallisesti merkittävänä kohteena. Aluerajauksen pienentämisestä johtuen myös Latva-Kalistaja, joka nykyisessä maakuntakaavassa on huomioitu maakunnallisesti merkittävänä kohteena, on jäänyt huomioimatta maakuntakaavaluonnoksessa. Seinäjoen kaupunki toivoo, että kaikkia pienentyneitä aluerajauksia tarkastellaan vielä	ehdotusvaiheeseen suunnittelumääräyksen tekstit niin, että varmistetaan mm. maatalousliikenteen huomioiminen. Seinäjoen seudulla on valmistunut ja suunnittelussa useita kaksiajorataisia osuuksia, millä on vaikutusta hitaiden ajoneuvojen, erityisesti maatalousliikenteen reitteihin. Seinäjoen seudun maatalousliikenteen järjestämisestä on syytä toteuttaa verkollinen tarkastelu osana yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Merkitään tiedoksi. Liitto on käynyt yhdessä Seinäjoen kaupungin kanssa läpi supistuneen Nurmon jokivarren rakennuskantaa. Maakunnallisesti merkittävänä rakennetun kulttuuriympäristön (mky) pistekohteina merkitään
--	---

siltä kannalta, onko ulkopuolelle jäänyt maakunnallisesti merkittäviä pistekohteita. Nurmossa Saartenoja on nykyisessä maakuntakaavassa huomioitu maakunnallisesti merkittävänä kohteena ja yleiskaavan inventoinneissa se on arvioitu maakunnallisena kohteena. Saartenoja on myös poimittu mukaan KIOSKI:ssa Niukan tekemään maakunnalliseen inventointiin Nurmen jokivarren aluerajauksen yhteyteen. Kaupunki ehdottaa, että liitto tarkastelee uudelleen Saartenojan huomioimista pistekohteena. Lakki-Sussunmäki on nykyisessä maakuntakaavassa maakunnallisesti merkittävä alue ja kaupungin näkemyksen mukaan aluetta voisi vielä harkita maakunnallisena alueena, mikäli alueen luonne ei ole muuttunut. Kaupunki ehdottaa Niemistöntien ja Heikkiläntien kulttuuriympäristön rajausta pienennettävän, siten että mukaan otetaan Hannula ja Latva-Heikkilä, mutta Itämäki huomioidaan maakunnallisena pistekohteena. Heikkilänpään tien rakennuskanta on vaihtelevaa, eikä ole tarkoituksenmukaista sisällyttää sitä maakunnalliseksi alueeksi. Maakunnallisesti merkittäväksi kohteeksi osoitetun Ylistarossa sijaitsevan Valtion virastotalon nimi on virheellisesti merkitty Ylistaron KOP:n taloksi. Seinäjoen kaupunki esittää maakunnallisiin rky-kohteisiin myös seuraavia nimimuutoksia, koska alueita ja kohteita on yhdistetty: Joupin kylän vanha asutus ehdotetaan muutettavaksi Joupin kylän vanha asutus ja Joupin koulu, Pohjan pientaloalue ehdotetaan muutettavaksi Pohjan pientaloalue ja Pohjan koulu. Kaupunki pyytää myös tarkastamaan onko Pohjan	Kuitulan pihapiiri, Latva-Kalistaja, Saartenoja ja Kouran koulu. Maakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön rajausta Viitalan kylän kohdalla tarkennetaan ja alueen nimeksi tulee "Viitalankylän asutus". Lakki-Sussunmäen luonne on muuttunut voimakkaasti ja sitä ei merkitä mky-alueena. Rajaus muutetaan ehdotetun mukaiseksi. Korjataan nimistöä koskevat huomautukset ja Pohjan kansakoulu liitetään maakunnallisesti merkittävään ja uudelleen nimettyyn rakennettuun kulttuuriympäristöön Pohjan pientaloalue ja Pohjan koulut.
---	--

vanha kansakoulu osoitteessa Pultrantie 15 tarpeen merkitä maakunnallisena pistekohteena. Seinäjoen kaupunki haluaa tuoda esille vuonna 2022 Rantalan lakkitehtaalle myönnetyn purkuluvan, jolla saattaa olla vaikutuksia Marttilan aluerajaukseen. Vuoden 2005 maakuntakaavassa Marttilassa Seinäjoen varressa sijaitseva Pumppuasema / Pumppuranta on esitetty maakunnallisena kohteena. Kaupunki esittää Pumppurannan huomioimista maakunnallisesti merkittävänä kohteena, joko Marttilan aluerajausta laajentaen tai pistekohteena. Itäkanmäen aluerajausta ehdotetaan tarkistettavan siten, että alueella olevat asuinkerrostalot sisältyvät kokonaisuudessaan aluerajaukseen. Seinäjoen Kauppakadun liikerakennusten aluekokonaisuuden nimeksi ehdotetaan muutettavan Saatsi Arkkitehtien uudemmassa maakunnallisessa inventoinnissa käytetyt nimet Ydinkeskustan liikerakennukset ja umpikortteli 26, koska nimi kuvaa paremmin aluekokonaisuutta. Aluerajaukseen olisi tarpeellista tehdä tarkennuksia pääpiirteissään Saatsi Arkkitehtien esittämän aluerajauksen mukaisesti, kuitenkin siten, että Matti Visannin kuja 12 voidaan jättää huomiotta. Seinäjoen kaupunki toivoo, että maakuntakaavauudistuksessa huomioitavista rky-kohteista ja -alueista laaditaan selkeä listaus, johon sisällytetään myös, mitä maakunnallisesti merkittäviä kohteita aluekokonaisuuksiin sisältyy. Mm. tuoretta Ylistaron	Pumppuranta lisätään Marttilan mky-alueeseen ja Kulttuuriympäristön rajauserämuutokset tehdään nykytilanteen mukaan, jolloin purettua Joupin taloa ei merkitä, mutta purkuluvan saanut Lakkitehdas säilytetään aluerajauksessa. Aluerajaus tarkistetaan sisältämään asuinkerrostalot. Aluerajaus tehdään pääpiirteissään Saatsin rajauksen mukaan ja nimetään ehdotetusti Ydinkeskustan liikerakennukset ja umpikortteli 26. Maakunnallisesti merkittävien rakennetun kulttuuriympäristön alueiden ja kohteiden määrittäminen pohjautuu uudemman ja vanhemman rakennusperinnön inventointeihin. Kohteista on laadittu kohdekortit
---	---

osayleiskaava-alueen inventointia voi hyödyntää tällaisen luettelon laatimisessa. Tarvittaessa maakunnallisista rky-kohteista ja -alueista voidaan järjestää erillisneuvottelu liiton ja kaupungin kesken. Seinäjoen kaupungilla ei muuta huomautettavaa.	selvitysten laadinnan aikana. Liitto pyrkii tarkastamaan kaavaehdotusvaiheeseen kohdekuvausten ajantasaisuuden. Lapuan kaupunki on pyytänyt kaavalausunnossaan huomioimaan Koskelankylän maakunnallisesti merkittävänä rakennettuna kulttuuriympäristönä. Koskelankylällä on keväällä 2023 tehdyn maastokäynnin ja Kioski-rakennusinventointitietokannan perusteella potentiaalia maakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi(mky) maisemallisten ja rakennushistoriallisten arvojensa osalta. Kylä sijaitsee Seinäjoen ja Lapuan rajalla ja arvokkaita pihapiirejä/rakennuksia on molempien kaupunkien alueella. Koskelankylän asutus merkitään mky-alueeksi.
---	--

Soinin kunta	Vastine
Kunnanhallitus päätti antaa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 kaavaluonnoksesta päätösesityksestä tarkennetun lausunnon: Maakuntakaava näyttää Soinin kunnan osalta hyvältä kokonaisuudessaan.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Merkitään tiedoksi. Maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymässä

Maakuntaliiton kanssa pidetyn työpajan tiedot ovat kaavakartalla. Seututien 697, joka kulkee maakunnan rajalta Soinin, Lehtimäen ja Mäyryn kautta kohti maakunnan keskusta Seinäjoelle, tulisi nostaa nykyistä korkeammalle huomiolle.

Pesolan tuulivoima-aluetta eikä

yleisvastineessa todetaan, että 'Uusi tai merkittävästi parannettava' -merkintä koskee maanteitä, joilla parantaminen tarkoittaa suurempia toimenpiteitä kuin tien pintakerrosten kunnostamista tai ajopinnan vähäistä leventämistä. Tien parantamisella on vaikutusta myös muuhun maankäyttöön esimerkiksi mutkien oikaisun, tien merkittävän leventämisen tai liittymäjärjestelyiden vuoksi. Merkinnät kohdistetaan valtatie- ja kantatieverkolle sekä niille seututeille, joilla on laadittu tai laadinnassa tiesuunnitelma."

St 697:n päällysteen kunto on monissa kohdin huono tai erittäin huono. Tien geometriaa ja rakenteita on parannettu 2000-luvun alussa, joten parannusmerkintä ei ole tielle tarpeen.

Etelä-Pohjanmaan maanteiden päällysteiden parantamistoimia edistetään edunvalvonnalla ja mm. Liikennejärjestelmäsuunnittelulla. Seinäjoki-yhteyden kehittämistoimia on kartoitettu Seinäjoen ja Kuortaneen välillä mm. Seinäjoki-Alavus-pääsuuntaselvityksessä.

Kaavaluonnoksessa on osoitettu tuulivoimaloiden alueen merkinnällä Möksyn (Savonnevan) tuulivoima-alue. Lisäksi kaavaluonnoksessa on osoitettu Möksyn eteläpuolelle, Pesolan hankealueelle, ulottuva alue siltä osin kuin se on osoitettu myös voimassa olevassa maakuntakaavassa (vaihemaakuntakaava I), jossa on laadittu alueelle vaikutusten arviointeja. Pesolan hankealuetta ei ole

Laasalan ampumarataa (Lehtimäentie 447) ole huomioitu kaavakartassa.	tunnistettu pohjalaismaakuntien tuulivoimaselvityksessä potentiaalisena tuulivoima-alueena (pl. alueen kaakkoiskulma) johtuen mm. asuin- ja lomarakennusten läheisyydestä. Maakuntakaavassa osoitetaan vain seudullisesti merkittävät ampumaradat. Niiden lisäksi Etelä-Pohjanmaalla sijaitsee lukuisia paikallisesti merkittäviä ampumaratoja. Soinissa sijaitseva Laasalan ampumarata on laukausmäärältään selkeästi vähäisempi ja käyttömahdollisuuksiltaan suppeampi, joten sitä ei osoiteta maakuntakaavassa. Aluetta on kuitenkin mahdollista edelleen kehittää ampumaratatoiminnoille.
---	---

Teuvan kunta	Vastine
Kunnanhallitus on tyytyväinen siihen, että Suupohjan radan merkitys ja perusparannustarve on kaavassa huomioitu. Kauhava-Kauhajoki –kasvukäytävää tulee kunnan aiemmin esittämän mukaisesti jatkaa maakuntarajan yli Kaskisiin. Tätä tukevat myös isot suunnitteilla olevat teolliset investoinnit Kaskisiin ja Kristiinankaupunkiin.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Kehittämisyöhykkeet vastaavat maankäytön kehittämispaineisiin ja maankäytön yhteensovittamisen tarpeeseen yhtenäisesti asutulla vyöhykkeellä. Kauhajoki-Kaskinen-osuudella ei ole erityistä tarvetta maankäytön ja liikenteen yhteensovittamiseen. Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava-kehittämisyöhykkeen merkintää kuitenkin kehitetään ehdotukseen siten, että vyöhykemerkitä jatkuu Kauhajoelta kohti Teuvaa ja maakuntarajaa. Merkinnän suunnittelumääräyksessä

Kunnanhallitus vastustaa seudullisen tuulivoima-alueen koon pienentämistä 10 voimalasta 7 voimalaan. Tällä on todennäköisesti ei-toivottuja vaikutuksia. Maakunnassa on tarvetta tuulivoiman rakentamiseen myös maakuntakaavassa varattujen alueiden ulkopuolelle. Rakentamismahdollisuuden rajaaminen seitsemään voimalaan johtaa useampien pienten tuulivoima-alueiden rakentamiseen ja sitä kautta voimaloista aiheutuvien haittojen lisääntymiseen.	todetaan, että merkintä Kauhajoelta Teuvan suuntaan kuvaa erityisesti tavaraliikenteen ja logistiikan vyöhykettä. Maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymässä yleisvastineessa linjataan, että seudullisen tuulivoima-alueen raja tullaan maakuntakaavan jatkovalmistelussa säilyttämään 7 voimalassa. Voimassa olevassa maakuntakaavassa raja on 10 voimalaa. Nykyiset kooltaan ja teholtaan suuremmat voimalat tarvitsevat aiempaa suuremmat tuulenottoalueet, ja niitä voi sijoittaa samankokoiselle alueelle vähemmän kuin aiemman voimalatyypin voimaloita. Voimassa olevan maakuntakaavan seudullisuuden raja on voimalamäärän osalta sama kuin tuulivoimahankkeiden YVA-lain mukaisen menettelyn raja (10 voimalaa tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia). Käynnissä olevissa tuulivoimahankkeissa tuulivoimaloiden suunniteltu yksikköteho on 6–10 megawattia. Tällöin YVA-lain mukaisen menettelyn raja (45 megawatin) täyttyy jo vähintään 7,5 voimalalla, mikä tukee seudullisuuden rajan asettamista 7 voimalaan. Käynnissä olevissa tuulivoimahankkeissa suunnitellut voimalat voivat aiheuttaa merkittävämpiä vaikutuksia (mm. maisemavaikutukset, linnusto) kuin aiemmin käytössä olleet voimalatyypit. Seudullisuuden rajan laskeminen 7 voimalaan mahdollistaa jatkossa vain pienempien, 1–6 tuulivoimalan alueiden sijoittumisen maakuntakaavan alueiden
--	---

Turvetuotantoaluevaraukset eivät ole riittäviä. Varauksissa tulee paremmin huomioida Teuvalle tärkeän kasvihuonetuotannon kasvuturpeen saannin turvaaminen sekä Suupohjan alueen energiahuoltovarmuuden turvaaminen. On tärkeää huomioida, että turvetuotannosta on poistunut isoja alueita. Hangasnevan alue tulee merkitä aurinkovoima-alueeksi, koska alueella tehdään jo esikauppakirjoja voimalan toteuttamiseksi.	ulkopuolelle. Voimassa olevan maakuntakaavan perusteella on mahdollista sijoittaa maakuntakaava-alueiden ulkopuolelle 1–9 voimalan tuulivoimapuistoja. Maakuntakaavaratkaisu keskittää suurten tuulivoima-alueiden sijoittumista, jolloin myös mm. sähkönsiirron tarpeet keskittyvät. Maakuntakaavaluonnoksessa osoitetaan yhteensä 7770 hehtaaria turvetuotantoon soveltuvia alueita. Teuvalla merkinnät on kaavaluonnoksessa osoitettu Säärinevalle, Tervaneva-Kitulannevalle, Metolaisnevalle ja Äystönnevalle. Merkinnät perustuvat vaihemaakuntakaavan III ratkaisuun. Mitoitusta on tarkistettu pienemmäksi perustuen energiaturpeen tuotannon ja käytön merkittävään vähenemiseen sekä maakuntakaavan tavoitteisiin ja suunnitteluperiaatteisiin. Merkintöjä on osoitettu kaavassa perustuen huoltovarmuuteen sekä kasvu- ja kuiviketurpeen saatavuuden varmistamiseen. Kaavaratkaisussa osoitetaan maakuntakaavan tasolle riittävän suuret alueet. Painotus on nykyisten tuotannossa olevien alueiden läheisyyteen sijoittuvissa alueissa ja laajennusalueissa. Voimassa olevassa maakuntakaavassa alueita on Teuvalla kahdeksan. Aurinkoenergian tuotantoon soveltuvien alueiden merkintä poistetaan maakuntakaavasta
---	--

Nori-Kärppiö välille on merkitty voimajohdon yhteystarve. Maakuntakaavassa tulee selkeästi ohjata toteuttamaan uudet sähkön siirtoyhteydet hyödyntäen yhteispylväitä aina, kun se teknisesti on mahdollista. Näin vältetään luonnon monimuotoisuuden heikentämistä ja maanomistajille koituvia kohtuuttomia haittoja.	kaavaehdotusvaiheessa. Aurinkovoiman toteuttamista ohjataan jatkossa koko maakuntaa koskevalla suunnittelumääräyksellä, jonka sisältöä tarkistetaan kaavan ehdotusvaiheeseen. Maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymä yleisvastine: Koko maakuntaa koskevaa yleistä sähkönsiirron suunnittelumääräystä kehitetään siten, että ympäristölle ja ihmisille aiheutuvat haitalliset vaikutukset olisivat mahdollisimman vähäisiä. Asiasta käydään keskusteluja Fingridin kanssa.
--	---

Vaasan kaupunki	Vastine
Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa on osoitettu kohdemarkkinalla paljon tilaa vaativan erikoistavarakaupan suuryksikkö tai myymäläkeskittymä Isonkyrön ja Vaasan Tervajoella. Suunnittelumääräyksen mukaan yksikön tai keskittymän kokonaiskerrosala saa olla enimmillään 50 000 k-m². Merkintä on osoitettu Pohjanmaan maakuntakaava 2040 mukaisesti ja suunnittelumääräyksen sisällöltään samanlaisena. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan selostuksen mukaan "alueella on tällä hetkellä paljon tilaa vaativaa erityiskauppaa (pääosin autokauppaa) n. 20 000 k-m²:n verran, mikä merkitsee sitä, että maakuntakaava mahdollistaa alueella paljon tilaa vaativan kaupan laajentamisen n. 30 000 k-m²:llä". Vaasan kaupungin kaupallisen	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Etelä-Pohjanmaan liitto täydentää kaavaselostukseen uusimmat tiedot ja jäljellä olevan kaupan määrän Vaasan kaupungin kaupallisen selvityksen mukaan.

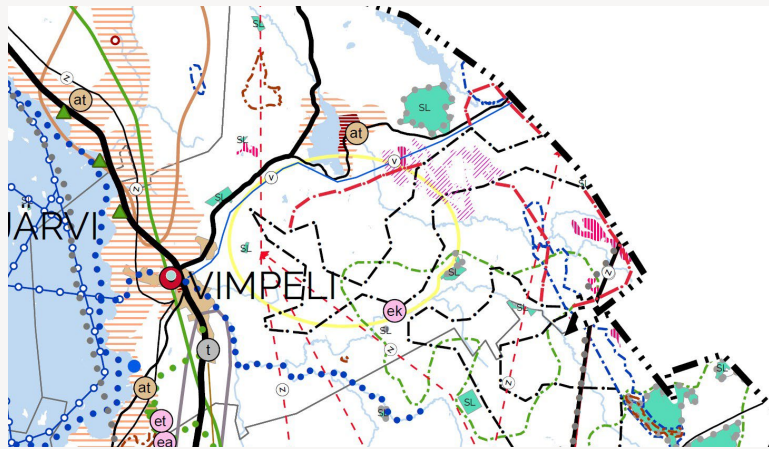
selvityksen 2040 (valmistunut helmikuussa 2023) mukaan Tervajoen nykyinen liiketilan pinta-ala vuonna 2022 on Vaasan puolella noin 13.500 k-m² ja Isonkyrön puolella 15.500 k-m². Näin ollen uutta kaupan pinta-alaa voisi alueelle sijoittaa enintään 21.000 k-m². Lisäksi Vaasan puolella Tervajoella on asemakaavoitettu jo enemmän kaupan neliöitä, mitä maakuntakaavat mahdollistavat. Maakuntakaavoissa olisi hyvä ottaa kantaa siihen, miten Tervajoen kaupan neliöt jaetaan Vaasan ja Isonkyrön kesken. Muilta osin Vaasan kaupungilla ei ole huomautettavaa.	Maakuntakaavoissa otetaan kantaa Tervajoen kehittämiseen kuntarajoista riippumatta. Vaasan kaupunki ja Isonkyrön kunta voivat laatia alueelle yhteisen suunnitelman, jossa esitetään, miten neliöt jaetaan kuntien kesken.
---	---

Vimpelin kunta	Vastine
Vimpelin kunnanhallitus antaa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaluonnoksesta seuraavan sisältöisen lausunnon Maakuntakaava näyttää Vimpelin kunnan osalta hyvältä kokonaisuudessaan. Vimpelin kunta haluaa merkittyjen tuulivoima-alueiden pitämistä mahdollisimman laajoina. Vimpelin kohdalla maankuntakaavassa esitetyn tuulivoimala alueen tulee olla nykyistä suurempi. Esitämme liitteen 1 mukaisia lisäyksiä alueen kokoon. Useat tuulivoimayhtiöt ovat esittäneet kiinnostuksensa perustaa tuulivoimahankkeita liitteen 1 mukaisille lisätyille alueille. Alueita tulee jatkossa pienentämään YVA-vaihe, sekä mahdollinen ilmatieteenlaitoksen lausunto katvealueista.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Merkitään tiedoksi. Maakuntakaavan tuulivoima-alueiden rajaukset perustuvat Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan tuulivoimaselvitykseen sekä sitä tarkentaviin erillisselvityksiin vaikutuksista mm. maisema- ja luontoarvoihin. Vimpelin alueiden rajauksiin voi vaikuttaa parhaillaan lausuttavana oleva Natura-arviointi. Tarkistetaan Vimpelin tuulivoima-alueiden rajauksia kaavaluonnoksesta saatujen lausuntojen ja mielipiteiden pohjalta.

Tie 7421, tulee olla seudullisesti merkittävä yhdystie. Vimpelin kunta on lausunnossaan ottanut kantaa aktiivisesti edellä mainitun osalta yhteistyössä maakuntaliiton kanssa.

Maakuntakaavasta puuttui merkintänä toinen Vimpelin ampumaradoista osoite: (Pääluomanlenkki 134 62800, Vimpeli).

Liite 1:

Tie 7421 on osoitettu maakuntakaavassa seudullisesti merkittävän yhdystien merkinnällä. Etelä-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä tien parantamistoimenpiteitä ja katsoo niiden olevan toteutettavissa perusväylänpidon puitteissa ilman merkittävää parantamistarvetta esimerkiksi rakenteellista tai tien linjaukseen/geometriaan liittyen.

Maakuntakaavassa osoitetaan vain seudullisesti merkittävät ampumaradat. Niiden lisäksi Etelä-Pohjanmaalla sijaitsee lukuisia paikallisesti merkittäviä ampumaratoja. Vimpelin toinen ampumarata on laukausmäärältään selkeästi vähäisempi ja käyttömahdollisuuksiltaan suppeampi, joten sitä ei osoiteta maakuntakaavassa. Aluetta on kuitenkin mahdollista edelleen kehittää ampumaratatoiminnoille ilman maakuntakaavan merkintää.

Ähtärin kaupunki	Vastine
Ähtärin kunnan alueelle kohdistuu teemoittain erilaisia kohdemerkintöjä ja aluerajauksia. Seuraavassa käydään läpi teemoittain kohdemerkinnät ja aluerajaukset, joissa koetaan olevan jotakin muutettavaa tai lisättävää. Kulttuuriympäristö Kohteet •Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö -Niemisvedentie Reijon mylly > Poistetaan kohteen nimestä Niemisvedentie. •Erillislailla suojeltu rakennuskohde -Tuomarniemen metsäoppilaitos (kohde Miilumaja) > Muutetaan kohteen nimeksi: Miilumaja tai Tuomarniemen metsäoppilaitoksen Miilumaja. •Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö -Hämeenniemi (ehdolla maakunnalliseksi kohteeksi) > Lisätään maakunnalliseksi rakennetun kulttuuriympäristön kohteeksi. -Ähtärin keskusta > Tarkistetaan aluerajausta Mustikkavuoren alueen osalta. Asiasta pyydetään käymään keskustelua Ähtärin kaupungin kanssa. -Moksu > Kohde nimi: Moksu on epämääräinen. Muutetaan kohteen nimeksi Moksun rälssitila, joka on yksilöivämpi.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Kulttuuriympäristöä koskeva nimeäminen tarkistetaan palautteen mukaiseksi. Poikkeuksena erillislailla suojeltujen kohteiden nimet, joita liitto ei voi muuttaa. Hämeenniemi on maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö. Kohteen nimestä poistetaan teksti "(ehdolla maakunnalliseksi kohteeksi)". Ähtärin keskustan kulttuuriympäristörajausta täsmennetään koskemaan maakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä ja virkistysalue rajataan sen ulkopuolelle. Mustikkavuoren virkistysalueelta merkitään yksittäisinä mky-pistekohteina Lahdensuun huvila ja Mustikkavuoren tanssilava.

Liikenne ja teknisen huollon verkostot Liikenteen kohteet •Venesatamat -Mekkoranta > Karttamerkintä väärässä kohtaa. Mekkoranta sijaitsee noin 500 metriä pohjoisempana. Kyseisessä karttakohteessa sijaitsee Kiulun venesatama. Molemmat kohteet venesatamamerkinnällä. > Myös lomamessualueella venesatama, joka on ns. vuokravesatama, jossa ei ole vierasvenepaikkoja. Tälle voidaan myös harkita venesatama kohdemerkintää. Luonnonvarat ja energiantuotanto Alueet •Aurinkoenergian tuotantoon soveltuva alue -Mäkikylänsuo > Kommentti: Miksi mukana ei ole muita käytöstä poistuvia tai poistuneita turvetuotannon alueita esim. Soidinsuo, Myllysuu. > Miksi Ähtärin alueella ei ole lainkaan turvetuotantoon soveltuvien alueiden merkintöjä?	Säilytetään merkintä nykyisellä paikallaan, mutta korjataan nimi Kiulun venesatamaksi. Merkitään lisäksi Mekkorannan venesatama, jos se on mittakaavallisesti mahdollista. Aurinkoenergian tuotantoon soveltuvien alueiden merkintä poistetaan maakuntakaavasta kaavaehdotusvaiheessa. Aurinkovoiman toteuttamista ohjataan jatkossa koko maakuntaa koskevalla suunnittelumääräyksellä, jonka sisältöä tarkistetaan kaavan ehdotusvaiheeseen. Turvetuotantoon soveltuvan alueen merkinnät osoitetaan kaavaluonnoksessa Hirvinevalle ja Mustassuolle (enklaavi). Merkinnät perustuvat vaihemaakuntakaavan III ratkaisuun. Mitoitusta on tarkistettu pienemmäksi perustuen energiaturpeen tuotannon ja käytön merkittävään vähenemiseen sekä maakuntakaavan tavoitteisiin ja suunnitteluperiaatteisiin. Kaavaratkaisussa osoitetaan maakuntakaavan tasolle riittävän suuret alueet. Painotus
---	---

•Maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuva alue -224204-080-989 > Kohteelle ehdotetaan nimeä: Märjänkangas. -224105-030-989 > Kohteelle ehdotetaan nimeä: Kiuas 1. -224108-030-989 > Kohteelle ehdotetaan nimeä: Kiuas 2. -Töysäntien varressa kaksi kaavaan merkittyä nimeämätöntä aluetta: > Läntisemmän alueen nimeksi: Vehmaskallio > Itäisemmän alueen nimeksi kiinteistön mukaan Korventaus > Ehdotetaan lisättäväksi: Tyystänkangas, kiinteistöllä 989-893-1-0 (tarkempi sijainti Tyystänjärven eteläpuolella) sekä Pirunvuori kiinteistöllä 989-406-9-83 (Töysäntien pohjoispuolella). Mahdollisesti myös Honkavuori kiinteistöllä 989-401-4-14 ja Takkikallio, kiinteistöllä 989-409-8-124. Kaikissa kohteissa tällä hetkellä kallioaineksen ottoa.	on nykyisten tuotannossa olevien alueiden läheisyyteen sijoittuvissa alueissa ja laajennusalueissa. Voimassa olevassa maakuntakaavassa alueita on Ähtärisä kuusi. Huomioidaan esitetyt nimiehdotukset. Tarkistetaan kohteet. Käynnissä olevassa POSKI-hankkeessa on käytetty lähtöaineistona aiemman POSKI-hankkeen mukaisia alueita ja GTK:n uusia inventointeja. Alueet on luokiteltu maa- tai kalliokiviaineksen ottamiseen soveltuvuuden mukaisesti ja osalle alueista on tehty luonto- ja maisemainventointeja. Kaikkia voimassa olevan maakuntakaavan maa- tai kalliokiviaineksen ottamisalueita tai alueita, joilla on voimassa oleva maa-ainesten ottolupa, ei ole mukana POSKI-hankkeessa ja siten osoiteta kaavassa. POSKI-hankkeen inventoinnit jatkuvat kesällä 2023 ja kohdentuvat etenkin kalliokiviaineksen kannalta keskeisille alueille, jotka perustuvat GTK:n selvitystyöhön. Ähtäristä on mukana kaksi aluekokonaisuutta (Palkkipерän länsipuolella Nousulahdentien ja Verkkomäentien välissä, sekä Peränteen ja Alastaipaleen välissä Alastaipaleentien
--	---

Aluerakenne Kohteet •Kylät -Mäkikylä > Poistetaan Mäkikylästä kylä merkintä ja lisätään kylämerkintä Inhan tehtaan tuntumaan. Kylän nimeksi: Inhan tehtaant. Lisätään kaksi muuta kylää Peränne-Alastaipale ja Ähtärinranta. Näistä Peränne ja Alastaipale voisivat olla myös omina kylinään. •Ampumaradat	länsipuolella). Kaavaehdotus muodostetaan POSKI-hankkeen lopputulosten perusteella. Kylämerkinnällä osoitetut kylät ovat asukasmäärältään merkittävimpiä kyliä, pääosin yli 200 asukkaan keskittymiä, joihin sijoittuu tyypillisesti yksi tai useampi lähipalvelu ja useimmin kymmeniä työpaikkoja. Kylien osoittamisessa on pyritty huomioimaan 2000-luvun kehitys, jolloin kylämerkintä on osoitettu asukas- ja työpaikkamäärältään kehittyviin tai asukas- ja työpaikkamäärän säilyttäneisiin kyliin, vaikka niiden nykyinen väestömäärä ei yltäisi 200 asukkaaseen. Esimerkiksi Peränteen ja Alastaipaleen väestömäärät ovat aluerakenneselvityksen mukaan vuonna 2019 olleet noin 60 hlöä kummassakin kylässä. Peränteen ja Alastaipaleen kylät on merkitty maakuntakaavaluonnokseen maaseudun kehittämisen ja kyläasumisen ydinvyöhykkeenä. Vyöhykkeen suunnittelumääräyksen mukaan alueen kehittämisessä ja suunnittelussa tuetaan olemassa olevaa kylärakennetta ja sen palvelujen säilyttämisedellytyksiä. Kaavaehdotukseen maaseudun kehittämisen ja kyläasumisen vyöhyke ulotetaan Mäkikylään saakka (josta kylämerkintä poistetaan) ja kylämerkintä lisätään Inhan tehtaiden kohtaan.
---	---

> Toinen kaavaan merkittävä ampumarata Mustikkavuoren alueella. Mustikkavuoren ampumarata. •Moottoriurheilurata -Kettumäen moottoriurheilualue > Moottoriradan kohdemerkintä väärässä kohdassa. Oikea sijainti Moottoriradantien päässä, noin 3 kilometriä pohjoisempaa. •Puolustusvoimien alue -Ähtärin Inha puolustusvoimien erikoisalue > Kohdemerkinnän sijainti kaavassa jonkin verran väärässä paikkaa. Reitit Moottorikelkkailureitti -Soini - Lehtimäki - Töysä - Ähtäri - Keski-Suomi -Soini - Ähtäri -Moksunniemi-Pirkanmaa > Kelkkareitit merkitty hyvin suurpiirteisesti ja osin harhaanjohtavasti. Ehdotetaan tarkistamaan kulkureitit www.kelkkareitit.fi -sivustolta. Viherrakenne Virkistyskohteet -Ohrakoski > Kohdemerkinnän sijainti kaavassa jonkin verran väärässä paikkaa. -Arpainen > Kohdemerkinnän sijainti kaavassa väärä. Arpaisten kämpä ja sauna ovat noin 1 kilometrin pohjoisempaa.	Lisätään Mustikkavuoren ampumarata maakuntakaavaan. Korjataan sijainti maakuntakaavaehdotukseen. Korjataan sijainti maakuntakaavaehdotukseen. Moottorikelkkailureitit on merkitty maakuntakaavaluonnokseen maakuntaavan mittakaavaan soveltuen hyödyntäen vuonna 2005 hyväksyttyä Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaa sekä kelkkareitit.fi-sivustoa. Tarkistetaan reittien merkintöjä maakuntakaavaehdotukseen. Korjataan sijainti maakuntakaavaehdotukseen. Korjataan sijainti maakuntakaavaehdotukseen.
---	--

-Mustikkavuori > Poistetaan virkistyskohdemerkintä ja muutetaan Mustikkavuori viherrakenteen aluevarausmerkintä tasolle virkistysalueeksi. Mustikkavuorella on yli 50 hehtaarin suuruisella alueella paljon erilaisia virkistäytymismahdollisuuksia. Virkistysalueet -Ähtärinsalmi > Ehdotetaan muutettavaksi virkistyskohteeksi. > Lisätään Mustikkavuori virkistysalueeksi. > Lisätään Honkiniemen leiri- ja kurssikeskus virkistysalueeksi tai virkistyskohteeksi. Leiri- ja kurssikeskuksen alueella paljon erilaisia virkistäytymismahdollisuuksia ympärivuoden. Kohde sijaitsee Ähtärinjärven länsirannalla Karvaniemessä. Ulkoilureitit -Ähtäri – Arpainen -Moksunniemi - Keski-Suomi -Valkealampi - Moksunniemi > Ulkoilureitit merkitty hyvin suurpiirteisesti ja osin harhaanjohtavasti. Ehdotetaan tarkistamaan kulkureitit www.arpainen.fi -sivustolta. Melontareitit	Muutetaan mustikkavuoren virkistyskohdemerkintä virkistysalueeksi. Muutetaan virkistyskohteeksi ehdotuksen mukaan. Muutetaan mustikkavuoren virkistyskohdemerkintä virkistysalueeksi. Honkiniemen leiri- ja kurssikeskuksen alue on kuvausten mukaan suunnattu pääasiassa leirikeskuksessa majoittuville ja muutoin siellä asioiville. Alue ei suoraan näyttäydy kaikille avoimena virkistysalueena, ja siksi aluetta ei merkitä maakuntakaavaan virkistysalueena. Ohjeelliset ulkoilureitit on merkitty maakuntakaavaan olemassa olevia reittejä mukaillen maakuntakaavan mittakaava huomioiden. Tarkistetaan reittimerkinnot maakuntakaavaehdotukseen.
---	---

> Ehdotetaan lisättäväksi melontareitti Perännejärvelle. Lisäksi kaupunginhallitus päätti esittää seuraavien kohteiden lisäämistä maakuntakaavaan: • Myllymäen ja Ähtärinrannan ampumaradat • Myllymäen pyöräilyreitti • Selkäsaari virkistyskohde	Perännejärvellä ei liiton tietojen mukaan ole yleisiä rantautumispaikkoja, jotka tukisivat maakunnallisesti merkittävän melontareitin merkitsemistä Perännejärvelle. Seudullisesti merkittävät ampumaradat osoitetaan maakuntakaavassa. Seudullisuus muodostuu laukausmäärästä (pääosin yli 10 000 laukausta / v), ratojen monipuolisuudesta, alueen soveltuvuudesta ympäristönsä puolesta sekä saavutettavuudesta. Etelä-Pohjanmaan ampumaratojen kehittämissuunnitelman mukaan Myllymäen ja Ähtärinrannan ampumaratojen laukausmäärät ovat alle 10 000 laukausta vuodessa. Näitä ampumaratoja ei merkitä maakuntakaavaan, vaan niiden käyttö ja kehittäminen voi jatkua ei-seudullisina ampumaratoina. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa osoitetaan maakunnallisesti merkittävät ulkoilureitit, jotka ovat pääsääntöisesti pidempiä, kuntia ja eri virkistysalueita yhdisteleviä reittejä. Ohjeellisen ulkoilureitin kuvauksessa ja suunnittelumääräyksessä ei oteta kantaa kulkumuotoon. Myllymäen pyöräilyreitti on verrattain lyhyt reitti, jonka merkitseminen maakunnallisesti merkittävänä ulkoilureittinä ole mittakaavasyistä tarkoituksenmukaista. Selkäsaarella sijaitsee pääasiassa leiritoimintaan tarkoitettuja rakennuksia, joiden varaus ja käyttö on osin
---	---

• Aurinkopuistoalue • Honkiniemi virkistysalue • Perännejärven melontareitti • Myllymäen puutermiinaali • Ähtärin lentopaikka	maksullista. Maakuntakaavassa osoitetuissa virkistysalueissa ja -kohteissa tavoitteena on ollut valita sellaisia alueita ja kohteita, jotka ovat pääasiassa vapaassa ja maksuttomassa käytössä. Selkäsaarta ei merkitä maakunnallisesti merkittäväksi virkistyskohteeksi, sillä alueen käyttö perustuu varauksiin ja maksullisuuteen. Ks. vastaus edellä Ks. vastaus edellä. Ks. vastaus edellä. Maakuntakaavaan on merkitty maakunnallisesta merkittävimmät puutermiinaalit. Haapamäen radalta on merkitty Alavuden puutermiinaali, jota kehitetään. Väylän raakapuutermiinaaliselvitys ei tunnista Myllymäen puutermiinaalia. Ähtärin lentopaikka ei nykyisellään yksityisenä lentopaikkana täytä maakuntakaavaan merkittävien lentopaikkojen kriteerejä. Saadun tiedon mukaan lentopaikalla on kehittämissuunnitelmia. Selvitetään, vaikuttavatko suunnitelmat lentopaikan statukseen niin, että se tulisi merkitä maakuntakaavaehdotukseen.
---	---

Maakuntaliitot

Keski-Pohjanmaan liitto	Vastine
Lausunto Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 luonnoksesta Etelä-Pohjanmaan liitto pyytää lausuntoa maakuntakaavan 2050 luonnoksesta. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 on kokonaismaakuntakaava, joka sisältää aluerakenteen, liikenteen ja teknisen huollon verkostojen, viherrakenteen, luonnonvarojen, energiantuotannon ja kulttuuriympäristöjen teemat. Keski-Pohjanmaan liitto kiittää hyvin laaditusta ja perustellusta Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 luonnoksesta. Se vastaa hyvin valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin. Keski-Pohjanmaan liitto toteaa, että maa kunnillamme on yhteistä rajaa Alajärven, Vimpelin, Lappajärven ja Evijärven kuntien kohdalla. Keski-Pohjanmaan liitto toteaa, että kaavoitusprosessin yhä ollessa käynnissä on maakuntiemme liittojen hyvä yhteistyössä käydä läpi maakuntarajamme läheisyydessä olevat, sovitettavat maankäyttökohteet tarpeen mukaan sekä tarkastella myös mahdolliset kriittiset kohteet, esimerkiksi mahdolliset sähkönsiirtolinjojen tarpeet, tuulivoima-alueet sekä näiden maisemaan ja ympäristöön vaikuttavia tekijöitä. Keski-Pohjanmaan liitolla ei muutoin ole huomautettavaa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 luonnoksesta.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää Keski-Pohjanmaan liittoa hyvästä yhteistyöstä ja järjestää työneuvottelun raja-alueen maankäytön yhteensovittamisesta.

Keski-Suomen liitto	Vastine
LAUSUNTO ETELÄ-POHJANMAAN MAAKUNTAKAAVA 2050 LUONNOKSESTA Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 laaditaan kokonaismaakuntakaavana. Kaavaprosessissa tarkistetaan ja päivitetään kaikkia maankäytön teemoja: aluerakenne, liikenne ja teknisen huollon verkostot, viherrakenne, luonnonvarat ja energiantuotanto sekä kulttuuriympäristö. Suunnittelualue kattaa koko Etelä-Pohjanmaan maakunnan alueen. Uusi maakuntakaava kumoaa voimaan tullessaan nykyiset maakuntakaavat. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan tavoitteet on laadittu yhteisvalmisteluna samanaikaisesti tekeillä olevan maakuntastrategian ja -ohjelman tavoitteiden kanssa. Maakuntakaava luo alueidenkäytölliset edellytykset maakuntastrategian kehittämistavoitteiden toteuttamiselle. Teemakohtaisten tavoitteiden lisäksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavalle on asetettu seuraavat neljä suunnitteluperiaatetta: strategisuus, ilmastokestävyys, mahdollistavuus sekä avoin vuorovaikutus. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaprosessissa tarkastellaan osin samoja teemoja kuin käynnissä olevassa Keski-Suomen maakuntakaava 2040-prosessissa. Etelä-Pohjanmaalla seudullisesti merkittävän tuulivoimatuotantoon soveltuvan alueen muodostaa vähintään seitsemän (7) tuulivoimalan kokonaisuus.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Maakuntakaavaluonnoksessa useampia tuulivoimaloiden alueita on osoitettu myös maakuntien yhteisen rajan läheisyyteen. Tuulivoiman osalta keskeisimmät ylimaakunnalliset vaikutukset liittyvät sähkönsiirtoon sekä luonto- ja maisemavaikutuksiin. Maakuntakaavaluonnoksessa esitetään myös aurinkoenergian tuotantoon soveltuvia alueita, joista kaksi rajautuu Keski-Suomen maakuntarajaan. Keski-Suomen maakuntakaavaa 2040 varten laaditussa sähkönsiirtoselvityksessä mm. Alajärven sähköasema on potentiaalinen liityntäpiste myös Keski-Suomen puolen tuulivoimahankkeille. Keski-Suomen sähkönsiirtoselvityksessä on tunnistettu tarvetta myös uusille kantaverkon sähköasemille Alajärvi-Petäjävesi sekä Alajärvi-Vihtavuori painopistealueilla. Keski-Suomen sähkönsiirtoselvitys löytyy kokonaisuudessaan liiton nettisivuilta: https://keskisuomi.fi/wp-content/uploads/2022/12/Sahkonsiirron-selvitys-osana-Keski-Suomen-maakuntakaavaa-2040-raportti.pdf. Maakuntarajojen läheisyyteen sekä Etelä-Pohjanmaan että Keski-Suomen maakunnissa sijoittuvien tuulivoimatuotantoon soveltuvien alueiden yhteisvaikutukset sekä maisemavaikutusten että luontovaikutusten osalta on tarpeen tunnistaa molempien maakuntien maakuntakaavaprosesseissa ja huomioida tunnistetut yhteisvaikutukset maakuntakaavojen tarkempaa suunnittelua ohjaavissa määräyksissä. Tässä tukena ovat maakuntakaavoja varten laaditut selvitykset. Mm. maisemavaikutusten arvioinnit on molemmissa maakunnissa laadittu siten, että ne ovat	Etelä-Pohjanmaan liitto pitää myös tärkeänä yhteisvaikutusten arviointia maakuntarajojen yli. Etelä-Pohjanmaan liitto ja naapurimaakunnat ovat järjestäneet työneuvotteluita maakuntien raja-alueen maankäytön yhteensovittamiseksi, jotka myös auttavat arvioinnissa selvitysten lisäksi.
---	---

hyödynnettävissä yhteisvaikutusten arvioinnissa myös tarkemman suunnittelun tarpeisiin. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 luonnoksessa on esitetty selvityksiin perustuen luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä alueita ja viheryhteystarpeita, jotka ulottuvat Keski-Suomen maakuntarajalle. Keski-Suomen maakuntakaavassa ei ole vastaavia merkintöjä, mutta ei myöskään merkintöjen jatkuvuudelle esteitä aiheuttavia tai niiden kanssa ristiriidassa olevia merkintöjä. Keski-Suomen maakuntakaavan 2040 laadinnan yhteydessä tarkastellaan hyvinvoinnin aluerakenteen elementtejä. Tarkasteluun sisältyy myös viherrakenne ja hyödynnämme mm. Etelä-Pohjamaan liiton selvityksissä ansiokkaasti tunnistettuja Keski- Suomen puolelle jatkuvia yhteyksiä. Keski-Suomen maakuntakaavaan 2040 ei kuitenkaan ole nähty tarpeelliseksi sisällyttää uusia merkintöjä tarkastelun perusteella. Molemmille maakunnille keskeisten liikenneyhteyksien kehittämistarpeet on huomioitu Etelä- Pohjanmaan maakuntakaavaluonnoksessa. Valtatien 18 uusi linjaus välillä Myllymäki-Multia on osoitettu uutena tielinjauksena Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaluonnoksessa. Merkintätapa on yhteneväinen Keski-Suomen lainvoimaisessa maakuntakaavassa esitetyn varauksen kanssa. Maakunnille yhteisen Seinäjoki-Jyväskylän radan osalta on kaavaselostuksessa tuotu esiin mm. rataosan sähköistämisen tarve. Varsinainen rataosaa koskeva kaavamerkintä on niin ikään yhteneväinen Keski-Suomen maakuntakaavan kanssa. Kestävään liikkumiseen liittyvänä uutena	Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi.
---	---

ja mielenkiintoisena asiana on kaavaluonnokseen nostettu maantieverkon kevyen liikenteen yhteystarpeita. Keski-Suomen liitto toteaa, että Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 valmisteluvaiheen aineisto on selkeä kokonaisuus ja asiantuntevasti valmisteltu.	Merkitään tiedoksi.
--	----------------------------

Pirkanmaan liitto	Vastine
Lausunto Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 luonnoksesta Etelä-Pohjanmaan liitto on toimittanut Pirkanmaan liitolle lausuttavaksi luonnoksen Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavasta 2050. Lausunto on pyydetty toimittamaan viimeistään 10.3.2023. Lausunnon antamiselle on saatu lisää aikaa maakuntahallituksen käsittelyä varten. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 sisältää kaikki alueidenkäytön teemat eli aluerakenteen, liikenteen ja teknisen huollon verkostojen, viherrakenteen, luonnonvarojen, energiatuotannon ja kulttuuriympäristöjen teemat sekä alueelliset kehittämisperiaatteet. Voimaan tullessaan uusi maakuntakaava kumoaa aiemmat maakuntakaavat. Teemakohtaisesti määriteltyjen tavoitteiden lisäksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavalle on asetettu neljä keskeistä	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

suunnittelua ohjaavaa periaatetta: 1. strategisuus 2. ilmastokestävyys 3. mahdollistavuus 4. avoin vuorovaikutus. Pirkanmaan liitto on antanut lausunnon kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (MKH 24.1.2022, § 7). Lausunnossa todettiin kaavassa käsiteltävien teemojen olevan ajankohtaisia. Erityistä yhteistä suunnitteluhuomiota haluttiin kiinnittää maakuntarajan ylittävien ekologisten yhteyksien jatkuvuuteen ja tuulivoima-alueiden muodostamaan kokonaisuuteen. Aluerakenne Etelä-Pohjanmaan Huomisen lakeus -maakuntastrategia määrittelee maakunnan tavoitellun tulevaisuuskuvan vuoteen 2050 saakka. Väestökehityksessä pitkän aikavälin tavoitteena on pyrkiä sopeutumaan taantuvaan väestökehitykseen ja vakiinnuttamaan väestörakenne kestäväälle pohjalle. Etelä-Pohjanmaan kriittisiä haasteita ovat olleet taantuva väestökehitys, työikäisen väestön väheneminen, huoltosuhteen kehitys ja matala syntyvyys. Väestökehityksen suunta on katsottu kuitenkin mahdolliseksi kääntää. Maakuntakeskus Seinäjoen houkuttelevuus ja sen kasvu ei tähän yksinään riitä, vaan koko maakunnan veto- ja pitovoimaisuus on nähty merkityksellisenä tekijänä alueen elinvoimaisuudelle ja kehittymiselle. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavalla tavoitellaan laadukkaiden elinympäristöjen syntymistä, jota edistetään kehittämällä monipuolisia ja toiminnoiltaan sekoittuneita alueita. Lisäksi pyritään kehittämään eheytyvää ja tasapainoista aluerakennetta	Merkitään tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan liitto ja Pirkanmaan liitto ovat järjestäneet työneuvottelun maakuntien raja-alueen maankäytön yhteensovittamisesta.
---	--

siten, että tiivistetään keskusten yhdyskuntarakennetta ja lisätään niiden monimuotoisuutta. Tavoitteena on säilyttää Etelä-Pohjanmaan monikeskuksinen aluerakenne, joka turvaa asumisen ja työnteon mahdollisuudet eri puolilla maakuntaa. Rakennettujen alueiden suunnittelussa huomioidaan alueiden energiatehokkuus, ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen. Keskeinen tavoite on elinkeinoelämän kilpailukyvyyn edistäminen varmistamalla yritystoiminnalle riittävät kehittämismahdollisuudet eri puolilla maakuntaa.

Maakuntakaavaluonnoksen kaavaratkaisu pohjautuu mm. Etelä-Pohjanmaan aluerakenteellisiin tulevaisuuskuva- ja rakennemallitarkasteluihin (2016) sekä aluerakenneselvitykseen (2021), jossa on tarkasteltu Etelä-Pohjanmaan väestön, työpaikkojen ja palvelujen alueellisen sijoittumisen kehitystä 2000-luvulla. Palveluverkon ja kaupan osalta on aiempaa selvitysaineistoa (2011–2015) päivitetty Seinäjoen Roveksen kaupallisen alueen lisäselvityksellä.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa 2050 pyritään entistä strategisempaan maakuntakaavoitukseen, keskittyen valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviin kokonaisuuksiin. Kaavaluonnoksessa esitetään aluevaraus- ja kohdemerkintöjen lisäksi useita strategisia kehittämisvyöhykkeitä kaupunkialueisiin, maaseutuun, matkailuun ja virkistykseen sekä teollisuuteen liittyen. Kaupan merkinnät osoitetaan pääosin edellisten Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavojen pohjalta, mutta nyt laadittavalla kokonaiskaavalla päivitetään Isonkyrön ja Seinäjoen Roveksen vähittäiskauppaa koskevia merkintöjä.

Viherrakenne

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 viherrakenne-teeman taustaselvityksessä on kattavasti tarkasteltu maakunnan sini-viherrakennetta, luonnon ydinalueita sekä ekologisia yhteyksiä. Maakuntakaavaluonnoksessa osoitetuista luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen -kaavamerkinnoistä kaksi aluetta sijaitsee Pirkanmaan maakuntarajan läheisyydessä. Kaavaluonnoksessa osoitettu Liikajärvi-niminen kaavamerkintä on hyvin linjassa Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 maakuntarajalle ulottuvien viherrakenteen merkintöjen ja suojelua koskevien kaavamerkintöjen kanssa. Alue rajautuu Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 Pystykoski-Suonperä -nimiseen ekosysteemipalvelujen kannalta merkittävään alueeseen (MK-merkintä) sekä Särkineva-Kotoneva-Somerojärvi -nimiseen luonnon monimuotoisuuden ydinalueeseen. Liikajärven alue rajautuu myös pieneltä osin Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 tuulivoima-alueen ja turvetuotannon kannalta tärkeän alueen merkintöihin. Toinen Pirkanmaan maakuntarajan läheisyyteen kaavaluonnoksessa osoitettu kohde on Rintalankylä-Niinperä -niminen luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue. Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 alueen lähiympäristö on maaseutumerkinnällä osoitettua aluetta sekä Ähtärin reitin valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta. Myös Lakeisnevan kankaan suojelualue sijaitsee alueen läheisyydessä (S).

(MK), jolla sijaitsee suoluontotyyppeihin perustuvia suojelu- ja Natura-alueita. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaluonnoksessa on osoitettu teollisen mittaluokan aurinkoenergiatuotantoon soveltuvia alueita. Alueet perustuvat selvitykseen, jossa on tutkittu tiedossa olevien hankkeiden lisäksi käytännössä turvetuotantoalueiden soveltuvuutta aurinkoenergiatuotantoon, koska nämä muodostavat riittävän laajoja, maakuntatason tarkastelumittakaavaan soveltuvia alueita. Kuten selvityksessäkin todetaan, alueen rakennettavuuden, jäännösturpeen paksuuden sekä vesiolosuhteiden selvittäminen on välttämätöntä arvioitaessa alueen soveltuvuutta aurinkoenergiakäyttöön. Tämän lisäksi on selvityksen mukaan arvioitava, mitkä ovat tulevan maankäyttömuodon vaikutukset ilmastoon, vesistöihin ja luonnon monimuotoisuuteen, mikä on huomioitu suunnittelumääräyksessä. Kunkin alueen ominaisuudet ja luontevin tulevaisuuden maankäyttö olisi hyvä jatkoselvittää, mikä antaisi yksityiskohtaisemman kuvan turvetuotantoalueiden soveltuvuudesta aurinkoenergiakäyttöön ja näin edistäisi hankkeiden toteutumista. Selvityksessä todetaan myös, että toimijat näkevät aurinkovoimatuotannon mahdolliseksi myös muilla alueilla. Kulttuuriympäristö Etelä-Pohjanmaan kulttuurimaisemalle ominainen jokilaaksojen ja viljelylakeuksien maisemakuvan muuttumiseen vaikuttavat	
--	--

maatalousyksiköiden kasvu, suurimittakaavainen tuulivoimarakentaminen ja maaseututaajamien rakennuskannan rapistuminen. Historian kerrostumia sisältävällä ympäristöllä on kuitenkin nähty suuri merkitys väestön identiteetin muodostajana sekä matkailua ja muuta monipuolista elinkeinoelämän kehittymistä tukevana tekijänä. Maakuntakaavatyön tavoitteeksi onkin asetettu kulttuuriympäristön arvokkaiden osien tunnistaminen ja niiden arvojen turvaaminen. Tärkeänä tavoitteena on myös kulttuuriympäristön erityispiirteiden ja maankäytön muutosten yhteensovittaminen. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa 2050 osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA 2021), maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (MAMA), erillislaeilla suojellut rakennuskohteet, valtakunnallisesti merkittävät (RKY2009) sekä maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (MKY). MKY-luetteloa (2023) on työstetty yhteistyössä ELY-keskuksen ja alueellisen vastuumuseon kanssa, jonka tuloksena maakuntakaavassa esitetään 211 maakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä. Lisäksi tarkoitus on, että maakuntakaavaan tullaan ehdotusvaiheessa merkitsemään valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet (VARK), jotka valtioneuvosto vahvistanee vuoden 2023 aikana. Maakuntakaavaehdotukseen tullaan esittämään myös alueellisten ELY-keskusten kartoittamat valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat perinnebiotoopit, kun ko. hankkeen tulokset ovat käytettävissä.	
--	--

Maakuntakaavaluonnoksen arvioidaan pääosin tukevan olemassa olevien arvokkaiden maisema-alueiden ja kulttuuriperintökohteiden säilymistä ja niiden kehittämistä. Vaikutusten arvioinnissa korostuu yksityiskohtaisemman suunnittelun vastuu alueiden erityispiirteiden ja kulttuuriympäristöjen arvojen huomioimisesta.

Arvokasta on, että Etelä-Pohjanmaalla on saatu valmiiksi inventointi- ja arvotustyö, joka liittyy vuosina 1930–1999 rakennettuihin kulttuuriympäristökohteisiin. Selvitystyö toimii kannustavana esimerkkinä 1900-luvun lopun postmodernismiin ja rationalistiseen modernismiin liittyvien rakennettujen ympäristöjen arvojen tunnistamisessa.

Päätösesitys.

Maakuntahallitus päättää esittää lausuntonaan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 luonnoksesta seuraavaa:

Pirkanmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 luonnoksesta. Pirkanmaan liitto pitää valittuja painopisteitä ajankohtaisina. Pirkanmaalla laaditaan juuri vaihemaakuntakaavaa teemoilla elonkirjo ja energia. Suunnittelusisällöissä on yhtymäkohtia erityisesti viherympäristöä sekä tuulivoimaa ja sähkönsiirtoa koskevien merkintöjen osalta. Liikenneverkon kehittämisen osalta on lausunnolla olevasta kaavasta helppo tunnistaa yhteisiä edunvalvonnallisia intressejä.

Etelä-Pohjanmaa ja Pirkanmaa kytkeytyvät aluerakenteellisesti toisiinsa erityisesti Suomen pääradan ja valtatie 3 myötä. Molempien väylien merkitys valtakunnalliselle pitkän matkan liikenteelle on erittäin suuri, ja Pirkanmaan liitto pitää yhteyksien parantamista tärkeänä tavoitteena. Näiden yhteyksien kaavamerkinnot Pirkanmaan suuntaan ovat yhtenevät Pirkanmaan maakuntakaavan ja liikennejärjestelmäsuunnitelman merkintöjen ja tavoitetasojen kanssa. Valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämisen sekä länsisuomalaisen yhteistyön näkökulmasta Pirkanmaan liitto pitää erittäin tärkeänä myös pääradan merkittävää parantamista Seinäjoelta edelleen pohjoiseen. Muiden maakuntia yhdistävien liikenneväylien, esimerkiksi kantateiden 66 ja 68 sekä välillisesti myös Seinäjoki–Jyväskylä-radat, kaavamerkintöjä voidaan Pirkanmaan liiton näkökulmasta pitää perusteltuina. On hyvä, että kaavaratkaisussa on huomioitu myös Seinäjoki–Jyväskylä-rataan kohdistuviin parantamistoimenpiteisiin varautuminen, joita Pirkanmaan liiton näkökulmasta voidaan pitää yhtenevinä risteysasema Haapamäen ja Oriveden välisen rataosuuden parantamistarpeille. Osa kolmen maakunnan alueelle (Etelä-Pohjanmaa, Satakunta ja Pirkanmaa) ulottuvasta Lauhanvuori-Hämeenkanas Geopark -alueesta on osoitettu Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa 2050 matkailun ja virkistystyksen kehittämisvyöhyke -merkinnällä. Unescon Global Geopark -alueeseen kuuluvat Pirkanmaan puolelta Parkano ja Kihniö, mutta merkintä ei kuitenkaan ulotu Pirkanmaan rajalle saakka. Pirkanmaan liitto arvioi Geoparkin	Merkittään tiedoksi.
--	-----------------------------

huomioimista käynnissä olevassa vaihemaakuntakaavassa kaavaluonnoksen valmistelun yhteydessä kevään aikana. Pirkanmaan liitto seuraa tältä osin Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaluonnoksesta saatavaa palautetta. Pirkanmaan liitto katsoo, että Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaluonnoksessa osoitetut viherrakenteen kaavaratkaisut ovat hyvin perusteltuja, ja ne edistävät maakuntakaavan tavoitteita. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue -kaavamerkinnoistä kaksi sijaitsee Pirkanmaan maakuntarajan läheisyydessä. Nämä merkinnät ovat hyvin linjassa Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 maakuntarajalle ulottuvien viherrakennetta, suojelua ja maaseutualuetta koskevien kaavamerkintöjen kanssa. Pirkanmaan liitto katsoo hyväksi ratkaisuksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa kehittämisperiaatemarkintänä ja yleispiirteisellä tasolla esitetyt viheryhteystarvemarkinnat. Kaavamerkinnot edistävät maakuntakaavan taustaselvityksessä tunnistettujen merkittävien ekologisten yhteyksien säilymistä. Pirkanmaan tuulienergiapotentiaali sijoittuu merkittävässä määrin maakunnan pohjoisosiin, jolloin myös energiatuotannon yhteisvaikutuksiin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Onkin hyvä, että Etelä-Pohjanmaan tuulivoimaloiden alueiden suunnittelumääräykseen on sisällytetty maininta siitä, että alueiden suunnittelussa on otettava huomioon tuulivoimatuotannon yhteisvaikutukset.	
---	--

Tuulivoimaloiden alue 9 (Peurainneva) sijoittuu maakuntien rajalle. Pirkanmaan puolella alue rajautuu maakuntakaavassa osoitetulle maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle, joka on ekosysteemipalvelujen kannalta merkittävä (MK). Alueella sijaitsee suoluontotyyppisiin perustuvia suojelu- ja Natura-alueita. Pirkanmaan liitto esittää MK-alueen sekä suojelu- ja Natura-alueiden huomioon ottamista Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 vaikutusten arvioinnissa. Pirkanmaan liitto pitää arvokkaana, että Etelä-Pohjanmaalla on saatu valmiiksi inventointi- ja arvotustyö, joka liittyy vuosina 1930–1999 rakennettuihin kulttuuriympäristökohteisiin. Selvitystyö toimii kannustavana esimerkkinä 1900-luvun lopun postmodernismiin ja rationalistiseen modernismiin liittyvien rakennettujen ympäristöjen arvojen tunnistamisessa. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaluonnokseen osoitetut Ritarinperä-Virrat ja Seinäjoki-Nokia -voimajohtoyhteystarpeet on tunnistettu tarpeelliseksi osoittaa jatkuvaksi myös Pirkanmaan puolella. Näitä käsitellään käynnissä olevan Pirkanmaan vaihemaakuntakaavatyön yhteydessä. Edellä mainittujen lisäksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaan on osoitettu erilaisia Pirkanmaan puolelle suuntautuvia teknisen huollon verkostoja ja reitistöjä: neljä moottorikelkkareittiä, Alavus-Ähtäri päävesijohdon yhteystarve sekä Seinäjoki-Tampere	Etelä-Pohjanmaan liitto huomioi vaikutusten arvioinnissa ylimaakunnallisesti viherrakenteen alueet sekä Natura-alueet.
--	---

tietoliikenneyhteyden yhteystarve. Seinäjoki-Kuorasjärvi-Kalajärvi-Pirkanmaa -moottorikelkkailureitti suuntautuu Pirkanmaan puolella maakuntakaavassa osoitetulle Pirjatanneva-Silmäneva-Haukkanevan luonnon monimuotoisuuden ydinalueelle. Tältä osin on ilmeistä tarvetta kaavojen väliselle yhteensovittamiselle. Pirkanmaan liitto esittääkin Etelä-Pohjanmaan liitolle keskustelun käymistä maakuntakaavojen tavoitteiden yhteensovittamisesta kyseisellä alueella. Muutoin näiden verkosto ja reitistö -merkintöjen jatkamista Pirkanmaan puolella voidaan arvioida tulevien maakuntakaavaprosessien yhteydessä. Päävesijohdon yhteystarpeen osalta Pirkanmaan liitto esittää eteenpäin välitettäväksi toiveen, että Virtain kaupunki kytkettäisiin mukaan johtoyhteyden suunnitteluun, mikäli näin ei vielä ole tehty. Lopuksi Pirkanmaan liitto haluaa kiittää Etelä-Pohjanamaan maakuntakaavan karttapalvelua. Siihen sisältyvä mahdollisuus eri teemojen erilliseen tarkasteluun on erinomainen apu viranomaistyöhön, tässä tapauksessa lausunnon antamiseen. Päätös. Päätösesitys hyväksyttiin.	Moottorikelkkareitti on olemassa oleva reitti. Etelä-Pohjanmaan liitto ja Pirkanmaan liitto ovat käyneet asian läpi työkokouksessa. Merkitään tiedoksi.
---	---

Pohjanmaan liitto	Vastine
Kuvaus:	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Etelä-Pohjanmaan liitto on pyytänyt Pohjanmaan liiton lausuntoa koskien Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 luonnosta. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 on kokonaismaakuntakaava sisältäen kaikki alueidenkäytön teemat eli aluerakenteen, liikenteen ja teknisen huollon verkostojen, viherrakenteen, luonnonvarojen, energiatuotannon ja kulttuuriympäristöjen teemat sekä alueelliset kehittämisperiaatteet. Voimaan tullessaan uusi maakuntakaava kumoaa aiemmat maakuntakaavat.

Lausunto:

Pohjanmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 luonnoksesta. Pohjanmaan liiton mielestä kaavaratkaisu perustuu laadukkaisiin ja kaavatasoa ajatellen riittäviin selvityksiin, ja kaava-asiakirjat ovat havainnollisia ja helposti luettavia.

Pohjanmaan liitto laatii myös parhaillaan Pohjanmaan maakuntakaavaa 2050. Tarkoituksena on, että Pohjanmaan maakuntahallitus käsittelee kaavaluonnosta kokouksessaan 28.2 ja että kaavaluonnos on nähtävillä toukokuussa. Pohjanmaan liitto pitää hyvänä, että molempien maakuntien maakuntakaavat laaditaan samanaikaisesti, varsinkin kun muutama päivitettävä teema on yhteinen. Koskien energiahuoltoa, maa-aineisten ottoa ja liikennejärjestelmää, liitot ovat tehneet ja tekevät yhteistyötä yhteisten selvitysten muodossa. Pohjanmaan liitto toivoo, että yhteistyö jatkuu koko kaavaprosessien ajan.

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää Pohjanmaan liitoa hyvästä yhteistyöstä ja toivoo myös osaltaan sen jatkuvan tulevaisuudessakin.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaluonnoksessa 2050 Suomen pääradan puuttuvat kaksoisraideosuudet ja/tai kohtaamispaikkaosuudet on osoitettu merkittävästi parannettavana päätätänä. Pohjanmaan maakuntakaavaluonnoksessa 2050 Suomen päärata ei osoiteta parannettavana päätätänä. Jos ajatuksena on parantaa rataa kaksoisraiteellisena Seinäjoelta pohjoiseen Ouluun asti, olisi ehkä syytä muuttaa merkintää myös Pohjanmaan maakuntakaavassa 2050.

Useita jo olemassa olevia raideliikenteen liikennepaikkoja on Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaluonnoksessa 2050 osoitettu uusina liikennepaikkoina. Kyseiset liikennepaikat eivät ole nykyisin henkilöliikennekäytössä, mutta mahdollisuus niiden käyttöönottoon on ilmeisesti edelleen olemassa? Liikennevirastolta voisi tarkistaa, ovatko vanhat asemat lakkautettu liikennepaikkoina eli onko kyse uudesta liikennepaikasta vai jo olemassa olevan liikennepaikan uudelleen käyttöönotosta henkilöliikenteelle. Käsittääksemme Vaasan radalla ainoa uusi liikennepaikka olisi Isonkyrön uuden aseman paikka, ja muut liikennepaikat ovat olemassa olevia, mutta eivät ole liikennekäytössä.

Pohjanmaan maakuntakaavaluonnoksessa 2050 osoitetaan kehittämisperiaatemerkinnällä tavaraliikennekäytävä Kaskisten ja Seinäjoen välillä. Suupohjan kehittämisvyöhykkeeseen sisältyy Suupohjan rata, kantatie 67 ja Kaskisten satama.

Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että Etelä-Pohjanmaalla Seinäjoen pohjoispuolella pääradan keskeinen kehittämistarve on Lapuan ja Seinäjoen välin rakentaminen kaksiraiteiseksi koko matkaltaan. Lapualta pohjoiseen pääradan kehittämisen toimenpiteitä on esitetty rataosuuden Tampere-Oulu-tarveselvityksessä, jonka perusteella (Ve3: nopeudennosto 200 km/h asemien välillä) päärata on osoitettu merkittävästi parannettavaksi radaksi.

Väyläviraston rekisterin mukaan Ylistaron aseman ja Isonkyrön (Orismalantien) liikennepaikoilla ei ole lakkautustietoa, joten kyse on niiden osalta olemassa olevan liikennepaikan ottamisesta uudelleen käyttöön. Muutetaan kaavaehdotukseen näiden osalta merkintä uudesta olemassa olevaksi liikennepaikaksi.

Suunnittelumääräyksessä sanotaan, että vyöhykettä tulee kehittää siten, että tavaraliikenteelle luodaan edellytyksiä. Pohjanmaan liitto toivoo, että kehittämisvyöhykettä osoitetaan myös Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa 2050 Energiahuollon osalta kaavaratkaisu perustuu Keski-Pohjanmaan liiton ja Pohjanmaan liiton kanssa yhteistyössä tehtyihin selvityksiin. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaluonnoksessa on osoitettu 45 seudullisesti merkittävää tuulivoiman tuotantoon soveltuvaa aluetta. Seudullisuuden alaraja on seitsemän teollisen kokoluokan tuulivoimalan muodostama kokonaisuus. Pohjanmaan maakuntakaavaluonnoksessa 2050 käytetään sama seudullisuuden rajaa. Kaavaselostuksen mukaan kaavaratkaisu perustuu tuulivoimaselvitykseen, nykyiseen maakuntaavaan, tuulivoima-alueiden yleiskaavoihin, vireillä olevien tuulivoimahankkeiden selvityksiin ja keskusteluihin sidosryhmien kanssa. Pohjanmaan maakuntarajan läheisyyteen osoitetaan muutama uusi tuulivoima-alue, mutta ne perustuvat joko yhteiseen tuulivoimaselvitykseen tai voimassa oleviin yleiskaavoihin. Pohjanmaan maakuntakaavaluonnoksen 2050 poiketen Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaluonnoksessa 2050 on aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä koskien esimerkiksi poroja ja petolintuja. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaluonnoksessa 2050 osoitetaan ominaisuusmerkinnällä teollisen mittaluokan aurinkoenergiatuotantoon soveltuvia alueita. Pohjanmaan maakuntakaavaluonnoksessa 2050 aurinkoenergiatuotantoon	Etelä-Pohjanmaan liitto osoittaa Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava -kehittämisvyöhykkeelle jatkeen tavaraliikenteen kehittämiskäytävänä Kauhajoelta kohti maakuntarajaa. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa on aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä mm. koskien metsäpeuroja ja petolintuja. Aurinkoenergian tuotantoon soveltuvien alueiden merkintä poistetaan maakuntakaavasta kaavaehdotusvaiheessa. Aurinkovoiman toteuttamista ohjataan jatkossa koko maakuntaa koskevalla
---	---

soveltuvia alueita ei osoiteta, vaan kaavassa on ainoastaan aurinkoenergiaa koskeva yleinen suunnittelumääräys. Pohjanmaan maakuntakaavaluonnoksessa 2050 on osoitettu sähkönsiirron yhteystarpeet. Rannikko-Suupohjassa on osoitettu sähkönsiirron yhteystarpeita, jotka johtavat Etelä-Pohjanmaan puolelle rakennettavalle, Arkkukallion sähköasemalle. Pohjanmaan liiton mielestä olisi hyvä, että näitä yhteystarpeita osoittavat merkinnät jatkuisivat yli maakuntarajojen. Maakuntaliittojen välistä yhteistyötä on myös tehty viheryhteystarpeiden osalta, niin, että ne jatkuvat luontaisesti yli maakuntarajojen sitoen yhteen arvokkaita luontoalueita ja siten muodostaen yhtenäisen ylimaakunnallisen viheralueverkoston. Isojoki-Lapväärtinjoessa lisääntyy yksi maamme viidestä jäljellä olevista alkuperäisistä meritaimenkannoista. Meritaimen kannan takia joki kuuluu Unescon hyväksymiin kansainvälisiin Project Aqua - kohteisiin. (Suupohjan jokiympäristön esiluontokohteiden hoito- ja kunnostamiskohteiden kartoittaminen -esiselvityshanke, Merja Rikala /Suupohjan ympäristöseura ry 2020). Pohjanmaan maakuntakaavaluonnoksessa 2050 alue osoitetaan ominaisuusmerkinnällä ja suunnittelumääräyksenä on, että alueen asema kansainvälisesti arvokkaana suojelukohteena tulee ottaa huomioon ja, että alueella tapahtuvissa toimenpiteissä tulee kiinnittää erityistä huomiota vesistön veden laatuun. Pohjanmaan	suunnittelumääräyksellä, kuten Pohjanmaan maakuntakaavassa. Yleisen suunnittelumääräyksen sisältöä tarkistetaan kaavan ehdotusvaiheeseen. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa osoitetaan voimajohto, yhteystarve -merkinnällä 400 kV, 220 kV ja 110 kV voimajohtojen yhteystarve. Merkintä koskee kanta- ja alueverkon johtovarauksia. Merkinnällä osoitetaan selvityksiin perustuvat johtovaraukset sekä yleisemmät, ilmoitetut yhteystarpeet. Merkinnällä osoitetaan mm. Kristiinankaupunki – Nokia (Melo) voimajohdon yhteystarve.
---	---

Satakuntaliitto	Vastine
LAUSUNTO ETELÄ-POHJANMAAN MAAKUNTAKAAVAN 2050 LUONNOKSESTA Etelä-Pohjanmaan liitto on pyytänyt Satakuntaliiton lausuntoa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n valmisteluvaiheen aineistosta 10.3.2023 mennessä. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 sisältää kaikki alueidenkäytön teemat eli aluerakenteen, liikenteen ja teknisen huollon verkostojen, viherrakenteen, luonnonvarojen, energiatuotannon ja kulttuuriympäristöjen teemat sekä alueelliset kehittämisperiaatteet. Satakuntaliiton kannanotot Satakuntaliitto kiittää Etelä-Pohjanmaan liittoa mahdollisuudesta antaa lausunto Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 luonnoksesta. Satakuntaliiton näkemyksen mukaan valmisteluvaiheen aineisto on kokonaisuutena kattava ja selkeä. Verkkosivuilla esillä ollut karttapalvelu on suureksi avuksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 luonnosta tarkastellessa. Satakunnassa on voimassa kaikki maankäyttömuodot käsittävä Satakunnan maakuntakaava (YM 2011/KHO 2013), maakunnallisesti merkittäviä tuulivoimatuotannon alueita käsittelevä Satakunnan vaihemaakuntakaava 1 (YM 2014/KHO 2016) ja turvetuotantoa, aurinkoenergian tuotantoa, terminaalitoimintojen alueita, kaupan teemaa sekä kulttuuriympäristöjä ja maisema-alueita käsittelevä Satakunnan vaihemaakuntakaava 2 (MV2019). Lisäksi Satakunnassa	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

on vireillä kaikki maankäyttömuodot kattavan Satakunnan maakuntakaavan 2050 laatiminen. Satakuntaliitto eteläisenä naapurimaakuntana kiinnittää Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 luonnosta koskevassa lausunnossaan huomiota erityisesti raja-alueen läheisyyteen sijoittuviin maankäyttöratkaisuihin ja vaikutusten arviointiin. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 selostuksen nykytilaa kuvaavassa osiossa todetaan, että lajiston uhanalaistumisen kehitys on maakunnassa huolestuttava ja vanhoja metsiä on maakunnassa hyvin vähän. Lisäksi osiossa todetaan, että luonnonympäristön kannalta merkittävää on myös luonnontilaisten soiden ja vesistöjen kehitys. Lisäksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 tavoitteissa viherrakenteen teeman osalta todetaan, että tavoitteena on parantaa luonnon monimuotoisuuden tilaa Etelä-Pohjanmaalla. Viherrakennetta koskevan teeman tavoitteena on edistää esimerkiksi suojelu- ja virkistysalueiden sekä yhtenäisten metsä- ja peltoalueiden kytkeytyneisyyttä sekä heikentyneiden elinympäristöjen ennallistamista. Satakuntaliiton pitää Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 tavoitteita hyvinä ja kokonaisuudessaan kannatettavina, mutta erityisesti viherrakenneteeman osalta kaavaluonnoksen suhteen ristiriitaisina. Satakunnan ja Etelä-Pohjanmaan maakuntien rajavyöhykkeen luonnon ydinalueiden ketjumainen muodostelma Suomenselällä on valtakunnan mittakaavassa merkittävä ekologinen yhteys. Alue on myös usean uhanalaisen lajin elinympäristö.	Merkitään tiedoksi.
---	----------------------------

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 taustaselvityksessä Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut selvityksessä on tunnistettu metsä- ja suoelinympäristöjen arvoluokituksen perusteella Suupohjan aluekokonaisuus, joka sijoittuu maakunnan eteläosiin. Kokonaisuus käsittää useita maakunnan rajat ylittäviä luonnon ydinalueita: Kauhaneva-Pohjankangas -ydinalue (ulottuu Karvian kunnan alueelle), Lauhanvuori-Siioninkeidas -ydinalue (ulottuu Kankaanpään kaupungin alueelle), Kauhaneva -Pohjankangas 2 -ydinalue (ulottuu Karvian ja Kankaanpään kuntien alueille), Stormossen-Peuranneva (ulottuu Merikarvian kunnan alueelle) ja Mustasaarenkeidas-Haapakeidas-Huidankeidas -ydinalue (ulottuu Kankaanpään ja Siikaisten kuntien alueelle).

Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut selvityksessä esiin nousseet ydinalueet on osoitettu Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa 2050 luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeinä alueina ja niiden väliset yhteydet viheryhteystarvemerkinällä. Suupohjan alue on osoitettu myös matkailun ja virkistystyksen kehittämisvyöhykkeeksi.

Voimassa olevassa Satakunnan maakuntakaavassa on maakunnan pohjoisrajalla sijaitseva Haapakeitaan erämainen suoaluekokonaisuus osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeänä alueena. Alue liittyy kiinteästi Etelä-Pohjanmaan Suupohjan aluekokonaisuuteen. Ylimaakunnalliseen kokonaisuuteen liittyy myös Mustasaarenkeitaan suoalue, joka on osoitettu Satakunnan maakuntakaavassa melutasoltaan hiljaisena

alueena sekä Pohjois-Satakunnan suo- ja metsäalue, joka on Satakunnan maakuntakaavassa osoitettu luontomatkailun kehittämisen kohdevyöhykkeenä. Laaja Satakunnan ja Etelä-Pohjanmaan maakuntien rajalla sijaitseva Satakunnan maakuntakaavassakin osoitettu Haapakeitaan aluekokonaisuus kuuluu Natura 2000-verkostoon (FI0200021). Ylimaakunnalliset ydinalueet ja niiden väliset ekologiset yhteydet on tunnistettu myös vireillä olevaa Satakunnan maakuntakaavaa 2050 varten laaditussa Satakunnan viherrakenneselvityksessä (Ahlman Group Oy, 2021. Satakunnan viherrakenneselvitys 2021. Satakuntaliitto. Raportteja 160/2021.) Satakuntaliitto kiinnittää huomiota Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa 2050 osittain luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeälle Mustasaarenkeidas-Haapakeidas-Huidankeidas -alueelle ja Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut selvityksessä esiin nousseelle ydinalueelle sijoittuvaan Piikkilänviidan tuulivoimaloiden alueeseen. Alue sijaitsee Haapakeitaan Natura 2000- alueen pohjoispuolella ja alueen toteuttamisesta saattaa Satakuntaliiton käsityksen mukaan heikentää merkittävästi niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 - verkostoon. Lisäksi alueelta tehdään säännöllisesti havaintoja mm. EU:n lintudirektiivin liitteessä 1 mainituista uhanalaisista petolinnuista. Satakuntaliiton näkemyksen mukaan Satakunnan ja Etelä- Pohjanmaan rajavyöhykkeelle sijoittuvalle valtakunnan mittakaavassa merkittävälle ekologisen vyöhykkeen alueelle ei tule osoittaa tuulivoimaloiden alueita. Tuulivoimaloiden alue pirstooaa luonnon ydinaluetta ja heikentää merkittävästi uhanlaisten lajien	Haapakeitaan Natura-alue on mukana parhaillaan lausunnoilla olevassa Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavojen tuulivoima-alueiden Natura-arvioinnissa. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen suunnittelumääräyksen mukaan alueiden suunnittelussa on huomioitava luontoympäristöön liittyvät arvot. Suunnittelumääräystä tarkistetaan kaavan ehdotusvaiheeseen. Lisäksi kaavaselostukseen lisätään tietoa siitä, miten lumo-alueen sijoittumista samalle
---	---

elinympäristöjä. Maakuntakaavan luonnoksessa osoitetulla Piikkilänviidan tuulivoimaloiden alueella on vaikutuksia myös Satakunnan maakunnan alueelle ulottuvalle luonnon ydinalueelle, sekä matkailuelinkeinolle ja virkistyskäytölle sekä Haapakeitaan Natura 2000-alueelle. Satakuntaliitto esittää, että Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 luonnoksesta tulee poistaa Piikkilänviidan tuulivoimaloiden alue tai sitä tulee merkittävästi supistaa etelän suunnasta. Tuulivoimaloiden alueiden vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 luonnoksessa ja Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ja vireillä olevien osayleiskaavojen tuulivoimaloiden alueiden ja niihin liittyvien sähkönsiirtoverkoston yhteisvaikutukset maakuntien rajavyöhykkeelle sijoittuvalle ekologiselle vyöhykkeelle, Natura 2000-verkoston, lintudirektiivin liitteessä 1 mainituille uhanalaisille lajeille sekä matkailuelinkeinoille ja virkistyskäytölle. Yhteisvaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös muut alueen elinympäristöjä muuttavat maankäyttömuodot, kuten laajat aurinkoenergian tuotantoon soveltuviksi arvioidut alueet sekä sähkönsiirtoon liittyvä voimajohtoverkosto, mikä myös pirstoo laajalti luonnon elinympäristöjä. Lisäksi Satakuntaliitto kiinnittää huomiota Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 luonnoksessa osoitettuun Hukankeidas-Kangasjärvi-Satakunta moottorikelkkailureittiin, mikä suuntautuu Satakunnan maakunnan alueelle Satakunnan maakuntakaavassa osoitetulle Mustasaarenkeitaan suon hiljaiselle alueelle ja sijoittuu Haapakeitaan Natura 2000 -verkoston kuuluvien suoalueiden välittömään läheisyyteen. Satakuntaliitto esittää	alueelle tuulivoimaloiden alueen kanssa tulee huomioida yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Alueilla korostuu, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida alueen luontoarvot paitsi paikallisesti, myös osana laajempaa yhtenäisten metsä- ja suoalueiden monimuotoista kokonaisuutta. Suunnittelussa on pyrittävä mm. voimalasijoittelulla sekä sähkönsiirron ja tiestön ratkaisulla välttämään luontoarvoihin ja niitä ylläpitäviin elinkeinoihin kohdistuvia haitallisia vaikutuksia, kuten elinympäristöjen pirstoutumista. Etelä-Pohjanmaan liitto tarkastelee tuulivoima-alueiden rajauksia kaavaehdotusvaiheeseen tehtyjen vaikutusten arviointien, taustaselvitysten, Natura-vaikutusten arvioinnin ja siitä saatavien lausuntojen kautta. Liitto myös hyödyntää mm. hankkeissa tuotettua tarkempaa selvitystietoa. Maakuntakaavan vaikutusten arvionitityö valmistuu ennen kaavan ehdotusvaihetta ja arviointiin sisältyy yhteisvaikutusten arviointia sekä ylimaakunnallisten vaikutusten arviointia. Moottorikelkkareittien kokonaisuutta tarkastellaan kaavaehdotusvaiheeseen.
---	--

moottorikelkkareitin poistamista kyseiseltä kohtaa ja linjauksen muuttamista siten, että Satakunnan maakuntakaavan ja Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen tavoitteet eivät vaarannu. Satakuntaliitto pitää hyvänä ratkaisuna, että kantatie 44 on osoitettu Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 luonnoksessa maantien, uusi tai merkittävästi parannettava -merkinnällä. Satakuntaliitto esittää Etelä-Pohjanmaan liitolle kiitokset kaavaprosessin kuluessa tehdystä hyvästä yhteistyöstä ja esittää Etelä-Pohjanmaan liitolle työneuvottelun järjestämistä liittyen erityisesti raja-alueen läheisyyteen sijoittuviin maankäyttöratkaisuihin ja vaikutusten arviointiin. Satakuntaliitolla ei ole Satakunnan maakuntakaavan, Satakunnan vaihemaakuntakaavan 1 eikä Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 nojalla Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 luonnoksesta muuta lausuttavaa.	Merkintään tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää yhteistyöstä ja järjestää työneuvottelun Satakuntaliiton kanssa.
--	---

Viranomaiset

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus	Vastine
Nähtävillä olevalla kokonaismaakuntakaavalla on tarkoitus korvata nykyinen vuoden 2005 kokonaismaakuntakaava ja aikaisemmin laaditut vaihemaakuntakaavat. Voimassa olevien maakuntakaavojen ajanmukaisuuden arvioinnissa on päädytty siihen, että maakuntakaavat ovat aluerajaukseltaan vanhentuneita (Isonkyrön kunta) eivätkä enää vastaa kaikilta osin muuttuneisiin haasteisiin.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

ELY-keskus on antanut maakuntakaavan valmisteluaineistosta/OAS 14.2.2022 lausuntonsa, jossa se on todennut aluerakenteen muutosten sekä maankäytön muutospaineiden johdosta kaavoitustyön aloittamista tarpeellisenä. Aiemmassa lausunnossaan ELY-keskus on todennut asettuvan teemoiltaan ja strategisuusperiaatteiltaan pitkälti laadittavana olevan kaavoitus- ja rakentamislain periaatteisiin. Valmisteluvaiheen aikana rakentamista ja alueidenkäyttöä koskeva lainsäädäntö on eriytynyt, mutta alueidenkäyttölakiin ei ainakaan vielä tässä vaiheessa ole esitetyt muutoksia, joilla olisi vaikutusta maakuntakaavan sisältöön ja ohjausvaikutukseen. Valmisteluvaihetta koskevassa lausunnossa katsottiin maakuntakaavan teemojen (aluerakenne, liikenne- ja teknisen huollon verkostot, viherrakenne, luonnonvarat ja energianhuolto sekä kulttuuriympäristö) ja niiden käsittelytavan vastaavan hyvin muuttuneita maankäytöllisiä paikallisia ja valtakunnallisia haasteita. Yhteenvetonaan ELY-keskus katsoi, että kaavoitusprosessi on OAS:ssa esitetty selkeästi ja perustellusti eikä hankkeen selvityspojan, vaikutusten arvioinnin ja/tai esitetyn vuorovaikutuksen osalta ole erityistä huomautettavaa. Luonnosvaiheessa osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa on päivitetty vähäisesti ja hankkeeseen on sisällytetty aurinkovoimahankkeita koskeva tarkastelu.	Merkitään tiedoksi.
--	----------------------------

täydentää kaavamerkinnoilla/symboleilla, joiden osalta rakentamisrajoitukset tulevat voimaan. <i>Alueidenkäyttö</i> Teema 1. Aluerakenne Aluerakenteen osalta maakuntakaavaluonnosta varten on laadittu Etelä-Pohjanmaan aluerakenneselvitys. (Etelä-Pohjanmaan liitto 2021), missä on tarkasteltu Etelä-Pohjanmaan aluerakenteen, väestön, työpaikkojen ja palvelujen alueellisen sijoittumisen kehitystä 2000-luvulla sekä muodostettu käsiteltyjen muutos elementtien perusteella elinvoimatarkastelu alueen tilasta. Yksittäisenä aluetarkasteluna on tehty kaupallinen erityisselvitys Roveksen alueen osalta (Roveksen kaupallinen selvitys 2023, FCG Oy), missä on käsitelty Seinäjoen Roveksen alueen kaupan ja maakuntakaavan mitoituksen nykytilannetta, uuden liiketilan lisätarvetta ja vyöhykkeen kehittämismahdollisuuksia. Muilta osin on tukeuduttu aiempiin aluekehitystä kuvaaviin selvityksiin, jotka on laadittu 2016-14. <i>Asuminen ja elinkeinovyöhykkeet</i> Kaavaratkaisu tukeutuu liiton vuosina 2016-2022 laatimiin strategioihin, rakennemalleihin/selvityksiin sekä Suomen ympäristökeskuksen paikkatietoaineistoon. Kaavaratkaisun vyöhyketarkastelussa on huomioitu alueen valtakunnallinen merkitys huoltovarmuuden, ruuantuotannon ja maatalouden osalta. Varsinaisten keskustaajamien lisäksi maakuntakaavassa on osoitettu 49 merkittävintä yli 200 as. erillistä kyläaluetta, joilla	
--	--

sijainnin, työpaikkojen ja palveluiden osalta on alueellista merkitystä ja kehityspotentiaalia. ELY-keskus pitää merkintää peruteltuna Etelä-Pohjanmaan alue- ja palvelurakenteen kehittämisen kannalta.	Merkitään tiedoksi.
ELY-keskus pitää alueellisessa mielessä erityisen tärkeänä maakuntakaavaluonnoksessa osoitettua Seinäjoki-Vaasa kehittämisvyöhykettä kahden maakunnan ja maakuntakeskuksen välisenä kehitettävänä alueena, johon liittyy merkittäviä asioinnin, pendelöinnin, liikenteen, elinkeinotoiminnan ja alueiden välisen yhteistyön mahdollisuuksia. Vyöhyke päättyy Maakuntarajalla olevaan Tervajoen kyläalueeseen, jonka osalta on sovittu Ympäristöministeriön ja liittojen kanssa käytyjen neuvottelujen pohjalta käyttää yhtenäistä ja samasanaista kmt-merkintää. Tervajoen osalta kuntakaavoituksessa määritellään tarkemmin liikerakentamisoikeuden 50 000 k-m² jakautuminen kuntien kesken.	Merkitään tiedoksi.
<i>Kaupalliset palvelut</i> Kaupallisten palveluiden mitoituksen osalta maakuntakaavaluonnos tukeutuu pitkälti vaihemaakuntakaavalleen (2016) ja vuonna 2020 hyväksyttyyn kaupan ja keskustatoimintojen vaihekaavamuutokseen. Luonnoksessa on kuitenkin Lapuan kohdemerkintä muutettu 2,2 km²:n keskustatoimintojen alueeksi ja laajennettu Seinäjoen keskustatoimintojen aluetta vajaalla neliökilometrillä Päivölän alueella. Samassa yhteydessä Seinäjoen Roveksen alueen kaupallisen vyöhykkeen aluetta on supistettu Kivistöntien varrella. Koska alueen rakennusoikeus on kuitenkin säilytetty vaihekaavan	

mukaisena (100 000 km²) muutos mahdollistaa uuden Kuortaneentien vastaisen rajauksen merkittävän lisärakentamisen.

ELY-keskus katsoo, että Roveksen kaupallisessa tarkastelussa ei ole huomioitu riittävän laajasti kaupallisen potentiaalin kehittymistä Seinäjoella ja ko. laajennusalueilla. Selvityksestä puuttuu muun muassa arvio verkkokaupan kehityksestä ja sen vaikutuksista perinteisiin kauppapaikkoihin. Verkkokaupan osuuden tarkastelu on kaupan laajentumistarpeen kannalta erityisen tärkeää, koska se on muuttanut merkittävästi kuluttajien ostokäyttäytymistä varsinkin erikoiskaupan osalta.

ELY:n näkemyksen mukaan maakuntakaavan tavoitevuosi sisältää kaupan kehittämisen kannalta merkittäviä epävarmuustekijöitä ja Seinäjoen keskustatoimintojen aluerajaus on jo voimassa olevassa maakuntakaavassa aluerajausmerkinnän sisällön kannalta liian suuri minkä takia sitä ei tule maakuntakaavatyön yhteydessä laajentaa alueellisesti tai Roveksen kaupallista vyöhykettä manipuloimalla, ellei muutostarvetta voida perustella laajemmalla kaupan selvityksellä.

Roveksen kaupalliseen vyöhykkeeseen liittyen on järjestetty kaksi neuvottelua ELY-keskuksen, ympäristöministeriön, Seinäjoen kaupungin sekä Etelä-Pohjanmaan liiton kesken. Roveksen kaupallisessa selvityksessä on huomioitu Seinäjoen ja ko.laajennusalueen potentiaalin kehittyminen niin, että Seinäjoen kaupallisena vaikutusalueena on tarkasteltu Etelä-Pohjanmaan maakunnan aluetta. Vaikutusalue on Seinäjoen markkina-alue, jolta suuntautuu asiointeja Seinäjoen kaupallisiin palveluihin. Seinäjoen markkina-alueita rajaavat pohjoisessa Kokkolan ja Pietarsaaren markkina-alueet, etelässä Tampereen ja Porin markkina-alueet, lännessä Vaasan markkina-alue ja idässä Jyväskylän markkina-alue. Markkina-alueen lisäksi kaupallisten palvelujen nykytilannetta ja kehitysnäkymiä on tarkasteltu myös Seinäjoen kaupungin tasolla. Keskeiset tunnusluvut eli arvio ostovoiman ja liiketilatarpeen kehityksestä sekä liiketilan lisätarve on raportissa esitetty sekä Seinäjoen kaupungin että koko Etelä-Pohjanmaan osalta vuosille 2030, 2040 ja 2050 (s. 3-6, Roveksen kaupallinen selvitys). Roveksen kaupallisen vyöhykkeen asema Seinäjoen kaupan palveluverkossa on myös käsitelty raportissa ja vaikutukset kaupan palveluverkon kehitykseen arvioitu (s. 16-17). Arviota verkkokaupan kehittymisestä on myös käsitelty

Teema 2. Liikenne ja teknisen huollon verkostot <i>Liikennejärjestelmä ja tiestö</i> Kokonaismaakuntakaavan liikennejärjestelmä perustuu suurelta osin vaihekaava II:ssa esitettyyn ratkaisuun, jota on raide ja kevyenliikenteen yhteystarpeiltaan jonkin verran muokattu. Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma (Liikenne 12), Länsi- Suomen liikennestrategia ja Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma ohjaavat maakuntakaavan liikenneteemaa. Nämä on myös huomioitu hyvin maakuntakaavan laadinnassa. Liikenteen merkinnät perustuvat selvityksiin ja suunnitelmiin, jotka on tehty tai joita on käsitelty yhteistyössä ELY-	kokouksissa ja todettu aiheeseen liittyvä tutkimustiedon puute. Eräissä muissa kaupallisissa selvityksissä on arvioitu verkkokaupan vähentävän kaupan liiketilatarvetta -10 %. Vaikutus Roveksen mitoituslaskelmiin todettiin kuitenkin kokonaisuuteen nähden vähäiseksi. Roveksen kaupallisen vyöhykkeen merkintää kehitetään kaavaehdotusvaiheeseen työneuvottelujen mukaisena eli säilyttämällä Seinäjoen keskustatoimintojen alueen rajaus voimassa olevan kaavan mukaisena ja osoittamalla 158 000 k-m2 mitoitus Roveksen vyöhykkeelle selvityksen mukaisesti. Suunnittelumääräystä kehitetään kaavaehdotusvaiheeseen niin että uusia seudullisesti merkittäviä päivittäistavarakauppoja tai merkittävää keskustahakuista erikoiskauppaa vyöhykkeelle ei voi sijoittaa. Merkitään tiedoksi.
--	---

keskuksen liikennevastuualueen kanssa. ELY-keskus näkee merkinnät hyvinä seuraavin huomioin: Kaavakartalta ja -selostuksesta puuttuu kaksi olemassa olevaa eritasoliittymää: Kellokorven eritasoliittymä Alavudella sekä Luopajärven eritasoliittymä Kurikan Jalasjärvellä. Lisäksi kaavaselistuksessa mainittu kt 67 Valtionkadun eritasoliittymä (Itikan eritasoliittymän ja rautatiesillan välinen eritasoliittymä) ei ilmeisesti näy kaavakartalla. Kaavaselistuksessa viitataan kantatien 44 yleissuunnitelmaan. Olemassa oleva suunnitelma on kuitenkin esisuunnitelma (toimenpideselvitys). Kaavassa valtatie 3 Kurikan Tuiskulan kohdalla on esitetty kaksiajorataisena tienä. Merkintä pohjautuu vuonna 2015 laadittuun selvitykseen Valtatie 3 Tampere-Vaasa: Palvelutasolähtöinen kehityskäytäväselvitys. Tien liikennemäärät eivät kuitenkaan ole kasvaneet ennustetulla tavalla. ELY-keskus ei sulje pois kaksiajorataista tietä pitkän aikavälin tavoitetasona, mutta katsoo, että ensimmäisessä vaiheessa tietä kannattaa kehittää yksiajorataisena maantienä mm. toteuttamalla tarvittavia liittymäjärjestelyjä (merkittävä parantaminen), minkä on hyvä näkyä myös kaavamääräyksissä.	Lisätään merkinnät lausunnon mukaisesti. Tarkennetaan kuvaus lausunnon mukaisesti. Liikennemäärä (2022) on noin 7000 ajon./vuorokausi (suurin pudotus liikennemäärissä tapahtui koronapandemian aikana). Kehityskäytäväselvityksen valmistumisen aikaan liikennemäärä on ollut noin 8000 ajon./vuorokausi. Mikäli Suupohjan radan ylläpito lakkautetaan ja liikennöinti sen vuoksi päättyy, ja Kaskisten puutuotetehdas aloittaa, tulee erityisesti raskaan liikenteen määrä nousemaan kantatiellä. Samoin liikennemääriin tulee toteutuessaan vaikuttamaan GigaVaasa -hanke. Hankkeiden mahdollisesti käynnistyessä liikennemäärän kehitystä on syytä tarkkailla ja valita kehittämistoimenpiteiden laatu ja mitoitus tilanteen mukaan.
--	---

Vaikutusten arvioinnin osalta on hyvä huomioida, että liikenne on johdettua kysyntää. Maakuntakaavalla voidaan vaikuttaa väylien kehittämisen lisäksi erityisesti liikenteen kysyntään toimintojen sijoittelulla eli aluerakenteella. Tästä syystä ehdotusvaiheessa kaavan vaikutusten arvioinnissa olisi hyvä tarkastella kaavalla osoitettavan aluerakennepokokonaisuuden vaikutusta liikennejärjestelmän keskeisiin tavoitteisiin (L12 ja Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma), erityisesti kestävyystavoitteen osalta. Lisäksi ELY-keskus muistuttaa, että käynnissä olevat suunnitelmat vt 19 Seinäjoki-Lapua ja vt 18 parantaminen Seinäjoen keskustan kohdalla määrittelevät valtatie tavoitetason kyseisillä yhteysväleillä. Nämä tulee huomioida kaavan ehdotusvaiheessa. Rengonharjun lentokentän ja rautatie yhteystarvemerkinä edellyttää tarkempia selvityksiä liikenteen ja lentokenttäkapasiteetin kasvusta.	Vaikutusten arviointia täydennetään ehdotuksen mukaisesti. Osana maakuntakaavaprosessia laaditaan vaikutusten arviointi maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti, jossa mm. peilataan kaavamerkintöjen ja kaavan teemojen vaikutuksia kaavan tavoitteisiin sekä olemassa oleviin strategioihin ja suunnitelmiin. Kaavan eri teemojen välisiä vaikutuksia arvioidaan myös yleisellä tasolla, mutta tarkkojen vaikutusketjujen muodostaminen on erittäin haastavaa. Maakuntakaavassa ei esimerkiksi määrätä yksityiskohtaisesti taajamatoimintojen tai teollisuus- tai varastotoimintojen alueille sijoittuvista toiminnoista ja sen myötä syntyvistä liikenteellisistä vaikutuksista. Käynnissä olevien tiesuunnitelmien ratkaisut huomioidaan kaavaehdotusvaiheeseen, mikäli ne ovat tiedossa ennen kaavaehdotuksen maakuntahallituskäsittelyä. Rengonharjun lentokentän ja rautatien yhteystarvemerkinään täydennetään lähtötietoja niiltä osin, kun niitä on saatavissa. Yhteystarvemerkinä perustuu tunnistettuihin tulevaisuusskenaarioihin ja sillä on tarkoitus ilmaista tarve varautua mahdollisiin tuleviin,
--	---

<i>Teknisen huollon verkostot</i> <i>Vesihuolto</i> Kaavaselostuksessa on todettu, että Etelä-Pohjanmaan vesijohto verkko on melko kattava, eikä viemäriverkostoakaan tarvitse enää juurikaan laajentaa. Myös tarvittavista jätevedenpuhdistamoista ja vedenottamoistakin ainakin suurin osa on jo toteutettu. Jätevesien käsittelyä on saatu tehostettua keskittämällä puhdistustoimintaa tehokkaampiin yksiköihin. Vireillä olevista hankkeita tuodaan esille Kurikan syväpohjavesihanke, jonka yhteydessä selvitetään pohjavesien käyttöönottoa Vaasan ja Kurikan kaupunkien tarpeisiin. Hankkeen vaikutusalueella Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla on 150 000 asukasta sekä elintarviketuotantoa, joka tarvitsee runsaasti talousvettä. <i>Sähkönsiirto</i> Maakuntakaavaan on osoitettu uusina voimajohtoyhteyksinä ne voimajohdot, joiden linjaus on valittu YVA-menettelyn tai muun suunnittelun perusteella. Muut uudet yhteydet on merkitty maakuntakaavaan yhteystarpeena, jonka sijainti määritellään tarkemmassa lupamenettelyssä. ELY-keskus toteaa, että alueella on kuitenkin vireillä merkittäviä hankkeita kantaverkon kapasiteetin nostamiseksi vastaamaan	erityisesti logistisiin tarpeisiin. Lentoliikenteen kehityksen myötä Rengonharjun lentokentälle on mahdollista toteuttaa erilaisia kestäviä lentorahtipalveluita, joita tukemaan sopivat kestävät maakuljetusmuodot. Myös alueellisen raideliikenteen ja lentoliikenteen yhdistäminen on mahdollista suhteellisen pienin infrainvestoinnein. Merkittään tiedoksi. Suunnittelumääräystä kehitetään niin, että haitalliset
--	---

uusiutuvan energian syöttötarpeita. Vaikka hankkeiden yhteydessä tukeuduttaisiin vanhoihin johtokäytäviin niiden leveys saattaa kasvaa merkittävästi, millä on merkittäviä maisemallisia vaikutuksia ja leveät käytävät voivat aiheuttaa myös ylipääsemättömiä lajikohtaisia estevaikutuksia. Kantaverkon lisäksi vireillä olevat uudet tuulivoima-alueet edellyttävät uusia yhteystarpeita kantaverkkoon. Maakuntakaavassa tulee antaa tarkempia ja velvoittavampia määräyksiä ko. verkostojen toteutuksen osalta. Teema 3. Viherrakenne Kokonaisuutenaan maakunnallista viherrakennetta on kaavahankkeen yhteydessä käsitelty selvitysten osalta laajasti ja alueiden merkitys hyvinvoinnin ja maakunnan houkuttelevuuden osalta on ymmärretty hyvin. Viherrakenteeseen liittyvät teemat ja tavoitteet ovat kuitenkin usein ristiriitaisia muiden perinteisten vahvojen maankäyttötavoitteiden kanssa ja niiden keskinäinen sovittaminen kokonaismaakuntakaavassa on vaikeaa. ELY-keskuksen lausunnossa otetaan erikseen kantaa suoalueisiin osana maakuntakaavan luonnonvarat ja energiahuoltoteemaa, mutta alueet nähdään myös tärkeänä osana maakunnallista viherrakennetta. Tämän osalta ELY-keskus näkee luonnoksen puutteena, ettei Soidensuojelun täydennys ehdotuskohteita esitetä merkittäväksi maakuntakaavaan. Maakuntastrategian eräänä tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttäminen, johon Suomi	vaikutukset ihmisille ja ympäristölle jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Maakuntakaavassa ei osoiteta luonnonsuojelualueen aluevarausmerkinnällä soidensuojelun täydennys ehdotuksen mukaisia kohteita, elleivät ne sisälly luonnonsuojelulailla perustettuihin tai perustettavaksi tarkoitettuihin alueisiin tai suojelualueen merkintään. Ennen kaavan ehdotusvaihetta tarkistetaan, että kaavassa ei osoiteta täydennys ehdotuksen kohteille sellaista maankäyttöä, joka uhkasi alueiden arvoja. (Ks. maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymä yleisvastine)
--	---

on sitoutunut. Tämä tarkoittaa suojelupinta-alan merkittävää kasvattamisesta EU-jäsenmaissa vuoteen 2030 mennessä ja tämä tavoite tullaan myös huomioimaan valmisteilla olevassa kansallisessa luonnon monimuotoisuusstrategiassa. On oletettavaa, että suojelua pyritään tulevaisuudessa edistämään nimenomaan luonnonarvoiltaan arvokkaiksi tiedetyillä alueilla, kuten soidensuojelun täydennysehdotuskohteilla. Ottaen huomioon Etelä-Pohjanmaan asema suovaltaisena maakuntana, sen tulisi esiintyä Suomessa edelläkävijänä suoluonnon huomioon ottamisessa, ei vain soiden taloudellisessa hyödyntämisessä. Soidensuojelun täydennysehdotuskohteet tulee merkitä maakuntakaavaan näiden soiden luonnonarvoja osoittavalla merkinnällä. ELY-keskus haluaa nostaa ehdotusvaiheessa käsiteltäviksi seuraavia yksittäisiä täydennystarpeita, jotka olisi hyvä huomioida jatkotyöskentelyssä: Valtakunnallisesti merkittävälle UNESCO Geopark -alueelle on tarpeen antaa suunnittelumääräykset retkeily- ja luontokohteiden sekä reittien huomioimisesta alueelle sijoittuvien tuulivoimala-alueiden osalta siten, että nykyisten reittien ja kohteiden alueella ympäristössä sovelletaan suojelu- ja virkistysalueille osoitettuja meluarvoja. Tuulivoimahankkeiden YVA-menettelyssä on muutoinkin huomioitava kestävän matkailun edistäminen ja kuntakaavoituksessa on osoitettava tarpeelliset uudet yhteysreitit sekä maakuntakaavassa osoitetut ulkoilu-, kelkkailu- ja muut reitit ja yhteystarpeet.	Selvitetään Geopark-alueen huomioimista maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueiden merkintöjen yhteydessä.
--	---

Ilmajoen ja Seinäjoen rajalla olevan Kyrkösjärven ja sen ympäristön hyödyntäminen ympärivuotiseen ulkoiluun ja retkeilyyn on tarpeen turvata seudullisesti merkittävällä ulkoilureittimerkinnällä. Tämä edistäisi osaltaan virallisen ulkoilureitin perustamista. Viheryhteystarpeiden täydentäminen esim. Hirvijärven ja läheisten SL-alueiden kautta. Maakuntakaavaslostuksessa tulee tarkemmin arvioida esitettyjen tuulivoima-alueiden ja muun laajentuneen maankäytön vaikutukset nk. hiljaisten luontoalueiden osalta. Teema 4. Luonnonvarat ja energiatuotanto Kaavaslostuksessa on todettu, että maakuntakaavassa osoitetaan kaavan tavoitteiden mukaisesti merkintöjä, joilla pyritään luonnonvarojen kestäväan käyttöön sekä bio- ja kiertotalouden edistämiseen. Maakuntakaavaratkaisu mahdollistaa myös laajan päästöttömän energiantuotannon. Luonnonvaroja ja	Kyrkösjärven ympärille merkitään ohjeellinen ulkoilureitti maakuntakaavaehdotukseen, sillä Seinäjoen kaupunki ja Ilmajoen kunta ovat lähteneet edistämään virallisen ulkoilureitin perustamista alueelle. Hirvijärven alueelle on maakuntakaavassa osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen (lumo) merkintä. Maakuntakaavassa lumo-alueet ja viheryhteystarpeet muodostavat alueellisella tasolla maakunnan ekologisen verkoston. Hirvijärven lumo-alue on merkittävä viheryhteyksien solmukohta, joka tulee maakuntaliiton näkemyksen mukaan paremmin esiin lumo-alueen merkinnällä, koska viheryhteystarpeita alueella risteää alueellisenkin tason tarkastelussa useita. Vaikutusten arviointia täydennetään ehdotuksen mukaisesti.
--	---

energiantuotantoa koskevat merkinnät perustuvat selostuksen mukaan laajoihin taustaselvityksiin, joiden avulla kaavaratkaisu ja sen vaikutukset on pyritty arvioimaan ja välttämään merkittäviä haitallisia vaikutuksia. <i>Vedenhankintaan ja pohjavesi</i> Vedenhankintaa ja pohjavesiä koskevassa osiossa on kuvauksia ja määräyksiä, joita tulisi tarkentaa seuraavilta osin: Kaavamerkinnät ja -määräykset sekä kohdeluettelo -dokumentti: Sivu 36, pohjavesialueet: • Pohjavesialuumerkinnän selite TÄRKEÄ VEDENHANKINTAAN SOVELTUVA POHJAVESIALUE tulee muuttaa muotoon TÄRKEÄ TAI MUU VEDENHANKINTAKÄYTTÖÖN SOVELTUVA POHJAVESIALUE, koska merkinnällä on osoitettu sekä tärkeät (luokka 1) että muut vedenhankintakäyttöön soveltuvat (luokka 2) pohjavesialueet. • Vastaava muutos tulee tehdä myös sivulle 78. • Kohdeluettelon ajantasaisuus tulee tarkistaa pohjavesialueiden osalta. Selostusta koskevat tarkennukset sivut 136–138, pohjavesialueet: • Merkinnän selite tulee korjata muotoon Tärkeä tai muu vedenhankintakäyttöön soveltuva pohjavesialue. Vastaava korjaus tulee tehdä muihinkin kohtiin, joissa samaa ilmaisua on käytetty, sekä liitteeseen 1. • Pohjavesialueiden luokkana tulee luokkien 1 ja 2 lisäksi mainita myös E-luokka. Sitä voidaan käyttää yhdessä 1- ja	Muutetaan merkinnän nimi muotoon "Tärkeä tai muu vedenhankintakäyttöön soveltuva pohjavesialue". Lisätään kaavaselostukseen maininta pohjavesiluokasta E. Lisäksi päivitetään pohjavesialueiden aineisto vastaamaan ehdotusvaiheen mukaista tilannetta ja korjataan alueisiin liittyvät lukumäärätiedot.
--	---

2-luokan merkinnän kanssa, ja Etelä-Pohjanmaalla on sekä 1E- että 2E-luokan pohjavesialueita. • Kaavaratkaisua koskevassa osuudessa on esitetty useita pohjavesialueiden lukumääriä ja luvut ovat keskenään ristiriitaisia. Lukujen eroavaisuuksia ei selitetä. ELY-keskus ehdottaa, että asian voisi ilmaista esimerkiksi seuraavasti: Etelä-Pohjanmaalla on XXX pohjavesialuetta, joista XXX kuuluu luokkaan 1 tai 1E ja XXX luokkaan 2 tai 2E. Maakuntakaavassa osoitetaan aluemaiset pohjavesialueet, joista XXX kuuluu luokkaan 1 tai 1E ja XXX luokkaan 2 tai 2E. Pistemäisiä pohjavesialueita ei osoiteta maakuntakaavassa." • Pohjavesialueiden lukumäärä on tarkistettava ehdotusvaiheessa silloisen tilanteen mukaiseksi. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus tekee pohjavesialueiden rajauksiin ja luokkiin muutoksia, jos niihin olennaisesti vaikuttava tieto sitä edellyttää (laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä 1299/2004, 10 c §). Myös pohjavesialueiden poistuminen luokituksesta on mahdollista, jos alue ei enää täytä lain mukaista pohjavesialueen määritelmää. Pohjavesialueiden paikkatietoaineisto on ehdotusvaiheessa päivitettävä ajantasaiseksi. Maakuntakaavassa on lisäksi esitetty joitain nykytilanteeseen perustuvia aluevarauksia, jotka ovat ristiriidassa alueiden suojavarauksien kanssa. Näiden osalta tulisi harkita merkinnän poistamista tai sitä koskevia erityismääräyksiä: • Ukkokankaan teollisuusalue pohjavesialueella • Torakan ampumarata pohjavesialueella	Tarkistetaan pohjavesialueilla olevat merkinnät ja lisätään erityismääräyksiä tarpeen mukaisesti.
---	--

- Murronnevan moottoriurheilurata Hauta-Ahokankaan pohjavesialueella
- Soinin teollisuusalue Lintuharjun pohjavesialueen tuntumassa
- Ylihärman teollisuusalue Pöyhösenkankaan pohjavesialueella

Kallioperä, soranotto ja geologia

Selostuksen kaavaratkaisu perustuu Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen sekä Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan liittojen POSKI-hankkeeseen (2021–2023), jossa tarkistettiin aiemman POSKI-hankkeen maa- ja kalliokiviainesten ottoon määriteltyjen, mutta vielä laajasti maa-ainesten otolle avaamattomien alueiden nykytila ja luokittelu. Esitettyihin määräyksiin ja rajauksiin ei tässä vaiheessa ole huomautettavaa.

Tuulivoima ja uusiutuva energia

Maakuntakaavalla ohjattavista teemoista ehkä merkittävin ja nopeiten suoraan rakentamista toteuttavaan kaavoitukseen johtava maankäyttömuoto on tuulivoimarakentaminen.

Kaavaluonnoksessa on esitetty voimassa olevan maakuntakaavan tuulivoima-alueiden lisäksi 28 uutta tuulivoimatuotantoon soveltuvaa aluetta (yht.45), joiden aluevaraus on yhteensä noin. 721 km².

ELY-keskus pitää perusteltuna, että luonnoksessa on huomioitu tuulivoimayksiköiden tehollinen ja mitoituksellinen kehittyminen pudottamalla seudullisesti merkittävän tuulivoima-alueen koko 7

Merkitään tiedoksi. Kaavaehdotusvaiheessa seudullisuuden raja säilytetään 7 voimalassa.

laitokseen, mikä vastaa nykytekniikan mukaisten myllyjen YVAuksen mukaista min. 45 MW tehoa. Esitettyjen tuulivoimavarausten osalta ELY-keskus toteaa, että YVA ja yleiskaavakäsittelyyn on jo tuotu hankkeita lähes kaikilta maakuntakaavaluonnoksen tuulivoimaselvityksen mukaisilta uusilta alueilta. Luonnoksen pinta-alalisäys voimassa olevaan maakuntakaavaan nähden on yli 100%. Suojeltavien petolintujen osalta näiden alueiden täysimääräinen toteutuminen kohdistaisi muun muassa tämän lajiston säilymiselle kestävämmän paineen, mikä joudutaan huomioimaan alueiden tarkemmassa suunnittelussa. Luonnoksessa on osoitettu joitain ekologisia yhteyksiä laajojen tuulivoima- alueiden läpi, mutta niiden osalta ei ole annettu tarkempia määräyksiä, siitä miten "ekologinen käytävä" on toteutettava. Ekologista yhtenäisyyttä vaarantaa myös laitosalueiden johtokäytävät, joiden toteutuksen osalta maakuntakaavaa ja sen ohjeistusta on myös syytä tarkentaa.	Lisätään kaavaselostukseen tietoa, miten viheryhteystarpeiden ja luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden merkinnät voidaan huomioida tuulivoima-alueiden suunnittelussa. Suunnittelumääräysten mukaan alueiden suunnittelussa on huomioitava luontoympäristöön liittyvät arvot. Tämä tarkoittaa esimerkiksi alueelle sijoittuvassa tuulivoimahankkeessa sitä, että suunnittelussa on huomioitava alueen merkitys osana laajempaa yhtenäisten metsä- ja suoalueiden monimuotoista kokonaisuutta. Suunnittelussa on pyrittävä mm. voimalasijoittelulla sekä sähkönsiirron ja tiestön ratkaisuilla välttämään luontoarvoihin ja niitä ylläpitäviin elinkeinoihin kohdistuvia haitallisia vaikutuksia, kuten elinympäristöjen pirstoutumista. (Ks. maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymä yleisvastine)
--	--

Esitetyt tuulivoimaloiden alueet perustuvat maakuntakaavaa varten laadittuihin tuulivoimaselvityksiin (FCG 2022a) ja sen lisäselvityksiin. Maakuntakaavaluonnoksessa 14 alueelle on annettu luontoperusteisia huomioita ja yhdeksälle alueelle maisemavaikutuksiin perustuvia suunnittelumääräyksiä. <i>Sosiaaliset ja kulttuuriympäristöön liittyvät vaikutukset</i> Tuulivoimatuotannon suorat vaikutukset koskevat varsinaisten tuotantoalueiden mitattavissa olevia melu- ja välkevaikutuksia. Näiden lisäksi alueilla on etäisyydestä ja peitevaikutuksesta riippuvia alueiden koettuun viihtyisyyteen ja kulttuuriympäristöön liittyviä maisemavaikutuksia. Asumisviihtyisyyden osalta tulee pyrkiä ratkaisuihin, missä asutuksen ympärillä on riittävän laaja ja yhtenäinen myllystä vapaita näkemäsektori ja kulttuuriympäristöjen osalta etäisyydet voimala-alueisiin on pidettävä riittävän suurina. Alueita ei myöskään saa sijoittaa yleisten lähivirkistys/matkailualueiden läheisyyteen.	Merkintöjen suunnittelumääräyksissä ei ole annettu ohjeita päällekkäisten merkintöjen yhteensovittamisen tulkintaan. Näitä avataan tarvittaessa kaavaratkaisun kuvauksessa. Tuulivoiman maisemavaikutuksia on selvitetty maakuntakaavassa erillisellä maisemaselvityksellä. Selvityksen perusteella joillekin tuulivoimaloiden alueille on annettu aluekohtainen suunnittelumääräys maisemavaikutusten huomioimisesta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Maakuntakaavan taustalla olevassa tuulivoimaselvityksessä on käytetty 1,5 km etäisyysvyöhykkeitä suhteessa vakituiseen ja loma-asutukseen analysoitaessa potentiaalisia tuulivoima-alueita.
---	---

Energiatuotannon luontovaikutukset

Luontovaikutusten osalta ELY-keskus tarkastelee maakuntakaavaluonnoksessa esitettyjen tuulivoima-alueiden vaikutuksia lajikohtaisesti. Erityisesti suurten petolintujen ja metsäpeuran on todettu olevan herkkiä tuulivoiman vaikutuksille.

Maakotka

Selvityksessä esitetään reviirikohtaisesti potentiaalisten tuulivoima-alueiden aiheuttama laskennallinen merkittävyyden raja. ELY-keskus toteaa, että tuulivoima-alueiden vaikutuksia maakotkaan tulee tarkastella reviirikohtaisesti.

Vaikka rajauksia on tarkennettu maakuntakaavan valmisteluvaiheessa ja vaikutuksia on pyritty tätä kautta lieventämään, ei Napalankallioiden tuulivoima-alue (7) ole todennäköisesti toteuttamiskelpoinen johtuen Peränevan maakotkareviirille aiheutuvista vaikutuksista. Myös läheisen Pauhusaaren (14) tuulivoima-alueen rajausta on syytä tarkastella maakotkan kannalta. Maakuntakaavan suunnittelumääräyksiin on kirjattu kyseiselle alueelle vaatimus suurten petolintujen reviirin huomioimisesta jatkosuunnittelussa.

Vaikutuksia on tarkasteltu tuulivoima-alueiden petolintuselvityksessä reviirikohtaisesti.

Alueilla on käynnissä tuulivoimahanke, jossa laaditaan YVA ja tarkemmat selvitykset suunniteltujen tuulivoimaloiden vaikutuksesta petolintuihin. Maakuntakaavassa huomioidaan tarkempien selvitysten tulokset ja rajataan tarvittaessa maakuntakaavan aluetta niiden perusteella.

Maakuntakaavan tuulivoima-alueiden Natura-arviointi (kuultavana):

“Maakotkan osalta vaikutusten merkittävyys on ilman lievennystoimenpiteitä erittäin suuri.

Lievennystoimenpiteenä Tv-alueille 7 ja 14 annetaan suunnittelumääräys maakotkavaikutusten arvioimiseksi yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.”

Arvioinnin perusteella kaavaluonnoksessa on alueille annettu suunnittelumääräykset:

Vastaava rajauksen tarkastelu ja suunnittelumääräys tulee olla myös muilla selvityksen perusteella maakotkareviirien kannalta kriittisesti sijoittuvilla tuulivoima-alueilla, kuten 3 Aitakangas, 9 Peurainneva, 13 Talpakanräme, 21 Piikkilänviita, 34 Kimpilamminkangas, 36 Harjaneva, 9979 Ilvesneva, 9983 Savonneva, 9985 Korkeamaa, 9990 Kulmasaarenmäki ja 9992 Vöyrinkangas. Suunnittelumääräys löytyykin kaavaluonnoksesta edellä mainituilta alueilta. Osalle maakotkareviireistä on jo vireillä tuulivoimahankkeita ja maakotkia on pystytty myös varustamaan satelliittiseurantalaitteistolla. Tämä antaa merkittävää tietoa maakotkan käyttäytymisestä reviirillään ja täydentää mallinnuksen antamaa tietoa. Merikotka Yleisesti ottaen Etelä-Pohjanmaan merikotkakanta ei vielä ole	Tuulivoimaloiden alueen 14 (Pauhusaari) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todettujen suurten petolintujen reviireihin... Tuulivoimaloiden alueen 7 (Napalankalliot) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todettujen suurten petolintujen reviireihin.
---	--

kovin vankka, vaikka todennäköisesti kanta jatkaa kasvuaan ja uusia reviierejä syntyy erityisesti suurten järvien alueelle. Esitetyt tuulivoima-alueet eivät juuri uhkaa Etelä-Pohjanmaan merikotkapopulaatiota, mutta vaikutuksia saattaa aiheutua hankkeiden toteutuessa myös Pohjanmaan alueella pesiville merikotkille. Tietyillä reviiereillä jo rakennetut tuulivoimalat ylittävät reviiirikohtaiset riskirajat. Maakuntakaavaluonnoksessa esitetyt suunnittelumääräykset tiettyjen tuulivoima-alueiden kohdalla ovat täten perusteltuja. Luonnonsuojeluyksikkö huomauttaa, että suuria petolintuja koskevan tuulivoimaselvityksen laadinnan jälkeen on havaittu uusi merikotkan pesintä Haapikankaan (9993) itäpuolella Närpiössä. Pesä on tuottanut poikasia kesällä 2022. Kyseessä on todennäköisesti uusi reviiiri, jonka vaikutukset 9993 Haapikankaan ja 9978 Paskoonharjun tuulivoima-alueisiin on hyvä selvittää ennen kaavaehdotusta. Sääksi Sääksen tiedossa olevien pesäpuiden ja reviiirien kannalta huomionarvoisimmat tuulivoima-alueet on huomioitu suunnittelumääräyksin. ELY-keskus huomauttaa, että vireillä olevan tuulivoimahankkeen alustavien seurantojen perusteella Hietikonnevan (5) tuulivoima-alueen suunnittelumääräykseen on syytä lisätä maininta suuren petolinnun reviiirin huomioimisesta. Alueella on havaittu viitteitä joko sääksen pesimisestä kyseisellä tuulivoima-alueella, tai pesimäaikaisten saalistuslentoireitin sijoittumisesta kyseiselle tuulivoima-alueelle.	Merkitään tiedoksi. Paskoonharjun tuulivoima-alue jo tuotannossa (21 voimalaa). Käydään ELY-keskuksen kanssa keskustelua siitä, miten uusi reviiiri tulee huomioida maakuntakaavassa. Täydennetään suunnittelumääräystä lausunnossa esitetyn mukaisesti.
---	---

Metsäpeura

Tuulivoimalla voidaan ennakkoon arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia erityisesti linnustoon, mutta myös luonnonsuojelun kannalta erittäin merkittävään metsäpeuraan (*Rangifer tarandus fennicus*). Suomenselän metsäpeurapopulaation voidaan katsoa olevan ainoa elinvoimainen metsäpeurakanta koko maailmassa. Tällöin korostuu lajin huomioiminen kaikessa suunnittelussa ja alueiden käyttöä muuttavissa hankkeissa niin Etelä-Pohjanmaalla, kuin muualla Suomenselän alueella.

Kuten Pohjalaismaakuntien tuulivoimaselvityksen yhteisvaikutusten arvioinnissa todetaan, tuulivoimapuistojen vaikutuksia metsäpeuraan ei ole vielä tieteellisesti tutkittu. Muihin hirvieläimiin ja metsäpeuran lähisukulaisiin liittyvää tutkimusta on kuitenkin saatavilla ja saadut tulokset viittaavat tuulivoiman aiheuttavan häiriötä niin rakennusvaiheessa, kuin myös toimintavaiheessa.

Melu- ja visuaalisten häiriöiden on todettu ulottuvan jopa 2–3,5 km etäisyydelle voimaloista. Erityisen herkkiä häiriölle ovat vasovat vaatimet, jolloin kevät- ja kesäaikaisten metsäpeuran elinympäristöjen huomioiminen korostuu.

Maakuntakaavaluonnoksessa esitetyt tuulivoima-alueet eivät juurikaan sijoitu metsäpeuran keskeisille lisääntymisalueille muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Sen sijaan tuulivoima-alueita sijoittuu metsäpeurojen talvilaitumina käyttämille alueille, sekä kulkureiteille talvisten ja kesäisten elinpiirien välillä.

Maakuntakaavan tuulivoima-alueiden Natura-arviointi (kuultavana): "Metsäpeuranvaikutusten lievennystoimenpiteinä suositellaan suunnittelumääräyksiä metsäpeuran vaellusreittien ja lisääntymisaluiden huomioon ottamiseksi tv-alueille 3, 4, 13 (Ruokkaannevan, Pohjoisnevan, Hötölamminnevan, Käärmekallion ja Patanajärvenkankaan Natura 2000 -alueille) sekä tv-alueelle 34 (Matosuon Natura 2000 -alueelle) ja tv-alueelle 40 (Maaherransuon Natura 2000 -alueelle).

Lievennystoimenpiteet huomioiden merkittäviä vaikutuksia Natura 2000 -alueiden suojeluperusteina olevaan metsäpeuraan ei arvioida syntyvän eikä maakuntakaavassa osoitettavilla tv-alueilla ole haitallisia vaikutuksia Natura 2000 -alueiden koskemattomuuteen kyseisten Natura-alueiden osalta."

Luonnonvarakeskuksen tekemän selvityksen perusteella esimerkiksi Lappajärven ympäristö on havaittu erittäin merkittäväksi Suomenselän metsäpeurapopulaation talvilaidunalueeksi, jonne nykyinen metsäpeurakanta vaeltaa aina poronhoitoaluetta myöten. Merkittävä kevät- ja syysvaelluksen aikainen kerääntymisalue sijaitsee laajalla alueella Perhon Porasen ympärillä Keski- ja Etelä-Pohjanmaan raja-alueilla. Suurin osa koko Suomenselän peurakannasta vaeltaa Lappajärven pohjoispuolelta läntisille talvehtimisalueille, jossa ydintalvi nykyisin vietetään. Paluu tapahtuu suunnilleen samoja reittejä käyttäen. Edellä mainituille vaellusreiteille ja metsäpeuran talvisille laidunalueille sijoittuvat keskeisesti erityisesti 3 Aitakankaan, 13 Talpakanrämeen sekä 33 Iso Saapasnevan tuulivoima-alueet. Maakuntakaavan jatkovalmistelussa tulee harkita niiden poistamista jatkosuunnittelussa tai alueiden merkittävää supistamista nykyisestä koostaan. Joka tapauksessa merkittäville metsäpeura-alueille sijoittuvilla tuulivoima-alueilla tulee olla maakuntakaavan suunnittelumääräyksissä merkintä metsäpeuran huomioimisesta jatkosuunnittelussa, mikä kaavaselostuksessa onkin huomioitu kiitettävällä tavalla. Tuulivoimaselvityksen yhteisvaikutusten arvioinnissa tuodaan esille, että tuulivoima-alueiden toteuttamisen vaikutusten laajuutta ja merkittävyttä on kuitenkin vaikea luotettavasti arvioida, koska metsäpeurojen käyttäytymisestä toiminnassa olevien tuulivoimapuistojen alueella ei ole olemassa tieteellisiä tutkimustuloksia. ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikkö toteaa, että tämän vuoksi hankkeiden	
---	--

arvioinnissa tuleekin käyttää varovaisuusperiaatetta: mikäli merkittäviä vaikutuksia ei voida objektiivisesti ja tieteellisesti poissulkea, ei hanketta tai suunnitelmaa voida toteuttaa. Metsäpeuralle merkittävät elinympäristöt sijoittuvat usein suojelualueille, kuten Natura 2000 -alueille, joiden luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää. ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikkö tulee ottamaan luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisessa Natura-lausunnossaan erikseen kantaa aluekohtaisesti hankkeiden vaikutuksista Natura 2000 -alueiden suojeluperusteena olevaan lajistoon, johon metsäpeura kuuluu. <i>Aurinkoenergia</i> Maakuntakaavaluonnoksessa esitetään 25 turvetuotantoaluetta aurinkoenergian tuotantoalueiksi. Esitys perustuu Etelä-Pohjanmaan aurinkoenergieselvitykseen (FCG 2023). Selvityksessä tunnistetaan alueen kuivatustarpeen jatkuminen siirryttäessä turvetuotannosta aurinkovoiman tuotantoon. Selvityksessä ei ole kuitenkaan huomioitu aurinko-voima-alueella tapahtuvasta turpeen hajoamisesta aiheutuvia päästöjä. Aurinkovoiman sijoittelussa ei ole myöskään huomioitu happamia sulfaattimaita, joilla kuivatus aiheuttaa vesistöjen tilaa heikentävää happamien yhdisteiden kuormitusta. Lisäksi mukana on alueita, joilla on kuivatusteknisiä haasteita. Aurinkoenergian ympäristövaikutuksia tulee selvittää tarkemmin jatkotarkastelussa ja osoittaa aurinkoenergia-alueet sellaisille vanhoille turvetuotantoalueille, jossa ympäristövaikutukset jäisivät mahdollisimman vähäisiksi tai/ja antaa ko. alueille sijoitettaville	Natura-arvioinnin tulokset on huomioitu maakuntakaavaluonnoksessa antamalla aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä, ja lisäksi huomioidaan Natura-arvioinnista saatavat lausunnot ja mielipiteet.
---	---

aurinkovoimaloille selvitystarvetta koskevaa tarkempaa ohjeistusta. Vaikka aurinkoenergian hankkeiden määrä on alueella lisääntynyt merkittävästi, niillä ei ole sellaisia tuulivoimarakentamiseen verrattavia ympäristövaikutuksia, jotka edellyttäisivät maakuntakaavassa osoitettavia aluevarauksia ja ELY-keskus esittää aluevarausten poistamista varsinaisesta kaavakartasta. Maakuntakaava selostuksessa ja määräysosassa on kuitenkin hyvä painottaa jo luonnoksessakin esille tuotuja suunnitteluohjeita alueiden sijoittelulle, sähköliittymiin yms. Luonnoksessa tulee kuitenkin voimakkaammin ottaa kantaa siihen etteivät tuotannolliset/virkistysarvoja omaavat metsämaa-alueet tai huoltovarmuuden kannalta tärkeät peltomaat ole soveliaita aurinkovoiman sijoitteluun. Laajoilla aurinkoenergiահankkeilla on usein vesistövaikutusten lisäksi vaikutuksia luontoympäristön monimuotoisuuteen sekä jokamiehen oikeuksiin ja ne edellyttävät sijoituspaikasta riippuen tarkempaa yleis- tai asemakaavallista tarkastelua. <i>Turvetuotanto, soiden suojelu ja vesistöt</i> Suot ja turvemaat maakuntakaavoituksessa-oppaan (Suomen ympäristö 7/2015) mukaan energiahuollon ja -tarpeiden huomioiminen on keskeinen lähtökohta turvetuotannon maakunnallisessa suunnittelussa. Hallitusohjelman tavoite on puolittaa turpeen energiakäyttö vuoteen 2030 mennessä. EU:n Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) kautta tuetaan toimialoja, joita kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen koskettaa eniten. Suomessa tuki on päätetty kohdistaa erityisesti	Aurinkoenergian tuotantoon soveltuvien alueiden merkintä poistetaan maakuntakaavasta kaavaehdotusvaiheessa. Aurinkovoiman toteuttamista ohjataan jatkossa koko maakuntaa koskevalla suunnittelumääräyksellä, jonka sisältöä tarkistetaan kaavan ehdotusvaiheeseen.
---	---

energiaturpeen käytön vähentämiseen. Etelä-Pohjanmaa on JTF-siirtymäsuunnitelmassaan sitoutunut vähentämään energiaturpeen päästöjä 70 prosenttia. Maakuntakaavaluonnoksessa esitetään osoitettavaksi turvetuotantoon soveltuvaksi 95 suota, yhteensä 7 770 ha. Uusien energiaturvealueiden osoittaminen tässä laajuudessa on ristiriidassa Etelä-Pohjanmaan JTF-siirtymäsuunnitelman päästövähennystavoitteiden kanssa, mutta myös maakunnan ilmasto- ja kiertotaloustiekartan ja maakuntasuunnitelman kanssa. ELY-keskus katsoo, että tuotantoon soveltuvien alueiden tarpeellisuutta ja pinta-alaa tulee tarkastella uudelleen uusimpien käytössä olevien selvitysten, ennusteiden ja strategioiden valossa ja perustua oikeaan tarpeeseen. Mikäli alueiden käyttötarkoituksena tulisi olemaan jokin muu kuin energiaturpeen tuotanto (esim. kasvuturpeen tuotanto), tulee alueiden soveltuvuutta arvioida uudelleen käyttötapa huomioon ottaen ja asia avata tarkemmin kaavaselostuksessa. Etelä-Pohjanmaalla on JTF-siirtymäsuunnitelmassa merkittävä pinta-alallinen tavoite (4 000 ha) ennallistaa ja ottaa kestävään jälkikäyttöön turvetuotannosta vapautuneita alueita. Tällä tarkoitetaan alueiden vesittämistä ja ottamista esimerkiksi kosteikkoviljelyyn. Jatkotarkastelussa tuleekin huomioida turvetuotannosta vapautuneisiin alueisiin kohdistuvat osin ristiriitaisetkin maankäytölliset paineet ja tavoitteet, ja ohjata turvetuotantoalueiden jälkikäyttöä vähiten ilmasto- ja vesistö päästöjä aiheuttavaan suuntaan etenkin happamilla sulfaattimailla ja paksuturpeisilla alueilla. Turvetuotannosta	Turvetuotantoon soveltuvat alueet osoitetaan kasvu- ja kuiviketurpeen sekä energiaturpeen osalta nimenomaan huoltovarmuuden näkökulmasta. Täydennetään kaavaselostusta tämän osalta. Turvetuotantoon soveltuvan alueen merkintä säilytetään kaavassa. Merkinnät perustuvat vaihemaakuntakaavaan III ja sen selvityksiin. Kaavaselostukseen täsmennetään alueiden merkitystä nimenomaan kasvu- ja kuiviketurpeen tuotannon, sekä energiaturpeen osalta huoltovarmuuden näkökulmasta. Huoltovarmuuskeskus on esittänyt maakuntakaavaan liittyvässä työneuvottelussa, että turvetuotantoon soveltuvien alueiden määrä tulee pitää maakuntakaavaluonnoksessa osoitetun mukaisena. Huoltovarmuuskeskuksen mukaan alueiden tulee olla kaavassa huoltovarmuustavoitteiden vuoksi. Turvetuotantoon soveltuvien alueiden pinta-ala on noin puolet voimassa olevan maakuntakaavan pinta-alasta, ja
---	---

poistuvien alueiden jälkikäyttömuotoa valittaessa on huomioitava Etelä-Pohjanmaan ilmasto- ja kiertotaloustiekartan mukaisesti mm. suon ominaisuudet, sijainti ja vesitalous, jotta ympäristöön ja ilmastoon kohdistuvilta haittavaikutuksilta vältytään tai niitä voidaan lieventää. Olemassa olevia turvetuotantoalueita ei ole esitetty merkittäväksi maakuntakaavaan. Lähtökohtaisesti ELY-keskus pitää tätä hyvänä ratkaisuna, tuotantoalueiden elinkaari ja energiamurros huomioon ottaen. Asia tulisi kuitenkin selittää ja perustella kaavaselostuksessa. Maakuntakaavaluonnoksessa esitetään 25 turvetuotantoaluetta aurinkoenergian tuotantoalueiksi. Kyseisiä vaikutukset on käsitelty myös aurinkovoimaa koskevassa osiossa. Vanhoilla turvetuotantoaluilla ympäristövaikutukset ko. alueilla tulee selvittää paikallisten olosuhteiden, vanhempien lupaehtojen sekä alueiden paloturvallisuuden kannalta siten, että kaikki ympäristövaikutukset jäisivät mahdollisimman vähäisiksi. Kaavaluonnoksessa on erillinen suunnittelumääräys valuma-alueilla, joilla turvetuotannon vesiensuojelumenetelmiin ja tuotannon vaiheistukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Lisäksi tietyillä valuma-alueilla alapuolisten vesistöjen erityisiin luonnonarvoihin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Em. valuma-alueet olisi hyvä esittää selostuksessa teemakartalla. Laihianjoen yläosan valuma-alue (41.005) on tullut maakuntakaavaan uutena alueena Isonkyrön liittymisen myötä. Laihianjoen yläosilla on luonnon- ja kalataloudellisesti arvokkaita alueita, joilla on	sen suuruusluokka tullaan säilyttämään kaavaluonnoksen mukaisena. (Ks. maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymä yleisvastine) Lisätään perusteluja kaavaselostukseen. Ks. vastaus koskien aurinkoenergian tuotantoon soveltuvia alueita. Lisätään Laihianjoen valuma-alue suunnittelumääräykseen.
--	--

merkitystä koko vesistön kannalta. Laihianjoki tulee lisätä mukaan valuma-alueisiin, joilla vesiensuojelumenetelmiin ja tuotannon vaiheistukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Turvetuotantoon soveltuvia alueita esitetään edelleen alueille, joilla on GTK:n kartoituksen mukaan kohtalainen tai suuri todennäköisyys happamien sulfaattimaiden esiintymiselle. Happamat sulfaattimaat ovat nousseet yhä merkittävämmäksi huomiotavaksi tekijäksi ympäristölupaharkinnassa. Lisäksi happamilla sulfaattimailla sijaitsevilta tuotantoalueilta purkautuu usein hyvin happamia päästöjä alapuolisiin vesiin. ELY-keskuksen näkemykseen mukaan tuotantoon soveltuvat alueet tulee rajata pois em. kohtalaisen ja suuren riskin alueilta. Vesienhoitolain (1299/2004) ja sen taustalla olevan EU:n vesipuitedirektiivin (2000/60/EY) yleisenä tavoitteena on, että pinta- ja pohjavesien tila on vähintään hyvä, eikä tila heikkene. Tavoitteet ovat jäsenvaltioita sitovia. Merkittävässä osassa hyvässä ekologisessa tilassa olevia vesistöjä hyvä tila tai tavoite hyvän tilan saavuttamisesta on uhattuna, mikäli kuormitusta ja muita tilaa heikentäviä paineita ei saada vähennettyä. Yleisesti alueiden osoittaminen turvetuotantoon soveltuvaksi alueeksi, vaikka suon purkuvesistön tila olisi hyvää heikompi, ei ole kestävä. Kaiken kaikkiaan turvetuotannon ja aurinkoenergian ilmastovaikutuksia tulee tarkastella avoimesti ja kokonaisvaltaisesti huomioiden hiilivaraston pieneneminen. Edellä mainituin perusteluin, ELY-keskus ei näe tarpeelliseksi esittää turvetuotantoon osoitettuja alueita maakuntakaavassa.	Tarkastellaan asiaa kaavaehdotukseen. Happamat sulfaattimaat on mainittu turvetuotantoon soveltuvien alueiden suunnittelumääräyksessä ja niihin liittyen on annettu kaavaluonnoksessa koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys: Alueidenkäytön suunnittelun tulee perustua riittävään tietoon happamien sulfaattimaiden sijainnista ja laadusta sekä niiden aiheuttamista riskeistä. Uusi merkittävä toiminta tulee sijoittaa niin, että vältetään lisäämästä kuivaustarvetta erityisesti kaikkein ongelmallisimmilla alueilla. Maakuntakaavassa annetaan mm. turvetuotannon vesiensuojelumenetelmiin ja tuotannon vaiheistukseen liittyen valuma-aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä. Kaavaluonnoksessa on osoitettu turvetuotantoon soveltuvan alueen merkinnällä muutama
---	---

Vesistövaikutusten johdosta tulee ensi sijassa poistaa kuormitukselle herkillä vesistöalueilla, kuten esimerkiksi lohikalapitoisten pienvesien valuma-alueilla, sijaitsevat turvetuotantoon osoitetut alueet sekä esimerkiksi tuotantoalueet, jotka on määritetty edustavan luonnontilaluokkaa 2. Edellä esitetyn perusteella ELY-keskus huomauttaa, että voimassa olevassa maakuntakaavassa erityissuojelua vaativat vesistöt (Ikkelänjoki, Kuninkaanjoki, Lapväärtinjoki-Isojoki ja Pihlajaveden reitistö) tulee säilyttää myös valmisteilla olevassa maakuntakaavassa. Suoalueet ovat merkittäviä kohteita myös viherrakenteen, biologisten yhteyksien ja ihmisten virkistystoiminnan kannalta, mistä ELY-keskuksen kanta on esitetty viherrakenne teeman yhteydessä Teema 5. Kulttuuriympäristö Voimassa olevan maakuntakaavan kulttuuriympäristöä koskevat tavoitteet ja aluerajaukset perustuvat vuoden 2005 kokonaismaakuntakaavaan, joka on vanhentunut sekä valtakunnallisesti arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristörajausten (RKA-alueiden) että valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-aluerajausten osalta (MA-alueet), jotka on päivitetty 2010 (RKY) ja 2022 (MA). Nähtävillä olevaan	luonnontilaisuusluokan 2 suo, jotka on osoitettu kaavaratkaisun myös kaavaratkaisun pohjana olleessa vaihemaakuntakaavassa III. Suot ovat pienialaisia olemassa olevien turvetuotantoalueiden laajennusalueita. Erityissuojelua vaativan vesistön merkintä perustuu komiteamietintöön 1990-luvulta. Erityissuojelua vaativista vesistöistä ei ole tehty vastaavaa, ajantasaista selvitystä, johon merkintää voisi liiton näkemyksen mukaan perustaa. Voimassa olevan maakuntakaavan merkinnässä ei ole suunnittelumääräystä ja merkinnän kuvauksen mukaan merkintä on rajoittanut turvetuotannon sijoittumista. Suoalueet on huomioitu osana Etelä-Pohjanmaan viherrakennetta mm. määriteltäessä maakunnan laajoja yhtenäisiä metsä- ja suoalueita.
--	--

maakuntakaavaluonnokseen on siirretty näiden osalta uusimmat aluerajaukset ja maakunnallisesti arvokaan kulttuuriympäristön osalta luonnos pohjautuu seuraaviin selvityksiin: Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet - Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi, osa 2, päivitys- ja täydennysinventointiin (Proagria Etelä-Pohjanmaa & Etelä-Pohjanmaan liitto 2014), Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi. (Niukko. & Etelä-Pohjanmaanliitto (2017), Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön arvotus ja Etelä-Pohjanmaan uudemman rakennetun kulttuuriympäristön inventointi sekä arvotus. (Saatsi Arkkitehdit 2021) sekä inventoinnin pohjalta täydennetty "Maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt 2023" (Etelä-Pohjanmaan liitto 2023). Kulttuuriympäristön osalta luonnoksessa on hyvin huomioitu maakunnallisesti merkittävät maisema-alueet sekä maakunnallisesti merkittävä agraari ja moderni rakennuskanta sekä näiden muodostamat aluekokonaisuudet. Luonnoksessa todetaan myös perustellusti, kulttuuriympäristön arvotuksen olevan aikasidonnaista ja selvitysten perusteella täydentyvää.	Merkitään tiedoksi.
--	----------------------------

Ilmatieteen laitos	Vastine
Ilmatieteen laitoksen lausunto Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaluonnoksesta säätutkamittausten näkökulmasta	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Ilmatieteen laitos on Suomen virallinen turvallisuussääpalvelun tuottaja. Tässä tehtävässä laitoksen säätutkaverkon sade- ja tuulimittaukset ovat välttämättömiä. Tutkahavainnot ovat merkittävä osa myös muuta sääpalvelua.

Säätutkaverkosta on muodostunut yhteiskunnan sää- ja luonnonolosuhdepalvelujen kannalta keskeisin mittausverkko erityisesti liikenteen sekä viestintä- ja sähköverkkojen häiriöttömän toiminnan kannalta. Säätutka on käytännössä ainoa tapa saada tarkkaa tietoa voimakkaiden sääilmiöiden, kuten rajuilmojen, rakeiden, puuskarintamien ja rankkasateiden alueellisesta sijainnista ja voimakkuudesta, sekä tietoa niiden lyhyen aikavälin ennustamiseen erityisesti valmius- ja varautumistehtäviä varten. Voimakkaiden sääilmiöiden varoitusten lisäksi mm. metsäpalovaroituksissa tutkimittausten rooli on tärkeä. Säätutkaverkko palvelee laajasti koko yhteiskuntaa seuraavien toimintojen osalta:

- Siviili-ilmailun turvallisuuden ja sujuvuuden varmistaminen
- Tieliikenteen turvallisuus ja kunnossapito etenkin talviolosuhteissa
- Puolustusvoimien erityistarpeet, erityisesti lennostojen harjoitustoiminnan osalta
- Sähkö- ja teleoperaattoreiden, pelastustoimen ja kansalaisten varautuminen lähestyviin myrskyihin, sekä korjaustarpeiden arviointiin
- Uusiutuvat energiamuodot etenkin vesivoima, hydrologinen seuranta ja vesistöjen sääntely
- Ympärivuotinen matkailu ja sen kasvavat tarpeet

• Avoimen datan rajapinnan käyttäjät ml. uuden liiketoiminnan kehittäjät Tuulivoimalat aiheuttavat säätutkamittauksiin häiriöitä, joiden suuruus riippuu tutkan ja tuulivoimalan etäisyydestä, sijaintipaikkojen välisestä maastosta sekä tuulivoimalan korkeudesta, rakenteesta ja roottorien asennosta tutkaan nähden. Haittavaikutukset ovat luonteeltaan kolmenlaisia: • Tuulivoimala varjostaa tutkamittauksia (katve), koska tutkasignaali ei etene tuulivoimalan lävitse. Varjostus pienenee tutkan ja tuulivoimalan välisen etäisyyden kasvaessa. • Tuulivoimala ja sen liikkuvat roottorit heijastavat tutka-aaltoja. Nämä heijastukset eivät vaikuta mittauksiin pelkästään tuulivoimalan kohdalla, vaan vaikutukset voivat näkyä laajalla alueella tuulivoimalan ympäristössä. Heijastukset näyttäytyvät mittauksissa voimakkaana sateena. • Tuulivoimalan roottorit synnyttävät näennäisiä tuulihavaintoja, joista aiheutuu virheitä tuulikenttiin ja jotka huonontavat tuulikentistä määritettyjen tuuliprofiilien laatua. Ilmatieteen laitos noudattaa tuulivoimahankkeiden arvioinnissa kansainvälisiä EUMETNET:in ja WMO:n suositusta hankkeiden etäisyyksille. Suositus sisältyy myös ympäristöhallinnon ohjeistukseen tuulivoimarakentamisesta. Tuulivoimalahankkeet jaetaan etäisyyden perusteella kolmeen ryhmään:	Merkittään tiedoksi.
--	-----------------------------

1. Jos hankkeen etäisyys tutkasta on alle 5 km, laitos vastustaa hanketta.
2. Jos hankkeen etäisyys tutkasta on yli 5 km mutta alle 20 km, hankkeesta voidaan mahdollisesti antaa puoltava lausunto arvioinnin jälkeen.
3. Jos hankkeen etäisyys tutkasta on yli 20 km, laitos ei vastusta hanketta.

Kun hankkeen etäisyys tutkasta on 5-20 km, Ilmatieteen laitos arvioi ennen puoltavan lausunnon antamista hankkeen voimalojen aiheuttamaa katvevaikutusta sekä niiden synnyttämän häiriöalueen kokoa. Tämän lisäksi hankkeen sijaintia on verrattu muihin Ilmatieteen laitoksen tiedossa oleviin hankkeisiin tai niiden suunnitelmiin tällä alueella yhteisvaikutuksen arvioimiseksi. Lausunnossaan Ilmatieteen laitos ottaa huomioon myös hanke- ja aluekohtaisesti mahdolliset erityiset vaikutukset sääennuste- ja säävaroitustoimintaan.

Tämä lausunto perustuu materiaaliin Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n valmisteluvaiheen aineistoon. Ilmatieteen laitoksen Vimpeli Lakeaharjun säätutka sijaitsee Etelä-Pohjanmaan maakunnan alueella, Vimpelin kunnassa. Vimpelin säätutka on osa Ilmatieteen laitoksen säätutkaverkostoa, ja sen sijainti on tärkeä mittausten kattaessa Etelä-Pohjanmaan alueen, johon tyypillisesti merkittävät saderintamat lähestyvät Selkämeren ja Pohjanlahden suunnasta. Tutkamittauksia käytetään esim. Seinäjoen lentoaseman (FinnHEMSin helikoptereiden tukikohta), Puolustusvoimien harjoitustoiminnan sekä paikallisen tieverkoston sääpalveluihin.

Yleiskommenttina Ilmatieteen laitos ehdottaa, että tuulivoimala-alueiden kuvauksessa sivulla 37 (Kaavamerkinnot ja -määräykset sekä kohdeluettelo, Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050, valmisteluvaiheen kuuleminen) voisi mainita myös Ilmatieteen laitoksen säätutkaverkoston kuten on kuvattu PV:n tutkatoiminta esim. lisäämällä lauseen:

"Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee myös ottaa huomioon Ilmatieteen laitoksen säätutkaverkoston tuomat rajoitteet, mikäli tuulivoima-alue on alle 20 km:n päässä Ilmatieteen laitoksen operatiivisesta säätutkasta."

Tämä olisi lähinnä lisäämään tuulivoimatoimijoiden ja kuntien päättäjien tietoisuutta, että myös Ilmatieteen laitoksen säätutkaverkosto voi asettaa rajoitteita tuulivoima-alueille.

Tässä lausunnossa on tarkasteltu säätutkan läheisyyteen kaavaluonnoksessa osoitettavia tuulivoimaloiden alueita, tuulivoimayleiskaavojen alueita ja vireillä olevia hankealueita käytettävissä olevan aineiston mukaan (s. 149, Kaavaselostus). Lausunnossa käsitellyt alueet on merkitty kaavan valmisteluaineiston mukaisen numeroinnin mukaan.

Alueet 5–20 km päässä Vimpelin säätutkasta:

No: 33: Iso Saapasneva, Lappajärvi, 23 km². Iso Saapasnevan alue sijaitsee säätutkasta pohjoiseen noin 20 km etäisyydellä. Alue on laaja. Etäisyys tiedossa oleviin muihin hankkeisiin on noin 10 km (Ilmatieteenlaitoksen raja-arvo kahden hankkeen häiriöalueiden

Lisätään tuulivoima-alueiden suunnittelumääräykseen esitetty ohje.

No: 3 Aitakangas, Alajärvi ja Vimpeli, 30 km². Aitakankaan alue on erittäin iso ja etäisyys säätutkaan on 11–22 km. Tässä mittakaavassa Ilmatieteen laitos ei ole hyväksynyt aikaisemmissa arvioissaan tuulivoima-aluetta alle 20 km etäisyydelle säätutkasta. Lisäksi alueen etäisyys jo vireillä olevaan Suolasalmenharjun alueeseen ei täytä Ilmatieteen laitoksen kriteeriä vaikutusalojen minimietäisyydestä (vähintään 10 km). Samoin Talpakanrämeeen alue (13) sekä jo rakenteilla olevat Louhukankaan hanke (9984) ja Möksyn hanke (9983) ovat osaksi liian lähellä Aitakankaan aluetta. Näin ollen, Ilmatieteen laitos ei voi puoltaa Aitakankaan hankealuetta muiden hankkeiden läheisyyden vuoksi.

No: 31 Lautakangas, Alajärvi, 16 km². Lautakankaan tuulivoima-alue sijaitsee säätutkasta etelään noin 15–20 km etäisyydellä. Etäisyys tiedossa oleviin muihin hankkeisiin on yli 10 km (Ilmatieteenlaitoksen raja-arvo kahden hankkeen häiriöalueiden pienimmälle etäisyydelle), jolloin alue voisi olla mahdollinen, mikäli sen katve ja häiriöalueen koko täyttäisivät Ilmatieteen laitoksen asettamat kriteerit. Alueen tietoihin voisi lisätä huomion, että tuulivoima-alueen suunnittelussa tulisi teettää mallinnus hankkeen säätutkavaikutuksista ja mallinnuksen pohjalta alueelle voi tulla rajoitteita suunnitellun alueen koolle ja voimaloiden määrälle

Lisätään tieto kaavaselostukseen.

Lisätään tieto kaavaselostukseen.

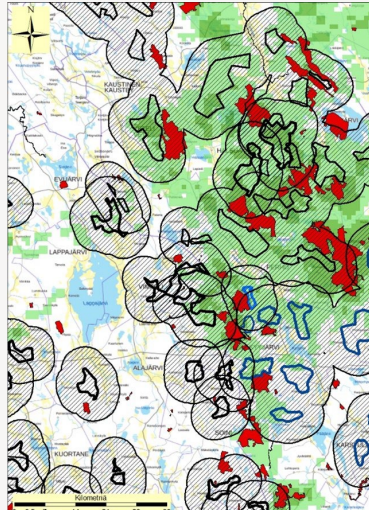
maakuntarajojen ulkopuolelle, sillä tuulivoimarakentaminen koskettaa useita eri reviirejä. Maakunnan alueella yhteisvaikutusten arviointia vaativia reviirejä ovat mm. Alajärven reviiri (status: pari, 98 % TN), Kaskisen reviiri (status: perhelauma, 93 % TN), Jokiperän reviiri (status: perhelauma, 92 % TN), Närviijoki-Pörtömin reviiri (status: perhelauma, 100 % TN), Jurvan reviiri (status: perhelauma, 100 % TN) ja Isojoen reviiri (status: pari 54 % TN). Tuulivoiman yhteisvaikutuksia tulisi tarkemmin tarkastella ja huomioida maakuntatasolla myös metsäkanalintujen osalta. Metsäkanalintujen ja erityisesti metson on osoitettu olevan herkkiä tuulivoiman vaikutuksille ja tutkimusten mukaan vaikutukset saattavat myös olla pitkäaikaisia. Saksassa, Ruotsissa ja Itävallassa toteutetussa tutkimuksessa ei ollut viitteitä siitä, että metsot tottuisivat tuulivoimaan edes 8 vuoden aikana (Coppes ym. 2020). Lausunnon kohteina olevien tuulivoima-alueiden metsäpeuravaikutuksia tarkasteltiin samalla menetelmällä kuin Keski-Suomen tuulivoimakaavan vaikutusten arvioinnissa (ks. https://keskisuomi.fi/wp-content/uploads/2022/12/Keski-Suomen-2040-kaavaehdotukseen-ehdolla-olevien-tuulivoima-alueiden-vaikutukset-metsapeuraan.pdf). Viiden kilometrin häiriöalue on perusteltu Skarin ym. (2018) porotutkimuksessa vasovat porovaatimet välttelivät tuulivoima-alueita. Etelä-Pohjanmaan tuulivoimakaavan luonnoksesta löytyi ainakin 16 tuulivoima- aluetta, jotka ovat nykyisen metsäpeurankannan	Etelä-Pohjanmaan liitto toteuttaa vaikutusten arvioinnin maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Tuulivoimaloiden vaikutukset metsäkanalintuihin selvitetään osana yksityiskohtaisempaa suunnittelua.
---	--

tilan kannalta ongelmallisia ja joista osa saattaa muodostaa merkittävän riskin lisääntymisen ja vaellusten aikana. Kaikkein ongelmallisin alue sijoittuu Vimpelin-Alajärven-Perhon-Kyyjärven-Lappajärven väliselle alueelle eli Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen ja Etelä-Pohjanmaan maakuntien rajoille, jossa on sekä vasomisalueita, syksyn ja kevään aikaisia kerääntymisalueita sekä alkutalven alueita. Viiden kilometrin häiriövyöhyketarkastelussa yhdessä muiden maakuntien tuulivoima-alueiden kanssa nämä muodostavat lähes yhtenäisen häiriöalueen kattaen lähes koko metsäpeuran Euroopan tärkeimmän lisääntymisalueen. Tämä alue rajautuu karkeasti Vimpelin-Alajärven-Kyyjärven-Kinnulan-Pihtiputaan-Reisjärven-Toholammen-Kaustisen-Vetelin väliselle metsäalueelle. Nykyisen luonnosvaiheen ongelmallisimmat tuulivoima-alueet ovat Aitakankaan ja Talpakanrämeeen hankealueet, joiden häiriövaikutus yhdessä Keski-Suomen ja Keskipohjanmaan tuulivoima-alueiden kanssa ulottuu moninkertaisesti alueen keskeisiin Natura2000 alueisiin, joissa metsäpeuroja esiintyy kesällä ja erityisesti vaellusten aikoihin (Liite 1. ja 2.). Alue on Suomenselän kannan keskeisin lisääntymisalue Etelä-Pohjanmaalla, jonka muodostavat Hötölamminnevan, Pohjois-Nevan ja Peurainnevan Natura-suot. Em. alueeseen kuuluu myös Patanajärvenkangas ja Ruokkaannevan Natura-alueet. Erityisen ongelmalliseksi ko. alueen tuulivoimarakentamiseksi tekee sen, että ko. alue on koko Suomenselän ja samalla koko Euroopan suurin syysaikainen metsäpeurojen kerääntymisalue, jonka kautta lähes koko Suomenselän peurakanta vaeltaa	Etelä-Pohjanmaan liitto on tunnistanut tuulivoiman mahdolliset kielteiset vaikutukset metsäpeuran elinympäristöihin osoittamalla tietyille alueille erityisen suunnittelumääräyksen vaikutusten huomioimisesta. Etelä-Pohjanmaan liitto on toteuttanut Natura-alueisiin kohdistuvien vaikutusten tarveharkinnan sekä luonnonsuojelulain mukaisen Natura-arvioinnin tuulivoima-alueiden vaikutuksista. Arvioinnin mukaan merkittäviä haitallisia vaikutuksia ei maakuntakaavarakentamisesta muodostu, mikäli tietyille alueille annetaan suunnittelumääräys metsäpeuravaikutusten huomioimisesta. Maakuntakaavan laadinnassa huomioidaan
---	--

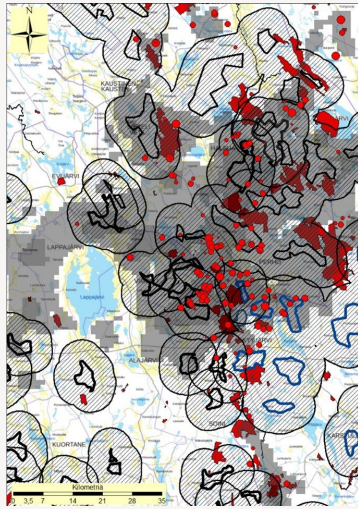
talvehtimisalueille ja sieltä takaisin lisääntymisalueilleen keväällä (Liite 2.). Vähintään yhtä ongelmallinen nykyisen muuttoreitin kannalta on Iso-Saapasnevan alue, josta on lausuttu 1.2.2021 ko. hankealueen YVA- selostuksesta annettu lausunto ja Luken toimittama laaja pantapeura-aineisto YVA:n tueksi ovat edelleen päteviä (Liite 2. ja 3.). Lisäksi Luke näkee, että Savonnevan ja Korkeamaan hankealueet ovat liian lähellä Saarisuo - Valleussuo - Löytösuo - Hirvilammen sekä Haukisuo - Härkäsuu - Kukkonevan Natura-alueita. Yhdessä Kyyjärven ja Karstulan hakealueiden kanssa ne muodostavan merkittävän häiriöriskin em. Natura-soille, jotka ovat metsäpeurojen kesäelinympäristöjä lähimetsineen (Liite 1.). Myös Isohaudankangas, Konttisuon ja Kilpilamminkankaan hankealueet ovat liian lähellä Matosuon, Matosuonniemen, Ison Koirajärven Harjun, Laihistenneva-Härkäneva-Vahvasenjoki sekä Aittosuo-Leppäsuu-Uitusharjun Natura2000-alueita. Em. alueet ovat metsäpeurojen käytössä ympäri vuoden ja ovat nykyisin osa Suomenselän kantaa, vaikka asuvat omalla alueellaan (Liite 4. ja 3.). Etelä-Pohjanmaan eteläosissa sijaitsee Lauhanvuoren kansallispuistossa metsäpeuran palautusistutusalue, joka muodostuu useasta Natura2000-alueesta (Liite 5.). Näitä ovat Lauhanvuori, Kauhanneva-Pohjankangas, Pohjankangas-Hämeenkanas, Haapakeitaan, Hanhikeitaan ja Iso-Kaivonevan	Natura-arvioinnista saadut viranomaisten ja muiden osallisten lausunnot. Maakuntakaavassa ei ratkaista tuulivoima-alueiden lopullista toteutumista eli esimerkiksi tuulivoimaloiden määrää, sijoittumista tuulivoima-alueen sisällä tai korkeutta. Savonnevan ja Korkeamaan alueet ovat jo toteutuneita tuulivoimaloiden alueita, joille on laadittu Natura-arvioinnit. Etelä-Pohjanmaan liitto on toteuttanut tuulivoima-alueiden vaikutuksista luonnonsuojelulain mukaisen Natura-arvioinnin, jossa on arvioitu vaikutusten merkittävyyttä. Konttisuo on jo toteutunut tuulivoimaloiden alue.
--	---

Natura-alueet, jotka muodostavat MetsäpeuraLIFE hankkeen aikana vuosina 2016–2023 perustetun populaation elinympäristön rungon. Em. Natura-alueiden ympärillä ja välillä on neljä tuulivoima-aluetta, joiden häiriövaikutus ulottuu neljälle Natura- suolle. Luke näkee, että Rajamäenkylän, Lakiakankaan, Hanhimaan sekä Piikkilänviidan hankealueet ovat liian lähellä Hanhimaan, Haapakeitaan Natura-alueita, jotta häiriö jäisi vähäiseksi. Luke suosittelee em. herkkien alueiden rakentamisen viivästyttämistä niin, että Luken ja tuulivoimatoimijoiden yhteinen PPP-hanke tuottaa tarpeeksi tietoa tuulivoiman vaikutuksista herkkiin lajeihin ja vaikutukset pystytään minimoimaan. 3 Lausunnon tiivistelmä Etelä-Pohjanmaan tuulivoimakaavan luonnoksesta löytyi ainakin 16 tuulivoima- aluetta, jotka ovat nykyisen metsäpeurankannan tilan kannalta ongelmallisia ja joista osa saattaa muodostaa merkittävän riskin lisääntymisen ja vaellusten aikana. Kaikkein ongelmallisin alue sijoittuu Vimpelin-Alajärven-Perhon-Kyyjärven-Lappajärven väliselle alueelle eli Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen ja Etelä-Pohjanmaan maakuntien rajoille, jossa on sekä vasomisalueita, syksyn ja kevään aikaisia kerääntymisalueita sekä alkutalven alueita. Viiden kilometrin häiriövyöhyketarkastelussa yhdessä muiden maakuntien tuulivoima-alueiden kanssa nämä muodostavat lähes yhtenäisen häiriöalueen kattaen lähes koko metsäpeuran Euroopan tärkeimmän lisääntymisalueen. Luke suosittelee tässä	Etelä-Pohjanmaan liitto on toteuttanut tuulivoima-alueiden vaikutuksista luonnonsuojelulain mukaisen Natura-arvioinnin, jossa on arvioitu vaikutusten merkittävyyttä. Merkitään tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan liitto on ajoittanut maakuntakaavan laadinnan vuosille 2021–2024. Tutkimushankkeen tulokset on mahdollista huomioida osana alueiden yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Etelä-Pohjanmaan liitto on tunnistanut tuulivoiman mahdolliset kielteiset vaikutukset metsäpeuralle Luonnonvarakeskukselta tilaaman metsäpeura-aineiston sekä Natura-arvioinnin kautta. Etelä-Pohjanmaan liitto ja Luonnonvarakeskus ovat lisäksi pitäneet asiasta työneuvotteluita. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa osoitetaan erillinen suunnittelumääräys riskialttiille alueille metsäpeuravaikutusten huomioimisesta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Maakuntakaavalla ei ratkaista alueen toteuttamista yksityiskohtaisesti esimerkiksi tuulivoimaloiden määrää ja korkeutta.
---	--

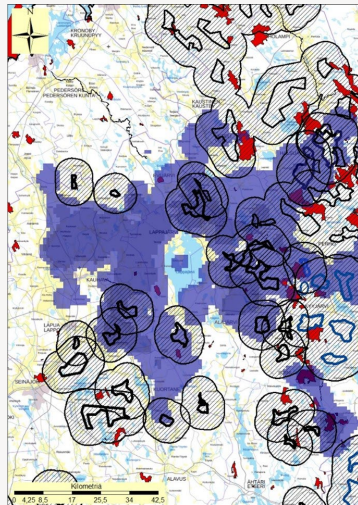
lausunnossa mainittujen herkkien alueiden rakentamisen viivästyttämistä niin, että Luken ja tuulivoimatoimijoiden yhteinen PPP-hanke tuottaa tarpeeksi tietoa tuulivoiman vaikutuksista herkkiin lajeihin ja vaikutukset pystytään minimoimaan. Luke näkee, että myös muun ihmishäiriölle herkän lajiston osalta on tärkeää huomioida yhteisvaikutuksia niin maakuntarajojen sisällä kuin ulkopuolellakin. Esimerkiksi suden osalta tämänhetkinen tuulivoimarakentaminen ja suunnittelu koskettaa useita eri reviiirejä.

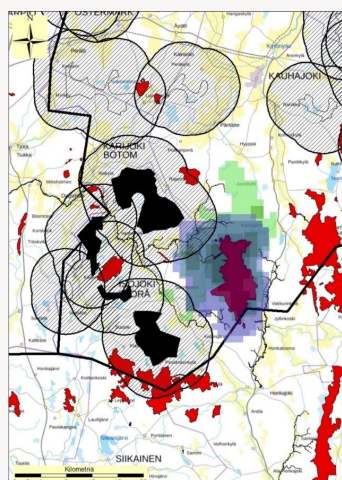
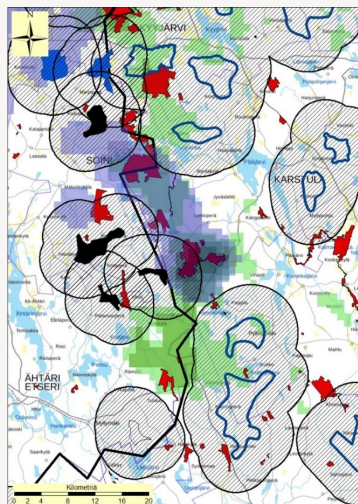
Liite 1. Pannoitettujen metsäpeurojen kesäinen esiintymisalue (vihreä), Natura2000-alueet (punainen), tuulivoima-alueet (musta/sininen) ja niiden häiriövaikutusalue (musta raidoitus).

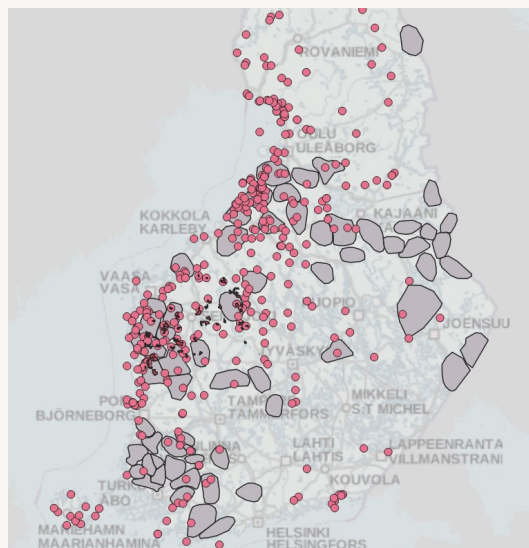

Liite 2. Pannoitettujen metsäpeurojen keskeisimmät syys- ja kevätvaellusreitit (tummanharmaa), Natura2000-alueet (punainen), tuulivoima-alueet (musta/sininen) ja niiden häiriövaikutusalue (musta raidoitus). Punaiset pallot ovat syksyn laumarakennelaskennassa havaittuja metsäpeuralaumoja.

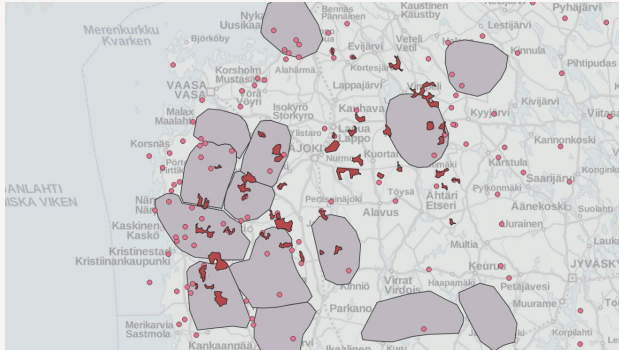
Liite 3. Pannoitettujen metsäpeurojen keskeisimmät talviset vaellusreitit (sininen), Natura2000-alueet (punainen), tuulivoima-alueet (musta/sininen) ja niiden häiriövaikutusalue (musta raidoitus).

Liite 6. Maakuntakaavan alueella olevat susireviirit (harmaa), tiedossa olevat tuulivoimahankkeet (punainen ympyrä), Tuulivoima-alueet (tumman punainen)

Liite 7. Susireviirit (harmaa), tiedossa olevat tuulivoimahankkeet (punainen ympyrä), Tuulivoima-alueet (tumman punainen)

Metsähallitus	Vastine
Metsähallituksen lausunto Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaluonnoksesta Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 on kokonaismaakuntakaava, joka sisältää aluerakenteen, liikenteen ja teknisen huollon verkostojen, viherrakenteen, luonnonvarojen, energiantuotannon ja kulttuuriympäristöjen teemat. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 kaava-alueena on koko Etelä-Pohjanmaa kuntineen: Alajärvi, Alavus, Evijärvi, Ilmajoki.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Isojoki, Isokyrö, Karijoki, Kauhajoki, Kauhava, Kuortane, Kurikka, Lappajärvi, Lapua, Seinäjoki, Soini, Teuva, Vimpeli ja Ähtäri. Etelä-Pohjanmaalla on voimassa vuonna 2005 hyväksytty kokonismaakuntakaava sekä vuosina 2016-2021 voimaan astuneet teemakohtaiset vaihemaakuntakaavat 1-111. Maakuntakaava 2050 kumoaa voimaan tullessaan nykyiset maakuntakaavat. Maakuntakaavan uudistamista laaditaan monien yhteiskunnallisten murrosten ollessa käynnissä. Vihreä siirtymä asettaa alueidenkäytölle haasteen järjestää yhteiskunnallisesti merkittävät toiminnot nopeastikin uudesta näkökulmasta. Maakuntakaavassa sovitetaan yhteen valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet maakunnallisten ja alueellisten tavoitteiden kanssa. Etelä-Pohjanmaan maakunnan alueella sijaitsee noin 66 500 hehtaaria Metsähallituksen hallinnassa olevia maa-alueita. Maa-alueet ovat isolta osin melko laajoja aluekokonaisuuksia ja tietyiltä osin käyttötarkoitus on vakiintunut ja joillakin alueilla vihreän siirtymän hankkeet kohdistuvat myös Metsähallituksen hallinnassa oleville alueille. Metsähallitus pyysi lausunnon antamiseen lisääaikaa 17.3 asti ja lisääika myönnettiin Maakuntaliiton suunnittelujohtaja Mari Pohjan lähettämällä sähköpostiviestillä 22.2.2023. Metsähallitus on tutustunut kaava luonnokseen ja lausuu seuraavaa:	
---	--

Muutamilta Metsähallituksen hallinnoimilta perustetuilta suojelualueilta tai suojeluun varatuilta alueilta puuttuu maakuntakaavan luonnoksesta kaavamerkintä. Alueet ja Metsähallituksen ehdottamat kaavamerkinnät ovat esitetty seuraavassa taulukossa:

Kiinteistötunnus	Kiinteistön nimi	Kohteen tiedot	Ehdotus kaavamerkinnäksi
233-893-1-1	Saukkojärvi	Metsähallituksen luontopalveluiden hallinnoima kiinteistö	SL
301-408-11-144	Suojelu-Mäntylä	METSO-kohde	SL
232-403-16-104	Suojelu-Esala	METSO-kohde	SL

Lisätään kaavaehdotukseen esitetyt alueet.

232-403-16-88-M601	Tuomela	Lauhanvuoren kansallispuisto	SL	Merkitään tiedoksi.
232-403-40-7	Suoniemi	Kauhanevan-Pohjankankaan kansallispuisto	SL	
232-891-1-1	Kauhanevan-Pohjankankaan kansallispuisto	Palsta Kauhanevan-Pohjankankaan kansallispuiston länsiosassa (Liite 1 a.)	SL	

Suomi pyrkii maailman ensimmäiseksi fossiilivapaaksi hyvinvointiyhteiskunnaksi ja tavoittelee hiilineutraaliutta vuoteen 2035 mennessä. Uusiutuvien energioiden osuutta Suomen energiatuotannosta kasvatetaan. Metsähallitus pitää tärkeänä, että maakuntakaava on tuuli- ja aurinkovoimaa mahdollistava, ja että aluerajaukset ovat riittävän laajoja maakuntakaavavaiheessa. Metsähallituksen toimintaperiaatteena on, että sen hallinnassa oleville valtion alueille suunniteltavien ja rakennettavien tuulivoimahankkeiden on sijaittava maakuntakaavassa tuulivoimatuotantoon soveltuvalla alueella.

Maakuntakaavan perusteena olevassa selvityksessä "Tuulivoiman vaikutukset maa- ja merikotkaan sekä sääkseen Pohjanmaalla, Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla" on tarkasteltu Etelä-Pohjanmaan alueen tuulivoima-alueita ja tunnistettu tuulivoima-alueilla olevat suurille petolinnuille riskialttimmat voimalapaikat. *Metsähallituksen kommentit liittyen suuriin petolintuihin löytyvät vain viranomaiskäyttöön tarkoitetusta liitteestä 2.*

Metsähallituksella on valtakunnallinen vastuu maakotkakannan seurannasta. Metsähallitus haluaa tuoda tiedoksi

Metsähallituksen sekä Jyväskylän ja Oulun yliopistojen yhteistyönä tuotetun aineiston, jossa on mallinnettu maakotkalle sopivia elinympäristöjä, joilta ei ole pesäpaikkatietoja. Vastaava selvitys on tehty Keski-Suomen maakuntakaavaa varten. Myös tällaiset maakotkalle sopivat elinympäristöt tulisi huomioida tuulivoima-alueita suunniteltaessa, vaikka alueelta ei olisi vielä pesää löytynyt. Esimerkiksi Rajamäenkylän tuulivoima-alue on maakuntakaavaluonnoksessa laaja tuulivoimalle rajattu alue, joka sijoittuu kokonaisuudessaan edellä mainitun mallinnuksen mukaiselle maakotkalle sopivalle ympäristölle. Potentiaaliset maakotkareviirit on syytä huomioida kaava-aineistossa, jotta reviiirin mahdollinen olemassaolo selvitetäisiin viimeistään tarkemman kaavoituksen ja lupamenettelyn yhteydessä. Potentiaaliset maakotkareviirit eivät edellytä aluerajauksia maakuntakaavaluonnokseen.	Elinympäristömallinnusta on hyödynnetty Tuulivoiman vaikutukset maa- ja merikotkaan sekä sääkseen Pohjanmaalla, Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla - selvityksessä sekä osana Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvitystä. Elinympäristömallinnuksen tulokset ovat mm. vaikuttaneet osaltaan luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden määrittämiseen. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet on osoitettu maakuntakaavaan ja mikäli tuulivoimaloiden aluetta suunniteltaisiin samalle alueelle, on luontoarvot selvitettävä ja huomioitava yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Lisäksi kaikkia tuulivoima-alueita koskee seuraava suunnittelumääräys: "Tuulivoimaloiden alueen suunnittelussa on otettava huomioon rakentamisen ja käytön aikaiset vaikutukset asutukseen, liikenneväyliin ja liikennejärjestelyihin, maisemaan, kulttuuriperintöön, virkistykseen, elinkeinoihin, pohjavesiin ja luontoarvoihin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomioita alueella pesivään, aluetta säännöllisesti käyttävään ja alueen yli muuttavaan linnustoon, sekä huomioida Natura 2000 – verkostoon kuuluviin alueisiin kohdistuvat vaikutukset. Lisäksi on otettava huomioon tuulivoimatuotannon
--	---

Tuulivoima-alueita suunniteltaessa tulee varmistua riittävästä etäisyydestä luonnonsuojelualueista ja luonnonsuojeluun varatuista alueista. Tuulivoimarakentamisen kiihtyessä, tulee kiinnittää entistä tarkempaa huomiota yhteisvaikutuksiin tuulivoimahankkeiden välillä. Yhteisvaikutukset ylittävät kunta- ja maakuntarajat, jolloin kuntien ja maakuntien välinen yhteistyö on tärkeää tuulivoima-alueita suunniteltaessa.	yhteisvaikutukset." Maakuntakaavassa osoitettavan Rajamäenkylän tuulivoimaloiden alueen keskellä on ojittamattomien suoalueiden kokonaisuus, joista Virsunkeidas ja Prunnikeidas on todettu pesimälinnustoltaan arvokkaiksi (Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Geologian tutkimuskeskus & Etelä-Pohjanmaan liitto 2013). Rajamäenkylä on osoitettu tuulivoimaloiden alueena Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavassa I, jossa toteutettujen arviointien perusteella tuulivoimaloiden alueen keskelle on osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen merkintä. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen kohdemerkinnän suunnittelumääräyksen mukaan tuulivoiman suunnittelussa ja toteuttamisessa on turvattava linnuston pesintä- ja ruokailumahdollisuudet. Rajamäenkylän alueella on jo voimassa oleva yleiskaava. Maakuntakaavassa on käytetty suojaetäisyyksiä, jotka on arvioitu riittäviksi. Tuulivoimaselvityksen suojavyöhykkeisiin voi tutustua Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan tuulivoimaselvitys. FCG (2021) (pdf) s. 11–12. Etelä-Pohjanmaan liitto tekee yhteistyötä naapurimaakuntiensa kanssa yhteisvaikutusten huomioimiseksi. Vaikutusten arviointi täydentyy kaavaehdotusvaiheeseen.
--	--

Voimajohtolinjoilla voi olla vaikutuksia linnuston lisäksi metsäpeuralle. Voimajohtoja suunniteltaessa linnustovaikutukset tulee huomioida asianmukaisella tavalla ja harkita huomiopalloja linnustolle herkillä kohteilla. Metsäpeurat saattavat vältellä voimajohtolinjoja, joten metsäpeuran elinympäristöille voimajohtolinjoja suunniteltaessa tulee kiinnittää erityishuomiota vaikutusten arviointiin.

Maakuntakaavaluonnoksessa viheryhteystarpeet ovat esitetty yleispiirteisellä tasolla, eikä maakuntakaavassa ole tarkoitus määritellä viheryhteysien tarkkaa sijaintia maastossa. Metsähallitus painottaa ekologisten viheryhteysien säilymisen tärkeyttä maankäytön tarpeiden kiihtyessä esimerkiksi energiateollisuuden kasvun myötä.

Lausunnon valmisteluun on osallistunut tuulivoima-asiantuntija Pipsa Malinen, maankäytön erityisasiantuntija likka Puumala, luonnonsuojelun erityisasiantuntija Lise-Lotte Flemming, luonnonsuojelun asiantuntija Heli Suurkuukkaja metsätalouden suunnittelupäällikkö Matti Väisänen.

Liitteet

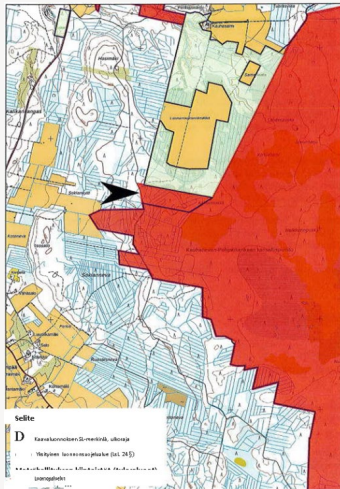
Liite 1a. Kaava luonnoksesta puuttuva palsta Kauhanevan-Pohjankankaan kansallispuistosta.

Liite 1 b. Soidensuojelun täydennysehdotuksen virheellinen raja.

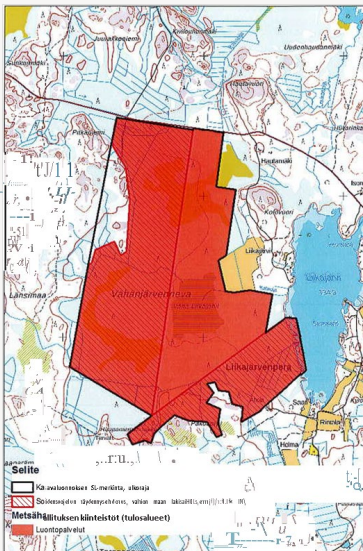
Liite 2. *Metsähallituksen kommentit liittyen suuriin petolintuihin. Vain viranomaiskäyttöön. Salassa pidettävä aineisto.*

Uusien voimajohtojen toteuttamisessa tulee suunnittelumääräyksen mukaan huomioida maisema-, kulttuuriympäristö- ja luontoarvot sekä turvata alkutuotannon toimintaedellytykset. Osana yksityiskohtaisempaa suunnittelua on mahdollista asettaa vaatimuksia voimajohtojen toteuttamiselle, esimerkiksi huomiopallojen lisäämiselle.

Merkitaan tiedoksi.

Liite 1 a.
Kaavaluonnoksesta
puuttuva palsta
Kauhanevan-
Pohjankankaan
kansallispuistosta. Palsta
merkitty mustalla
nuolella.

Liite 1 b. Soidensuojelun
täydennysehdotuksen virheellinen
rajaus.

Museovirasto	Vastine
Etelä-Pohjanmaan liitto on pyytänyt Museoviraston lausunnon Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 luonnoksesta. Maakuntakaavan tavoitteena on tunnistaa ja huomioida kulttuuriympäristön arvokkaat osat osoittamalla kaavassa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kohteet ja alueet. Kaavan tavoitteena on edistää näiden arvokkaaksi tunnistettujen osien turvaamista ja maankäytön muutosten yhteensovittamista siten, että alueen kulttuuriympäristön eri osat huomioidaan osana monimuotoista elinympäristöä ja yhteistä kulttuuriperintöä. Rakennetun kulttuuriympäristön osalta maakuntakaavassa on käytetty maakunnallista selvitystä vuodelta 2017 sekä Saatsi Arkkitehtien tekemää täydennysinventointia vuodelta 2021. Lisäksi Saatsi Arkkitehdit ovat tehneet kohteiden arvotuksen sekä uudemman rakennetun kulttuuriympäristön selvityksen. Kaikkiaan rakennetun kulttuuriympäristön selvitykset ovat riittävän uusia ja kattavia. Etelä-Pohjanmaalta tunnetaan rikas, monipuolinen ja aikaskaalaltaan pitkä arkeologinen kulttuuriperintö kivikaudelta historialliselle ajalle. Aiemmassa lausunnossaan (OAS-vaihe) Museovirasto totesi arkeologisen kulttuuriperinnön inventointitason olevan hyvin erilainen/eritasoinen eri kunnissa ja ehdotti tehtäväksi koostetta inventointitilanteesta	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Merkitään tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan liitto lisää tiedon inventointitilanteesta, mikäli se on saatavilla kaavan aikataulun puitteissa.

kaavatyöskentelyn taustaksi. Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta todettakoon, että maakuntakaavan taustaksi on tehty selvityksiä liittyen luontoarvoihin ja rakennettuun kulttuuriperintöön, mutta muinaisjäännösten osalta kaavaa varten laadittuja selvityksiä ei ole käytettävissä. Museovirasto kiinnittää huomiota kaavaselostuksen sivulla 49 (kuva 8) kiinteitä muinaisjäännöksiä esittävään karttaan, jossa aineistona mainitaan Museovirasto 2023. Kartassa on vain murto-osa Etelä-Pohjanmaan kiinteistä muinaisjäännöksistä ja kartan mukaan näyttää siltä, että olisi kuntia, joissa ei olisi lainkaan muinaisjäännöksiä. Jokaisessa Etelä-Pohjanmaan kunnassa on runsaasti arkeologista kulttuuriperintöä. Museovirasto pyytää tarkastamaan ja korjaamaan ajantasaisen tilanteen kaikille avoimesta kulttuuriympäristön palveluikkunasta www.kyppi.fi. Kaavaselostukseen sivulle 48 pyydetään kirjaamaan myös www.kyppi.fi-osoite. Muinaisjäännösten huomioimisesta selostuksessa todetaan, että yksityiskohtaisemmillä kaavatasoilla kohteet ja niiden laajuudet tulee tarkastaa museoviranomaisilta. Tällä hetkellä Etelä-Pohjanmaalta on esitetty valtakunnallisesti merkittäviksi arkeologisiksi kohteiksi (VARK) noin 20 muinaisjäännöstä. Ns. VARK-kohteista todetaan selostuksessa, että ne merkitään kaava-asiakirjoihin sen jälkeen, kun esitys on vahvistettu. Maakuntakaavassa on osoitettu 25 teollisen mittaluokan aurinkovoimaloille sopivaa aluetta keskittyen etenkin entisten turvetuotantoalueiden aurinkovoimapotentialiin. Kaavaa varten tehdyssä aurinkovoimaselvityksessä (FCG, 13.1.2023, Etelä-Pohjanmaan	Karttakuva korjataan esityksen mukaisesti. Lisätään kyppi.fi-osoite kaavaselostukseen. Etelä-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä tavoitteena myös arkeologisen kulttuuriperinnön huomioimista osana maakuntakaavaa. Arkeologista kulttuuriperintöä turvaa maakuntakaavan lisäksi ja sitä vahvemmin Muinaismuistolaki 295/1963. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa on osoitettu koko maakuntaa koskeva yleismääräys arkeologisesta kulttuuriperinnöstä ja lisäksi liitto mielellään huomioi osana kaavakarttaa
---	--

aurinkoenergieselvitys) on esitetty suojavyöhykkeet, jotka on jätettävä RKY- kohteisiin (100 m) ja muinaisjäännöksiin (25 m). Tuulivoima-alueista on tehty useita selvityksiä jo aiempia kaavoja varten. Näitä ovat mm. näkymäanalyysit sekä alueiden herkkyyssarviot. Joillakin maakuntakaavaan merkityistä tuulivoima-alueista on todettu olevan suuria vaikutuksia lähimpiin valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin. Maisemaselvityksen tulosten perusteella yhdeksälle tuulivoimaloiden alueelle (5, 7, 8, 10, 14, 21, 33, 35, 9992) on annettu aluekohtainen suunnittelumääräys maisemavaikutusten huomioimisesta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Näiden kohteiden osalta on vielä mahdollista harkita, tuleeko ne kaikki merkitä maakuntakaavaan. Maakuntakaavan luonnoksen selostuksesta puuttuu vielä merkintäkohtainen vaikutusten arvio. Muutenkin on vaikutusten arviointiin kiinnitettävä esitettyä enemmän huomiota. Suunnittelumääräyksissä on kulttuuriympäristö huomioitu hyvin.	valtakunnallisesti arvokkaat arkeologiset kohteet (VARK). Etelä-Pohjanmaan liitto pohtii tällä hetkellä esitettyjen VARK-kohteiden merkitsemistapaa maakuntakaavaehdotukseen. Aurinkoenergian tuotantoon soveltuvien alueiden merkintä poistetaan maakuntakaavasta kaavaehdotusvaiheessa. Aurinkovoiman toteuttamista ohjataan jatkossa koko maakuntaa koskevalla suunnittelumääräyksellä, jonka sisältöä tarkistetaan kaavan ehdotusvaiheeseen. Merkitään tiedoksi. Vaikutusten arviointia täydennetään kaavaehdotusvaiheeseen. Merkitään tiedoksi.
---	---

Puolustusvoimat 2. Logistiikkarykmentti	Vastine
Puolustusvoimat toteaa, että Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaluonnoksessa on esitetty Puolustusvoimien toimintaan suoraan sekä välillisesti vaikuttavia merkintöjä ja määräyksiä. Puolustusvoimat on kaavan valmisteluvaiheessa osallistunut työ- ja viranomaisneuvotteluihin, joissa kaavamerkintöjä on käsitelty yhdessä Etelä-Pohjanmaan liiton kanssa. Puolustusvoimien toiminta- ja kehittämismahdollisuuksien turvaamiseksi Puolustusvoimat esittää Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 luonnokseen seuraavia muutoksia kaavamerkintöihin ja määräyksiin. Puolustusvoimat esittää, että Ähtärin Palolammin alueelle osoitettu suojavyöhyke päivitetään liitteen 1 mukaiseksi. Suojavyöhykkeelle esitetään seuraavaa merkinnän kuvausta ja kaavamääräyksiä. "Alueen käyttöä on lähellä sijaitsevan vaaraa tai huomattavaa häiriötä aiheuttavan toiminnan vuoksi rajoitettava. Suunnittelumääräys: Suunniteltaessa alueen käyttöä on aina pyydettävä lausunto Puolustusvoimilta. Suojavyöhykkeen alueelle ei saa sijoittaa sairaalaa, vanhainkotiä, päiväkotia tai muuta vastaavaa laitosta, jossa ovat ihmiset tarvitsevat ulkopuolista apua liikkumiseen mahdollisessa evakuoitilanteessa. Suojavyöhykkeen alueelle on kiellettyä	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Päivitetään suojavyöhyke, merkinnän kuvaus ja suunnittelumääräys esityksen mukaisesti.

sijoittaa koulu, kasarmi, vähintään 10 talouden asutustaajama, yksittäinen rakennus, tehdas, tuotantotila, kokoontumispaikka tai huoneisto, jossa ihmisiä oleskelee, palavan nesteen tai kaasun tai myrkyllisen aineen maanpäällinen yhteensä 10m³ varasto, ampumarata, tuotantolaitoksen ulkopuolinen räjähdevarasto, yleinen liikenneväylä tai satama-alue, lentokentän kiitorata tai maakaasun siirtoputkiston paineenvähennysasema, jos Puolustusvoimilta ei ole saatu erikseen myönteistä lausuntoa asiaan." Ilmajoelle sijoittuvaa Navettamäen suojavyöhykemarkintää Puolustusvoimat esittää poistettavaksi. Puolustusvoimat huomauttaa, että Palolammin melualue on päivittynyt Valtioneuvoston asetuksen raskaiden aseiden ja räjähteiden melutasoista (RAME) 903/2017 3 §:n mukaiseksi. Melualue osoittaa alueen, jolla alueidenkäytön suunnittelun ulkomelun ohjearvo 55 dB LRden ylittyy. Puolustusvoimat esittää, että Palolammin melualueen merkinnän kuvaus ja määräykset muutetaan seuraavaan muotoon: "Ammuntojen ja räjäytysten melu on yli 55 dB LRden Suunnittelumääräys: Alueelle ei saa sijoittaa asuinrakennuksia, loma-asuntoja, hoito- ja oppilaitoksia, virkistys- ja leirintäalueita tai muita melulle herkkiä toimintoja. Alueelle ei saa rakentaa uusia asuinrakennuksia, loma- asuntoja, hoito- ja oppilaitoksia tai virkistys- ja leirintäalueita, mutta niiden peruskorjaaminen on sallittua."	Poistetaan suojavyöhyke esityksen mukaisesti. Päivitetään merkinnän kuvaus ja suunnittelumääräys esityksen mukaisesti.
--	--

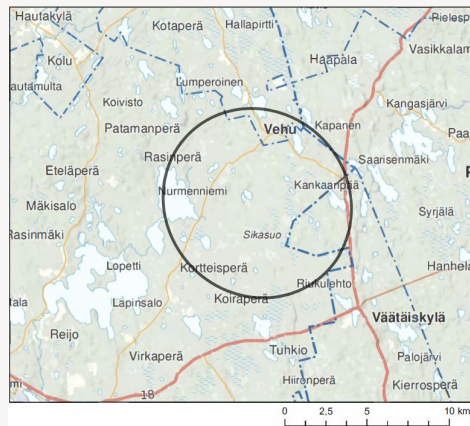
Puolustusvoimat esittää, että varalaskupaikoille osoitetut suoja-alueet sekä suoja-alueita ja suojavyöhykkeitä koskevat määräykset päivitetään alla esitetyn ja liitteen 2 mukaisesti. "SUOJA-ALUE (svl-1) Merkinnällä osoitetaan tieverkkoon kuuluvan varalaskupaikan suoja-alue, jonka koko on 1000m x 7000m. Suunnittelumääräys: Alueelle ei saa sijoittaa melulle herkkiä toimintoja tai esterajoituksia aiheuttavia korkeita rakennelmia. Alueelle sijoittuvista rakennushankkeista on pyydettävä Puolustusvoimien lausunto." "SUOJAVYÖHYKE (svl-2) Merkinnällä osoitetaan tieverkkoon kuuluvan varalaskupaikan suojavyöhyke, jonka säde on 12 km mitattuna varalaskupaikan kiitotien keskikohdasta. Suunnittelumääräys: Alueen suunnittelussa otetaan huomioon lentoliikenteen varalaskupaikasta aiheutuvat maankäytön rajoitukset. Kaikista yli 30 metriä korkeista rakennuksista, rakennelmista ja rakenteista on pyydettävä Puolustusvoimien lausunto." Niiltä osin kuin asetuksella perustetut Natura- ja luonnonsuojelualueet (Maaherransuo, Paloharjunkangas) sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet sijoittuvat Puolustusvoimien käytössä olevalle alueelle, Puolustusvoimat esittää, että luonnonsuojelualueita (SL) sekä luo-aluemerkintöjä koskevaan kaavamääräykseen lisätään seuraavaa:	Päivitetään suojavyöhykkeet, merkinnän kuvaukset ja suunnittelumääräykset esityksen mukaisesti. Lisätään tarpeen mukaan suunnittelumääräykseen.
--	---

"Alueella on sallittu Puolustusvoimien toiminta ja alueen kehittäminen Puolustusvoimien tarpeisiin."

Puolustusvoimat esittää, että maakuntakaavaan lisätään koko kaava-alueetta koskeva yleismääräys tuulivoimasta:

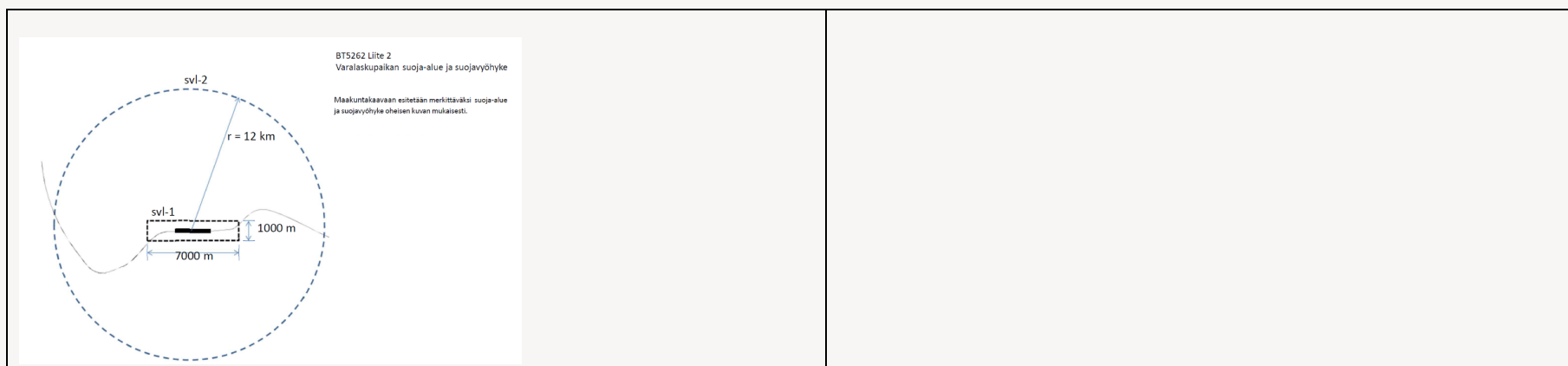
"Yli 50 metriä (kokonaiskorkeus maanpinnasta) korkeiden tuulivoimaloiden rakentamisesta tulee pyytää lausunto Puolustusvoimien Pääesikunnalta. Tuulivoimaloita ei saa rakentaa alle 4 km:n etäisyydelle Puolustusvoimien alueista eikä alle 12 km:n etäisyydellä varalaskupaikoista."

Liite 1: Suojavyöhyke, Ähtäri

Liite 2: Varalaskupaikan suoja-alue ja suojavyöhyke

Lisätään esityksen mukaisesti.

Seinäjoen kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen	Vastine
Seinäjoen ympäristönsuojeluviranomaisen näkökulmasta on hienoa, että Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 -luonnokseen on otettu yhdeksi tavoitteeksi luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja suojeluarvojen säilyttäminen. Kuitenkaan tavoite ei valitettavasti tällä hetkellä näy loppuun asti tarkasteltuna kaavakartalla. Laajoja monimuotoisuudelle tärkeitä alueita on tunnistettu osittain Seinäjoen alueella neljä aluetta. Esitämme näiden lisäksi uutta aluetta Seinäjoen ja Alavuden etelärajalle, joka muodostuu Pirjatannevan ja Haukkaneva-Nikulinneva-Ruuhinevat, Vähä-Vehkajärven Natura 2000 -alueiden ympärille. Pirkanmaan maakunnan puolella on rajan	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Merkitään tiedoksi. Lausunnossa esitetyllä alueella on Natura- ja suojelualueiden keskittymä. Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksen mukaan alue on osa laajaa yhtenäistä metsä- ja suoaluetta, ja sillä korostuvat etenkin suoluontoon liittyvät arvot. Pirkanmaan

tuntumassa myös useita Natura 2000 -alueita, joten alue muodostaisi laajan kokonaisuuden. Luonnon monimuotoisuudelle tärkeiden alueiden välillä pitäisi olla kaikenlaiselle lajistolle tosiasialliset mahdollisuudet liikkua paikasta toiseen. Erityisesti tuulivoimalle varatut alueet risteävät molempien Seinäjoelle merkittyjen viheryhteystarve - merkintöjen kanssa. Sama ongelma on Seinäjoen rajojen tuntumaan tulevissa muissakin viheryhteystarve merkinnöissä. Kun tiedetään, että suuri osa tuulivoima-alueista on suunniteltu toteuttamista vaille valmiiksi ennen maakuntakaavan voimaan tuloa, pitäisi kaavaan tuottaa lisää vaihtoehtoisia viherkäytävä linjauksia. Tuulivoimalat hankaloittavat kohtuuttomasti esimerkiksi siivekkäiden lajien liikkumista ja niiden rakentaminen vie maa-alaa ja lisää tiestöä sekä sähkönsiirtoreittejä.	maakuntakaavassa osoitetaan Etelä-Pohjanmaan maakuntarajalle ulottuva luonnon monimuotoisuuden ydinalue. Tarkastellaan mahdollisuutta lisätä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen merkintä lausunnossa esitetyille alueelle. Maakuntakaavassa osoitetaan alueellisen ekologisen verkoston kannalta tärkeimmät viheryhteystarpeet, jotka on määriteltä Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksen tulosten ja useiden paikkatietoaineistojen perusteella. Kaavamerkinnällä ei kuvata maakunnan koko ekologista verkostoa. Tuulivoimahankkeissa on kiinnitettävä huomiota maakuntakaavassa osoitettujen viheryhteyksien säilymiseen tai toteutumiseen tavalla, joka mahdollistaa lajiston liikkumis- ja levittäytymismahdollisuudet. Hankkeissa on maakuntakaavassa osoitettujen alueellisen tason ekologisen verkoston merkintöjen lisäksi huomioitava merkittävimmät paikalliset ekologiset käytävät ja niiden säilyminen. Maakuntakaavassa ei päätetä tuulivoimaloiden määrää, tarkkaa sijaintia tai muita ominaisuuksia potentiaalisiksi tunnistetulla alueella. Maakuntakaavan viheryhteystarpeen merkintä ei myöskään osoita viheryhteyden tarkkaa sijaintia. Osana tuulivoima-alueiden yksityiskohtaisempaa suunnittelua on arvioitava vaikutukset, niiden laatu ja laajuus sekä esitettävä
---	--

Viheryhteystarve -käytävillä olisi hyvä myös määrittää vähimmäisvaatimukset, kun merkintä ei vaikuta metsätalouteen. Suuri osa uhanalaisluokitelluista lajeista vaatii monimuotoista metsää: monilajista, moni-ikäistä (myös vanhoja) puustoa ja lahoppuuta. Riittävän laajoilla viherkäytävillä voidaan turvata paremmin lajiston liikkuminen. Viheryhteysmerkinnät eivät myöskään ole riittävän pitkiä. Esimerkiksi monimuotoisuudelle tärkeäksi alueeksi tunnistetulle Hirvijärvi-Varpula alueelle ei johda yhtään viheryhteyttä. Lähelle tulee kolme viheryhteyttä, mutta ne eivät tule alueelle saakka. Lisäksi molemmat Seinäjoen puolelle päättyvät yhteydet päättyvät tuulivoima-alueille. Kurikan Ponsinevan alueelta Seinäjoen Kurjennevalle johtava käytävä tulisi piirtää Hirvijärvi-Varpulan alueelle saakka. Kurjennevan alue on lisäksi merkitty aurinkovoimalalle soveltuvaksi alueeksi. Tämän alueen suunnittelussa on huomioitava alueelle toteutetut merkittävät lintukosteikot. Lisäksi Kuortaneentien pohjoispuolelle on tällä hetkellä suunnitteilla vielä yksi lintukosteikko. Lintukosteikot tukevat myös viheryhteystarve linjausta, jonka voisi vetää Hirvijärven ja Varpulan alueelle saakka.	lievennystoimenpiteitä, jotta kohtuuttomia vaikutuksia ei muodostu. Maakuntakaavan alueellisella tarkastelutasolla viheryhteystarpeen merkinnät tukeutuvat pääosin laajoihin yhtenäisiin metsä- ja suoalueisiin sekä ns. astinkivinä toimiviin suojelualueisiin. Maakuntakaavassa ei määritellä viheryhteyksille vähimmäisvaatimuksia. Maakuntakaavassa ei määritellä viheryhteystarpeiden tarkkaa sijaintia, vaan osoitetaan yleispiirteisellä tasolla alueellisen ekologisen verkoston kannalta tärkeimpiä viheryhteyksiä. Tarkistetaan Hirvijärven-Varpulan alueelle johtavia viheryhteystarpeiden merkintöjä. Aurinkoenergian tuotantoon soveltuvien alueiden merkintä poistetaan maakuntakaavasta kaavaehdotusvaiheessa. Aurinkovoiman toteuttamista ohjataan jatkossa koko maakuntaa koskevalla suunnittelumääräyksellä, jonka sisältöä tarkistetaan kaavan ehdotusvaiheeseen.
---	--

Uusia sähkölinjoja ei saisi suunnitella päällekkäin monimuotoisuudelle tärkeiden alueiden kanssa, jonka vuoksi ehdotamme, että luonnon monimuotoisuudelle tärkeitä alueita halkaisevat "voimajohto, yhteystarve" merkinnän yhteyteen annetaan suunnittelumääräys, että mahdolliset uudet voimajohdot on sijoitettava monimuotoisuudelle tärkeiden alueiden ulkopuolelle tai jos alueella on olemassa oleva linja, niin sen kanssa samaan johtokäytävään. On hyvin kyseenalaista, voidaanko suunniteltua määrää tuulivoima-alueita toteuttaa nykyisellä sähkönsiirtokapasiteetilla ja uudet johtokäytävät ovat lähes aina luonnon monimuotoisuuden kannalta huonoja.	Uusien voimajohtojen toteuttamisessa tulee suunnittelumääräyksen mukaan huomioida maisema-, kulttuuriympäristö- ja luontoarvot. Koko maakuntakaava- aluetta koskee seuraava sähkönsiirron suunnittelumääräys: "Sähkönsiirtolinjojen toteutuksessa on huomioitava vaikutukset kulttuuriympäristön ja maiseman kannalta arvokkaisiin alueisiin sekä virkistys-, luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -alueisiin. Sähkönsiirtolinjat tulee toteuttaa maa- ja metsätalouden harjoittamisen kannalta mahdollisimman vähäisin vaikutuksin. Lähekkäin sijoittuvien tuulivoimala- ja aurinkovoimala-alueiden liittäminen sähköverkkoon on ensisijaisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin yhteistyössä muiden energiantuotannon hankealueiden kanssa."
Sähkönsiirtolinjat olisi syytä näkyä, vaikka vaihtoehtoisina linjoina kaavakartoilla. Se on lausunnonantajan näkökulmasta parempi, kun se, ettei niitä näy lainkaan. Näiden lisäämistä pyydämme harkitsemaan, koska ne ovat kuitenkin merkittäviä maisemallisesti ja pirstovat hankealueiden ulkopuolisia luonnonympäristöjä.	Voimajohtolinjat osoitetaan maakuntakaavaan Ympäristöministeriön tuulivoimaoppaan mukaisesti. Kaavaselostukseen lisätään tieto tuulivoima- aluetta lähimmästä sähköasemasta, mikäli päätöstä sähkönsiirtoreitistä ei ole vielä tehty.
Maakuntakaavan yksi tavoitteista on kestävä luonnonvarojen käyttö. Tästä huolimatta maakuntakaava ehdotuksesta on poistunut useita kalliokiviaineksen ottoon soveltuvien alueiden merkintää. Seinäjoella suurempia kalliokiviaineksen ottamisen keskittymiä on Sikakankaalla ja Varrasjärvellä, joista molempien	Maakuntakaavassa osoitetut maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvat alueet perustuvat Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen sekä Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan liittojen POSKI-hankkeeseen (2021-2023). POSKI-selvityksen tulokset täydentyvät kaavaehdotukseen mennessä.

maakuntakaavamerkinnot ovat poistuneet. Maakuntakaavamerkinnot mahdollistamana niille on merkitty 20 vuoden lupia tavanomaisen 10 vuoden sijaan. Siellä on siis luvunmukaista ottoa ja jatkossakin jo otetuilla alueilla olisi kestävien luonnonvarojen käytön mukaisesti pysyä mahdollisimman pitkään eikä avata uusia alueita. Ympäristönsuojeluviranomainen katsoo, että nämä alueet olisivat tärkeitä kiviaineshuollon keskittymiä, mikä toivottavasti vähentäisi uusien louhosten perustamista huonommille alueille. Lisäksi Sikakankaan alueen maa-aineslupiin liittyen on oltu ympäristönsuojeluun yhteydessä kalliokiviaineksen oton jatkokehittämiseksi, joka myös osoittaa kaavamerkinnot tärkeyttä. Veneskoski ja Koura ovat Seinäjoen keskustan läheisyydessä olevia kyliä, joiden suunnalta ei ole osoitettu minkäänlaista kevyenliikenteen suunnittelutarvetta. Kylät ovat kuitenkin niin lähellä, että sieltä olisi mahdollista kulkea pyörällä keskustaan, jos se olisi turvallista. Tämän vuoksi ehdotamme, että kevyenliikenteen kulkemismahdollisuuden suunnittelu lisään alueelle tehtävien uusien tielinjausten yhteyteen. Kevyenliikenteen huomioiminen parantaa kestävä liikunnan mahdollisuuksia myös idästä Seinäjoen keskustaan. Lausunnon antaa viranhaltija Seinäjoen kaupungin kaupunkiympäristön toimialan toimintasäännön (13.12.2022, § 100) mukaisesti, jossa toimivaltaa on delegoitu ympäristönsuojelun viranhaltijoille ja ympäristönsuojelujohtajalle.	Varrasjärven ja Sikakankaan ympäristössä on tehty luonto- ja maisemainventointeja kesällä 2023. Uuden tai merkittävästi parannettavan tien suunnittelumääräyksessä on kävely ja pyöräily huomioitu seuraavasti: "Tiesuunnittelussa ja maankäytön suunnittelussa tulee varautua kevyen liikenteen järjestelyihin erityisesti taajamien ja kyläasutuksen kohdalla."
--	---

huomioon, että maakuntakaavaluonnokseen merkityt maakunnallisesti arvokkaat maisema- ja RKY-alueet perustuvat viimeisen kymmenen vuoden aikana tehtyihin, Etelä-Pohjanmaan Uiton teettämiin inventointeihin. Nykyisessä kokonaismaakuntakaavassa (Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2005) jotkin esihistoriallisten muinaisjäännösten keskittymät on osoitettu arvokkaina maisema-alueina (ma-merkintä, kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue), ja maakuntakaavaan on myös merkitty I luokan kiinteät muinaisjäännökset (sm-merkintä, merkittävä muinaisjäännös). Museovirasto on vuonna 2014 luopunut kiinteiden muinaisjäännösten luokittelusta arvoluokkiin I-III, jossa luokkaan I luettiin valtakunnallisesti merkittäviksi muistomerkeiksi katsotut muinaisjäännökset. Osa nykyiseen kokonaismaakuntakaavaan merkityistä esihistoriallisista alueista sisältyy vuosien 2013–14 maakunnalliseen maisemainventointiin perustuviin, maakuntakaavaluonnokseen merkittyihin maakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin. Inventointi on kuitenkin tehty maisema-arvojen, ei arkeologisen kulttuuriperinnön, näkökulmasta, joten kenties maakunnallisestikin merkittäviä arkeologisia aluekokonaisuuksia on jäänyt inventoinnin tai ehdotettujen maisema-alueiden ulkopuolelle. Yhteistyössä alueellisten vastuumuseoiden kanssa Museovirasto on vuosina 2020–22 laatinut valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden (VARK) luettelon, jonka ensimmäinen kuulemisvaihe on käynnissä. Valtioneuvosto ei ole vielä hyväksynyt luetteloa maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien	maakuntakaavassa on osoitettu koko maakuntaa koskeva yleismääräys arkeologisesta kulttuuriperinnöstä ja lisäksi liitto mielellään huomioi osana kaavakarttaa valtakunnallisesti arvokkaat arkeologiset kohteet (VARK). Etelä-Pohjanmaan liitto pohtii tällä hetkellä esitettyjen VARK-kohteiden merkitsemistapaa maakuntakaavaehdotukseen. Seinäjoen Museoiden kanssa käydyissä työkokouksissa on keskusteltu mahdollisuudesta maakunnallisesti arvokkaiden arkeologisten kohteiden määrittelyyn, mutta molempien organisaatioiden resurssien puolesta selvitys on jäänyt odottamaan. Merkitään tiedoksi.
---	--

valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi, eikä valtakunnallisesti merkittäviksi ehdotettuja kohteita voi tässä vaiheessa merkitä maakuntakaavaan. Moni VARK-luetteloon ehdotetuista Etelä-Pohjanmaan arkeologisista kohteista sijaitsee maakuntakaavaan merkittyjen valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiden maisema- tai RKY-alueiden, luonnonsuojelualueiden, arvokkaiden harjualueiden tai muiden geologisten muodostumien piirissä. Voi todeta, että näille alueille sijoittuvien arkeologisten kohteiden säilymistä ja vaalimista edistävät muutkin tekijät, kuin muinaismuistolain rauhoitus tai mahdollinen sisällyttäminen valtioneuvoston hyväksymään VARK-luetteloon. Maakuntakaavaluonnokseen ei ole merkitty kiinteitä muinaisjäännöksiä tai arkeologisen kulttuuriperinnön kannalta arvokkaita alueita. Arkeologinen kulttuuriperintö on huomioitu maakuntakaavaluonnoksessa yleisellä suunnittelumääräyksellä (Kaavamerkinnot ja määräykset, s. 7; Kaavaselostus, s. 48): "Alueidenkäytön yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee tarkistaa ja huomioida ajantasainen tieto arkeologisesta kulttuuriperinnöstä Museoviraston ylläpitämästä muinaisjäännösrekisteristä sekä arvioida yhteistyössä museoviranomaisten kanssa mahdollisten aluetta/kohdetta koskevien selvitysten tai tutkimusten tarve. " Museo pitää yleistä suunnittelumääräystä tärkeänä ja toisaalta käytännöllisenä ratkaisuna arkeologisen kulttuuriperinnön huomioimiseksi. Kulttuuriympäristön yleiseen vaalimiseen ohjataan myös muissa suunnittelumääräyksissä.	Merkitään tiedoksi.
--	----------------------------

Maakuntakaavaluonnokseen on merkitty maa- tai kalliokiviainesten ottoon soveltuvat alueet. Osa alueista sijaitsee maakunnan vanhimman arkeologisen kulttuuriperinnön, mesoliittisen kivikauden asuinpaikkojen, kannalta hyvin potentiaalisissa maastoissa, joita ei ole inventoitu kattavasti arkeologisissa inventoinneissa. Laajamittainen maa-ainesten otto erityisesti Itämeren Ancylos- ja Litorina-vaiheiden rantavyöhykkeille sijoittuvilla hiekkakankailla on yksi suurimmista uhista toistaiseksi tuntemattomien kivikautisten asuinpaikkojen säilymiselle. Maa-aineslain mukaista lupaa haettaessa museoviranomaiselta pyydetään lausunto yleensä vain silloin, kun ottoalueella tai sen läheisyydessä on tunnettu muinaisjäännös. Museo ehdottaa suunnittelumääräystä tarkennettavan siten, että siinä huomioidaan myös toiminnan vaikutukset toistaiseksi tuntemattomiin muinaisjäännöksiin. Kaavaselostuksen liitteestä 1 (Merkintäkohtainen vaikutusten arviointi) museo toteaa, että maa- ja kalliokiviaineiden ottoon soveltuvien alueiden osalta vaikutusten arviointi on puutteellista. Maa- ja kalliokiviaineiden ottaminen muodostaa varteen-otettavan uhan toistaiseksi tuntemattomille maanalaisille muinaisjäännöksille, kuten esihistoriallisille asuinpaikoille. Vaikutusten arviointia on täydennettävä tältä osin.

Kaavaselostuksen kuvassa 8 (s. 49) on virheellinen kuvateksti. Kuvassa on vain pieni osa Etelä-Pohjanmaan kiinteistä muinaisjäännöksistä, ilmeisesti nykyiseen kokonismaakuntakaavaan merkityt, entiset I luokan kiinteät muinaisjäännökset. Kuvaan on joko lisättävä puuttuvat kohteet tai

Maa- tai kalliokiviainesten ottoon soveltuvan alueen suunnittelumääräykseen lisätään arkeologinen kulttuuriperintö. Uusi suunnittelumääräys kuuluu seuraavasti: Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida maa- ja kalliokiviainesten ottamisedellytysten säilyminen. Suunnittelussa on huomioitava toiminnan vaikutukset asutukseen, luonto- ja kulttuuriympäristöön, arkeologiseen kulttuuriperintöön, vesistöihin sekä liikenteeseen. Maa- ja kalliokiviainesten ottamista suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon alueen jälkikäyttö, joka tulee sovittaa yhteen ympäröivien alueiden maankäytön kanssa.

Vaikutusten arviointia täydennetään esityksen mukaisesti.

Kaavaselostuksen karttakuva korjataan esityksen mukaisesti.

se on poistettava. Käytöstä poistuneen arvoluokittelun mukaisia l luokan kiinteitä muinaisjäännöksiä ei ole syytä esittää kaavaselostuksessa. Tällä hetkellä muinaisjäännösrekisterissä on 1310 Etelä-Pohjanmaalla sijaitsevaa kiinteää muinaisjäännöstä. Rakennettu kulttuuriperintö ja maisema Kaavaselostuksessa tuodaan esiin kaavan laatimisen lähtökohdat. Eteläpohjalaisen kulttuuriympäristön perinteisiin ominaispiirteisiin luetaan avoimet jokilaaksot viljelylakeuksineen sekä talonpoikainen rakennuskulttuuri. Modernimman jälleenrakennuskauden rakentamiselle todetaan olevan alueelle tyypillistä runsas omakotitalojen, liike- ja yritystilojen sekä seuraintalojen määrä. Alueen maisemaan tunnistetaan kohdistuvan parhaillaan suuri muutospaine erityisesti tuulivoimarakentamisen vuoksi. Rakennetun ympäristön osalta tilojen tarpeen ja sitä myötä käytön vähentyessä todetaan keskustojen, kylien ja varsinkin harvaan asuttujen alueiden rakennuskannan kunnon heikkenevän ja purkamisen uhkaavan sekä perinteistä että uudempaa rakennuskantaa. Kulttuuriympäristön osalta kaavan perusteena on käytetty useita erillisiä kulttuurimaiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön selvityksiä. Huomioiden aineistojen laajuus ja niiden valmisteluun kulunut vuosien mittainen työ, selvityksiä voi pitää riittävän ajantasaisina ja kattavina. Osaa aineistosta on päivitetty ja muokattu uudelleen aivan luonnokseen nähtäville tuloon asti.	
--	--

Kaavaselostuksen suunnittelumääräykseen (s. 50) kaupunkikehittämisen kohdealueella, joka kattaa Seinäjoen kaupunkiympäristöineen, on hyvä lisätä, että alueiden käyttöä suunniteltaessa alueen arvokas kulttuuriympäristö sekä maiseman ja rakennetun ympäristön ominaispiirteet tulee huomioida, kuten ne on huomioitu muillakin kehittämisvyöhykkeillä. Tämä on tärkeää varsinkin nyt, kun Aalto-keskus pyrkii osana Humaani Aalto-arkkitehtuuri - ryhmähanketta Unescon maailmanperintölistan kohteeksi. Myös liikennettä ja varsinkin tie- ja ratahankkeita koskeviin suunnittelumääräyksiin on hyvä lisätä, että näiden suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee huomioida alueen maisema- ja kulttuuriympäristöarvot. Kaavaselostuksessa esitetään yhteenveto maakuntakaavan merkittävimmistä välittömistä ja välillisistä kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön jarakennettuun ympäristöön kohdistuvista yhteis- ja kokonaisvaikutuksista. Vaikutustenarviointi on koottu merkintäkohtaisesti erilliseen kaavaselostuksen liitetaulukkoon 1. Erilliseksi liitteeksi on koottu myös kaavamerkinnot ja määräykset sekä kohdeluettelo. Kaavakartalla kulttuuriympäristöön liittyvät aineistot esitetään selkeästi ja havainnollisesti. Kaavamerkinnoissa kulttuuriympäristön arvot on huomioitu hyvin ja määräykset ovat riittäviä turvaamaan maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön arvojen säilymisen. Kulttuuriympäristöjä koskevilla ominaisuusmerkinnöillä esitetään valtakunnallisesti ja	Suunnittelumääräystä ja vyöhykkeen rajausta on tarkistettu kaavaehdotusvaiheeseen. Uusien tai merkittävästi parannettavien maanteiden sekä uusien ratojen suunnittelumääräyksissä on jo huomioitu maisema- ja kulttuuriympäristöarvot mm. seuraavasti: "Tielinjan suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee ottaa huomioon vaikutukset ympäröivään maankäyttöön sekä kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvoihin." sekä "Ratalinjaus on sovitettava ympäristöön." Merkitään tiedoksi.
--	--

maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet sekä valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, alue-, kohde- ja viivamerkintöinä. Lisäksi kaavassa esitetään Museoviraston ylläpitämän rakennusperintörekisterin (kyppi.fi) erityislaeilla, -asetuksilla ja -sopimuksin suojellut kohteet omilla aluevarausmerkinnöillään.	
--	--

Sosiaali- ja terveysministeriö	Vastine
Sosiaali- ja terveysministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 luonnoksesta. Sosiaali- ja terveysministeriö ilmoittaa, että sillä ei ole lausuttavaa.	Etelä-Pohjanmaan liitto merkitsee asian tiedoksi.

Suomen metsäkeskus	Vastine
Suomen metsäkeskus kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan luonnoksesta. Suomen metsäkeskus tarkastelee maakuntakaavaa metsälain valvonnan ja kestäväan metsätalouteen perustuvien elinkeinojen edistämisen näkökulmasta. Valmistelussa on hyvä huomioida, että metsälakia (1093/1996) ei sovelleta maakuntakaavassa suojeluun varatuilla alueilla. Kun metsälakia ei sovelleta, vaikuttaa se myös muiden metsänkäyttöä	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Merkitään tiedoksi.

ohjaavien lakien voimassaoloon, kuten kestävän metsätalouden määräaikaiseen rahoituslakiin (34/2015) (Kemera) ja lakiin metsätuhojen torjunnasta (1087/2013) (metsätuholaki). Nämä lait ovat riippuvaisia metsälain soveltamisesta. Suomen metsäkeskus valvoo metsälainsäädännön noudattamista. Alueilla, joilla metsälakia sovelletaan, metsälaki ohjaa metsien hoitoa ja käyttöä. Metsälain ohella metsien käyttöä säätelevät myös metsälain nojalla annettu valtioneuvoston asetus metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä. Myös ympäristölainsäädännöllä on vaikutuksia metsätalouteen. Metsälaki asettaa metsien hoidolle ja käytölle vähimmäisvaatimukset. Vähimmäisvaatimuksissa säädetään muun muassa puun korjuusta, metsän uudistamisesta ja metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisesta. Käytännön työssä kestävä metsätalous huomioi luontoarvot. Biotalous Hiilensidonnan edistämiseksi ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi metsien ottamista muuhun maankäyttöön tulisi mahdollisuuksien mukaan välttää. Kestävän ja kannattavan metsätalouden harjoittaminen on yksi merkittävimmistä tavoista edistää hiilensidontaa Etelä-Pohjanmaalla – toisaalta myös edistää eteläpohjalaista elinkeinoelämää. Kaavamerkinnoilla ja -määräyksillä ei pidä tarpeettomasti rajoittaa metsätalouden toimintaedellytyksiä. Maakuntakaavoilla on vaikutusta metsäalueiden pirstoutumiseen ja metsäkatoon maankäytön suunnittelun kautta. Erityistä	Merkitään tiedoksi. Vaikutusten arvioinnin mukaan metsätalouden toimintaedellytykset eivät heikkene maakuntakaavan takia.
--	--

huomiota tulisi kiinnittää tuulivoimala-alueiden suunnitteluun ja suunnitelmien metsätalousvaikutuksiin. Tuulivoimaa suunniteltaessa on muun muassa kiinnitettävä huomiota voimalinjojen ja huoltoteiden suunnitteluun siten, että metsäalueiden pirstoutuminen ja metsäkato olisi mahdollisimman vähäistä. Myös kuljetusinfraa suunniteltaessa tulisi huomioida metsätalouden tarpeet kuten tiestö ja puutavaraterminaalit. Mahdollisuuksien mukaan tulisi hyödyntää olemassa olevaa infraa niin paljon kuin mahdollista metsäkadon minimoimiseksi. Vaikutusten arviointi kaavoituksessa Suomen metsäkeskus näkee hyvänä, että kaavan viiheryhteysmerkintöihin on lisätty tarkennus merkinnän vaikutuksesta metsätalouden harjoittamiseen. Tämä olisi hyvä käytäntö ja lisäys myös kaikkiin muihin kaavan mahdollisesti metsätalouteen vaikuttaviin kaavamerkintöihin, suunnitteluohjeisiin ja -määräyksiin. Maakuntakaavamerkinnät ja -määräykset tulisi olla niin selkeitä, että niiden oikeusvaikutukset tulevat selviksi viranomaisille, toimijoille ja maanomistajille. Suomen metsäkeskus toteaa lopuksi, että kaavan laatimisprosessi on ollut osallistava ja yhteistyöhakuinen.	Etelä-Pohjanmaan liitto on huomionnut tuulivoimaloiden alueen suunnittelumääräyksessä sekä maakuntakaavan yleismääräyksissä metsien pirstoutumisen mm. voimalinjojen suunnittelussa. Etelä-Pohjanmaan liitto on samaa mieltä ja pyrkii edistämään myös metsäkadon minimoimista. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen kuvauksessa on myös mainittu maa- ja metsätalouskäyttö. Etelä-Pohjanmaan liitto on asettanut maininnan tarpeellisiin kaavamerkintöihin. Merkitään tiedoksi.
---	--

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto	Vastine
Tukes suosittelee, että T/kem -alueet (teollisuus- tai varastorakennusten alueet, jolle saa sijoittaa merkittävän, vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen) huomioidaan omana aluerakenteena maakuntakaavan jatkosuunnittelussa. Kaava-alueella sijaitsevat vaarallisia kemikaaleja laajamittaisesti käsittelevät ja varastoivat tuotantolaitokset huomioidaan maakuntakaavan jatkosuunnittelussa. Tuotantolaitokset on lueteltu Tukesin verkkosivuilla olevalla konsultointivyöhykelistalla: Konsultointivyöhykkeet.pdf, (tukes.fi). Kaavaselostuksessa on huomioitu valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, jotka sisältävät maininnat onnettomuusriskien huomioon ottamisesta sekä suuronnettomuusvaaraa aiheuttavien laitosten sijoittamisesta riittävän etäälle muista toiminnoista. Perustelut Laajamittaisesti vaarallisia kemikaaleja käsitteleviin ja varastoiviin tuotantolaitoksiin liittyy onnettomuusvaaroja, jotka tulee huomioida laitosten ympäristön maankäyttöä suunniteltaessa. Sijaintiratkaisut sekä muut alueidenkäytön varautumisen keinot ovat yleensä taloudellisempia kuin alueiden toteuttamisen jälkeen tehtävät toimenpiteet. (Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, 2017)	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Etelä-Pohjanmaan liitto huomioi maakuntakaavassa seudullisesti merkittävät T/kem -alueet esityksen mukaisesti.

Varsinais-Suomen ELY-keskus	Vastine
Varsinais-Suomen ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikkö toteaa, että Satakunnan ja Etelä-Pohjanmaan maakuntarajan tuntumassa on suunnitteilla maakuntarajan molemmin puolin vihreän siirtymän hankkeita ekologisesti herkällä ja valtakunnallisesti arvokkaalla luonnon monimuotoisuuden kokonaisuudella (osa Suupohjan alueen kokonaisuutta), jolloin vihreän siirtymän hankkeiden ja muiden hankkeiden yhteisvaikutuksia luontoarvoihin on erityisen tärkeää huolellisesti arvioida. Maankäyttö- ja rakennuslain velvoittaman viherrakenneselvityksessä määritetyn ekologisen viherrakenteen arvokkaiden ydinalueiden ja käytävien verkosto tulee huomioida maakuntakaavassa konkreettisemmin lisäselvitystarvemääräyksin (alueilta selvitettävä ja huomioitava uhanalaiset luontotyypit alemmassa kaavoituksessa/maankäyttöä muuttavissa hankkeissa). Tämä tukee myös myöhemmin valmisteltavia alueellisia biodiversiteettiohjelmia. Varsinais-Suomen ELY-keskus esittää Piikkilänviidan tuulivoimala-alueen poistamista maakuntakaavasta (luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas alue, läheisyys Haapakeitaan Natura-alueeseen).	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet edustavat luontoarvojen kannalta arvokkaimpia alueita. Alueen suunnittelumääräys kuuluu seuraavasti: "Alueen suunnittelussa tulee ottaa huomioon luonnon monimuotoisuusarvot ja edistää niiden säilymistä, sekä välttää luontoympäristön pirstoutumista". Suunnittelumääräys muutetaan muotoon: "Alueen suunnittelussa tulee selvittää ja ottaa huomioon luonnon monimuotoisuusarvot ja edistää niiden säilymistä, sekä välttää luontoympäristön pirstoutumista". Etelä-Pohjanmaan liitossa on toteutettu selvitys tuulivoimapotentiaalisista alueista yhdessä Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan liittojen kanssa. Piikkilänviidan tuulivoimaloiden alue on selvityksessä tunnistettu potentiaalisena tuulivoima-alueena vaikutusten arviointiin perustuen.

	Selvityksessä toteutettiin Natura-tarveharkinta ja sen tuloksen pohjalta Etelä-Pohjanmaan liitto on teettänyt luonnonsuojelulain mukaisen Natura-arvioinnin Piikkilänviidan tuulivoima-alueen vaikutuksista. Arvioinnin mukaan merkittäviä haitallisia vaikutuksia ei muodostu Haapakeitaan Natura-alueelle. Piikkilänviidan aluetta koskeva suunnittelumääräys on seuraava: "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todetun suuren petolinnun reviiriin, sekä ottaa huomioon Lapväärtinjokeen ja Isojokeen kohdistuvat vesistövaikutukset. Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota tuulivoimaloiden maisemavaikutuksiin." Etelä-Pohjanmaan liitto on lisäksi hankkinut selvityksen tuulivoiman vaikutuksista maa- ja merikotkaan sekä sääkseen Pohjanmaalla, Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla. Selvityksen tulosten perusteella Piikkilänviidan tuulivoima-alue on rajattu riittävän etäälle uhanalaisten petolintujen reviirien ydinalueista. Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että alueiden erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä osoitetut luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue ja tuulivoimaloiden alue voivat sijaita osittain myös päällekkäin, mutta yksityiskohtainen suunnittelu vaatii huolellista yhteensovittamista arvokkaiden luontoarvojen säilyttämiseksi.
--	---

Ylimaakunnallisen natura-alueen Karvianjoen koskien lähivaluma-alue tulisi olla luo-alueena, jonne voidaan mahdollisesti osoittaa Helmi- ja JTF -rahoituksella ennallistamishankkeita (mm. turvetuotantoalueiden jälkikäyttöä kosteikkoina).

Soidensuojelun täydennysohjelman ehdotuksen alueet (SSTE) olisi Varsinais-Suomen ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikön mielestä järkevää esittää SL-merkinnöin (vrt. Varsinais-Suomen Liiton tuore luonnonarvot/luonnonvarat - maakuntakaava), joka tuo suojelutarpeen esiin ja takaa varmemmin myös korvauksen maanomistajille suojelua toteutettaessa. SSTE-alueet ovat lähtökohtaisesti valtakunnallisesti arvokkaita alueita.

Karvianjoen kosket osoitetaan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa Natura-alueen merkinnällä. Lumo-merkinnän puuttuminen maakuntakaavasta ei ole rahoituksen myöntämisen esteenä.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymän yleisvastineen mukaisesti Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue ja viheryhteystarve -merkinnöistä ei aiheudu rajoitteita maa- ja metsätalouselinkeinoille, eivätkä maakuntakaavan merkinnät johda korvauksettomaan suojeluun. Merkintöjen suunnittelumääräyksessä ei aseteta rajoitteita alueiden käytölle. Suojelualueiden aluevarausmerkintöjä (luonnonsuojelualue ja suojelualue) osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojelluille alueille, valtakunnallisiin suojeluohjelmiin kuuluville alueille, Metsähallituksen suojeluun varaamille kiinteistöille ja voimassa olevan maakuntakaavan suojelualueille, sekä Seinäjoen Karvasuon osalta perustuen yleiskaavamerkintään. Ennen kaavan ehdotusvaihetta tullaan käymään läpi Etelä-Pohjanmaan suositeltyshankkeen (2013) arvokkaimpien kohteiden maanomistuksia, ja mahdollisesti järjestämään Metsähallituksen ja yksityisten maanomistajien kanssa neuvotteluja niiden osoittamisesta maakuntakaavassa. Suojelualueiden aluevarausmerkintöjä ei osoiteta

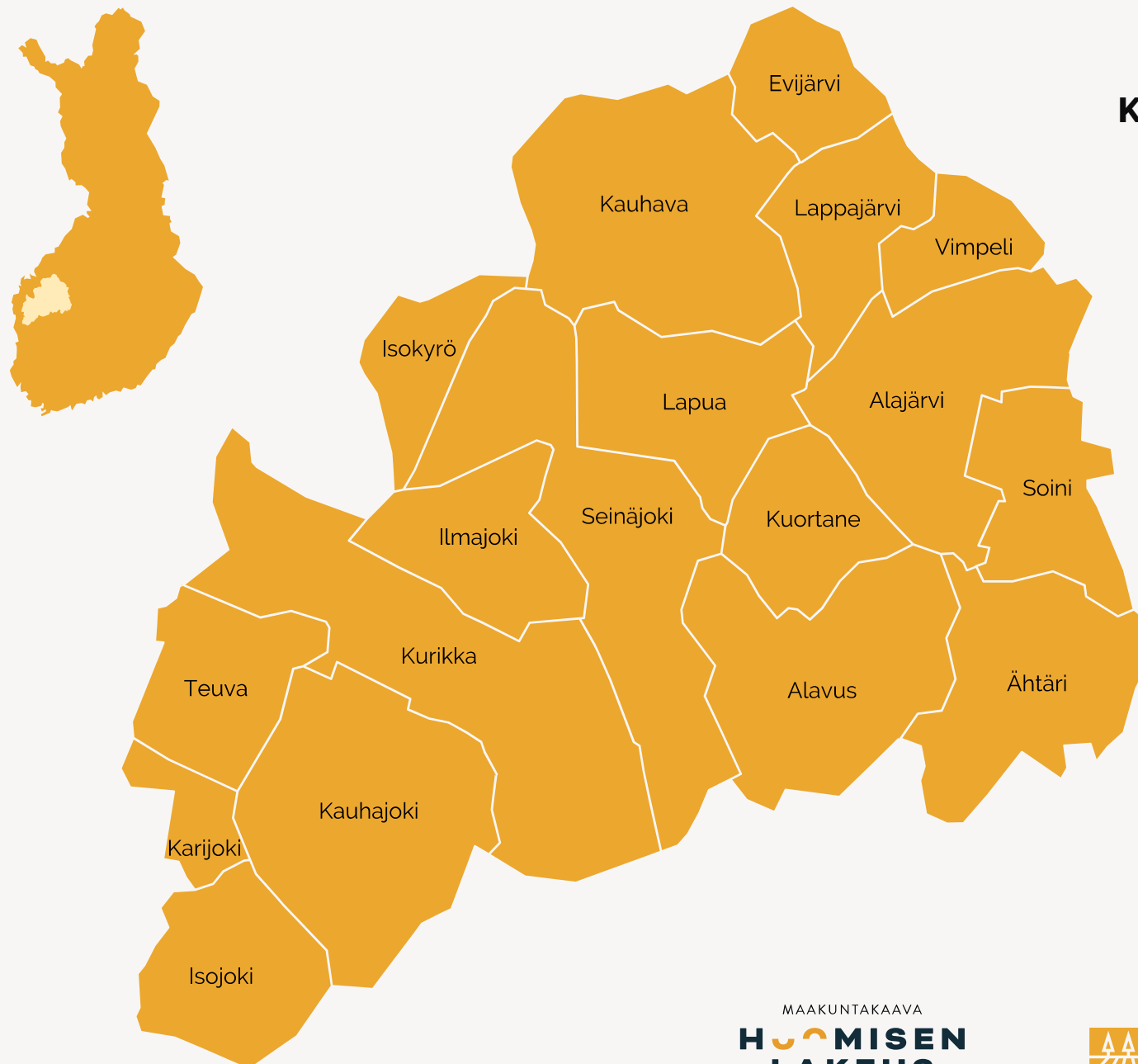
Kokonaismaakuntakaavassa esitettävien alueidenkäytön muutosten vaikutukset vesistöjen tilaan ja Natura-alueisiin ja mm. Natura-vesistöalueiden suojelun perusteena oleviin luontoarvoihin tulee riittävästi arvioida. Tärkeimpien olemassa olevien ja ennallistettavien siniyhteysalueiden (mm. vaelluskalojen kulku) osoittaminen on myös tarpeellista. EU:n biodiversiteettistrategia ja Suomen bd-strategia sekä valmisteilla oleva luonnon monimuotoisuuden toimenpideohjelma sekä ennallistamisasetus asettavat myös tavoitteitaan vuosiin 2030, 2035 ja 2050 (mm. v. 2050 ennallistamistoimien on tarkoitus kattaa kaikki ennallistamistarpeessa olevat ekosysteemit). Näihin liittyvät tavoitteet tulee selkeämmin näkyä	maakuntakaavaan ilman maanomistajien suostumusta. Maakuntakaavassa ei osoiteta luonnonsuojelualueen aluevarausmerkinnällä soidensuojelun täydennysehdotuksen mukaisia kohteita, elleivät ne sisälly edellä mainittuihin luonnonsuojelulailta perustettuihin tai perustettavaksi tarkoitettuihin alueisiin tai suojelualueen merkintään. Ennen kaavan ehdotusvaihetta tarkistetaan, että kaavassa ei osoiteta täydennysehdotuksen kohteille sellaista maankäyttöä, joka uhkasi alueiden arvoja. Maakuntakaavassa on laadittu Natura-alueisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnit koskien tuulivoimaloiden alueita ja turvetuotantoon soveltuvia alueita. Ennen kaavan ehdotusvaihetta laadittavassa vaikutusten arvioinnissa tehdään Natura-tarveharkinta koskien koko kaavaratkaisua. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa ei osoiteta kaavamerkinnällä olemassa olevia tai ennallistettavia siniyhteysalueita. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 tavoitteet ovat seuraavat viherrakenteen teemassa. - Luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja suojeluarvojen säilyttäminen - Ekologisten yhteyksien turvaaminen - Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys ja saavutettavuus
---	---

kokonaismaakuntakaavan 2050 valmistelussa. Luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen ja ilmastonmuutoksen hillitseminen tulee olla valmistuvien kokonaismaakuntakaavojen keskeisiä tavoitteita.	Kaavaselostuksen mukaan: "Maakuntakaavan tavoitteena on parantaa luonnon monimuotoisuuden tilaa Etelä-Pohjanmaalla. Tavoitteena on edistää esimerkiksi suojelu- ja virkistysalueiden sekä yhtenäisten metsä- ja peltoalueiden kytkeytyneisyyttä sekä heikentyneiden elinympäristöjen ennallistamista. Maakuntakaavalla tuetaan maakunnan tavoitetta olla hiilinegatiivinen vuonna 2050 esimerkiksi huomioimalla alueidenkäytössä sekä hiilensidonta että päästöjen vähentäminen. Tavoitteena on, että maakunnassa on asukkaiden tarpeisiin nähden riittävä määrä virkistyskäyttöön varattuja alueita ja niiden saavutettavuus on hyvä eri puolilla maakuntaa." Liitto on huomionut EU:n ja Suomen biodiversiteettistrategian tavoitteiden valmistelussa ja katsoo niiden olevan linjassa. Liitto jatkaa käynnissä olevan ennallistamisasetuksen seuraamista. Etelä-Pohjanmaan liitto on samaa mieltä, että luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen ja ilmastonmuutoksen hillitseminen tulee olla valmistuvien kokonaismaakuntakaavojen keskeisiä tavoitteita.
Varsinais-Suomen ELY-keskus pyytää Ympäristö-vastuualueen (alueidenkäyttö, luonnonsuojelu) ja Liikenne-vastuualueen kanssa sovitusti Etelä-Pohjanmaan liitolta lausuntopyynnön kun Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava laitetaan seuraavan kerran lausunnoille.	Etelä-Pohjanmaan liitto toimittaa lausuntopyynnön Varsinais-Suomen ELY-keskukselle, kun maakuntakaava tulee seuraavan kerran lausuttavaksi.

Väylävirasto	Vastine
Maakuntakaavassa on käsitelty kattavasti koko liikennejärjestelmän kokonaisuus sisältäen sekä pitkän aikavälin strategisia kysymyksiä että lähitulevaisuudessa toteuttaviksi tarkoitettuja asioita. Maakuntakaavassa on esitetty kattavasti valtion väyläverkon kehittämisen kokonaisuus. Kaavassa on osoitettu maakunnan tärkeät kehityskäytävät, joissa maankäytön ja liikenteen vuorovaikutus ja kestävä liikuminen kysymykset ovat erityisen oleellisia. Kaavan vaikutusten arvioinnissa tulee tarkastella kaavaratkaisua suhteessa liikennejärjestelmän keskeisiin tavoitteisiin (L12 ja Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma). Kaavaratkaisussa on tunnistettu pyöräilyn merkitys solmupisteiden, keskustatoimintojen ja taajamatoimintojen suunnittelumääräysten yhteydessä. Kestävän liikunnan kehittämiseksi maakuntakaavan laadinnan yhteydessä on laadittu maakunnallinen pyöräliikenneverkko selvitys ja sen perusteella kaavassa on osoitettu onnistuneesti yhteystarpeet valikoitujen kuntakeskusten välillä. Kevyen liikenteen sijaan olisi syytä käyttää termiä kävely ja pyöräily. Kaavassa valtatie 3 Kurikan Tuiskulan kohdalla on esitetty	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Merkitään tiedoksi. Vaikutusten arviointia täydennetään ehdotuksen mukaisesti. Osana maakuntakaavaprosessia laaditaan vaikutusten arviointi maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti, jossa mm. peilataan kaavamerkintöjen ja kaavan teemojen vaikutuksia kaavan tavoitteisiin sekä olemassa oleviin strategioihin ja suunnitelmiin. Termejä tarkastellaan ehdotusvaiheeseen esityksen mukaisesti. "Kevyt liikenne" -termiä on käytetty sen vuoksi, että se sisältää muunkin mikroliikunnan kuin vain kävelyn ja pyöräilyn (esimerkiksi sähköavusteiset laitteet sekä maaseudun pyöräteillä mm. mopot) Liikennemäärä (2022) on noin 7000 ajon./vuorokausi

kaksiajorataisena tienä. Väylävirasto ei sulje pois kaksiajorataista tietä pitkän aikavälin tavoitetasona, mutta ensimmäisessä vaiheessa tietä kannattaa kehittää yksiajorataisena maantienä. Käynnissä olevat suunnitelmat vt 19 Seinäjoki-Lapua ja vt 18 parantaminen Seinäjoen keskustan kohdalla määrittelevät valtatie tavoitetason kyseisillä yhteysväleillä. Nämä tulee huomioida kaavan ehdotusvaiheessa. Väyläviraston kiinnittää huomiota lainsäädäntöviittaukseen kaavaselostuksen sivuilla 84, 85 ja 86. Maantien toiminnallisen luokan määrittämistä koskeva lainmuutos (LjMTL) on tullut voimaan 7.2.2023. Lakia muutettiin siten, että maantien toiminnallisen luokan määrittäminen tai muuttaminen perustuu LVM:n asetuksen sijaan Traficomien päätökseen, jonka se tekee Väyläviraston tai ELY-keskuksen esityksestä. Maantien toiminnallisen luokan määrittäminen tai muuttaminen voi sisältyä tiesuunnitelman hyväksymisesitykseen tai erilliseen esitykseen. Erillisen esityksen tekisi valta- ja kantateiden sekä usean ELY-	(suurin pudotus liikennemäärissä tapahtui koronapandemian aikana). Kehityskäytäväselvityksen valmistumisen aikaan liikennemäärä on ollut noin 8000 ajon./vuorokausi. Mikäli Suupohjan radan ylläpito lakkautetaan ja liikennöinti sen vuoksi päättyy, ja Kaskisten puutuotetehdas aloittaa, tulee erityisesti raskaan liikenteen määrä nousemaan kantatiellä. Samoin liikennemääriin tulee toteutuessaan vaikuttamaan GigaVaasa -hanke. Hankkeiden mahdollisesti käynnistyessä liikennemäärän kehitystä on syytä tarkkailla ja valita kehittämistoimenpiteiden laatu ja mitoitus tilanteen mukaan. Käynnissä olevien tiesuunnitelmien ratkaisut huomioidaan kaavaehdotusvaiheeseen, mikäli ne ovat tiedossa ennen kaavaehdotuksen maakuntahallituskäsittelyä. Huomioidaan lakimuutos ja korjataan teksti vastaamaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Maanteiden toiminnallisen luokan muutostarpeet merkitään maakuntakaavaehdotukseen.
--	--

keskuksen alueelle ulottuvan muutoksen osalta Väylävirasto sekä seutu- ja yhdysteiden osalta ELY-keskus. Kaavaselostuksen sivulla 89 kuvattu maakuntakaavakartan uusia tieosuuksia. Tieosuuksilla Sydänmaa, Töysä-Hakojärvi ja Myllymäki-Multia on toimenpiteenä esitetty "Uusi tielinjaus, vanhan tielinjauksen mukainen tieluokan muutos". Toimenpide on kuvattu epäselvästi ja sitä tulisi selventää. Maakuntakaavakartan Seinäjoki-Kaskinen -rataosuutta koskeva suunnittelumääräys on liian yksityiskohtainen. Väylävirasto esittää, että suunnittelumääräys tulee olla yleisempi esim. Seinäjoki-Kaskinen -rataosalla on varauduttava yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tavaraliikenteen edellytysten parantamiseen esim. perusparannukseen.	Korjataan epäselvä kuvaus kaavaehdotukseen. Tarkistetaan suunnittelumääräys. Selvitetään, onko suunnittelumääräystekstiä tarpeen yhtenäistää Pohjanmaan maakunnan suunnittelumääräyksen mukaiseksi.
---	---

www.epliitto.fi
Kampusranta 9 C / PL 109
60101 Seinäjoki

MAAKUNTAKAAVA
**HOMISEN
LAKEUS**

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
Regional Council of South Ostrobothnia